

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KAAN ARSLANOĞLU ÖTEKİ KAYIP

Kaan Arslanoğlu

Öteki Kayıp

Kaan Arslanoğlu

•

Öteki Kayıp

ADAM YAYINLARI

©

Adam Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş.

Birinci Basım : Şubat 1998

Kapak Tasarımı : Mehmet Ulusel

98.34.Y.0016.655

ISBN 975-418-470-4

Kaan Arslanoğlu

Öteki Kayıp

Roman

1. BÖLÜM

“Halka değil gönüldaşlara söz söyleyecek Zerdüşt!
Zerdüşt bir sürünün çobanı ve çomarı olmayacak!”
Nietzsche

Yaz sonunda sisli, yağmurlu bir gündü. Kasvetli yapıya ulaştınca-ya dek epeyce ıslandık. Şemsiyelerimizi de açmıştık sözde. Girişteki görevliye merhametimi anlattım. İlgili memuru çağırdı kadın. Yüzü, binanın kasvet ve ciddiyetine yakışır soğuklukta bir zenci... Bize karşıdaki sırada oturup beklememizi söyledi. Emir gibi sert sözlerinin sonuna resmi bir “lütfen!” eklemeyi ihmal etmedi. Dediğini yaptık, oturduk. Ben; ölenin arkadaşı, aynı zamanda da uzaktan akrabası olan orta yaşlı bayan ve çocuk. Sekiz yaşlarında bir kız. Ölenin kızı.

Aramızda konuşmadık. Canım sıkıyordu. “Annemi göreceğim!” diye tutturmuş kız. Maktulenin arkadaşı da kıramamış. Çok ağlıyormuş çünkü. Bence doğru değildi. Bu yaştaki bir çocuk için... Ya korkarsa! Ya çok üzülsün?! Ya daha çok ağlamaya başlarsa... Gel de yatıştır ondan sonra. Derin bir iç geçirdim. Boğuk bir ses çıktı ağzımdan. Yanımdaki kadın bana baktı. Pek uzak oturmaman görevli bayan da... Sıkıcı bir işti. “Sıkıcı” ne kelime...

Düşündüm. Kendi açımdan yorumlamıştım. Çocuk zırlar, bağırır, başıma dert açar diye. Yoksa annesini son bir kez görmesi hakkıydı onun. Çocuk da olsa hakkıydı. Göstermesek, acısı yıldan yıla daha da büyüyecekti belki. Onun öldüğüne inanamayacak, bütün ömrü, çevresindekilere duyduğu içten içe güvensizlikle bulutlanacaktı. Ya tersi olursa? Ya annesinin ölüsünü görmek kırıksız, pürüzsüz ruhuna paslı bir bıçak gibi işlerse. Gerçi zaten kırıksız, pürüzsüz benlik örtüsü. “Doğru olur mu?” diye sormuştu kadın. Ağzımdan, “Niye doğru olmasın” diye bir söz çıkmıştı. Çıkmışsa çıkmıştı işte. Belki çocuk zaten cayardı son anda.

Koridorda takır tukur ayak sesleri... İrikıyım bir memur. Bu da resmi giysili. Görevliyle göz göze geldi, sonra bize baktı.

“Kimlik saptaması için gelenler siz misiniz?”

“Evet efendim” dedim ayağa kalkarak. Efendim lafı da nereden çıkmıştı sanki. Yıllar sonra ilk kez bir ölü görecektim. Hayatımda üçüncü kez. İlkinde çocuktum. Komşu ninenin ölüsünü gördüm. Sırf meraktan. Bir şey anlamamıştım. Aklımda hayal meyal bir görüntü kalmış. Duygu hiç yok. İkincisinde liseye gidiyordum. Amcamın ölüsü... Herkes birbirini itekliyordu cenazeyi görsün diye. Beni de biri kolumdan tutup içeri çekmişti. Tatsız bir duyguydu. Koca koca adamların, kadınların, ölü görmeye o denli merakları... Bir kere-sinde de burada, intihar eden birinin evine girmiştim. Kalabalıktı. Cesetten yana bakmamıştım. Şimdi de aynısını yapabilirdim. Kadına destek olmak için gelmiştim. Görev gereği. Ölüye bakmadan da görevimi yapabilirdim.

“Çocuk da gelebilir mi? Annesi oluyor da! Çok görmek istedi...”

Yetersiz diliyle bu kadarını da söylemesi başarıydı kadının. Görevli hiçbir yanıt vermedi. Bakmadı bile. İsteğe karşı olmadığını gösteriyordu herhalde bu. Adamı izledik. Gelirken belirlediği zemin kattaki koridorun az içinde demir parmaklık bizi durdurdu. Adam ortadaki parmaklık kapıyı açtı; bizi önden buyur etti. Ne kadar da sessizdi, ne kadar da tenhaydı ortalık. İş saati normalde bitmişti; akşam oluyordu; belki ondandı. Adamın takır tukuruna kadınıninki eklendi, koridorda devam ettik. Solda bir kapıyı açtı memur. Işığı yaktı. Peşinden girdik. Yerler soğuk gri renk karo. Hava da soğuk. Karşımızda buzdolabı kapakları. Onlar da kirli gri metal. Nahoş bir koku geldi burnuma. Nahoşluğu belli belirsiz duyuluşundandı belki. Organik bir koku mu, yoksa inorganik mi belli değil. Ama soğuk bir koku. İşte gelmiştik...

İri bedenine karşın zayıf, sağlıksız yüzlü adam bomboş odada bir başına garip duran kocaman masaya geçti. Çekmecesinden bazı kâğıtlar çıkardı. Sonra telaşsız kalktı. Buzdolabına yürüdü. Alt gözlerden birinin kapağını açtı; siyah saçlı bir kafa göründü içerde; tablayı çekti. Bol saçlı kafa yaklaştı. Yahu ne işi vardı bu çocuğun burada!?

Ben ölüye değil, çocuğa kilitlendim. Gözleri şiş ve kızarmış yüzüyle yaklaştı. Bakışları açıldı açıldı, daha da ciddileşti, birden dudak-

ları büzüldü, sarsıldı, o anda yaşlar boşandı gözlerinden, burnundan. Yaklaştım hemen, kendimden yana çevirdim, yüzünü karnıma yasladım.

“Gördün işte” dedim. “Görmek istiyordun, gördün işte! Ne yapalım, hepimiz öleceğiz. Annen biraz erken öldü.” Ne teselliydi ama!

Uyuluğum düzeyindeki tablada çıplak bir kadın yatıyordu. Karnına dek dışarı çekmişti memur. Esmer, genç bir kadın ölüsü. Göğsünün sol yanı bıçak darbeleriyle paramparça olmuştu. Sağ yanda birkaç sıyrık... Güzelliğini görece korumuştur. Fazla bakmak istemedim. Hele yüzüne. Yine de yarı açık sabit gözlerine yakalandım.

“Tamam” dedi, başında dikilen kadın neden sonra.

Görevli çekmeceyi itti.

“İkiniz de mi tanıyorsunuz?”

“Hayır” dedim. “Tanıyan sadece o.”

“O zaman siz şöyle oturun bayan” dedi adam. “Doldurmanız gereken kısa bir form var. Şöyle oturun lütfen.”

Kadın oturdu. Ölüye fiziki olarak benziyordu gerçekten. Onun on on beş yaş büyüğü gibi. Kâğıdı önüne itti görevli, bir de kalem verdi. Kadın okumaya ve bir şey yazmaya çalıştı. Bir damla düştü kâğıda. Benden yardım istemedi.

İyisi mi kızı alıp çıkmalıydım. Kapı yanında bir bank görmüştüm. Ne akrabası bayana, ne ölüye acıyabilmişim, ne de içim bulanmıştı cesedi görünce. Çocuğu teselli etme kaygısı hepsine baskın çıkmıştı. Gözü önünde, babasının annesini bıçaklaması... Nasıl yorumlayacaktı, açıklık getirecekti olaya içinde, acıyı çocuk yüreğinin neresine sığdıracak, neresinden atacaktı? Aklıma da hiçbir hafifletici söz gelmiyordu aksi gibi.

Kızla birlikte çıktım. Kapıyı aralık bıraktım. Bereket ne kadından ses çıkıyordu ne de çocuktan. Yakında bir pencere olsaydı keşke. Hava sisli, yağmurlu da olsa dışarıyı gösteren bir pencere...

“Gel otur bakalım şöyle yanıma” dedim.

2. BÖLÜM

Hoş günlerdi diyemem. Yaşadıklarımı başkası yaşasa ve bendeki iyimserlik onda olmasa rahatlıkla kafayı bozardı. Sevgilimle kötü bir ilişkimizi kastediyorum. Başka sorunlar da vardı gerçi ama, hepsi sanki ona bağlıydı. Yaz boyunca tatile çıkamamak gibi. Üç güncük için bile olsa... Hava yeniden düzelmişti. Bir hafta önce bozduğunda sevinmişim, bu yıl kış erken bastırarak diye. Güzel havada tatil açlığı daha çok koyuyordu adama. Sosyal ilişkilerim kısırlaşmıştı. Bu bile az önceki soruna, hatta öncesindeki güzel yılıma bağlıydı. Aylarca ondan başka hiç kimseyi görmemişti gözüm. Ne derin, ne süregelen bir basiret yitimi!.. Her şeyi aynı soruna bağlamamak gerek. Hesna'yla bile doğru dürüst görüşemiyorduk. Kadroya geçeceğim, diye tutturmuştu. Varsa yoksa kadro. Kızın rüyaları bile işe alındığı ya da alınmadığı izleği üstünde biçimleniyordu. Kızıyordum ona, insan tek bir ilgi alanının bu denli tutsağı olabilir miydi? “Dinime küfreden Müslüman olsa!” diyordu o da. Haklıydı, “olgu işleyiciliği” konumunu iyice kafasına taktığı son altı ayda bile benden daha sosyaldi.

Büyükşehir Polis Merkezi'nden çağırdılar. Sabah geç olmadan gittim. Bizim başvuranlardan birinin de karıştığı sahte telefon kartı basımı işiydi sanırım. İki gün önce arayıp bilgi almışlardı. İş uzaktan hallettiğimi düşünüyordum. Demek halledememişim. Adam sıyrılmak için galiba bizdeki dosyasını kullanmaya çalışıyordu. Bizim tanelikliğimizi... Bunalımdaydı ya! Suçu bunalım sonucu işlemişti!

Dedektif karşısına buyur etti beni. Kahve içip içmeyeceğimi sordu. Hiç reddeder miyim! Kahve makinesinden doldurdu bardağımı adam. Uzattı. Teşekkür ettim.

“Önce ben biraz açıklayayım durumu, sonra yana geçer sorguya başlarız” dedi.

“İyi olur” dedim.

“Herif iki yıllık göçmen. Başvurusu yeni kabul edilmiş. Kâğıtları daha Bakanlıkta. Kendisine verilmemiş bile. Politik sığınmacılardan biri. Ben politik falan olduğunu hiç sanmıyorum ama, kâğıt üzerinde öyle işte. Karısının, yani ölen kadının başvurusu daha önce kabul edilmiş. Neyse bunlar ön bilgi. Sizi niye çağırdık : Herif bizim çevirmeni beğenmedi. Ha, bir de bu arada E.ceyi iyi bilmiyor. Veya biliyor, konuşmak istemiyor. Sizin Kurum’un adını verdi. Oradan çevirmen getirtmezseniz konuşmam dedi. ”

Bahsedilen olay bambaşka bir olaydı galiba. Kahve de pek acıydı. Neyse, hiç yoktan iyiydi.

“Ben çevirmen değilim aslında” dedim. “Önce bizim çevirmenleri aramışlar, bulamayınca bana söylediler. Yani Kurum’dan. Ne yapalım geldim işte. Aslında başka bir şey için sanıyordum.”

“Önemli değil” dedi dedektif. Ne anlamda söylediye. Ben de saçma sapan konuşmuştum zaten.

“Adamın suçu nedir?”

“Cinayet. Karısını öldürmüş. Cadde ortasında bıçaklamış. Gaddarca bir cinayet!..”

Daha başında, “ölen` karısı” derken uyanmalıydım. Bu bizimki, diye düşündüm. O yaratık... Bozuldum. İçimden kaç kez, yakalamalı ve hemen orada bıçakla delik deşik etmeli dediğim adam demek yakalanmıştı ve bir de benden yardım diliyordu. Bıçakla delik deşik ettikten sonra yavaş yavaş ölümünü seyretmeli, dediğim adam. Yüzüme ateş bastı.

“Nasıl yakaladınız?”

“Teslim oldu. Daha doğrusu bir akrabası getirdi. Adamın evine gelmiş. O da gelir gelmez ikna etmiş, tutmuş kolundan getirmiş. Öyle diyor. Deli diyor katil için. Zırdeliymiş güya. Gerçekten de garip garip hareketler yapıyor serseri. Aniden bağırmaya başlıyor. Siz aslen psikolog olduğunuza göre o yönden de bir bakın bakalım. Fikrinizi söyleyin.”

“Tamam” dedim.

Şaşırmıştım. Çağrıldığım olgunun şu zavallı kadının davası olduğunu öğrenince şaşırmıştım önce, sonra herifin yakalandığını öğrenince sevinmiştim, sonra da yakalanmayıp kendi geldiğini, üstelik deli numarasına yattığını duyunca düş kırıklığına uğramıştım. Olayı iyi

bildiğimi sanıyordum. Sadece maktulenin arkadaşından değil, siyasi çevreden başka birinden de işitmişim. Herif hiç çalışmazmış. Durmadan içermiş. Karısını çalıştırıp parasına el koyar, öyle yaşarmış. Zavallı kadın dayak yemekten bıkmış, kızını alıp evden kaçmış. Adam işyerine gelip kadını dövmüş, kolunu kırmış. “Ya eve dönersin ya seni öldürürüm!” demiş. Kadın hastaneden çıkınca başka işe girmiş, eve dönmemiş. Herif çok geçmeden kadıncağızın izini bulmuş, olanlar da olmuş...

Konuyu böyle ayrıntısıyla bildiğimi açık etmemeyi bereket ki akıl ettim. Başka türlü, sorguya katıldıktan sonra bile söylesem; vardığım kanı ön yargılı bulunabilirdi.

“Bilirsiniz, bu gibi durumlarda deli numarası çok yapılır” dedim. “Ya da var olan bir anormallik, mesela psikopatlık, ya da nasıl bir şey... Örneğin; alkolizm gibi bir durum abartılarak delilik gibi gösterilmeye çalışılır. Olayı bilen başka birileri de vardır herhalde. Örneğin kadının yakınları falan...”

“Var elbette” dedi adam. “Bence suç açık. Bir psikopat var elimizde ve bu herifin kıskançlık ya da öfke sonucu işlediği pis bir cinayet söz konusu. Yine de bir bakın siz. Fakat sanırım bir gözlem merkezine gönderilecek. Mecburen. Artık doktor ne derse...”

Biraz rahatlamıştım.

“İyi o zaman, ben hazırım” dedim. “Kahvemi içerde de içebilirim sanırım.”

“Elbette” dedi adam. Hiç de polise benzemiyordu. Hele bizim polislere hiç. Daha çok bir yargıça benziyordu. Yargıçları da amma tanırdım ya! Filmlerden gördüğüm kadarıyla. Burada birkaç mahkemeye girmiştim gerçi ama gördüğüm yargıçların çoğu kadındı.

Yan odaya geçtik. Tipik sorgu odası. Bir yanda arkayı göstermez koyu renkli cam. Başka pencere yok. Ortada büyükçe bir masa. Çevresinde birkaç sandalye. Başka eşya da yok. Tavanda tek bir ampul. Parlak ışıklı. Onun yanından sarkan bir ses alıcısı. Köşede tavana yakın bir kamera.

Ben masanın bir yanına oturdum, dedektif bir yanına oturdu. Sessizlik. Yaratığı az sonra görecektim. Sakinim desem yalan olurdu.

“Avukatı yok mu?”

“Avukat istemedi. O da bir numara. Son anda bir avukat yetişir.

Belki de gelmez...”

Kapı açıldı. Resmi bir polisin kolunda bizimki girdi içeri. Ardından başka bir sivil. Resmi polis kapının ağzında ayakta durdu. Öbürleri oturdu.

Sıradan bir tipti. Sıradan bir B li. B mi H mi belli olmayan bir tip; belki çokları gibi melez. Kara bıyıklı, çökük avurtlu, ufak tefek. Biraz keş bir suratı, biraz psikopat bakışları var. Sokakta görsen üstünde durmazsın. Bakışlarında biraz da korku var. Belirgin bir iz görülüyor ama sanırım azıcık okşanmış. Bağırıp tepinirken olacak. Şu kapıdaki adam gerçi pek uzun boylu değil fakat, belli ki vücut yapmış. Vurdu mu oturtan cinsten.

Bizim sivil E.ce konuştu:

“İşte istediğin çevirmeni getirttik. Bay Musa Kurum’dan. Diyeceğin bir şey varsa söyle ona. İki dakika sonra sorguya başlayacağız.”

Adam anlamamış bir suratla dedektife baktı, sonra bakışlarını bana çevirdi. Ben de bir şeyler söylemeliydim.

“Ben Kurum’danım. Aslında çevirmen değilim, orada olgu izleyicisi olarak çalışıyorum. Fakat görev gereği bugün çevirmenliğini yapacağım. Dedektif diyor ki, birkaç dakika sonra sorguna başlanacak. Ondan önce bana bir şey söylemek istiyorsan söyle.”

Herif bana da anlamıyormuş gibi boş boş baktı. Konuşmamı bitirince derin bir sessizlik oldu. Tam, işimiz var bu adamla, diye düşüncektim ki, yüreğimi ağzıma getirdi. Birden fırladı yerinden, geri geri kaçtı, duvara çarptı. B.ce bağırды:

“Bu adam... bu adam polis... B polisi bu adam!... Çevirmen değil çevirmen değil... Polis poliiis...”

İyi ki çam yarması içerde bekliyordu. Bir hamlede yakaladı yarıttığı, yerine oturttu. Kapı açıldı o sırada. Başka bir resmi polis baktı ne oluyor diye; odadakinin yettiğini görünce yine kapadı.

“Ben” dedim sakinleşmeye çalışarak. “Kurum’dan geliyorum. İstersen kimliğimi göstereyim. Ben polis değilim.”

“Sen polissin” dedi alçak sesle. Bakışları düşünceliydi. Sanki, şimdi ne yapsam diye düşünüyordu. Bir an kahveme takıldı gözü. Bardağı hemen çektim uzaklaştırdım ondan. Bakışlarını suç üstü yakalanmış gibi kaçırdı. İkinci bir feveranda kahvemi devirecekti ya da suratıma atacaktı bardağı. Numara yapıyordu pezevenk. Ben de öfke-

lendim. Ama sakın sesle konuştum:

“Deliliğe vurup kurtulacaksın öyle mi! Çok acemisin. Çalış biraz oğlum.”

Şaşırdı kaldı. Benim gerçekten bir B ajanı olduğumu düşünmüştü herhalde. Yoksa Kurum’dan biri gelecek ve bir sığınmacının oyununu bozan sözler edecek! O bakışı yeniden yakaladım. Bir saniye bile sürse... Hilesi anlaşılmış sahtekârın endişeli bakışı. Bu kez aniden kalkıp bağırmağa başlarsa korkmayacaktım. Öyle de oldu. Kesin kararımı verdim. Herif numara yapıyordu.

“Polis bu. Konuşmam onunla. Konuşmaam... Götürün onu. Çabuk götürün...”

Beni değil, ama onu yaka paça sürüklediler. Katil tam çıkarırlarken kapıya tutundu, başını çevirip bana bağırды:

“Senin de leşine tüküreceğim, görürsün!”

“Sizi buraya kadar yorduk” dedi ikinci sivil. “Biz de çıkabiliriz.”

“Önemli değil” dedim düşünceli. “Bana kalırsa numara yapıyor.”

“Bu olayı ve görüşlerinizi kayda geçirebilir miyiz?”

Hayır, diyemezdin ya! Keşke deseydim.

“Neden olmasın” dedim.

Neler yapmıştım, neler yapıyordum böyle!..

3. BÖLÜM

Ekim başıydı. Epeyce toparlanmıştım. Oldukça iyi hissediyordum kendimi. “İyi”den biraz farklı; içimde değişik bir his soluk alıp veriyordu. O gün benim için ayrı bir gün olacaktı. Bu duyguyu ayırımsadığım kimi zamanlar, sıra dışı şeylerle karşılaşmamıştım; ama garip, ilginç ya da güzel şeyler yaşamıştım çoğun. Öncezi sabah belli belirsiz başlamıştı. Kafamın dolu dolu seslendirdiği bir müzikle uyanmıştım. Klasik, güçlü senfonileri, Wagner’inkileri andırır bir müzikti. Belki yeni dönem bestecilerinden birinindi, kiminkiydi; çıkaramamıştım. Belki de böyle bir eser yoktu. Metroda eski bir mülteciyi gördüm. Karşımda, az çaprazımda oturuyordu. Kalıbı kıyafeti iyice düzmüş. Ona yardım ettiğim zaman da bana tekin bir tip olarak görünmemişti. Gazetesini kaldırdı, fark etmezlikten geldi. Esmer sevgilisini dün karşılaşmışım gibi hatırlıyorum. Çirkinceydi, yine de çekici... Gözleri güzeldi, bakışları... Metrodan çıkınca içimdeki duygu belirginleşti. Değişik sezgi, bir akşam önce seyrettiğim filmin etkisinden miydi; yoksa sığınmacı adamın, daha çok da sevgilisinin çağrıştırdıklarından mı? Film böyle bir şehirde geçiyordu. Sabaha karşı esas oğlan, birkaç kez gördüğüm, filmlerden iyi bildiğim o şehrin caddelerinde motosikletini sürüyordu. Çöpçülerin yeni işbaşı yaptığı, ürküntüler gizleyen ıssız sokaklarda... Bir izin peşindeydi. İnsanları kaçırp tıbbi denek olarak kullanan bir çetenin... Çete polisle de işbirliği içindeydi; fakat henüz adam bunu bilmiyordu.

Yağmur azmıştı. Şemsiyemi evde unutmuştum. Anlaşılan, müracaattakilerden birine yine işim düşecek, diye düşündüm. Sapı insanın elini acıtan oradadır garanti. Öbürükülerin hepsi alınsa, kırık saplı muhakkak kalmıştır...

Keyifliydim. O saate kadarki tatsızlıklara ve o saatten sonraki olası aksiliklere karşı... İnsan önemli bir konumdaysa, ciddi işlevler yerine getiriyorsa, hissettiği yorgunluğun altında daha baskın biçimde

kendini belli eden duyguyu yoğun yaşar. Huzur, memnunluk duygusu... Yaşadığım ana ilişkin... Tatlı bir heyecan... O günden veya gelecekte beklentilerimle ilgili. Umutlu bir yürek kalkıklığı...

İşimden hoşnuttum. Özellikle de bu ülkeye gelmiş olmaktan. Tenim ürperdi. Soğuktan mıydı? Odaya yağmurla birlikte serinlik dolmuştu. Serinlikle birlikte küçük tuvaletim geldi. Ürperti biraz da bundandı herhalde, ki o da güzel bir duyguydu. Odadan çıkıp tuvalete gittim. Tuvaletten dönerken koridorun sonundaki pencereden gördüğüm ıslak çimenlik, ağaçların ıslak yaprakları, bende belirsiz, hoş bir arzu uyandırdı. Neydi o arzu? Uzun bir yürüyüşe çıkma arzusu... Islak meşelerin kokusunu duydum sanki. Oysa pencere sınıksı kapalıydı. Bir koku çağrışımı olsa gerek. Bende sık sık olur. Görüntülerin, anıların uyardığı çağrışımlar... Evet, şu ülkede bulunmaktan duyduğum hoşnutluk hiç eksilmiyor, her ayrımsayışında tatlı kırıntılar uyandırıyordu yaşam bilincimde. Güzel beklentilerle derinleşip yayılan doygunluk hissi... Yürüdükçe kafadaki güçlü bir melodi gibi insanı doygunluğa erdiren sokaklar, kaldırımlar, temiz asfalt üzerine dökölmüş yapraklar; hele tarih kokan binalar; hele en üst yaşamlı insanlar, şunları fısıldıyordu adeta bana: Her an gidişini değıştirebilecek bir kişiyle, her an hayatının anlamını değıştirecek bir olayla karşılaşılabirsin. Doygunun doygunluk yanı ise şöyle di-yordu: Ülkeni bıraktın, yetmiş iki milletin toplandığı bu ülkeye geldin. Bu ülke, bu şehir her şeyin en dolusunun, en yetkininin yaşandığı yer. Burası tüm yolları, tüm köşe bucağı gören bir zirve. Zirvedesin ve ayaklarının üstündesin. Her şeyi görebilen, her şeyi yaşayabilen pek az insanın arasında sen de varsın... Gelebileceğın son noktadasin.

Odamda tuhaf bir koku duydum. Az önce görüştüğüm A.lının kokusu olsa gerekti. Her ulusun kendine özgü kokusu vardır; uzak AB.lilerinkine bazen dayanılmaz. Bizdeki hacı yağları gibi. Belki bedenleri öyle kokuyordur. Kullandıkları baharatlardan, belki sabunlarından... Burada herkes kendini özgürce ifade edebilir. Bu ülkede, hele bu kurumda... Herkes kendini ifade etsin; ben bir şey demem. Hatta hoş bir şey. Fakat kokuyla kendini ifadeye tümöyle karşıyım. Gel gör ki ona da laf edilmez. Ayıp olur. Üstelik Büyük Patronun hiç hoşuna gitmez.

Penceremi kaldırarak araladım. Benim odam caddeye bakıyor. Dar bir cadde. Genişçe bir sokak da denilebilir. Karşı kaldırım bir sıra çınar ağacıyla süslü. Yağmurun kokusunu bu kez gerçekten duy-dum.

Buluşmaya daha yarım saat vardı. Adam benimle dışarda görüş-mekte ne kadar ısrarlıydı öyle. Aslında tersleyip reddetmeliydim. Böyle yapışkan tiplerden hiç hoşlanmam. Fakat sonra, iyi ki reddet-memişim, diye düşündüm. Biraz yürümek ve zaman zaman tekdüze-leşme eğilimi gösteren işime, değişik bir yerde farklı bir renk katmak iyi gelecekti. Yağmuru severim. Biraz azalsa daha güzel olacaktı.

Leyla akşam gelir mi ki? Kavganın dozu fazla kaçtı. Sanırım bu kez yumuşaması daha uzun sürer. Deminki sığınmacıyla görüşürken içimdeki sıkıntının kaynağı oydu herhalde. Gerçi adamcağızın anlat-tıkları, hiç de rahatça dinlenebilir şeyler değildi, fakat ben böyle öy-külere alıştım. Eşini yanına getirip çırılçıplak soymaları, baş aşağı tavandan sarkıtmaları, hortum, basınçlı su... Sık rastlanır vahşet de-ğildi. Ben çok daha korkunçlarını dinlemiştim dinlemesine, yine de rahatsız olmuştum. İyi ki bizim çevirmenin monoton sesi, dudakla-rında sözcüklere dökülürken, her türlü trajik olayı hemen, anında sı-radanlaştırıyordu. Kadın, çevirmen değil, özel bir sıradanlaştırma ma-kinesiydi sanki. Oysa kendi başından geçen gündelik olayları öyle dramatize ederek, öyle iştahla anlatırdı ki... Adam da rahat anlatmıştı. Oldukça rahat. Olayın üstünden iki yıldan fazla zaman geçmişti ta-bii; şimdi karısı görece güvenlikteydi. Dahası, Bakanlıktaki görevliye hikâyesini zorlanarak anlattığında, herif alaycı ve soğuk bir gülümse-meyle, daha ne masallar dinleyeceğiz bakalım, gibi bir şey söylemiş. Yani bilmeden bir çeşit duyarsızlaştırma terapisi uygulamış. Adamca-ğıza bu espriyi yaptım. Hemen anladı; bembeyaz dişleriyle güldü. Akıllı değil ama duyguları, anlattıklarının gerçek değil hikâye olduğ-u-na inanmaya dünden razıydı.

Leyla beni çok saf buluyordu; yüzüme karşı açık açık söyleme yoluyla bu özelliğimi yok edebileceğini düşünüyordu. Bazı konularda saf olduğumu ben de biliyorum. Bilmek neye yarar ki!? Her ilişkim-de, attığım her adımda 'Ben safım.. Ben safım...' diye kendimi uyar-sam, ne yararını görürüm! Olayları yaşarken, insanlarla konuşurken neyin saflık, neyin gerçekten doğru ve güzel olduğunu nasıl sınayabi-

lirim? Leyla' nın da beni aldatmadığını nereden bilebilirim? Açıkça böyle söylemedim. Sözü oraya yaklaştırdım. Demek ki o kadar da saf değildim. Aslında beni aldatacağı, kullanacağı gibi bir kuşku yoktu. Üstüme fazla gelince kendimi savunmak için laf ebeliğine başvurmuştum. Hepsi buydu. Çok geçmeden anlayacaktı. Ama kaç gün sonra? Bu akşam gelir miydi ki?

Leyla'ya ve sığınmacıyla yaptığım görüşmeye karşın sıkkın sayılmazdı canım. Böylesi kavgalar ilişkilere renk getirir. Sonunda birbirimizi bağışlarız. Daha duygusal birleşiriz ayrılıktan sonra. Daha renkli, daha ateşli... Evet, A.lının anlattıkları da sıkılmazdı canımı. Adam bir şekilde kurtulmuştu işte. Onun canı sıkılmıyordu da; benimki neden sıkılsındı. Az sonraki buluşmayı da takmazdım. Karşımdaki ne denli boktan şeyler anlatırsa anlatsın, ne abes şeyler isterse istesin... Biramı içer, 'Hı hı' derdim. Yapabileceğim bir şeyse yaparım, yoksa ko götüne, rahvan gitsin! Keyfini bozma oğlum, dertlere biraz dışardan bakamazsan, işini yapamazsın; tırlatmak da cabası...

Bilgisayarımı kapattım. Henüz erkendi. Olsun. Çıktım odamdan, aşağıya indim. Dış kapının yanında, binanın saçaksız kütlesinin yağmurdan koruduğu duvar dibindeki yarım metrelik kuru alanda bizim kızlar sigara içiyordu. Geçmişte ben de sigara içerdim; hem de bir aralar günde iki paket... Böylesi aşağılanmaya katlanılmaz; ya kavgayı, işten atılmayı göze alır, içerde adam gibi içerim sigaramı, ya da bırakırım kardeşim. İki nefes çekmek için, nedir öyle, fırtınada duvar dibine sinmiş köpekler gibi titremek!

"Yahu ıslanıp üşüteceksiniz" diye takıldım Hesna'ya. "Bari böyle havalarda bir şeyler giyinin. İnsan ya altını sıcak tutmalı ya üstünü...."

"Sen önce gömleğini sok kışına da ondan sonra konuş dallama" diye yanıtladı bizimki. Altta kaldığı hiç görülüş müdür. Ama severim, kafa kızdır. Bir tek, ağzı çok pistir. Belki de beni, ona sık sık takılmaya iten neden oydu. Küfür işitmekten hoşlanıyordum galiba; önce biraz bozulsam da... Böylece sözümü işitip memnun, mesut yürüdüm. Arkamdan çıkan gömleğimi de içeri soktum bu arada. Yağmur hafiflemişti. Yine de şemsiyeyi açmalıydım. Olumsuz düşünmek gerekti. Bu kez şemsiyem gayet kaliteliydi. Her nedense o kırık saplı yoktu ortada. Bana kalanı zengin ziyaretçilerden biri unutmuş

olmalıydı. Gece gördüğüm rüya belirdi usumda. Saçma sapan şey... Saçma maçma, bayağı korkutmuş beni. Biriyle buluşacaktım. Benden yardım isteyen biriyle; yüzünü hatırlamıyorum. Eve girdim. Karanlık. Labirent gibi odalar. Duvarlar dökülüyor, ortalık pis, bulaşık... Sakınarak geçiyorum oradan oraya, üstüme bir şey bulaşmasın diye. Birden gördüm, yerde yatan cesedi. Önce canlı sandım, sonra kıpırdadığını fark ettim. Buluşacağım kişi! Bir ayı, yok, tüylü bir yaratık, kanat gibi uzantıları var. Kan gördüm yerde, kan öbeğinin ortasında yatıyor yüzükoyun. İri mi iri. Kapıda sesler!.. Beni de öldürecekler!.. Kaçmaya başladım. Girdiğim her yer öbüründen daha sıkışık, daha karanlık, çıkışsız. Hangi bölüme saklansam peşimdekiler kapıda. "Orada!" diye bağırdı biri. Hangi dilde, çıkaramadım. Rüya da da çıkaramamıştım. Pencereyi açtım. Çok yüksekti. İnanılmaz yüksek! Yine de çaresiz çıktım dışarıya. Kenara tutundum. Ayağım bir kaysa parçam kalmaz. Bir düşsem! Uzun süren bir çabalamadan sonra o da oldu. Fakat zemine çarpmadım. Bir yere tutunmuşum galiba. Sonra XY'nin hepsi birbirine benzeyen sisli, ıslak sokakları... Tek başımayım şehirde, yardım edecek kimse yok. Yine peşimde birileri. Koştum... Üstüme kan mı bulaşmıştı? Hayır, o farklı bir rüyadan anımsadığım... Sonu tatsız bitebilir, belki de oradan başka şeye geçmişti. Filmin etkisindendi besbelli. Onda da deneklerden üçü yolunu bulup dışarı kaçıyorlardı. Karanlık ve ıslak caddelerde cırlılıp k koşuyorlardı. Yağmur altında. Az sonra ikisi öldü. Biri hastane acilinde doktora son anda bir şeyler söylemeye çalıştı, söyleyemedi. Korkunç işkenceyi, içerde kalan öbür kurbanları kimseye anlatamadı.

Birbirine benzer sorunlar insanın başına çifter çifter gelir. Bize başvuranlarla görüşmeleri, hele ilk görüşmeleri, hep Kurum'da yaparız. Önceki gün bir saat arayla iki özel istemle karşılaşmıştım. Bir yerde rica, bir yerde işimizin niteliğinden ötürü dayatma... İlk istem bir bayan başvuran içindi. (Bu sözcük için bizim dilde uygun bir karşılık bulamamış gitmiştim. "Başvuran" biraz garip kaçıyordu. "Müracaatçı" olabilirdi, ya da ... Her neyse; bu karın ağrısını sözlükteki "müşteri" kelimesi hiç uygun düşmediği için çeker dururdum. Yoksa direnmeyi bırakıp "müşteri" mi deseydim?) Evet, her neyse; önceki gün akşama doğru bir B.li işadamı telefonla aramıştı. Dolaylı olarak tanıdığı bir bayan mültecinin yardıma muhtaç olduğundan söz etmişti.

Kadın ağır bir kaza geçirmiş. Kaza mı değil mi; o da belli değildi ya; kafasını çarptığı söyleniyormuş. Bir diz ameliyattan sonra buraya gelmiş. Neden sığındığını, nasıl başvurduğunu anlayamamıştım. Zaten başvuru konusunda da problemleri varmış... İşimiz neydi. O konu hep problemlidir; çözümüne yardımcı olmak da bize düşer... Saat 18.30'da söz konusu bayanın evinde olmalıydım. Adam da gelecekti. İlginç bir durumla karşılaşabilirdim. Böylesi olasılıklar içimde garip bir sevinç yaratır. Herkesin övdüğü bir filmi seyretmeye giderkenki gibi. Üstelik basbayağı gerçek olan bu filmde önemli rollerden biri bana verilecekmiş gibi. Öyle de değil; yaşadığımız o olayı bir film seyredersine herkes izleyecekmiş gibi... Büyük olasılıkla sıradan bir vakadır, diye düşünerek hayal kırıklığına karşı önlemimi aldım. Tedavisini yurtdışında yaptırmak isteyen, fakat buna parası yetmeyen sıradan bir sığınmacı. Sağlık amaçlı bir sığınma... Ya sezgilerim? Onlar öyle demiyordu. Sezgilerime güvenmek istemem; çünkü bazen bunalıtımı artırır. Başıma geldiğinde kolaylıkla geçistirebileceğim bazı olayların sıkıntısını, çok önceden yaşamaya başlamışımıdır. Nadiren... Bu sıkıntı, o bildik yürek kalkıklığı, hoş bir şeyin önsezisi de olabilirdi, tersi de. Önümdeki şu sıkıcı işi atlatınca Kurum'a geri dönecektim. Dosyaları beş on dakika gözden geçirecek, yarının programını yapacaktım; sonra doğru randevuya.

Pub, yürüyerek altı yedi dakika. Vaktinden beş dakika erken gelmiştim. Adamın elinde B.ce bir gazete görecektim. Allah vere de başka bir B.li gelip, B.ce gazetesini açmasaydı. Hayır, o pek olmazdı. Yer, onların yaşadığı semte hayli uzaktı.

İçeriye girdim. Bu pub öbürlerinden bile loş olur genelde. Hava kapalıyken daha da karanlık... Henüz yalnızca barın ışıklarını yakmışlardı. Vitraylı pencereler dışardan ışık toplamaya çalışıyordu. Pek fazla insan yoktu. Tezgâha yakın masalardan dip köşedekine oturmuş birasını yudumlayan adam, bardağını yüzünden uzaklaştırdıca dikkatimi çekti. Tipik bir B.li değildi; ama o da bana bakıyordu. Yaklaştım. Nitekim önündeki gazeteyi biraz daha açtı.

"Merhaba." B.ce söyledim bunu.

"Merhaba" diye yanıtladı.

Oturdum.

"Size bira alayım. Bira sever misiniz? Başka bir şey de olabilir."

“Yo, bira severim. Ama ben alayım. Siz oturun lütfen.”

Dinlemedi. Daha sorarken kalkmıştı zaten. Garibime gitmişti. Bu, öbür sığınmacılara benzemiyordu. Geleli henüz birkaç hafta olmuş. Şimdiden başkalarına bir şeyler ısmarlayacak kadar rahat... Fakat ne cins bira istediğini sormadı. Ben Y biralarını yeğlerim. Özellikle üstünde ustaca yarım parmak beyaz köpük bırakılmış siyah bira... İşte sıradan bir marka getiriyor...

İçkimi verip karşıma oturdu.

“Sizi buraya kadar yordum, kusura bakmayın. Fakat telefonda bahsetmiştim ya; konu benim açımdan hafife alınabilecek gibi değil. Dikkatli olmalıyım. Sizin merkez çok ayak altı. Şimdilik orada görüşmek istemiyorum. Anlamalısınız.”

“Önemli değil. Benim işim bu” dedim. “İşim bu, derken; elbette, görevimizi kendi saptadığımız ilkeler doğrultusunda yürütmek isteriz. Başka türlü hiç tahmin edemeyeceğiniz sakıncalar doğuyor. Herkesin de bunu anlaması lazım. Ama özel durumlarda esnek olabiliyoruz. Boş verin; sonuçta geldim işte. Siz konuyu açabilirsiniz.”

Biramı yudumlayıp adamı dinlemeye başladım. Sezdirmeden yüzüne daha dikkatli baktım. İlk görüşümde aklımdan geçtiği gibiydi. Bu adam hakikaten iyi tanıdığım birine benziyordu. Yüzü birini andırıyordu ya da gerçekten tanıyordum. Yumuşak ifadeli genişçe bir surat. Sol kaşının üstünde, geniş alnının ortasına kadar diklemesine ilerleyen derin bir yara izi var. Eski bir iz olabilirdi, görece yeni de... Dikkatimi anlattıklarına yoğunlaştırmak istedim. Bu da benim için bazen çok güç olur.

Son birkaç yılda işime biraz yabancılaştığımı hissediyordum. İlk yıllarda çok farklıydı. İlgilendiğim insanların sorunları beni derinden yaralardı. Arada sırada ifrit olduğum tiplerle, pis olaylarla karşılaşmıyor değildim. Belli etmemeye çalışsam da içimde bir şeyler kabarıyordu; iyi ya da kötü yönde. İyi ya da kötü yöndeymiş!.. Ne gereksiz bir sınıflama... İşte son zamanlarda böyle düşünmeye başlamıştım. “İyi” ya da “kötü”, değiştiremeyeceğin şeyler olduğuna göre seni neden o kadar ilgilendirsin! İyiye kötüyü ayırt etmek senin mi üstüne vazife! Zaten nedir ki iyi ve kötü? İşimi yapmalıyım sadece. Profesyonelliğin gereği bu. Bazı şeylere kayıtsız kalmayı öğrenebilmeliyim. Öğreniyorum...

Eskiden olsa, işte şu adama da gıcık olurdum. Anlattıklarını vakit kaygısı göstermeksizin sakın sakın dinliyordum. Eskiden olsa dinlediğim şu sorunu belki de çok önemserdim. Acilen çözmem gereken çok acil bir mesele olarak algıladım. O zaman da kaçınılmaz olarak adama büyük yakınlık duyardım. Büyük olasılıkla... Ya da başta söylediğim gibi birazcık suiistimal edildiğimi düşünsem, karşımdakine bir şey demezdim ama kendimi aldatılmış, ihanete uğramış hissederdim. Nasıl olursa olsun; sorunu içimde dolu dolu yaşıyordum. Şimdi öyle değil. Yalnızca dinliyorum. Kendimi sıkmadan... Yapabileceğim bir şeyler varsa onları saptamaya çalışıyorum; sonra da gereğini yerine getiriyorum. Oluyor bitiyor.

Evet, çok tipik değil ama, zaman zaman karşılaştığım bir sorundu. Adam öbür mültecilerle geçinemiyordu. Ciddi ya da ciddi olmayan bir alıp veremediği söz konusuydu veya durumu öyle gösteriyordu. Asıl niyeti onlardan uzak durmaktı. Bir bölüm mülteci de işte böyleydi. Kendilerini ötekilerden ayrı tutmak isterlerdi. Kendilerini başkalarından farklı yerde görmemizi amaçlarıydı. Bir yere kadar hoş karşılanabilirdi; insan psikolojisi... Fakat bir noktadan sonra sıkıyordu.

Sonuç olarak acilen evinin değiştirilmesini istiyordu. Bir arkadaşı da yardım etmiş ve şimdiye dek sığınma başvurusuyla ilgili işlemlerin hepsini kendisi yürütmüş. Geçen hafta ona bir ev verilmiş. Ev, karşılaşmak istemediği birilerine yakın yerdeymiş. O yüzden birkaç gün otelde kalan kalmış. Otelde daha fazla kalmasına yetecek kadar da çok değilmiş parası. Henüz kimseye rastlamamış; fakat rastlama ihtimalini mümkün olduğunca azaltmamış.

Leyla gelirse bu akşam sinemaya gideriz, diye geçti aklımdan. Birlikte sinemaya çıkacak kadar yumuşar mıydı birkaç saatte aramız? Yalnız başıma film seyretmekten hoşlanmıyorum. Yok, Leyla'yı bunun için istiyor olamazdım. Film bahaneydi.

Canım seks yapmak istiyordu. Şunu anlamıştım ki kavgadan sonra Leyla'yla yatmak çok daha hoş oluyordu. Acaba bunun için mi, son zamanlarda altta kalmamaya, onun iğnelemelerine cevap yetiştirmeye çalışıyordum? Hayır. Canımın pek fazla seks istediği de yoktu aslında. Biraz... O anda güzel bir coşku yakalamıştım. Her an güzel bir şeyler olacaktı gibi bir his... Bu titleşimi kaçırmamalıydım.

“Evin değiştirilmesi için bahane edebileceğimiz bir sorun var mı? şurası berbat, burası işlemiyor falan gibi bir şey söylemeliyiz ki, o arada semt değiştirme istemimizi de yapalım. Yoksa adamlar kabul etmiyor. İyi niyetimizi kötüye kullanıyorsunuz, diyorlar.”

“Evden memnunum aslında” dedi bizimki, belirttiği “nemli” yakınmasına karşın gayet rahat bir havada. Belki ben gelmeden içtiklerinden akırkeyifti. “Ne söyleyebilirim? Pek bir sorun yok... Aklıma gelen... Banyo penceresi iyi kapanmıyor rneğin. Bir de dış kapı rzgrla ses yapıyor. Böyle bir şey olabilir mi?”

Adam tanıdığım birine benziyordu gerçekten.

“O kadar da basit değil. Bir kapı, bir pencere tamir ettirilebilir. Hemen tamir ettirilemeyecek bir problem olmalı. Aşır rutubet gibi bir sorun mesela. Diyelim sizin de bir sağlık sorunuz var...”

Güldü adam.

“Aksi gibi turp gibiyim. Ev rutubetli demek haksızlık olmaz mı! Ne söylemek istediğinizi anladım, kızmayın hemen. Biraz yalan söyleyeceğiz, n’apalım. Durun biraz dşuneyim.”

Bunlar buldukça bunarlardı. Geçenlerde D.li bir aile benden yardım istemişti. Verilen evi beğenmemişler. Sorun oymuş. Bahçesi çok kkmş. Neye göre kkmş? Aynı bölgeden gelen başka bir D.liye, yayla kadar bahçesi olan güzel bir ev vermişler.... Adama nerede oturmak istediğini sormuştum. Öyle bir semt söylemişti ki, burada birçok orta hallinin creti orada oturmaya yetmez... Fakat uyanıkların beğeni düzeylerini takdir etmek gerekti. Bazı insanların hayret verici isteyebilme yeteneklerini... Korkunç yoksunlukta yıllarca yaşayan biri, üç gün sonra bakıyordunuz, neler neler bekliyor, neler neler alıyor! Pes! diyordunuz, o zaman.

Bakalım şu kaza geçiren kadının istediği neydi? Bellek sorunu varmış. Pek bir şey hatırlayamıyormuş. Bir de numara yapıyorsa; ki hiç de düşük olasılık değil; gel bir de onunla uğraş... Yarın Kurum’da yardım partisi verilecekti. Eğlenceli olabilirdi. Leyla’yı da getirse miydim ki? Bir arasa mıydım; ne lemdeydi bakalım? Yoksa yarına mı er-teleseydim bunu? Yeni alınan güney AD.li kadın da toplantıya katılacaktır. Etkileyici bir kadın. Güzel. Hayli güzel... Yarın biraz laflayalım bakalım, neyin nesiymiş. Ardından olgu sunumu toplantısı. Ona da bir şeyler hazırlamalı. Kurum’un neredeyse tüm yükü benim omu-

zumda... Dert değil, işimi seviyorum; o kadar olacak...

Adamın meramını anlamıştım. Sorularımı sordum, notlar aldım. Bu iş tamamdı. Konuyla ilgileneceğime söz vererek kalktım. İkinci bardağı içmek istememiştim. Yoğun bir gündü ve bitmemişti henüz.

Dışarıya çıktığımda titredim. Hava birdenbire çok serinlemişti. O an aklıma geldi; yüksek sesle güldüm. Yanımdan geçen yaşlı kadın tuhaf gülüşümle ilgilenmemişti bile. Bizim orada olsa millet tuhaf tuhaf bakmaya başlar. Gülmüştüm, çünkü adamı nereden hatırladığımı çıkarmıştım. Ta lise yıllarımda bizim komşu teyzenin kedisi gelirdi. Açık kül rengi bir kedi. Sık sık mutfak camımıza dayanır, sakın fakat dikkatli, değişmez bir yüz ifadesiyle içeriye, bize bakardı. Onun da kaşının üstünde bir yara izi vardı ve yüzü, bakışları tıpkı bu adama benzerdi. Serin ve temiz bir hava ęarptı yüzüme, ciğerlerime doldu. O kediye değil belki, onu gördüğüm zamanlarımı severdim. Bazı yönleriyle... Öyle serin, umut dolu rüzgârlar dolardı içime. Bazı anlardaki gibi. Bir an ülkemi çok özledim. Bilirdim; geçici bir duyguydu bu.

4. BÖLÜM

Benden yardım isteyip, randevu alan adamla metro girişinde buluştuk. Eve kadar getirdi beni, kapıda ayrıldı. “Önemli bir işim var” dedi. “Zaten kızı hemen hemen hiç tanımıyorum.” Şimdiye dek B.deki bir arkadaşının ricasıyla ilgilenmiş. O yüzden görüşmemizde bulunmasının yararı yokmuş. Saçmaydı tüm bu bahaneler. Kolundan yapışıp, ‘kalacaksın!’ denmezdi ya! Kadın kapıyı açtığı anda kısaca bir hal hatır sordu ona, “Ben sonra ararım seni” dedi, bana döndü, “Sizi telefonla arayacağım” diye mırıldandı ve çekti gitti.

Kadının yüzü hoştu. Gençti. Fakat yaşını kestiremedim. Hoş bir yüzdü, ama biraz anlamsızdı. Daha doğrusu boş bakıyordu. Hareketleri de pek yavaştı. Elleri titriyordu. İlk Tacim ona bir şey sorduğunda öyle geç cevap vermişti ki, anlamadığını sanmıştım önce. Sanırım anlayışında bir şey yoktu, konuşması pek yavaştı, hareketlerinden de yavaş. Ruh gibiydi, yüzü soluk. Koyu kumral bir kızdı, o ışıpta görebildiğim kadarıyla. Teni soluk, hatta sarıydı. Belki o kadar değildi, ama dedim ya, ışık hayli yetersizdi.

“Bura..ya... kadar geldiniz... Benim için... Teşekkür ederim.”

“Rica ederim.. İşimiz bu bir yerde. Tacim bey özel durumunuzu anlattı. Onun için geldim. Görüşmeleri genellikle evlerde yapmayız. Kurum’da görüşmek her bakımdan daha sağlıklı oluyor. Zaman zaman evlere gitmiyor değiliz. Kurum’da gördüğümüz insanların durumlarını yerinde saptamak için.”

Küçücük bir evdi burası. Üç ya da dört katlı, dışı klasik biçim tuğla duvarlı eski bir binanın zemin katı. Bodrum kat demek daha doğru. Çünkü zemin yoldan belki bir buçuk metre aşağıdaydı. Hava kapalıydı; üstelik akşam olmak üzereydi. Numune olsun diye tek ışık aydınlatmıyordu içeriyi. Bereket pek eşya yoktu da, ilerlerken bir şeylere çarpma olasılığı düşüktü. Yer parke kaplıydı. Yan duvarda bir çekyat vardı. Karşısında eski bir koltuk... İkisinin renkleri birbirine

uymuyor; koltuğun parlak renkleri zayıf ışıktaki bile kendini gösteriyor. Burası aynı zamanda mutfak olarak kullanılan girişteki salon. İçerinin havası hasta odası kokuyor biraz. Ağırca bir koku. Belli ki epeydir pencere açılmamış.

Kadından başka hareket gelmediğinden, herhalde burada oturacağız, dedim içimden. Ayaklarını hafifçe sürüyerek küçük ve yavaş adımlarla kapıdan salonun ortasına dek gelmişti, orada duruyordu. Ayakta karşılıklı bakışacak halimiz yoktu. Kendime koltuğu seçtim, oturdum.

“Burada konuşabiliriz herhalde.”

“Konuşabiliriz” dedi kadın yalnızca.

“Oturmaz mısınız?” Sanki ev sahibi bendim.

“Oturabilirim.”

Otur öyleyse, dedim içimden. Sonunda geldi, çekyata oturdu.

Pencere kenarında sehpa gibi bir şeyin üstünde iki saksı çiçek. Duvarda sanırım bir önceki ikametçinin beğenmeyip bıraktığı kocaman bir tablo. Bazı marketlerde satılan ucuz piyasa işlerinden. Dalgalı bir denizde ilerleyen yelkenleri şişmiş kalyon. Köşede küçük, katlanır bir tahta masa. Tüm eşya buydu. Bir radyo bile görünmüyordu ortalıkta. Derin bir sessizlik... Mülteciliğin ilk aylarını iyi bilirdim.

“Önceki hafta havaalanında sığınma istemişsiniz; öyle mi? Yani on gün kadar önce. Bu evi de üç gün önce vermişler?..”

Uzun bir ara oldu yanıtlayana dek. Onu yanlış bir adla çağırmışım gibi şaşkınlık ve itiraz ifadesi belirdi yüzünde. Dudaklarını araladı ama, ses beş altı saniye sonra çıktı:

“Üç gün... ya da dört gün.. önce. Tam olarak hangi gün!?”

“O zamana dek nerede kaldınız? Sığınma yurdunda mı?”

Şeye benziyor... Neydi... Hostel gibi.. yer. Daha resmi...”

“Hastaneye gitmediniz?”

“Gitmedim... Gittik galiba. Hastane gibi yer.. İlk gün.. günlerden biri olmalı.”

Eğer numara yapıyorsa bu kadarı da fazlaydı. Şunun şurasında ona yardıma gelmiştim. Adam gibi anlatsaydı ya konuyu işte..

“Tacim bey bana bir kazadan bahsetti. B.deyken geçirmişsiniz kazayı; öyle mi?”

“Kaza mı? Ne kazası?”

Bu cevapla birlikte karanlık bana iyice batmaya başladı. Kalktım. Karşı duvardaki düğmeyi çevirdim. Neyseki tavandaki oturtma lamba yandı. Işığı kuvvetli değildi ama hiç yoktan iyiydi. Tekrar yerime oturdum.

“Bakın, size destek olabilmemi istiyorsanız sorununuzu ayrıntılarıyla ve açık bir şekilde bilmem gerekir. Bana daha fazla yardım etmelisiniz. “

“Yardım?!.. Yardımcı edeyim!..”

Biraz şaşkın ama daha çok bir aptal gibi bakıyordu bana. Konuşması ise sakin, durumuyla uygunsuz ölçüde sakin ve yavaştı.

“Burada bay Tacim'den başka tanıdığınız var mı?”

“Tacim? Bay Tacim kim?”

“Bay Tacim diyorum ben de!.. Tacim bey demem lazımdı. Az önce beni getiren adam. Hani konuştunuz ya kapıda.”

“Evet evet... Tacim... Tanıyorum onu...”

“Evet işte o. Ondan başka tanıdığınız var mı bu ülkede?”

Yine uzun bir sessizlik... Çıt çıkmıyordu evde. Dışardan bir motosiklet geçti gürültüyle. Kadın orada bir böcek yürüyormuş gibi dikkatli dikkatli dizine bakıyordu. Kot pantolon giymişti. Pantolon hayli kirli görünüyordu. Kendine çekidüzen verecek durumda bile değildi. Gerçekten! Ciddi biçimde ilk kez düşünmüştüm kızcağızın içinde bulunduğu durumun güçlüğünü. Tacim denilen adam kadının B.de ciddi bir kaza geçirdiğini üstüne basa basa söylemişti. Kaza geçirmişse görünürde bir yarası beresi falan olur diye düşünmüştüm. Öyle olunca da hastaneye falan yatırılır. Anlaşılan geçirdiği beyin ameliyatından başka tedavisi gereken bir durum yoktu. Yağlıca görünen saçları çok kısaydı; sağ yanında bir tutam kalkık ve seyrek duruyordu. Ameliyat izi herhalde altındaydı.

Kıza B.deki arkadaşının ricasıyla yardım ettiğini yineleyip duruyordu Tacim. Zoraki bir yardım... İşin içinde görünmek istemiyordu. Zoraki yardım bu kadar olur! Evinin haline, kılığına bakılacak olursa, bu kızcağız gerçekten kendine yetemiyordu.

“Paranız var mı?”

“Param var.”

“Ne yiyip ne içiyorsunuz burada? Mutfağın takım taklavatı yeterli mi?”

“Yeterli mi?.. Yeterli...dir. Daha bakmadım... Kullanamıyorum... Ellerimi.. Daha...”

El kol işaretleriyle anlatımını desteklemek istiyordu. Bu çaba daha da umutsuzdu.

“Kazadan beri mi?”

“Beri?.. Ne? Çilek!.. Ha... Hastaneden beri. Hastanede yürüyemiyordum... Yemek yiyemiyordum. Kollarım kalkmıyor.. du. Hareket etmiyordu.. İnce hareket..”

“Burada mı hastanede yattınız, yoksa B.de mi?”

“B.de.”

“Hastaneden çıktınız ve doğruca buraya geldiniz..”

“Hastaneden çıktım.. Çıkmışım.. Evet.. Birkaç gün evde kaldım. Orayı tam hatırlamıyorum.. Yani benim evim değil...di. Sonra uçağa bindi.. bindim.. Uçak.. Sonra buradayım...”

“Havaalanını hatırlıyorsunuz?”

“Havalan!.. Ha! Havaalan... Evet.. Burdakini.. Sanki altı ay önce.. Çok tuhaf. Öyle uzak geliyor.”

“Ne dediniz oradaki görevlilere?”

“Sığınma istemişim...”

“B.ce?”

“Nasıl B.ce?”

“Yani alandaki görevlilerle B.ce mi konuştunuz?”

“Sanmıyorum. Hayır... E.ce konuştum... Galiba...”

“E.ce biliyorsunuz yani.”

“Epeyce. Burada anlaşılabiliyor...um.”

“Sığınma nedeniniz neydi?”

“Neden şey... Politik...”

“Yani politik mücadele içindesiniz. Yazı çizi işleri mi, yoksa örgüt konusu mu? Hakkınızda dava açıldı mı? Bilmem gerek.”

“Bilmiyorum.”

“Bilmediğiniz ne? Siyasetle ilginiz hangi düzeyde?”

“İlgim hiç yok. Öyle sanıyorum... Politikayla... Düşünüyorum.. İlgim.. Hiç hatırlamıyor..um.”

“Öyleyse sağlık nedeniyle iltica ettiniz. Gerçek neden bu.”

“Evet.. Sağlığım.. Sağlık nedeni.”

Oh!.. Hiç değilse konu aydınlanmıştı. Fakat çok aptalca bir giri-

şimdi bu. Canım, insan önce yatacağı hastaneyi falan ayarlar, sonra gelirdi. Önce burada birileriyle anlaşılırdı. Karşılıyıp vaktinde bir şeyler yapabilmek için.

“Bu akli kim verdi size peki?”

Anlamamış gibi uzun uzun yüzüme baktı. Sorumu yineledim. Duymamıştı herhalde.

“Dini inancım şey... zayıftır. Zayıf herhalde. Allaha inanmıyorum. Allaha.. İnanmıyor değilim. Bilemem ben. Ne inanıyorum.. inanmıyorum.. Öyle düşünürdüm herhalde.. Eskiden diyorum.. Ben...”

Ben de bu yanıtın bir şey anlayamamıştım. Zaten ne ilgisi vardı benim sorumla...

“Size diyorum... Bu ülkeye gelme fikrini kim verdi?”

Sesim iyice yükselmişti, karşımda sağır varmış gibi.

“Mansur söyledi. Beni uçağa götürdü. Yok... ondan emin değilim. Uçağa götüren avukat olabilir. Evet, avukatı. Onun avukat...”

“Peki kim bu Mansur? Bay Tacim’in arkadaşı. Yine ‘bay’ dedim, Tacim işte. Tacim’in arkadaşı Mansur. Anlaşılan buraya gelmenizde önemli rol oynamış. Neyiniz olur bu Mansur?”

“Mansur benim şey... Erkek arkadaşım. Sevgilim... Öyle gibi. Öyle diyebilirim.”

Titremesi iyice artmıştı. Pek fazla bilgi sağlayamayacaktım galiba. Çok zayıf görünüyordu. Üflesen uçacak...

“Anladım... Evet, onu anladım. Şeyi sormuştum: Nerede yemek yiyorsunuz?”

“Tacim getirdi.. Birkaç kez. Köşede bir sandviççi var. Bir kere oraya gittim. Çalıştım. Gittim mi? Zaten pek yiyemiyorum.”

“Banyo yapabiliyor musunuz burada?”

“Yapmaya çalıştım. Dün. Dün mü? Sıcak su var. İyi... Yaptım yaptım...”

Hiç de banyo yapmış gibi bir hali yoktu. Durum perişandı bana göre. Acıdım ona. Tam bir eşşeklikti bu iş. Mansur’un mu, her kimin parlak fikriyse...

“Sizin iyi bir muayene olmanız gerekiyor. Sonra da muhtemelen bir hastanede yatmanız lazım.”

“Raporlarım var. Filmler falan var.. Getirdim şeyden... Oradan.

Size göstereyim?”

“Hayır. Muayene olduğunuzda gösterirsiniz. Ben doktor değilim. Psikoterapi eğitimi aldım. Kurum’da olgu işleyicisi olarak çalışıyorum. Tıptan anlamam yani. Şimdi şöyle yapalım: Yarın sizi, bizim doktorlardan birine göstereyim. Sabah 10’da Kurum’da bulunmanız gerek. Siz gelebilir misiniz, yoksa aldırırım mı?”

Soruyu sorarken saçmalığını anlamıştım. Kadın tek başına gelebilecek durumda değildi. Belki Tacim getirirdi. Onu da aramak lazımdı, yoksa beni aramasını mı bekleseydim?

“Ben gelirim” dedi kadın. Beklemiyordum bu yanıtı. “Siz şeyi... adresi... verin bana.. Evde telefon var. Taksi çağırırım.” Son sözcükleri kendine göre hayli hızlı söylemişti üstelik.

“Taksiyle olur elbette. Ama çok para tutar söyleyeyim. Mamafih belki parasını Kurum’a ödetebilirim.”

“Param yeterli. Zahmet etmeyin” dedi kararlı, fakat zayıf bir sesle.

Gülmece yapma gereksinimi hissettim:

“Çok paranız var galiba. Aman çaldırmayın.”

“Tacim’e ... teslim ettim. Yaklaşık üç bin ...um var.”

Şaşırdım. Gerçekten iyi paraydı. Not defterimi çıkardım, bir sayfa yırtıp üstüne adımı, Kurum’un adresini, telefonunu yazdım. Kalktım, masanın üstüne koydum kâğıdı.

“Adres burada. Bakın, karnınız açsa size hemen bir şeyler alayım. İçecek bir şey de ister misiniz?”

“Teşekkür ederim” dedi belli belirsiz bir gülümsemeyle. Bu, başından beri onda gördüğüm ilk anlamlı mimikti. “Bir sandviçim var... İçecek var..”

Alsam da yiyip yiyemeyeceğinden emin olamazdım. Vazgeçtim o fikirden. Peki öyleyse, dedim. Kapıya doğru yürüdüm. Geçirmesini beklemiştim bir an. Düşünmeden. Oysa hiç hareket etmedi. Yerinden kalkmadı. Ayrılırken benden yana bile bakmadı. Böylesiyle ilk kez karşılaşıyordum.

Dışarı çıktım. İçim burkulmuştu. Binanın sahanlığını yandakinin sahanlığından ayıran demir parmaklığa kaydı gözüm. Kafasını yarı yarıya bizim tarafa geçirmiş küçük zenci kız bana gülüyordu. Ben de ona güldüm; hatta bir öpücük yolladım. Yanıtını da aldım. “Gir

içeriye” dedim. “Akşam oldu.” Cevap vermedi küçük şirin, yine gülümsedi. Moralim birden düzelmişti.

Merdiveni çıkıp karanlık sokakta yürüdüm. Aklımda hâlâ deminki kadın vardı. Biri omuzuma dokundu birdenbire. Ani ve kaba bir dokunuş... İrkildim. Korkuyla döndüm. Karşımda kısa boylu, sarışın, pejmürde bir E.li.

“Beni tanımadın mı Gerald?! Ben Gerard. Kardeşin Gerard...”

“Tanıdım, tanımaz olur muyum. Ne istiyorsun Gerard?” dedim adama.

“Bana biraz bozukluk ver Gerald. Lütfen birazcık bozukluk.”

Cebime elimi attım. Az bir bozukluk kalmıştı. Verdim. Teşekkür etti.

Yürüdüm. Güldüm kendi kendime. Nereye gidersem gideyim nasıl da bulurlardı beni. Kardeşim arkamdan bağırdı:

“Geraald! Geraald! Yarın da buradayım. Bekliyorum seni!”

Tamam gibisine bir el işareti yapıp köşeyi döndüm. Bu kez daha kuvvetli bağırması olacaktı ki, sanıki hâlâ birkaç adım arkamdaydı:

“Geraald!.. Babam sana çok kızıyor. Yanlış işler yapıyorsun Gerald. Mahvedeceksin kendini! Vazgeç Gerald!”

Güldüm. Adımlarımı hızlandırdım.

Leyla önceki akşam gelmedi. Öfkesi bu kez uzayacağı benziyordu. Telefonda da bozuktur. Neyseki aynı filme ikinci kez gitmekten kurtulmuştum. 'Kurtulmuştum' diyorum; sevmediğimden değil, aksine, o filmi bir daha izlesem birkaç güne kadar kendime bir motosiklet almam gerekeceğinden.

Leyla çok kızdı. Onca olaydan sonra Eyşan'a nasıl borç veririm... Tamam, haklıydı; geri alabilme ihtimali düşüktü. Bunu bile bile vermiştim. Yok, kendimi kandırmıyayım. Tam istediği anda ve hatta verdikten birkaç dakika sonra bile o ihtimali düşünmemiştim. Geri vermesin ve onun ne denli iğrenç biri olduğunu bir daha çıkarmamacasına kafama sokayım! Böyle düşünmüştüm galiba. Zaten bunları söyledim bahane olarak Leyla'ya. Ama ne açıklamaydı! Bu konuda da açık konuşmadım tabii. Lafımı ağzıma tıktı. Leyla haklı mıydı ne? Haklı olduğu kesindi. Ben saf biriyim. Saf değil, böylesi konularda düpedüz aptal biri... Kabul etmek aptallığımı geçirse, gerçeği çok önceden kabul ederdim. Ama neye yarardı ki! Elimde değil; biri bir şey istemişse onu mutlaka yapmam gereken bir zorunluluk olarak duyumsuyordum. O an. Tutuluyordum. O noktada... Aksini düşünemiyordum. Tabii her konuda ve herkese karşı değil. İstek sevdiğim, değer verdiğim birinden; hele bir kızdan geliyorsa reddetmek imkânsız gibi bir şeydi. Sonuçta genellikle hüsrân... Kendimi uyar-sam, tetikte dursam, sonunda vermemeyi başarabilsem, içim rahat edecek miydi? Zaten bunu başarabilecek miydim bir kere? Olmaz deyip, çekilip oturmayı... Başarabilecek miydim?

Aslında benden herkes bir şeyler istiyordu. Eyşan, işin maddiyatındaydı biraz, kabul ediyordum. Leyla'nın gözü parada değildi. Fakat o da manevi anlamda çok şey istiyordu. Sürekli ilgi, ihtimam... Sıkılmışsa bir şeye; yüzüne bakıp nedenini çıkarmam gerekti, anında. Çıkaramamışsam uygun bir dille hemen sorup onu desteklemem...

Sonra yine ona uygun davranmam...

Romantik olmamı istiyordu. Her dakika ince ince ilişkimizi düşünüp işlememi... Yapım buna uygun değildi işte. Belki boş gezenin boş kalfası olsam böyle işlere vakit ayırabilirdim, inceltebilirdim kendimi. İnsana boşuna para vermiyorlardı. Hele böyle bir ülkede. Böyle insani bir kuruluştaki bile.

Aklım bir yandan öğleden sonraki toplantıdaydı. Güney AD'li bayana Kurum'un çalışma sistemi anlatılacaktı. Olgular işleyicilerinin nasıl çalıştıkları...

Yeni sığınmacı kadın gelmedi. Telefonu cevap vermiyordu. Ya çalışıyordu; duymuyordu, ya da hat falan bozuktu. Kafası o denli dağınık birinin randevusuna vaktinde gelebileceğini sanmakla zaten hata etmiştim. Tacim sözde akşam beni arayacaktı. Belki de aramıştı. Leyla'yla konuştuktan sonra telefonun fişini çekmiştim. Fakat işe geleli iki saati geçmişti. Buradan arayabilirdi pekâlâ. Çaresiz ben arayacaktım.

Onu bulmam zor olmadı. Bir inşaat firmasında görevliydi. Orta kademe yöneticilerden biri... Tipi, hali hareketi doğulu kibar dolandırıcılara benziyordu; oysa çalıştığı şirket bayağı adı duyulmuş bir şirketti. Durumu anlattım. Saat 10'da Gülsüm'le buluşmamız gerektiğini söyledim. Vakit o sırada 11'i geçiyordu. "Unutmuştur" dedi adam. "Sakin unutma, diye defalarca söylediklerimi bile inadına unutuyor. Hatta görüşüyoruz mesela; görüştüğümüzü birkaç saat sonra unutuyor..." Kuşkumu sordum adama: "Küçük bir ihtimal bile yok mu; acaba Gülsüm hanım numara yapıyor olmasın? Ya da durumunu biraz abartıyordur belki." "Hayır, hiç sanmıyorum" dedi emin bir tonda. "Bunun için hiçbir neden göremiyorum. Onu bana gönderen arkadaşları iyi tanırım. Güvendiğim bir insandır. Ciddi bir neden olmasa buralara yollamazdı." "O halde başka bir şey sorayım" dedim. "Bu gerçekten politik amaçlı bir sığınma mı, yoksa sağlık amaçlı mı?" "Orasını ben de tam bilmiyorum" dedi Tacim bey. "Gerçekten politik bir amaç varsa, kötü. Ben böyle bir işte aracı konuma düşmek istemem. Hiç istemem gerçekten. Anlatabiliyor muyum acaba Musa bey? Ben vatanını seven biriyim. Bilmem fark ettiniz mi; bu işi kerhen yapıyorum. Sebep o. Benim bildiğim Mansur'un da böyle alengirli işlerle ilgisi yoktur. Ama arkadaş hatırı işte; ricasını kıramazdım.

İnsan her şeyi isteyerek yapmıyor..." Hızlı hızlı konuşmasını kesip kendimi yormak istemedim. Nasıl olsa yavaşlayıp susacaktı. Karşımdaki bir süre daha yakınıp durdu. "Hiç kimse vatanını sevmediği için buralara gelmiyor; ama o ayrı konu" dedim sonunda. "Söylediniz zaten; insan her şeyi isteyerek yapmaz. Sorun değil. Fakat siz Mansur beye ayrıntısıyla sormadınız mı konuyu?" "Sordum" dedi adam. "Olay kaza gibi bir şeymiş. Bana aynen bunu söyledi. Siyasi bir yönü de varmış. Fakat bildiğin gibi bir şey değil, emin ol, dedi. Ya, o da iyi bilmiyor meseleyi, ya da söylemek istemiyor. Ben de üstüne gitmedim. Bir sağlık sorunu olursa ilgilenirsin; göz kulak olursun, dedi; hepsi bu. Ama sağlık sorunu sandığımdan ciddiymiş. Onun için sizi aradım. İşin doğrusu bunu da Mansur söyledi. Ben böyle bir vakıf olduğunu da bilmezdim. Ne yapılması gerektiği konusunda en ufak bir fikrim yok. Gülsüm'ün parası var aslında. Sadece kalmaya gelse, turistik amaçlı falan; yeter de artardı. Ama tetkikleri uzarsa yetmez..." Sustu telefonda, bir şey söyleyecek gibi ses çıkardı, birden patladı: "Ya, nereden çıktı bu iş başıma! Yanlış anlamayın; arkadaşımın arkadaşysa yardım edeceğiz elbette. Fakat ne yapmam gerektiğini bilemiyorum hakikaten..." "Ben de zaten bunun için devredeyim" dedim adama. "Gülsüm hanımın önce iyi bir muayene edilmesi gerekiyor. Onun için de buraya gelmesi ya da getirilmesi lazım." Düşündü... Yine duyabileceğim tarzda sesler çıkardı; talihsizliğine yakınır, çaresizliğine hayıflanır sesler... Çok sıkıldım o an. Terlemişim. "Öğle arası evine gidip getireyim bari" dedi. Ferahlayarak teşekkür ettim. Böylece anlaştık. Kapadım telefonu. Adamı güç durumda bırakmıştım. Biraz fazla zorladığımı düşünmüştüm. Kişisel sorunum olsa dünyada yapamazdım; kimseyle konuşamazdım bu şekilde. İyi ki bireysel bir sorunum yoktu. Ne yapardım o zaman!

Sonra günlük işlerime dalmışım. Çoğu gün gibi yorucu bir gündü. Art arda iki görüşme bir buçuk saatimi götürmüştü. Karşı bakkaldan sandviç aldım, personel oturma salonunda aceleyle yedim. Bizim çevirmen kızlar, Hesna falan hep meşguliyetimle dalga geçerlerdi; haklıydılar da. Kendimi biraz fazla tüketiyordum. Üstelik bundan yakınıyordum onları görünce. Aslında ne tıkınacaksam odamda tıkınmalıydım; fakat dar, kapalı mekânda ruhum sıkılmıştı. İnsanın iş dışında iki kelime konuşmaya gereksinimi oluyor. Bu kez bizimkiler

yoktu, kim bilir nerede sürtüyorlardı. Yiyeceğimi bitirirken köşede oturan M.li çevirmen yanaştı yanıma, kızıyla olan sorunlarını anlatmaya başladı yüksek bir ses tonuyla.. Odadakiler sıkılıp ufak ufak tüydüler. Bir ben kaldım, bir kadın. Genellikle öyle olur, alışığım. Kızın arkadaşları zenginmiş hep. Onlarla aşık atmaya çalışıyormuş gezmede tozmada, kıyafette. Kadın gerçeği vurguladıkça suçlu duruma düşüyormuş. Hem de tek suçlu. Zengin okulundan ayırmak da istemiyormuş ki, iyi yetişsin... Mayonezli balıktan küçük bir parça pantolonumu lekelemişti. Peçeteye silmeye uğraşırken düşündüm: Sorunlar her millette, her ülkede tıpatıp aynıydı. Çünkü insan aynıydı.

Toplantı çağrısı yapıldı. Genellikle başladıktan sonra giderim oturumlara. Bu kez çevirmen kadından izin isteyip hemen koştum. Salona girdiğimde beklediğim gibi yalnızca iki kişi buldum. Biri bizim yaşlı üst gözetmenimiz. Öbürü organizasyon işleriyle ilgilenen Kurum idarecisi. Arada tek koltuk boş bırakarak gözetmenimizin yanına oturdum. Belki tam yanına başka birinin oturmasını isterdi. Bu adam bir bakarsınız çok samimi davranır, bir bakarsınız araya mesafe koyar, konumunu hissettirmekten haz duyar. Kişilik belli bir yaşa dek gelişmemişse artık hiç gelişmez.

“Nasıl oldun? Toparlayabildin mi kendini?”

“Teşekkür ederim. Bir şeyler yapmaya çalışıyorum.” Genel bir cevap verdim, adamın ne sorduğunu anlamazdan gelerek. Açık verir miyim! İdareci kadının kulakları hemen dikildi; farkındaydım. Sevgilimden ayrılmam, biraz da olaylı şekilde ayrılmam, burada çoklarının ağzına sakız olmuştu. Üzülmüştüm tabii, biraz da sarsılmıştım o olaydan ötürü. Fakat, “toparlayabildin mi kendini?” diye sorulmasını gerektirecek kadar uzun boylu değil...

“Büyük patronla bayan Alice atışmışlar galiba dün?”

“Eh, atışmışlarsa, bu yeni bir şey değil herhalde.”

“Bu sefer herkesin içinde...”

Başımı sallayarak tamamen belirsiz bir duygulanım mimiği yaptım. Sorsalar, kendim de anlatamazdım ne ifade ettiğini.

Herif dedikoducunun allahıydı. Seksenine gelmişsin birader, adam gibi konularla ilgilensene! Canımıza okurdu üst gözetim oturumlarında. Sussak bir ayrı yorumlar, konuşsak pişman eder. Ağzı-

mızdan çıkan her sözcüğü bir yerimizden sokar. Belli faydaları da yok değildi hani! Böyle biri yıllarca terapistlik yapmışsa ve üstelik çok tutulmuşsa, ben niye bu işi yapamayayım düşüncesini istemeden kafamıza yerleştirdi. Bir de müthiş bir özgüven aşıliyordu insana. Adam bir hastasına haftada iki, ayda sekiz-dokuz seanstan tam bir buçuk yıl terapi vermiş. Aralarında kaçınıcı ayda iletişim kurulsa beğenirsiniz. O da tek tük cümlelerle: On dördüncü ayda. On dört ay boyunca, her hafta iki kez bir araya gelerek kırk elli dakika birbirlerinin yüzüne, tavana ya da halıya bakarak karşılıklı oturmuşlar. Yok hayır, bizimki oturmuş; hasta o meşhur divanda yan gelmiş yatmış. Loş, sessiz bir odada konuşmadan saatler ve saatlerce soluk alıp veren iki kişi!.. Tabii bu yorucu işin ücreti bizim çevirmenlerin saat başı ücretinin beş misliymiş. Ben olsaydım, sessizliğin daha beşinci dakikasında yerin dibine geçer, sizi başka bir terapistle göndersem iyi olur, deyip parayı geri verirdim. Başvurana kendimi affettirmek için kim bilir daha neler söyler, neler yapardım...

Sordum :

“Yeni gelen AD.li bayan deneyimli biri galiba.”

Konuşacak yeni bir konu bulmanın memnuniyetiyle koltuğunda durum değiştirdi adam. Tam onun alanıydı. Büyük Patronun bazı bakımlardan sağ koluydu. Yeni kadro alımlarında muhakkak ona danışılırdı. Bir acemiliğimizi yakaladığı anlarda yüzünde beliren gülümseyişle, “Hayli deneyimli” dedi. “Gayet iyi.” Çok şey söylemesi gerekiyormuş ama bizi kırmamak için söylemiyormuşu ima eden acı gülümseyişle ekledi: “Her şeyden önce, Isabel’in geldiği ülkenin çok önemli özellikleri var. Çok çarpıcı özellikler... Kıtanın özellikleri: Aynı yerde birbirine zıt iki büyük güç. Büyük bir uygarlık, özgürlük kültürü... öte yanda çok güçlü, vahşi bir faşizm...” Benden yeterli mimik desteğini alamayınca devam etti: “Umarım bizim koşullarımıza kısa zamanda uyum sağlar. Ondan sonra tahmin edemeyeceğiniz kadar faydalı olacağını düşünüyorum.”

Gözüm, açılan kapıdan başını uzatıp ısrarla bana bakan birine doğru kayd. Bu Tacim’di. Onları tümüyle unutmuştum.

“Çok üzgünüm” diyerek gözetmenin yanından aceleyle kalktım. Aslında üzgün değil biraz telaşlıydım; o da bu dilin özelliği, ne olacak...

Tacim de kafasını çekti benim kalktığımı görünce. Holde el sıkıştık.

“Gülsüm’ü getirdim. Başvuru odasında sizi bekliyor.”

“Neden gelmemiş sabah?”

“Tahmin ettiğim gibi: Unutmuş. Sizi bile güçlkle hatırlattım.”

Birlikte yukarı çıktık. Gülsüm kabul görevlisinin karşısında öylece oturuyordu. Görevli kadın herhalde konuşarak yardım etmeye çalışmış, durumdaki garipliği anlayınca şaşırılmıştı. Beni görünce rahatladı.

“Merhaba!”

“Merhaba” dedi bizimki yine biraz gecikmeyle. Gözlerinde önceki günkü tanışıklığımızın bir izini aradım. Hayır, yoktu. Mutlak ifadesiz bir yüzle oturuyordu, on yıldır orada oturuyormuş gibi. Üzerine bol gelen bir etek bluz giymişti. Kıyafetin buradan alelacele alındığı belliydi.

“Ben bizim doktoru bulayım bir” dedim Tacim’e.

İkinci kata çıktım. Kurum’un daimi iki doktoru var. Birini bulsam bile ondan fayda yoktu; idareci konumundaydı ve toplantıları kaçırmazdı. Toplantı da iki saatten önce bitmezdi. Bir ümit, Doktor Esteban’ın odasına yöneldim. Şükür ki adam oradaydı. Sordum; meşgul değilmiş. Elbette nezaketinden öyle söylemişti. Toplantıya gitmemişse en azından kafasını dinlemek için gitmemişti.

Gülsüm’ü aldık. Asansör yoktur binada. Yürümesi neyse de, merdiven çıkması, bıraksak yarım saat alabilirdi. İki taraftan kollarına girdik, uçtu uçtu yaptık çıkardık. Muayenemi bitireyim, ben seni çağırırım, dedi Doktor. Fakat Tacim’i yanında istedi. Adam buna itiraz etti. Hasta hakkında hemen hiçbir şey bilmiyormuş. Filmlerin, raporların hepsi dosyanın içindeymiş. Bunun üzerine onu aldım, bir kat yukardaki odama çıkardım. Sütlu kahve ikramımı geri çevirmedi. Halinde hâlâ bir tedirginlik göze çarpıyordu. Şık giyinmişti. Resmi ve şık.

“Sizi de yoruyoruz. Üstelik burada bulunmaktan pek hoşnut değilsiniz galiba.”

“Niye yalan söyleyeyim; öyle... Telefonda bahsettım. Bu iş hoşuma gitmiyor. Gülsüm hanımı hiç tanımıyorum. Belki de iyi bir insandır. İyi ya da kötü; o beni ilgilendirmez. Bu iltica işini hiç anlamı-

yorum. Tamamen karşıyım böyle şeylere.”

Güldüm.

“Anlayamadığınız bir şeye neden tamamen karşıısınız ki?”

“Anlayamıyorum dediysem lafın gelişi. Bunda anlaşılmayacak bir şey yok. İlticaların yüzde doksan beşi ekonomik sebepli. Adam bir AC.li kadar iyi yaşamak istiyor. Sülalesiyle birlikte geliyor. Ne yaptın bunun için? Bir AC.li olmayı hak eden ne yaptın şimdiye kadar? Hadi deden, baban bir şey yapmamış. Sen ne yaptın? Hiç... Tamam, istiyorsa istesin, bunu kınamam. Yasadışı yolla buraya geliyor... Her zaman yasadışı değil, pasaport vize verilenler de var ya... Geliyor işte buraya; yok B.de bize şöyle yapıyorlar, yok böyle yapıyorlar, bir yığın uyduruk hikâye... Bizi küçük düşürüyorlar. Hem bu iltica ne demek ki: Sığınma... Kardeşim, dostun kim düşmanın kim! Nereden gelip kime sığınyorsun. Yanlış anlamayın. Ben siyasetle ilgilenmem, politikacılara kalsın politika; hiç derdim değil. Bir seçim bir partiye veririm oyu, başka sefer başka partiye. Fakat ben bir B.yim. Bazı şeyler duyuyorum; çok ağırıma gidiyor. Benim E pasaportum da var, dört yıldır E vatandaşıyım. Fakat B pasaportumu atmam. Hiçbir işime yaramıyor ama, B pasaportumu atmıyorum. Sordukları zaman göğsümü gere gere ben B.yim diyorum. E pasaportu almak için eşekler gibi çalıştım. Güzel şey E vatandaşı olmak, fakat hiçbir zaman aslımı inkâr etmedim kardeşim.”

“Herkes kendi açısından tamamen haklıdır. Size bir şey diyemem” dedim. “Yine de şunu söyleyeyim: Ülkemizi küçük düşüren yığınla sebep varken bunlardan yalnızca önemsiz birkaçına duyarlı olmak bana çok mantıklı gelmiyor. Öbür taraf da temelde tıpkı sizin gibi düşünüyor, biliyor musunuz? Varsa yoksa tek bir açıdan küçük düşüp düşmemek... Bir tek konuda onur meselesi var, sanki başka konuda yok. Hem kime karşı küçük düşeceğiz, düşmeyeceğiz? Aynı ülkede yaşayanlar birbirine karşı küçük düşmemeli. Önemli olan o.”

“Evet...” dedi. Söylediklerimin özünü anlamadığından emindim. Zaten herkes anlamak istediğini anlar. “Bunlar iki dakikada halledilecek şeyler değil” diye ekledi. Durum tahmin ettiğim gibiydi. “Beni yanlış anlamayın lütfen. Size karşı bir eleştirim yok. Siz böyle bir iş bulmuşsunuz; görevinizi yapıyorsunuz. Beni ucu pullu davetiyeyle çağırmadınız; ben geldim sizi buldum, yardım istedim. Teşekkür

ederim.” Konuşmayla karşılıklı ikna sağlanamazdı ama, beklediğim gibi yumuşama ve hoşgörü sağlanabilirdi işte. Hele o sihirli ‘Siz görevinizi yapıyorsunuz’ sözü yok mu... Her derde devaydı. ‘Ekmeğimi yapıyorsunuz ama size kızgın değilim; görevinizi yapıyorsunuz... Beni öldürüyorsunuz ama ne yapalım; bu sizin göreviniz...’

Aslında böyleleriyle pek tartışmazdım. İnsan bir yaştan sonra ne ise odur. Konuyu tam da mesleki ilgi alanıma dayamıştı; o yüzden birkaç şey söyleme gereği duymuştum. Bana mı kalmıştı el âleme ders vermek. İşimle ilgilenmeliydim. Gerisi boş... Sözü yine konumuza çevirdim:

“Bu sizin arkadaşınız... Şeyle... Mansur beyle tekrar görüşebildiniz mi? Yeni bir bilgi var mı?”

“Görüştüm. Yeni bir şey yok. Anlamıyorum; benim bildiğim Mansur siyasetle uğraşmazdı. Aşırı solcularla ne ilişkisi var? Hayret bir şey. Çok zengindir. Öyle bildiğiniz gibi değil. Nereden girdi bu olaya?” Başını döndürüp ağzıyla “çıkçıkçık” yaptı adam, Mansur yanında olsa bir tane patlatacaktı sanki.

“Siz nereden girmişseniz o da öyle olamaz mı?”

“Herhalde. Ben de öyle tahmin ediyorum. Bayağı da çapkındır. Belki kızla gönül ilişkisi vardı. Bilmiyorum.”

“Peki bu kızcağızın ailesi falan yok muymuş?”

“Hah, bak nasıl oldu da unuttum. Var tabii, anası babası, kardeşleri... Konuştum. Abisi birkaç güne kadar geliyor. Babası vize alamamış. O yaşta adama vize vermemişler. Bu E Konsoloslugu bazen salak salak işler yapıyor. Sorun değil; abisi gelecek. O gelince ben çekilirim artık.”

“Peki bu Gülsüm neciymiş? Ne iş yaparmış?”

“Avukat. Avukatmış bu.”

“İlginç” dedim. Solcu militan avukat hanım, çapkın zengini söğüşlüyor. İyi yapıyor. “Abisi geliyor ha!?”

“Evet. Yarından sonra ya da öbür gün. Gelir gelmez ben size bildiririm. Veya doğrudan sizi bulsun. Telefonunuzu vereyim; sizce bir sakıncası yoksa.”

“Olur. Bir sakıncası yok” dedim.

Tacim bey bizleri sevmiyor ama ikinci sütlü kahve teklifimi de geri çevirmedi. O sırada doktor aradı. Muayenesi bitmişti.

“Siz oturun kahvenizi bitirin. Sonra aşıya gelirsiniz” dedim.

“Hayır ben de geleyim” diye kalktı. Kahvesinden hızlı hızlı iki yudum çekti. Ağzı yanmıştı herhalde. Yüzünü buruşturdu. İyi oldu, dedim içimden.

Aşıya indik. Doktor Esteban masasında oturuyordu. Gülsüm de karşı koltukta aynı bıraktığımız gibi. Doktor ayağa kalktı.

“Sizinle dışarda konuşalım” dedi bana.

Tacim’i içerde bırakarak kapının önüne çıktık.

“Kadının filmlerine baktım. Ben hayatımda böyle bir şey görmedim. Beyninin büyük bölümü yok. Bu halde konuşması, yürümesi bile mucize.”

“Peki muayenenizde bir şey buldunuz mu?” Ben de şaşırmıştım aslında. Doktorun dediğinin ne kadar önemli olduğunu var olmayan tıbbi bilgimle çıkaramazdım. Bir şey söylemiş olmak için sormuştum soruyu.

“Muayenesinde sinir sistemiyle ilgili belirgin bulgular var. Sen de fark etmişsindir. Akli kapasitesi bayağı azalmış.”

“Ne yapacağız şimdi?”

Bayan Isabel geçti koridordan. Doktorla selamlaştı, benim arkamda kaldığı için yüz yüze geledik. Pek alımlıydı... Aklım oraya takıldı... Ayrıntılı rapor yazdığını söyledi Esteban. O raporla bir hastaneye götürülüp ciddi bir şekilde muayene edilmeliydi. “Yatırılması mı gerekiyor?” diye sordum. Bunu onlar bilirmiş. “Şu haliyle nasıl üstlerinden atmışlar; anlamak mümkün değil. Bir tıp rezaleti!..” Galiba bilinçli bir tutummuş bu. Sağlık amaçlı bir sığınma olarak değerlendirmiş ve o yüzden kasıtlı olarak ilgilenmemiş olabileceklerini belirtti. Öyle sanıyordu.

“Durumu ölümcül mü?”

Sorumu duymamış gibi dalgın, devam etti. Film B.de çekilmişti. O yüzden sahte belge olarak değerlendirilebilirdi. Bu da sorumluları aklamıyordu. Madem filmde şüphelenilmiş, tekrarlamaları gerekirdi.

“Durumu ümitsiz ha?!”

Acilen muayenesi gerekirmiş ama ümitsiz değilmiş. Böyle yaşar gidermiş. Bu bir tümör ameliyatı değilse ve tümör nüksetmezse... “Raporlarda bir travmadan söz ediliyor” dedi. Yazılar B.ce olduğ

için ancak bu kadar anlamış. Yine de kâğıtlara değil muayenesine güveniyordu doktor. Kâğıtların istenildiği gibi doldurulduğunu, buraya başvuranların yararına bulguların güzel güzel şişirildiğini biliyordu. Kendi işiydi ne de olsa. Aslen E değil, F.li olduğundan aklı üçkâğıda da iyi çalışıyordu.

“Hemen mi götürmek gerekir hastaneye? Bugün çok yoğunum. Yarın programımı ayarlayabilirim. Ne dersiniz?”

“Bu sizin bileceğiniz şey” dedi Doktor.

“Yani tıbbi açıdan bir sakınca var mı?”

“Olabilir de, olmayabilir de...”

Aslında bayağı mıymıntıydı bu Esteban. Üstüne en ufak sorumluluk almak istemezdi.

Teşekkür ettim. Birlikte yine içeri girdik. Gülsüm ve Tacim’i alıp benim odama çıktım. Daha doğrusu Tacim’le birlikte Gülsüm’ü alıp yukarı çıkarttık. Saat üçte, dörtte ve beşte olmak üzere üç görüşmem vardı. Üçe kadar bu işi halletmem olanaksızdı. Aklıma GALP hastanesinden bir beyin cerrahı tanıdığım gelmişti. Bizim B.lilerden birinin doktoruydu. Sonra ırkçılık karşıtı bir gösteride karşılaşmış, mitingin ardından onun arkadaşlarıyla birlikte bir bara gidip bayağı laflamıştık. Sonra bir daha görüşememiştik. Bilgisayar kayıtlarımdan numarasını buldum. Hastane telefonuydu. Umutsuzca bastım tuşlara.

Şansım iyiydi, karşıma hemen o çıktı. Durumu anlattım. Sağ olsun, “Yarım saat içinde gelerseniz hemen bakarım” dedi. Bu daha da büyük şanstı.

“Hemen gidiyoruz” dedim Tacim’e. Gülsüm’ü karga tulumba aşağıya indirdik. Bir taksi çağırdık...

Yolda aklıma geldi, canım sıkıldı. Doktor şöyle bir muayene edip, tekrar film isteyecekti büyük olasılıkla. Filmin parasını kim verecekti peki? Kurum’dan almak için girişimim gerekecekti; o da olursa... Sıkıntımı Tacim’e anlattım. “Ben hemen ödeyebilirim” dedi. “Mansur bir miktar daha gönderdi zaten.” Kafam iyice karışmıştı. Kadında para çoktu demek. Belki tedavisini istediği yerde yaptırabilecek kadar. Yani sığınmaya gerek yoktu. İş uzar da, daha fazlasına gereksinim olur diye bu yola başvurmuşlardı belki. Yine de aklım almıyordu. Tacim’le biraz tartışsam, belki kızın ilgisini çeker, söze karış-

masını sağlayabilirim diye düşündüm. Bu yolla politik eğilimini anlayabilirdim.

“Deminki sözlerinize kafam takıldı. Haksızlık yapıyormuşsunuz gibime geliyor. İnsanlar kendi ülkelerinde mutlu bir hayat sürseler, onca sıkıntıya katlanıp neden başka bir ülkede sığıntı muamelesi görsünler?”

“Buradaki yaşamları ordakinden daha iyi de ondan. Başka neden olacak.”

“İyi ya, kendiniz söylediniz; demek ki önceden resmen sürünüyorlardı.”

“Olabilir. Her ülkede fakir var. Burada yok mu! Tamam, B.de milyonlarca fakir var. Oldu olacak hepsi buraya gelsin. Gelebilirler mi! Hepsinin gelmesine imkân yok. Onda birinin bile gelmesine imkân yok. Uyanık olan, köşeyi dönmek isteyen geliyor. En mağdur olan değil, uyanık olan. Ondan sonra herif hazıra konuyor. Uyanık olan ne demek; başkasının hakkından yiyen demek; başkasının önüne geçen. Köylü zekâsıyla ter dökmeden bir şey kapan... Onun bunun şeyini yiyor... Kazancını... Yok, kazanımlarını. Gelsin yasal yoldan; ben de öyle geldim. Sonra asıl önemlisi: Kaç yoksuldan kaç devletini, milletini başka devlete gammazlar...”

“Tacim bey, işin etnik yönü de var tabii, o kadar basit değil; yapmayın. B.de H.lere ağır bir baskı uygulanıyor. İki taraflı terör var. Hadi bırakın terörü; H.lere yapılan baskı tek başına insanı canından bezdirir. Öyle değil mi?”

“Tamam. Hadi diyelim baskı var. Bazı uyanıklar buraya kaçınca baskı kalkıyor mu? Hem baskı var diye kim hainlerle işbirliği yapar. Baskı dediğinizin esası ne, ona bakmak lazım. Hainlere baskı yapılır. Yapılacak tabii. Hangi devlet kendini böldürür. Bu sığındıkları E mesele; kendini böldürüyor mu hiç. Büyük devletler kendini böldürüyor mu! Çok hürriyetçidir bizim AC. Başkalarını güzel güzel böler. Ne için, hürriyet için! Kendisi bütünleşir. Bakın, şey var... Teröriste anladığı dilden konuşacaksın. Bu yapılırken ölçü kaçmıyor mu, kaçıyor. Sade vatandaş da nasibini alıyor. Bunun da suçlusu kim? Yine teröristler. Adamların amacı o. Devlet baskı yapacak, vatandaş devlete düşman olacak... Öyle değil mi? Sen işi aşırıya vardırır tetiği çeker sen, karşı tarafın aşırıları da çıkar ortaya, senden daha fazla çeker. Sus

biraz, çekil, sin; bakalım ne oluyor. Ama nerdeee... Hesaplar farklı.”

Tacim beye sormadım. Tipi H.lere benziyordu; zayıf, esmer. Belki de H.ydi. Bizim ülkede kimin ne olduğu öyle karışıktır ki. Ama adam terlemişti. Son sözlerinde sıkıntısı alınca boncuk boncuk vurmuştu. Belki o yüzden konuyu bağlarken yumuşamıştı kendince. Beni tanıımıyordu. Bu kadar açılması, devletten yana konuşması, kendisi için pekâlâ tehlikeli olabilirdi. Korkmuştu. Herhalde o anda kızıyor-du kendine, bu ne boşboğazlık, diye. Bu arada kadından tek ses çıkmamıştı.

“Gülsüm hanım, peki siz ne düşünüyorsunuz bu konuda? H.lere yapılanlar sizce normal mi?”

“Ben H değilim...” Yanıtı buydu. Buz gibi... Ne işti böyle!?

“Siz H.siniz demedim. Özgür düşünen bir insan olarak H.lere yapılan aşırı baskıyı (Hafifçe baskı yapılırsa sorun yoktu sanki; saçmalı-yordum açıkçası) insan haklarına uygun buluyor musunuz?”

Çok zor bir soru sormuşum gibi uzun uzun yüzüme baktı.

“İnsan hakları...” dedi. “Birlik... Hiç sevmem... Onları sevmem...”

Allah Allah, nörmal bir iletişim kurulacak durumda değildi kız. Çattık, dedim içimden.

Konuşmayı kesip dışarı bakmaya koyuldum. Hastaneye yaklaşı-yorduk. Nehrin suları pırıl pırıldı. Tepede parlak bir güneş... Bu ül-keye gelmiştik ve havasını da bizimkine benzetmiştik. Sağ yanda, az sonra ulaşacağımız kıyıdaki büyük park çağırıyordu beni. Adını bil-miyordum. Kentte parktan çok şey yoktu ki, hepsinin adını öğren-e-memişim. Çalışmak zorunda olmayıp şimdi orada yürümek vardı. Sonra yorulup ağacın altına oturmak, arada nehrin sularına baka ba-ka saatlerce kitap okumak... Hafta sonu değil. Herkesin işte olduğu zamanlarda. Ah! Şu kız... Parka doğru yürüyor. Herhalde benim ak-lımdan geçeni yapacak...

Birden aklıma geldi: Şu Mansur denilen adam yoksa kızı öldür-meye çalıştı da öldüremedi, bu hale mi getirdi? Bir yerden, bir araba-dan falan aşağı attı; ama kız ölmedi... Sonra hafızasını kaybetti... Adam yine de korktu. İyileşir bir şeyleri hatırlarsa... O zaman da sı-ğınma işini çıkardı. Kız her şeyi anımsasa da altı yedi ay geri döne-mez... Bilmem... Olmayacak şey değildi.

Tacim'e döndüm:

"Sizce bir sakıncası yoksa Mansur beyin telefon numarasını verirsiniz? Kendisiyle bir de ben konuşmak istiyorum."

"Affedersiniz, bu mümkün değil" dedi adam. Açıklama gereği duydu: "Ondan izinsiz numarasını vermem doğru olmaz. Kendisi böyle söyledi."

"Benim için bir sorun öyleyse" dedim. "Bana vermesinin bir sakıncası olmaz."

"Sorarım" dedi adam. "Kabul eder mi bilmem. Eder herhalde."

6. BÖLÜM

Hafta sonu Leyla benim evimde kaldı. Arabayla kuzeye, BERT ormanına gittik. Gezi ve evde kaldığımız saatler tümüyle güzeldi. Hiçbir tatsızlık çıkmadı. Gerçi o biraz üzerime geldi; ben uzatmadım. Çekilince kime yüklenecek. Bazen çekilsem de çingar kopmuyor değildi ya. Neyse...

Beni saf bulmaya devam ediyordu. Bozuluyordum. Eyşan'la geçen hikâyelerimi benim ağzımdan dinledikçe kendini tutamıyor, kopuyordu. Aslında bayağı sessiz ve içedönük denebilecek bir kızdır, düşüncelerini pat diye söyleyenlerden değil. Duygularını genellikle gizler. Dingin bir ses tonu vardır. Ağlayıp kavga etmediği sürece bu ses tonunu korur. Eyşan'la yaşadığım şeyleri birine anlatmak zorundaydım. Aslında bir kişiye değil pek çok kişiye anlattım; çenem durmuyordu. Çenemi tutsam ne olacaktı ki; Eyşan her şeyi ayrıntısıyla, bire bin katarak hiç ilgisiz insanlara bile yaydı. Sonuç olarak, aramızda geçenleri bilmeyen kalmamıştı. Yine de ortalık ne zaman sessizleşse, konuşulanlar ne zaman ilginç bir konudan sıradan şeylere kaysa, benim aklım da o soruna gidiyordu ve başlıyordum en yakınımdakine anlatmaya. Leyla'ya neden anlatmayacaktım öyleyse. O da beni mimiksiz, sakın bir yüz anlatımıyla, genelde sabırla dinliyordu. Arada bir, "Bu bence çok yanlış bir tutum" ya da "Hatalı davranmışsın" gibi yorumlarda bulunuyordu. En az, bahsettiğim iki örnek yorum kadar, "Sen çok saf bir insansın", "Böyle davranırsan seni hep kötüye kullanırlar" tümcelerini de kullanıyordu. Bu da beni sinirlendiriyordu. Aslında kolay sinirlenmem. Eyşan'la ilişkimde zaman zaman komik durumlara düştüğümü kabul ediyordum. Fakat hikâyemi anlatıyorsam, esas olarak içimi boşaltmak için anlatıyordum. Rahatlamak için. Suçlanmak için değil.

Benim düşünce düzeneğim farklı çalışıyordu. "Bu durumda başka ne yapabiliirdim." Sonunda soru işareti bulunmayan bir "Bu du-

rumda başka ne yapabilirdim.” Yani başka bir seçenek yoktu, anlamında. Evet, birçok durumda, olayda, aklımı kullanma yolum oradan geçiyordu. Karşımdakinin de bunu takdir etmesini bekliyordum. Leyla bana şöyle diyebilirdi örneğin: “Musa, ne kadar iyi bir insansın. Senin gibi biri, o durumda başka türlü davranamazdı.”

İyi olmak kötü bir şey mi? İyi insan olmanın ne denli güzel şey olduğundan bol bol söz eder herkes. Öte yandan gerçekten iyi bir tavır gördüler mi, bunu aptallıkla açıklarlar; iyi insanlar salaklıkla suçlanırlar. Neden? Çünkü o iyilik denilen şeyin yalnızca kendilerine yapılmasını isterler. İşte o yüzden beni saf bulanlardan kuşkuya düşüyordum. Mesela Leyla’dan.

Eyşan bana karşı doğal davranıyordu. Benden şefkat beklemiyordu, bana şefkat gösteriyordu, anaç bir kadın gibi. Bunu yaparken belli isteklerini gizleme gereği de duymuyordu. Bunların gerçekleşmesini arzuluyordu. Sonunda işi arsızlığa vurduğu doğru, ama bunları arsızlık yapayım diye yapmıyordu. İçinden öyle geliyordu. Düşünüp düşünüp fikir yürüten, onu bunu yargılayıp kusurlu bulan Leyla’ya ne demeli? Belki onun de benden birtakım beklentileri vardı. Çok ince düşünenden çekinmek gerek.

Leyla çok çekingendi. Yatıyorduk, her bir şeyi yapıyorduk, kalıp banyoya giderken bile üstünü başını örtmeye çalışıyordu. Sakınlı filmlerdeki kadın oyuncular gibi. Odada kimse yokken bile göğüslerini örtmeye çalışırlar. Yanımdaki çıplaklığına bir aydır alışamamıştı. O öyle davranınca, bende de bir çekingenlik peydahlanıyordu ister istemez. Oysa Eyşan öndeki salona bile çırilçıplak giderdi. Salounun perdeleri genellikle açıktı, tül gibi bir şey zaten bulunmaz... Komşular, hatta sokaktan geçenler bile onun iri göğüslerini, geniş kalçalarını istemeden görmüşlerdir. İsteyenler de çıkmıştır elbet. Fakat bu teşhircilik gibi bir şey değildi. Eyşan rahattı. Her konuda olduğu gibi. Bana herhalde öylesi daha uygundu.

Leyla konuştuğça kafama garip şeyler sokuyordu. İnsanların birbirleriyle çıkar gözetken ilişkilere girdiğini, ilişkilerin muhakkak böyle bir nedene dayandığını ima eden şeyler. Ona göre kadın erkek ilişkisinde de aynı yasa egemendi. Açıkça böyle söylemedi; fakat birçok kişiyle ilgili değerlendirmeleri toplandığında, insanın üzerinde o yönde olumsuz bir etki uyandırıyor. Rahatsız edici, yoğun bir karamsar-

lık.. Benim aklıma gelmezdi öyle şeyler. Gelmediği için de rahat ve memnundum.

Leyla haftada iki üç gün bende kalıyordu. Ayrıca, birlikte olmadığımız bazı akşamlar dışarda buluşuyorduk. Paraların genellikle benim cebimden çıktığını bir kere bile düşünmemiştim. Ondan yararlanıyorum diye aklına bir fikir gelmesin düşüncesiyle iki hafta önce evlenme teklif etmiştim. (Bu da, onun şüpheli düşünce düzeniğinin üstümdeki etkisindendi.) Evet, evlenme teklif etmiştim. Sevindiyse bile belli etmedi. Birkaç dakika sonra "Seninle evlenirsem, oturma izni almak için evlendi demezler mi bana!" dedi. (Ben E vatandaşıyım ya artık!) Başkalarının ne dediğinin nasıl bir önemi olabilir! Bir de her şey uygun biçimde ifade edilmeliymiş.. Uygun biçimde, uygun yerde ifade, söylenilenin kimi zaman şekli değil özüyümüş. Evlenme teklifimi markette alışverişteyken yapmıştım ya; ona bozulmuştu. Ne yapayım; bunu artık söylemem gerektiği duygusu ilk kez güçlü biçimde o anda vurmuştu bilincime. Az sonra sinemada da söyleyebilirdim; ne fark ederdi. O anda düşünmemin belki bir nedeni de şuydu: Markete gittiğimizde Leyla genellikle kadın petlerini alırken benden ayrılmak istiyordu. Benim de bir huyum vardır. Bir şey anlatırken yanımda kim varsa ona iyice sokulurum. Hatta zaman zaman dokunmak isterim. Tabii daha çok samimi olduklarıma. Biz, işte öylece markette alacaklarımızı seçerken belli bir yerde kaçıp kovalamaca başlar. O benden ayrılmak ister, ben ona yapışırım. Canım, ille de ayrı alışveriş etmek istiyorsan açık açık söylesene! Gerçi birkaç kez söylemişti. Ama anlamsız bir şeydi bu. Ben onun pet kullandığını bilmiyordum sanki. İşte o vesileyle aklıma gelmişti: Kız, bilinçaltı olarak benden böyle nedenlerle çekiniyorsa neden evlenmeyelim, demiştim kendime...

İyi biri aslında; buna inanıyorum. Fakat biraz hesaplı...

Eyşan acılı bir ülkenin, zulüm görmüş bir bölgenin insanıydı. Tuzu kuru tayfası onu anlayamaz. Ben de kendimi yoktan var ettim. Babamın bana verecekleriyle yetinsem, yok olur giderdim. Maddi anlamda değil belki; manevi anlamda. Eyşan gibi insanları takdir ederim. Hele kadınsa. Tuttuğunu koparan cinsindendi. Kurum'daki işini kendi başına bulmuş. Bizimkiler çevirmenliğini beğenmiyorlardı, beğenmeseler ne yazardı! Anlamayınca uyduruyormuş sözde. O da

bir marifet. Bakanlıkta herkesle arası iyiydi; Kurum'da da öyle. Bakanlık görevlilerinin olumsuz bildirimlerini bizim başvuranlara olumluymuş gibi aktarırmış. Sonunda bu yüzden hayal kırıklığına uğrayanlar, onu şikâyet edenler çıkmıştı; fakat birkaç kişi... Örneğin görevli, "Kısa zamanda çocuğunuzu getirebilmeyi ummayın" diyormuş; bizimki "Kısa zamanda çocuğunuzu getirebileceğinizi umuyor" diye çeviriyormuş. Kötü mü.... Ne yapsan geçecek vakit aynı uzunlukta zaten. Zavallı sığınmacılar hiç değilse bekleme döneminin bir bölümünde umutlu ve mutlu olsunlar. Gerçek, insanın algıladığı şey değil mi zaten? Bundan başka bir gerçek var mı? Üstelik yetersiz E.ce yeterli hale gelir. Fakat yetersiz gizilgüç yeterli hale gelmez. Bizim patronlar herhalde bunu değerlendiriyorlardı.

Eyşan benden bir şey istememişti. Ona ne verdiğem kendi rızamla verdim; doğru ve uygun bulduğum için... Konuyu o açmazdı; hep ben açardım. O sadece sorunlarını anlatırdı. Çözebileceğim bir şeyse neden yardım etmeyeyim. Babasını, annesini buraya getirmek için çok uğraşmış benden önce. Başaramamış bunu. O bile başaramamışsa demek ki imkânsızmış. Öyleyse yaşlı ebeveynin oradaki koşullarını düzeltmek gerekiyordu. Onlara bir ev aldık. Bir buçuk maaşım koskoca eve yetmişti. Güney H.de ev fiyatları ne kadar olacak ki... Erkek kardeşinin de mutlaka buraya getirilmesi gerekiyordu. Erkek çocuk belli bir yaşa gelince üstündeki risk birdenbire artar öyle yerlerde. Yasal yollar denendi; onun işi de çıkmaza girdi. Yasadışı yollar için para gerekiyordu; biraz da öyle verdim. Bir de arabasının kalan borçlarının ödenmesi için aldığı borç. Onu da kendim önermiştim. Zaten yarısını geri ödedi. Aramız iyice bozulmasaydı kalanını da öderdi.

Bir gün kötü kavga ettik. Ayağına taktığı altın yaldızlı, ponponlu terlikle dışarı çıkmaya kalktı. Bu terliği evde giymesine ses çıkarmadığımı, ancak onunla sokağa çıkmasının yakışık almayacağını söyledim. "Sen Kurum'daki B kızlardan çok etkileniyorsun" dedi bana. "Onlarla samimiyeti keseceksin. Ne zaman o karılarla konuşsan bana tuhaf tuhaf bakmaya başlıyorsun!" Söylediğinde haklılık payı yok değildi. Bizimkiler, köylü diye, "kadın maganda" diye dalga geçerlerdi arkasından. İnsan etkileniyordu. Eyşan bunu fark etmez olur mu. Özellikle Hesna'yı kastediyordu. Öbürü sadece Hesna'ya uyar, o ne

yaparsa onu yapar. “Olur. Zaten Hesna’yla daha az görüşeceğim. Başka bir yerde iş buldu. Kurum’a seyrek gelecek” dedim. “Hiç konuşmayacaksın. Söz ver bana” diye üsteledi. Yumuşak başlıyım, ama aynı zamanda dürüstüm, yalan söyleyemem. Eyşan’ın bunu hesap etmesi gerekirdi. “Söz veremem. Söz versem de tutamam. Hesna benim onca yıllık arkadaşım” dedim. Ondan sonra çingar çıktı. Ayrılmaya karar verdim. Daha doğrusu evden çıkarken fiili durumun böyle olduğunu anladım. Siniri yatıştır; sakın kafayla düşününce yanlışını anlar, diye akıl yürütmüştüm. Birkaç gün sonra Kurum’da karşılaştığımda durumun ciddiyetini anladım. Bir süre benim evimde kalmasında sakınca yoktu tabii. O konuda kabahatliydim. Kaç ay önce evinden çıkmasına ben sebep olmuşum. “Gel bende kal; boşu boşuna bir akşam orada öbür akşam burada, taşınıp durmayalım” demiştim; o da evinden olmuştu. Hemen çık! demek olmazdı şimdi de. Birkaç gün daha arkadaşımında kalabilirdim ben. Bir kadının ha deyince başka bir eve taşınması bir erkeğe göre elbette daha zordu. Neyse, konu o değildi...

Aradan iki ay geçmişti. Bizimkinin çıkacağı falan yoktu. Üstelik su, elektrik, havagazı faturalarını, sık sık yurtdışıyla konuştuğundan çok yüksek gelen telefon parasını hâlâ ben ödüyordum. Evim elbette, ödeyeceğim, yine de bir süre katlanırdım ama, o evde, yani benim evimde başka bir adamla yaşadığını öğrenince tepem attı. Düşündüm, taşındım, bizim H vatandaşlara söyleyip adamı tehdit ettirdim. Kılıkyruk tabii müthiş korkmuş. Ertesi gün taşı tarağı toplayıp kaçmış. Daha ertesi gün eve gittim. Bizimki de yelkenleri indirmişti. Gerçi yine bağırdı çağırdı ama, asıl terbiyesizlik eden kardeşiydi. Şu H.den getirttiğimiz erkek kardeşi. Ben ablanla konuşuyorum; sana ne! B.den bir arkadaşımın hediyesi mavi şeritli sürahi dururdu büfenin üstünde. Sen arkadan yaklaşıp onu kafama vur!.. Hastanede dört dikiş atıldı. Şikâyetçi olmadım. “Evden çıkın, kimseye bir şey söylemem” dedim. Tabii palas pandıras kaçmak zorunda kaldılar. Velet bu arada benim mini müzik setimi de götürmüş. Eyşan fark etseydi mani olurdu. Öyle düşündüm. Bir müzik seti için işi büyütme istemedim. Hediye olsun...

Geçen aya kadar aynı işyerine gidip geldik. Büyük Patron bir gün çağırdı. “Onu burada istemiyorsan hemen gönderelim” dedi.

“Bırakın kalsın” dedim. “Zarar göreceksen benden görmesin...” Bir süre aynı yerde çalıştık; karşılaştık, selamlaşmadık. Bereket daha iyi bir iş buldu da ayrıldı haspa. İnsan yine de üzülüyor. Aramızda onca şey geçmişti.

Leyla’yla ormanda yürüyüş çok iyi gelmişti. Orman değil, büyükçe bir koru da denilebilir. XY’ye bu kadar yakın daha büyüğünü bulmak güç. İnsana huzur veren orman değil, belki bu ülkenin en genel havasıydı. Kendi ülkemde olsam, öyle bir yolda yürürken bile bin bir endişe, bin bir sorun takılırdı kafama. Söz gelimi birileri kıyısından köşesinden girip evlerini kondurabilir miydi şu ağaçlığa. Ya da televizyon kanallarında büyük reklamlarla tanıtılan “ayrıcılık insanlara özel cennet evleri”nin sık sık yürüyüşe çıktığınız ormanınızın tam ortasına yerleştirildiğini birden ayırımsayıverirdiniz. İş işten geçmiş olurdu, geçmese ne olurdu! Ya da pek sevimli vatandaşlarımızdan birinin mangalını devirip her yanı ateşe vermesinden korkardınız. Her an her şey için kavga etmek ya da sinip çekilmek seçeneklerinden birini işaretlemek zorunda kalırdınız. Her an her yerde iğrenç müzikler saldırırdı kulağınıza. Bunları bile unutmuşum, arkadaşlarımla anlattıklarından çıkarıyorum. B.deki günlük yaşamla ilgili yalnızca yapışkan, vıcık vıcık bir huzursuzluk duygusu kalmış aklımda.

O gün Leyla da rahattı. Belime sarıldı; neredeyse bir saat ayrılmadık. Buraya daha sık gelmeliyiz, diye düşündüm. Motosiklet alma fikrim tekrar depreşmişti. Düşüp bir tarafımı kırma korkum olmasaydı... Bu yaştan sonra!?

Dönüşte benim ev sahiplerime uğradık. XY’nin hayli dışında otururlar. Adam bizi sıcak karşıladı. Fakat işi varmış; hemen çıkması gerekiyormuş. Karısı zaten birkaç haftadır kardeşinin yanındaymış. “Siz oturun istediğiniz kadar. Rahatınıza bakın” dedi. Koca ev, çiftlik gibi geniş bahçe bize kaldı. Ev sahibim tam bir doğa adamıdır. Arka bahçede tavşandan hindiye, kamlumbağadan köpeğe, ne ararsan her türlü hayvan bulunurdu. Ben mahlukatı pek fazla sevmem; Leyla bayıldı. Yine de arkada değil ön bahçede oturduk. Ev kendimizinmiş gibi çayımızı kendimiz hazırladık, kuş sesleri arasında kendi başımıza içtik. Her şeye hayran kaldı benimki. Ben de gizliden övündüm; işte benim böyle tanıdıklarım, böyle geniş bir çevrem var, diye.

Leyla bir uzmanlık programında. Okula verdiği, dünyanın parası tutuyor. Ben biraz yardım etmeye başlamıştım. Pek az. Yani iki kez. Başka kabul etmemişti zaten. “İltica et, devlet yardım eder” diyordum; onu da kabul etmiyordu. Garip bir dürüstlüğü vardır. “Sığınmamı gerektirecek gerçek bir nedenim yoksa neden sığınayım. Ben yalan söyleyemem” diyordu. Evet, belki ben de yapamazdım. Gerçek bir nedenim olmasaydı... Pek çokları yapıyordu. Nasıl suçlayabilirdik onları. En nihayet kimin malını kimden kıskanacaktık. Emperyalist ülke, zenginliğini tüm dünyadan kazanmış; dünya vatandaşları da bir kısmını geri alacaklardı elbet...

Bana arka bahçemi hatırlatmıştı bahçe. Elli metrekaare ya vardır ya yoktur. Ama benim ev sahibi öyle bir bitki örtüsüyle döşemiş ki, pencereden bakıp duvarları görmek mümkün değildir. Camekânlı sürme kapıdan ya da yanındaki pencereden baktığınızda alan sanki metrelerce devam ediyor izlenimi bırakır; hatta dışarı çıkıp duvarlara yaklaşmadıkça bu yanılısma devam eder. Önde küçük bir park ağacı; daha geride görüşü kapatmayan, ama tam da açmayan birkaç yüksek bitki daha; yerler çim, komşu bahçe duvarları da bir tür sarmaşıkla örtülü... O odayı toplamalıydım. Hiç değilse haftada bir kez bahçeye bakarak oturmalıydım. Yoo, dışarıya çıkmalıydım, mevsim iyice geçmeden. İşin hayhuyundan elimdeki olanakları yeterince değerlendirmiyordum. İş hayhuflu... Başkalarının sorunlarını, para kazanmak için bulunduğu çevrenin önemli önemsiz bitmek bilmeyen dertlerini düşünmek, güzel şeyler hayal etmek için kullanabileceği zamanından çalışıyordu insanın. Sürekli... Farkında olmaksızın... Ekmek kavgası; ne yaparsın!

Bir sonraki gün, yani Pazartesi, Gülsüm’le ilk ciddi randevum gerçekleşecekti. Yine motosiklet gelmişti aklıma; ardından, düşüp kafamı kırma korkusu, sonra da Gülsüm hanım. Kadın zaten hiç aklımdan çıkmıyordu ki. Acilen yeni beyin filmi çekilmişti bu arada. Şaşılacak şey; Tacim’in de birazcık yardımıyla film çektireceği şirketi kendi ayarlamış. Telefonla öğrendim; yeni filmi de eskisi gibiymiş. Kafatasının parçalanması sonucunda büyük bir beyin ameliyatı geçirdiği böylece doğrulanmıştı. Beyninin önemli bir kısmı yoktu kızın.

Yarın görüşeceğim bakalım, diye düşündüm. Olay neyin nesiymiş anlayabilecek miyim?

Tıknaz bir adamdı. Her yanı yusuvarlak... Gülsüm'e ne yüzü benziyordu ne de bedeni. Biraz ten rengi, bir de belli belirsiz gamze-si... Ona sütlü kahvemden ikram ettim. Zaten burada konuklar ya kahve içmek zorundadır ya da çay. Yaz da olsa kış da olsa... Pencere kenarındaki koltuğa yerleşti; ben de masamın koltuğuna geçtim. Hali tavrı çok rahattı. Sanki XY'ye turistik gezi için gelmişti. Telefondaki ses tonundan böyle biriyle karşılaşacağımı anlamıştım zaten. Duygu-suz herif...

"Doktor size ayrıntılı bilgi verdi mi?"

"Hayır. Vıdı vıdı bir şeyler konuştu, sonra gitti. E.cem çok iyi değil. Ben bir işi var herhalde, yapıp yine gelecek dedim, bekledim; gelmedi. Benim anladığım şey, burada öğretilen egzersizlere devam edecekmiş. Çıktıktan sonra. Şimdi başlangıç tedavisi yapacaklarmış. Taburcu ederken de bir program verecekler."

"Siz kaç gün sonra döneceksiniz tam olarak?"

"On gün sonra dönüyorum."

"Biraz daha kalın, taburculuğunu da görün. Tekrar evine yerleş-tirirsiniz. Tedavinin sonucunu görürsünüz hem."

"O mümkün değil işte Musa bey. Dönüş biletim ayrıldı. Bilet sorun değil; bütün işlerimi riske attım geldim. Bizim işte adamların başından ayrılmaya gelmez."

Oturur oturmaz sehpadan aldığı kitabımı yelpaze olarak kullan-maya başlamıştı. Bırak kitabı, dünyanın parasını verdim ona diyeme-dim. Neyseki alnındaki ter biraz kurumuş olmalı, kitabı bıraktı, stres topumu sıkmaya koyuldu. Onu istediği kadar sıkabilirdi; ne yap-a-lım...

"Evet" dedim cevabına sadece.

Kapı tıklatılır gibi oldu; ardından yavaşça açıldı, rüzgâr açmış gi-

bi. Salman bey kalkıp kız kardeşine yardım etti. Gülsüm tuvaletten geliyordu. Sanki ilk gördüğüme göre biraz daha iyiydi. Üzerinde yine o kendisi gitmeden alınmış rüküş etek bluz vardı.

“Böyle buyrun” dedim kıza. “Kahve ya da çay ister misiniz?”

“Hayır, teşekkür...” dedi, “ederim...” diye ekledi. “Canım bir şey istemiyor.”

Böyle giderse daha da kilo kaybedeceği kesindi. Şimdiden iğne ipliğe dönmüştü. Fizyoterapi merkezinde belki azıcık toparlanır, diye düşündüm. Salman’la biraz yalnız konuşmam lazımdı. Gülsüm’ü aşağıya indirmek olmayacağına göre biz bir oda bulmalıydık. Adamı aldım; yan odaya baktım. Bereket ki bayan Dora’nın odası kilitli değildi. Kadın izinde olduğuna göre bir sorun çıkmazdı.

“Buyrun, böyle geçin.”

Salman burnunu silerek oturdu. Gözleri de sulanmıştı.

“Hayrola, ne oldu?”

Yanaklarına birkaç damla yaş süzüldü.

“Kardeşim, bir bilseniz; ne kadar sağlıklı bir kızdı. Sportmendi. Kanlı canlı; yapılı... İnsanın yüreği dayanmıyor. Erimiş, mahvolmuş...”

“Ama giderek iyileşiyor. Çok daha iyi olacak umarım. Üzülmenin bu kadar.”

Biraz kendisini toparlaması için sustum. Demek kardeşini seviyordu. O kadar da hissiz sayılmazdı. Sevgiyi gösteren içten duygulanımlara dayanmam. Bitişikteki odada da görüşme yapılıyordu. A.lı çevirmenin mıy mıy sesi alçak perdeden bile olsa kaç oda öteden gelirdi kulağıma. Kimse duymazdı, ben duyardım.

“Konuyu anlıyorsunuz sanıyorum. Gülsüm hanım nasıl ve neden yapmışsa yapmış; havaalanında sığınma başvurusunda bulunmuş. Sonra da prosedür başlamış. Şimdi, başvurunun kabulü için, ya da başka deyişle işin hızlanması için Gülsüm’ün Bakanlığı ikna etmesi gerekiyor. Oysa verdiği ifade topu topu birkaç cümleden ibaret. Onu da bir kâğıt parçasından okumuş. Üstünde sakladığı küçük bir kâğıttan. Gittim oraya cuma günü, konuyu biraz araştırdım. Bana aynen böyle söylediler.”

“Ne yazıyormuş kâğıtta?”

“Kâğıdı görmedim. Beni öldürmek istiyorlar... ya da istediler...”

Hayatım tehlikede... Politik nedenle sığınma istiyorum, gibi birkaç cümle... Hepsi buymuş.”

“Kendi mi yazmış bunları?”

“İyi soru! Büyük ihtimalle kendi yazmamış. Düzgün bir yazıymış çünkü. Karşılaştırmak için bir şeyler yazdırmışlar. Tabii yazamamış. Kargacık burgacık harfler... Okunmuyormuş bile... Kız kardeşinizin politikayla ilgilenmediğinden emin misiniz?”

“Vallahi emin olamam. Gülsüm ALFA’da yalnız yaşıyordu. Ben, babamlar falan BETA’dayız. Bizim orada otursa kesin konuşurdum. Ya, yine de öyle şeylerle ilgilense bir yerden duyardık gibime geliyor. Başka bazı şeyleri duyuyoruz zaman zaman. Kendi de söylerdi. Ayıp bir şey değil ki.”

“Nasıl bir politik görüşü vardı? Yani vardır...”

“Bizimki gibi.” Adam benim politik görüşümü nereden bilecekti? Nitekim hemen düzeltti: “Yani benim gibi. Çağdaş... Demokrat, laik... Yok ya, aslında politik konularda anlaşılamazdık. Çok kavga ederdik. Bilmem ki; politik konu mu demek lazım... Zaten her şey birbirine bağlı.”

“Örneğin ne gibi konularda politik olarak ayrılıyordunuz?”

“Ya, aslında biz biraz kediyle köpek gibiyizdir. Maksat sürtüşme olsun. Gıcıklığına benim her yaptığımı karşı çıkar; her dediğimin bir yanlısını çıkarmaya çalışır. Belki esas neden bana gıcıklığı... Yoksa, bilmem, ne konuda farklı düşünecek ki...”

“Yani hayatını tehlikeye sokacak derecede uç bir politik eylemliliği yoktu?”

“Benim bildiğim yok. Ne desem, bu işler belli olmuyor ki. Gazetelerde okuyoruz: Çocuk terörist mesela. Büyük bir adamı vurmuş öldürmüş. Anası babası gazeteye demeç veriyor: Benim oğlum etliye sütlüye karışmazdı, diyor. Evden işe, işten eve gider gelirdi. Eee, ne demek yani; benim oğlum melek... Peki senin oğlunun başka bir yerde büyüyen bir ikizi falan mı var ki; öleni kim vurmuş!? Ha ha ha... Hangisine inanırsın!” Söylediği pek komik değildi ama karşımdaki kahkaha atınca ben de hiç değilse gülümserim. “Gülsüm avukattır biliyorsunuz Musa bey. Avukat ama, siyasi davalara bakmaz. Baktığını duymadık. Öyle bir şey söylemedi bize. Ama mafya falan işleri olmaz mı? Bir şeyler öğrenmiş olabilir. Bilmiyorum artık.”

“Mansur adında bir arkadaşı var mıydı?”

Biraz düşündü Salman,

“Yoktu” dedi kararlılıkla.

“Siz hastanede görmediniz mi Gülsüm’ü? Orada olsun Mansur’la karşılaştığınızı düşünmüştüm.”

“Hastaneye annemler gitti; ben gitmemiştim. Zaten yoğun bakımdaydı; onlar da iki sefer görmüşler. Sonra onlara söylenmeden apar topar taburcu edilmiş. O zaman bu işte bir bokluk olduğunu anlamıştık zaten. Affedersiniz?”

“Gülsüm’ün, Mansur diye bir arkadaşı varmış. Sanırım son durumunu en iyi bilen o. Bu kişinin kim olduğunu öğrenip mümkünse adresini, telefonunu falan bize bildirebilir misiniz?”

Canı sıkılmış gibi kaşlarını kaldırıp dudaklarını sıktı adam.

“Ben BETA’da oturuyorum; söyledim sanıyorum. Tabii uzaktan kolay gibi görünüyor. ALFA’ya en çok ayda bir kere giderim. Bazen o da olmuyor. Bakalım artık; ben yine de ismini not edeyim. Mansur demiştiniz değil mi. Soyadı neydi?”

Soyadını da söyledim sıkılarak. Adam haklıydı. Sarı çizmeli Mehmet ağa... Onca işinin arasında nasıl bulacaktı böyle birini. Kız kardeşine üzülüyordu ama; geçim derdi... Bir yerde daha önemliydi. Zorlayıp duruyordum ben de. Zorluyor muydum! Fakat bu işte ne çıkarım, ne kabahatim vardı ki! Kardeşini ben kaçırmamıştım. Bir şeyler istiyorsam kendim için istemiyordum. Rahat olmalıydım. Neyseki konuya yapıcı bakmaya başlamıştı sonunda.

“Şimdi Gülsüm’e nasıl davranmam gerekiyor? Neler konuşayım onunla?”

“Şu on gün içinde olabildiğince sık görüşmeye bakın. Eskilerden, yenilerden bir şeyler anlatın. Mümkün olduğunca çok şey hatırlatın.”

“Onu yapıyorum zaten. Ufak tefek hatırlar gibi oluyor. Tabii sizin mesleğiniz ama, ben de bilirim psikolojiyi. Yanımda altmış kişi çalışıyor. Ha onu diyordum; anlatıyorum fakat bazen dinlemiyor sanki beni. Bir dinliyor, bir dinlemiyor. Beni hemen tanıdı. Ama zaman zaman hallere giriyor. Tanımıyormuş gibi. Rol yapıyor diyeceğim; niye yapsın. Çok az konuşuyor. Hadi o hastalığından diyelim; bazen benim anlattıklarımı da dinlemiyor. Kafası başka yerde.”

Evet, kafasının yarısını kedi köpek yedi, demeliydim, ama denmezdi. Bunun yerine,

“Normal. Dalgınlık olur tabii bu durumda. Yani doktor öyle diyor” dedim.

“Evet. Düzeler inşallah.”

“Umarım düzelir. Yani büyük ihtimalle düzelir.

Bana biraz ailesinden söz etmesini istedim. Ailesiyle Gülsüm’ün ilişkisinden. Tanı da bunu bekliyormuş gibi aldı sazi eline, anlattı da anlattı. Anne ve babasının, Gülsüm’ün dönmesini istediklerini, çevrelerinin gerekmediği kadar geniş olduğunu, Gülsüm’ün avukatlıktan BETA’da çok daha fazla kazanabileceğini söyledi. Yaşamları pek renkliydi. Kulüplerinden, kulüplerindeki toplantılarından, BETA’nın asla ALFA’yı aratmadığından bahsetti. Sözü döndürüp dolaştırıp Gülsüm’ün asiliğine, sorumsuzluğuna getiriyordu.

Sıkılmıştım. Bağırarak hareketlerimin hızlandığını hissettim o sırada. Giderek artan bir rahatsızlık duygusu... Galiba ishal oluyordum. Son zamanlarda sindirim sistemim acılara karşı böyle bir tepki veriyordu. Dün akşam yediğim G yemeğinden olabilirdi. G lokantalarının havasını severim; yemeklerini daha çok severim. Genelde acılı olurlar aksi gibi.

“Gülsüm’le aranız çok da iyi değil galiba.”

“Ben Gülsüm’ü çok severim. Kardeş bu, başka şeye benzer mi. Onca iş güç arasında ailede ne zaman bir sorun çıksa iki elim kanda olsun koşup giden benim. Bu hep böyledir. Ben ararım, ben sorarım, birine bir şey olsun en çok ben üzülürüm. Fakat bizimki biraz sorumsuzdur. Aramaz sormaz. Bir şey demiyorum yani; herkesin kendi hayatı var, kendi sorunları var. Ama Gülsüm çocukluğundan beri yalnız kendi hayatını düşünür. Kendi hayatını yaşasın da ne olursa olsun! Annemin derdi varmış, babamın şöyle bir meselesi çıkmış; umurunda mı! Annem babam perişanlar şimdi örneğin. Yemek bile yemiyorlar... Bunlar aile içi konular bir yerde; daha iyi tanıyasınız diye söylüyorum. Bencildir yani bizim Gülsüm. Soğuktur... Aslında iyi bir insan. Belki karakterlerimiz uymuyor, belki ben kendim neyi nasıl dert ediyorsam, onun da öyle olmasını istiyorum... Bilmiyorum artık... Ortada olan gerçekler de var. Herkes kendinden sorumlu. Merak ettim: Buraya çok B geliyor mu?”

“Epeyce” dedim.

“Nasıl yardım ediyorsunuz onlara? Sadece tıbbi yardım mı, yoksa para falan da veriyor musunuz?”

“Her türlü yardım yapıyoruz. Elimizden geldiği kadar. Gücümüz oranında. Fakat biz daha çok bir aracı kurumuz. Yardıma gereksinimi olanların yardım görmesini sağlıyoruz. Çok yönlü bir iş.”

“B.li H.ler de geliyordur o zaman. Onlar hangi dilde konuşuyorlar daha çok?”

“B.ce konuşuyorlar.”

“Yaa, bak gördün mü. Hem bizi beğenmezler hem sıkışınca dilimizi konuşurlar. Bir de şeyi merak ediyorum: Ya, bunlar sahiden ayrılmak istiyorlar mı?”

Adam ara vermeksizin neredeyse böyle yirmi soru sordu. İşim onu bilgilendirmek değildi. Başvuranlara yardım edebilmemiz için bizim bilgilenenmemiz gerekti. Bunu ancak karnımdaki sancı artınca aklıma getirebildim. Yine de tualete gitmeyi erteledim, şu iş bitince giderdim oraya. Alnımdaki teri silip lüzumsuz sohbeti kestim.

“Gülsüm’ün bazı şeyleri anımsayabilmesine yardım etmemiz gerek. Bunun için de bazı yöntemler var. Örneğin şeyi bilmeliyiz. Şu ana kadar; hayır öyle demeyelim, çocukluğunda veya ilk gençliğinde onu en çok sevindiren olay neydi? Ya da en çok üzen, korkutan bir iki olay... Bunlar hatırlatılırsa kendine, özellikle sevindiği olaylar, o öbür şeyleri hatırlaması için bir başlangıç olabilir. İpucu olur.”

“Gerçekten iyi fikir” diye gözleri parladı. Takdir etmişti beni. Sanki kendisi gibi dokumacı olan bir arkadaşından çıkmıştı fikir. “Ne olabilir ne olabilir?..” Uzunca bir süre yere bakarak düşündü Salman bey. A.lı çevirmen kapıyı açıp göz attı bu arada. İçerde bizim olduğumuzu anlayınca sessizce özür dileyip kapattı. Meraklı...

Sonunda Gülsüm için yaşamındaki en çarpıcı olayı buldu. Kendi ilk çocuğunun, yani oğlunun doğumu ve büyüüyşüydü bu. Kucağından alamıyorlarmış. Uzun uzun oğlundan söz etti. Resmini de gösterecekmiş ama, aksilik bu ya, gelirken değiştirdiği cüzdanında unutmuş. Sonra ikincisine geçti, yani kıza... Biraz anlamsız bakmaya başlamıştım galiba yüzüne. Böylece başka şeyler de anımsatması gerektiğini düşündürmüştüm istemeden.

“Başka... Neye çok üzülmüştü?.. Şey... Mezun olduğu yıl erkek

arkadaşından ayrılmıştı. O dönem sanırım bayağı sarsılmıştı. Başka... Şimdi hatırlayamayacağım. Aklıma gelirse söylerim. Zaten önemli şeylerden söz etmeye çalışıyorum. Oradan buradan her şeyi konuşmaya çalışıyorum. Önemsiz şeyleri konuşmayayım mı?”

“Hayır” dedim. “Ne isterseniz konuşun. Ama onun için duygusal önemi olabilecek şeyleri özellikle konuşun.”

“Tamam” dedi.

Görüşmemiz bitmişti. Aşağıdaki salonda bizi beklemesini söyledim. Ben kendi odama döndüm. Kızın yüzü ilk kez biraz üzgün göründü bana. Daha önceki ifadesiz ya da şaşkın halinden daha iyiydi; hiç değilse bir ilerlemeydi.

“Evet Gülsüm hanım!” diyerek konuşmayı başlattım. Niye görüştüğümüzü anlatmaya çalıştım. Bakanlıkta ona yardımcı olabilmem için hakkında bazı şeyler bilmem gerekiyordu, öte yandan sık sık görüşmemiz doktorların önerisiydi. “Beni anlayabiliyor musunuz?”

“Evet... Evet, yavaş konuşun... Çoğunu anlıyorum...”

“Tamam. Yavaş konuşacağım. Zaten benim değil daha çok sizin konuşmanız lazım. Sizin... Düşünmeniz, hatırlamanız, konuşmanız... Kalacağınız fizyoterapi merkezinde size bazı hareketleri tekrarlatıp alıştırma yapacaklar. Biz de benzerini burada düşünsel planda yapacağız. Anladınız mı?”

“Anladım. Evet.. Anladım” diye yanıtladı.

“Peki. Sorun yok öyleyse.”

Kalkıp kendime yeni bir kahve koydum. Sütsüz, koyu, sıcak... Ona sormadım; nasıl olsa içmiyordu. Arada tuvalete gitmeyi düşünmüştüm ama adamdan ayrıldığımda karnım da rahatlamıştı. Hava yine parçalı bulutluydu. Akşama doğru yağmur gelebilirdi. O anda fark etmiştim; çınarların yaprakları bayağı sararmıştı. Demek yaz tamamen bitmişti. Hiç tatil yapmadan. Kışa hazırlanmak gerekti artık. XY’nin kışı da güzeldir. İyi ki her mevsimden hoşlanırım.

Gülsüm’le ilgili merakım giderek artıyordu. Kafası biraz düzelirse, bir şeyler konuşursa çok garip, ilginç şeyler duyacağımı seziyordum sanki. Sanki bunlar bir yerden benimle de ilgili olacaktı ya da beni de ilgilendirecekti. Hesna’ya çıtlatmışım olguyu. “Sakin hafife alma bu kadını” demişti bana. “Altan çok garip şeyler çıkabilir.” Gerçi böyle lafları sık sık söyler, birçok şey için söyler, ama olsun...

Buradaki yaşıntım zaman zaman bana çok renkli gelirdi. Hele dışardan daha renkli görünürdü. Ama o renklilik içinde çoğun yeknesaklık yaşadığımı ancak ben bilirdim. Pek çok ulustan pek çok değişik kişi tanımak... Sorunlarını dinlemek, mahremiyetlerine girmek... Onların yaşıntılarının parçası olmak... Onların bizim yaşıntılarımızın parçası olması... İnsan buna bile bir yerden sonra alışıyor, gündelik işlerini olağan bir duygulanımla kotarıp gidiyordu. Oysa filmler... Hiçbir yaşıntı bir filmdeki kadar yoğun etkili olamazdı. Başarıyla öykünüldüğü zaman filmlere, daha renkli, anlamlıydı yaşam.

Yerime oturduktan sonra yine de sordum:

“İçecek bir şey istemediğinizden emin misiniz?”

“İstemiyorum... İçecek bir şey...”

E.ce bir şeyler sormalıyım. Bakalım neler anlıyor, ne kadar anlıyordu. Nasıl yanıtlayacaktı?

“Kaldığınız merkezi beğendiniz mi?”

“Hangi merkez?” diye sordu E.ce.

“Dün gittiğiniz fizyoterapi kuruluşundan söz ediyorum. İyi bir yer mi?”

“Evet. Oldukça iyi.”

“Odanız rahat mı? Rahat edebildiniz mi?”

“Evet.. evet..”

“İyi uyudunuz?”

“Evet.. İyi uyudum.”

Komik bir durumdu. Trajikomik demek daha doğru. Kafatasının içi suyla dolu bir insan karşıma geçmiş, iki dilde de anlayıp konuşuyordu. Ben hayret ediyordum ama işin esasını bilmeden. Doktorlar daha da hayret ediyordu. Yine B.ceye döndüm:

“Abinizi sever misiniz? Geldiğine sevindiniz herhalde.”

Şaşkın bir ifadeyle bir süre yüzüme baktı:

“Hangi soru? Hangisi önce?”

“Neyin hangisi önce?”

Sustu. Evet, anlamıştım. Bir seferde iki soru birden soruyordum. Kafası karışmıştı.

“Abini sever misin? Bundan böyle izin verirsen ‘sen’li konuşacağım. Tamam? Abini sever misin?”

“Hayır.”

“Geldiğine sevinmedin mi?”

“Biraz. Çok değil.”

“Neden sevmiyorsun abini?”

“ Bilmiyorum.”

“Onunla ilgili neler hatırlıyorsun? Örneğin onu sevmediğini ayımsamanı sağlayan ne gibi anılar, sahneler...”

“Hatırlamıyorum.”

“O halde sevmediğini nasıl bildin?”

“Güzel soru.”

Şaşırdım. Beni takdir ediyordu.

“Neden güzel?”

“Onu sevmediğimi bilmiyorum... Tam bilmiyorum...Karşımda gördüm... Sevindim... Sonra... az sonra güzel şeyler hissetmedim. Huzursuzluk... Sürüyor.”

“Görür görmez tanıdın öyle mi?”

“Elbette.” Yine E.ce söylemişti bunu.

“Onu görünce bir şeyler hatırladın mı? Bir olay, sahne, anı...”

“Bir şey... Belli bellisiz...” Yeniden B. ceye dönmüştü.

Konuşmasına uzunca bir ara verdi. Düşünüyor olabilir. Yüz anlatımı pek öyle olmasa da. Hüzünlüydü bugün. Görür görmez ilk izlenimimde yanılmamıştım. İlk güne göre önemli ve fark edilebilir bir değişiklikti.

“Dar aralık... Ben oradayım. Sıkışmışım. Baş aşağı... ya da ona yakın. Kımılta...yamıyorum. Kafam çok ağrıyor.. Karanlık.. Tam değil.. Bir şeyler görebiliyorum. Ne görüyorum?.. Kalçam da ağrıyor... Sanki kafamdan kan damlıyor. Emin... değilim... Yok.. Belki burumdan.. Kolumu kıpırdatamıyor...”

“Nasıl bir aralık? Hendek gibi bir yer mi? Yoksa asansör boşluğu, merdiven aralığı gibi mi?”

“Hatırlayamıyorum. Net değil. Karanlık... Çok değil.. Çok karanlık değil...”

“Bir kaza geçirdin biliyorsun. Başka bir şey bilmediğimiz için kaza diyoruz... Başka bir şey de olabilir. Acaba onunla ilgili bir çağrışım mı?”

“Bilmiyorum. Çokeski... bir şey gibi. Ben çocukken...”

“Korkuyor musun o anda?”

“Korku? Korku yok. Düşünüyüm... Sakinim. Bilmiyorum..”

“Ben seni gördüm görelî tüm başından geçenlere karşın çok sakinisin. Hatta aldırılmaz gibi... Duygusuz gibi. Bu halin o anımsayabildiğin anını etkilemesin? Mesela şimdi çok sakinisin. Çok korkutucu bir anıyı da sanki o zaman sakinmişsin gibi anımsayabilirsin. Ne dersin?”

“Bilemem..”

Karnım rahatlamıştı ama, birden içten gelen bir sıkıntı basmıştı. Sıkıntı ter olup yüzüme vurdu. Bu yöntemle, konuşarak bir yere varamayacaktık belki de. Hipnoz yapmak gerekebilirdi. Hipnozda deneyimli değildim. Gerçi bizim psikiyatrist de, beyin cerrahı da bunu önermemişti. Öyleyse dinamik mi yaklaşmak lazımdı? Karanlık... Tam karanlık değil... Kolunu kıpırdatamıyor... Bellek yitimine uğrayanlar en önce en ilk anıları hatırlarlarmış. Anne karnı olmasın bu? Yok canım o kadar da değil. Kolunu kıpırdatamıyor... Kundaklamışlardır belki. Kalçası da ağrıyor... Anal dönem!..

“Islaklık dediniz... Yani dedin. Tam hatırlıyor musun; ıslaklık yüzünde miydi, arkanda mı?”

“Nasıl arkamda?”

Sorum anlamsız mıydı acaba? Bu iş böyle yapılmıyor muydu yoksa?!

“Yani poponda demek istedim. Kalçam da ağrıyor dedin... Yani ağrı mıydı, ıslaklık mı?.. Ya da gaz sancısı gibi bir şey?”

Kadın sanki bir an gülümsemişti. Hem de alaycı bir gülümseme. Belki bana öyle gelmişti. Üstelik sorumu yanıtsız bırakmıştı. Galiba saçmalamıştım... Sıkıntım iyice artmıştı, ama bozuntuya vermedim.

“Bugün sizi biraz hüzünlü gördüm. Şu anda üzüntülü müsünüz? Bir şeye mi üzüldünüz?” Uyardığı halde telaşla aynı anda birkaç soru birden sormuştum yine.

“Bu sabah çok kötü kalktım. Çok uzun bir uyku uyumuş... Çok uzun... Tam uyanamamışım gibi. Kâbus gördüm. Kâbus gibi. Sonra uyanmışım...”

“Kâbus deyince aklıma geldi. Bana rüyalarınızı anlatın. Gördüğünüz rüyalardan birçok anıyı, birçok bilgiyi tazeleyebilirsiniz. Ben de size yardımcı olurum.” Bu iyi fikirdi gerçekten. Neden daha önce aklıma gelmemişti.

“Rüya görmüyorum. Aslında görürüm. Gündüz bile. Fakat ne gördüğümü unutuyorum.”

“Anımsadıklarınızı anında, hemen yazın lütfen. Anladınız değil mi? Bu çok önemli. Rüyalarınızı not edin. Çok faydası olacak. Tamam mı?”

“Tamam.”

“Kâbus dediniz demin. Nasıl bir kâbustur?”

“Kâbus gibi... Öyle dedim herhalde. Yani bu sabah kötüydüm. Şimdi de...”

“Nedir kötü olan?”

“Bu sabah... Birdenbire.. Bir birey olduğumu anladım. Bir adı olan, ayrı bir insan. Bir kişiliğim olmalı. Yani geçmişim. Fakat hepsi bu. Yani var muhakkak geçmişim. Hiçbiri yok ama. Bir şey yok kafamda. Bağlantısız... Bir beyin... düşünen.. Sanki bedeni yok. Yok öyle değil. Anlatamıyorum...”

“Ama ben anlıyorum. Bu konuda daha çok konuşun. Şimdi.”

“Hangi konuda?”

“Yani demin söylediniz ya. Kendinizi kötü hissetmişsiniz. Neden?”

“Bilmem...”

“Dediniz ya; geçmişini olmayan bağlantısız bir birey olarak hissetmişsiniz kendinizi. Bunu açın. Nasıl hissettiniz?”

“Evet... Daha önceki günler çok uzak. Daha uzaklar daha yakın gibi. Dün mesela. Hatırlar gibiyim. Daha kötüydüm belki. Hatırlamıyorum. Ama herhalde dün bugünkü gibi bir derdim yoktu. Öyle sanıyorum. Boş boş durdum... Dün. Yani kafam.. İçi bomboş. Birisi sorsun öyle cevap ver.. Bugün kimse bir şey sormadan kendi kendime düşündüm. Onu fark ettim... Ama zor geldi. İyi bir şey değil gibi. Kim olduğumu bilmiyorum. Boşluk... Umut... yok...”

“Umutsuzluğa kapılmaya gerek yok. Doktorlar umutlu konuşuyor.”

Böyle bir şey söylememişlerdi aslında. Böyle bir şey söylemenin doğru olup olmadığını da bilmiyordum. Neler sormalıydım başka? Bir şeyler yapmalıydım. Uzun bir sessizlik oldu yine. Açık bilgisayarımda sağdan sola geçen adım iyice sinir bozucu görünmeye başlamıştı bana.

“Az önce abinizle konuştum. Ona sordum: En çok sevindiğiniz şey nedir şimdiye dek; bir de en çok üzüldüğünüz şey... Abinizin cevaplarını size hatırlatayım. Şu var: Bunlar sadece tahmin. Abinizin tahmini. Sizin içinizde olup biteni bilemez. Ama kendi çocuğunun, ilk çocuğunun doğumuna çok sevindiğinizi söyledi... ‘Siz’li konuşmayı bırakalım gene. Yani yeğenin... İki yeğenin varmış. Bahsettiğim büyüğü, erkek... Bir de kız var. Adları ne onların? Neler hatırlıyorsun onlarla ilgili?”

“Yeğen?.. Yani abimin çocuğu mu oluyor?!.. Var onun çocukları... Yüzlerini aklıma getirmeye çalışıyorum. Adları...”

“Bir şeyler çıkmıyor mu? Aranızda bir konuşma mesela. Sana nasıl seslenirler?”

“ ”

“Sorduğum şeyi düşünüyorsun değil mi?”

“Ne sordunuz?”

“Yani az önce hatırlattığım şey: Yeğenlerin.”

“ ”

Yeniden terlediğimi hissettim. Bu kez daha fazla. Bay William geldi aklıma. Bir yıldan fazla bir süre hastasıyla hiç konuşmadan karşılıklı oturan... Az yetenek değildi... Dalgasına takdir ederdik kendi aramızda ama, demek cidden övünmeye değer sabırdı.

“Şu anda ne düşünüyorsun? Bari onu söyle. Serbest çağrışımla bir şeyler çıkartabiliriz. Yalnızca aklından şu an ne geçtiğini söyle.”

“Aklımdan geçenler...”

“Evet. Ne geçiyor?”

“Siz geçiyorsunuz.”

“Güzel!.. Ama nasıl? Beni nasıl görüyorsun? Nasıl değerlendiriyorsun? Olumlu olumsuz...”

“Karşımda oturan... Konuşuyorsun... Soru soruyorsun...uz... Fakat benim için. Bana faydalı... Bunlar...”

“Başka?”

“Tuvaletim geldi yeniden.”

“Başka?”

“Başımda ağırlık var. Sızı gibi... Yok. Uyuşukluk...”

“Başka?.. Benimle ilgili başka ne düşünüyorsun?”

“Sesi yumuşak. Israrcı... Arada gülüyorsunuz. Şimdi... Açık kah-

verengi saçlarınız var.”

“Hangi milliyettenim?”

“Daha önce sordum mu?.. B.ce konuşuyorsun. E.ce değil bu.”

“Sığınma istediğini biliyorsun. Bunu gerçekten istiyor musun?”

“Hayır. İstek yok. İçimde hiçbir şeye yok ki. Anlamını kavraya...madım.”

“Tuvaletim geldi demiştin. İstiyorsan gidebilirsin. Yerini biliyorsun değil mi?”

Düşündü.

“Koridorun sonunda...” Bir an yüzü güldü. Bu onun, gördüğüm ilk gülüşüydü. Bir şey anımsamanın, kendi başına bir şey yapacak olmanın verdiği sevinçten olsa gerekti. Gülmek ona yakışıyordu bayağı. Kapıyı açtım, koridora çıkışına dek yardım ettim.

Bu kızı bir de Leyla görmeliydi. Karşılaştırmalı olarak toplumların dil yapıları üzerine çalışma yapıyordu. Dil ve davranış özel ilgi alanıydı. Bu kız dilini az çok yetkin olarak nasıl korumuştı böyle! Fikir, düşünce yoktu, dili vardı. Belki ben yanıliyordum. Düşüncesi de dili ölçüsünde bozulmuştu ama dil daha yüzeysel, daha refleks bir şeydi belki de; o nedenle daha az bozulmuş gibi duruyordu. Konuşan, gayet iyi anlaşılan, hatta söz oyunları yapan, kendi çaplarında espriler üreten insan kalabalıklarını düşündüm. Dilleri pek yetkin gibi görünüyordu ama düşünceleri son derece ilkeldi, arkaik, gelişmemiş, çocuksu hatta açıkçası aptalca... Belki dilciler bu düşünceme karşı çıkacaklardı, dilleri gerçekten yetkin olsa düşünceleri de öyle olurdu diyeceklerdi ama, işte bir örnek daha vardı önümde. Düşüncenin hiç değilse gizilgüç olma anlamında öncelliği, önemi açıktı. Beyin kapasitesinin esas önemi... Fakat ne yazık ki beyin fizyolojisinden bir şey anlamıyordum.

Teybi açık unutmuşum. Önemli görüşmelerimi hep kayda alırım. Kapattım. Benim için şimdilik bu kadarı yeterliydi. Yine kalktım, penceremden dışarı baktım. Bir köpek karşıdaki bakkalın cam kapısını tırmalıyordu. Herhalde sahibi içerdeydi. Girmesine izin verilmiyordu garibin. O da başını komik biçimde sağdan soldan uzatıp efendisini görmeye çalışıyor, elleriyle kapıyı itekliyordu.

Gülsüm döndü. Sakin ve donuk, yavaş hareketlerle yerine oturdu. Ben de yerime. İlk andaki hevesimden eser kalmamıştı, yorul-

muştum. Ona abisinin bana söylediği öbür olayı anımsattım. En çok üzüldüğü olayı. Elbette “en” nicelemesi yalnızca adamın kestirimiydi.

Hatırlamadı. Ne eski erkek arkadaşının ismini, ne yüzünü.

“Ne zamanmış? Yakında mı?”

“Hayır. Hayli eski bir olay galiba. Beş altı yıllık. Belki daha eski. Fakültenin son sınıfındayken.”

Gülümsedi. Mutlu bir gülümsemeydi önce. Sonra hüzünlü bir gülümsemeye döndü. Sonra o da söndü. Telaşlı gibi bana baktı. Sonra yere... Çok ilginçti. Sanırım ne adamı, ne de yaşadığı ilişkiyi hatırlamıştı ama, hatırlamak denirse buna, çağrışımla oluşan küçük duygu kıvılcımları, yani tümüyle duygu içerikli küçük anı parçacıkları yüzüne onları yaşıyormuş gibi yansımıştı bir an.

“Bir şey...”

“Evet ne?”

“Bir şey hatırladım gibi... Bir yüz... Sevgili... Hoş bir.. Ne zaman? Çok önce?!”

Yine uzun bir sessizlik... Kızarmış, terlemişti.

“Peki artık seni yormayalım. Üç gün sonra yine görüşeceğiz. Bu süre içinde notlar al. Kendine de iyi bak.”

Telefonla aşağıdan abisini çağırttım. Karşımdakine acımıştım. Ama sonuç olarak kafayı yemiş biriydi. Üstelik mecazi anlamda değil gerçek anlamda. Çabam belki de boşunaydı. Belki de bir şeylerin farkına varmadan böyle kalması kendisi için daha hayırlıydı. Tamamen düzelemeyeceğine göre... Boşuna çabalar, boşuna harcanan emekler bir noktadan sonra sıkmaya başlar. Beni bile. Acaba ne kadar düzelecekti bu kız? Ne kadar ve ne zaman?

İnsan benliğini ya çok önemsiz görmeli, beklentilerini ona göre saptamalı, başına gelenleri ona göre değerlendirmeli ya da kendini başkalarının çok üstünde görmeli, başkalarının dert ettiği sorunların o kadar üstünde hissetmeli ki, mutlu olsun, huzurlu olsun. Kişi bu iki durumun ortasında kalırsa vay haline. Ne yapacağını bilemez, içiyle barışamaz. Ben narsist değilim, kendimi çok önemsemiyorum; herhalde birinci gruba daha yakınım. Kaç yıldır kendimle barışık yaşıyorum, huzurluyum. Dengem yerinde.

Dün akşamdan beri o dengem biraz sarsılır gibi olmuştu. Gerçi böyle şeyler herkesin başına gelir. Herkes bazı zamanlarda kendini garip hisseder. Bizim Hesna'yla iki kelime konuşayım diye bir puba gitmiştim. Daha önce bahsettiğim puba. Sanki yolda biri bizi izliyormuş gibi geldi. Hatta bir ara dönüp arkama baktım. Pubdayken de aynı duygu yineledi. Sokaktan geçen biri pencereden içeriye, bize, özellikle bana bakıyormuş gibi bir his... Bir öyküde böyle bir şey okumuştum. Adamı bir baykuş izliyordu. Yolda, işinde, evinde... Kocaman bir baykuş... İnsan kadar. O öykünün etkisiyle mi bilmiyorum, yoksa onun önceli izlenme duygusundan mı; aklıma ölüm gelmişti. Ölüm kavramı... Belki o kadar felsefi de değildi; ölüp gitmekten korkmuştum. Ölüp gidersem beni kimler hatırlardı. Bir yıl sonra, ya da on yıl... Ölüm duygusunun ya da korkusunun bana sık sık uğradığını söyleyemezdim. Yine de ölüm duygusuyla birlikte, zamanı iyi değerlendirme, yaşadığım zamanı önemseyerek hakkını verme itkim artar. Hesna bana bir şeyler anlatıyordu. Çenesi kuvvetlidir; günümdeysem ben de ondan geri kalmam. Bu kez dikkatimi toplayamadım, zaman zaman daldım. O konuşurken Kurum'daki konumumu gözden geçirdim. Bir an, bu bana çok önemsiz, değersizmiş gibi geldi. Ne zamandır ilk kez... Yaptığım işi, kendimi küçümseme... İlerde bir zaman

yöneticiliğe yükselmek istiyordum Kurum'da. Kurum'un yöneticisi sıfatıyla değişik ülkeleri ziyaret etmek. Örneğin bir gün kendi ülkeye, uluslararası bir yetkili olarak, ağzından çıkacak her söz önemsenen biri olarak gitmek... Neye yarardı ki?! Şu garip kadının, Gölüm'ün etkisiyle miydi bu değişiklik; bilmiyorum. Fakat o saçma duyguyu hemen kafamdan atmayı başardım. Yaptığımız iş müthiş bir işti gerçekten. İnsan hakkı için mücadele... İnsan kim olursa olsun. Ülkesi, milliyeti ne olursa olsun... Bu Kurum toplumun vicdanıydı. Aynı zamanda o vicdanının uygulama imkânı...

Hesna yine bizim patronlardan yakınıyordu. Kız, çevirmen kadrosundan benimki gibi esas kadroya geçmeye uğraşıyordu. Öğrenimi de uygundu buna. O da benim gibi psikoloji öğrenimi görmüştü sonradan. Deneyimi de her yönden fazlaydı. Yüzmüş yüzmüş tam kuyruğuna gelmişti ki, onun yerine E.ye yeni gelen bir AD.liyi, bayan Isabel'i aldılar. Doğal olarak köpürüyordu kız. Bu işte sakin olmak, asla sinirlenmemek önemlidir. E.ler zaten soğukkanlılığa çok önem verirler; bir de mesleğimizin özelliğini düşünün. Bunu Hesna'ya bir türlü anlatamamıştım. Zaten sınırlı olduğu biliniyordu; mülakatta o özelliğini test etmek için, belliydi ki özellikle kışkırtmışlar. 'Oyuna gelmişsin, kabahat sende' diyemezdim yüzüne karşı; mahvederdi beni. Madem kendini bu işe hazırlamışsın, madem olmayınca üzüleceksin, tut biraz çeneni, değil mi! Bay William sormuş: "Diyelim ben sana başvuran bir sığınmacıyım ve bir iki görüşme sonrasında güzel bacaklarınla çok ilgilenmeye başladım. Ya da işi daha ileri götürmeye kalktım; ne yaparsın?" Beklediği gibi çok kızmış bizimki. "Bu yaşta mı? diye sorarım" demiş. Bay William renk vermeye çalışmış ama aslında bok gibi olmuş... Sonuçsa malum... Bayan Jane'e de çok kızmış Hesna. William Büyük Patronun sol koluydu, Jane sağ koludur. Kadın mülakat sonrasında Hesna'nın yanına gelmiş, şakalaşır havada, "Neden o kadar kısa etek giydin, bay William'ı etkilemek için mi?" diye sormuş. "Her gün giydiğim eteği giydim" diye karşılık vermiş bizimki, "Bu kadar Müslüman olduğunuzu bilseydim çarşafı gelirdim." Daha fazlasını diyememiş... Bir de bunun için kendisine kızırıyordu. Başka ne diyecekti; bir dövmediği kalmıştı yöneticileri. Ne gerek vardı böylesi çıkışlara... Küfredip duruyordu. "Bu psikodinamikçilerin içleri pis; buradakiler hepten iğrenç" diyor-

du, kendisi de dinamikçi olduğu halde.

AD.liyi açıkça kıskanıyordu. Kadının referansları çok iyiymiş. Hem buradan, hem geldiğı ülkeden... Fakat aslına bakılırsa ruhbilimsel görüşme ya da olgu izleyiciliğı için deneyimi çok azmış. Hatta yok gibi bir şey... Deneyim kazanması için hiç değilse dört beş hafta bizim çalışmalarımızı gözlemlemesi gerekiyormuş. Bu da zor bir şey; kimse gönüllü yanaşmaz. Bizde başvuranlarla yalnız görüşülür, görüşülene saygı gereğı. Bir de çevirmen bulunur, zorunlu olarak... Dördüncü kişiye yer yoktur. Grup tedavisi, aile görüşmeleri başka. Kapalı odalarda konuşulanların XY'deki tüm mülteciler arasında yayıldığını, hatta komşu E.lilerin bile akşam yemeklerindeki sohbet malzemesi haline geldiğini duyarız; ama o bizim sorunumuz değildir. Biraz da her olgu izleyici, tekniklerini öbürlerinden gizler. Mesleki bir kıskançlık; neme lazım belki sakıncası olur, kaygısı... Hesna anlattı: Bu nedenlerle bayan Isabel'i kimse yanına istememiş. Gerçi ben iki kez teklif etmiştim ama programını uyduramadığını söylemişti kadın. Hesna bunu bile bayan Isabel'in burnu büyüklüğüne, ayrımcılığına bağlıyordu. Bir AC.li olsaymışım tereddütsüz kabul edermiş. Doğru muydu acaba? Hayır, bu kadarı da bana abartı gelmişti. Sonunda bayan Isabel'e, yanında gözlem yapacağı kadro bulunamamış, ama Hesna'nın bir süre ona yardım etmesine karar verilmiş. "Ne alçakça ikiyüzlülük bu! Onların yerine utanıyorum" diyordu bizimki. "Yeterli" olduğu için yeğlenip alınan yeni kadro, sözüm ona "yeterli" görülmediğı için işe alınmayan çevirmenin tecrübesinden yararlanacakmış ve bunun adı da Hesna'nın, Isabel'e yardımı olacakmış... Küçük iktidar sahipleri yanlarına adam alırlarken kendi iktidarlارını sarsmayacak kişiler isterler, diye yorumluyordu bizimki. Becerikli, parlak görünümü, fakat zayıf ve kendilerine bağlı kalacak tipler...

Bu işler hep böyle değil midir? Artık bizim kızın anlaması gerekmez miydi! Birisi, diyelim aslında senin hakkın olan yere gelmiş. O, oraya geldikten sonra artık konuşmak, alınıp tepkiselleşmek gereksiz. Durum neyse ona göre davranmak en iyisi. Üstelik bunda Bayan Isabel'in ne kabahati vardı ki! Bir iş bulmuştu, güzel bir iş... Ret mi edecekti? Kim, kendisine verilen güzel bir yeri, acaba başka birinin hakkı yendi mi diye düşünüp kabul etmez. Hesna bir konuda daha yanılıyordu. Buraya başvuruların şu sıra neredeyse yarısı bizim ülkedendi;

tamam. Ama Kurum kadrolarının da, aynı oranda bizden seçilmesi gerekmiyordu. Başvuranlar, karşılarında aynı ülkeden bir insan görünce, ne kadar da iyi niyetli olsalar, kısa sürede civıttıyorlardı. Bu büyük bir sakıncaydı. Örneğin, birisi gece yarısı bana telefon edip sormuştu: “Bize kalabalık misafir geldi; senin evinde yer var mı?” Herifi terslemek zorunda kalmıştım. Gönderdiği tip evimden on gün çıkmamıştı. Başka biri sinema dağılırken yakalamıştı. Beni orada nasıl bulmuştu; bilmiyorum. Çocuğunun E.ce ödevini elime tutuşturmuştu. Ağzının payını çok kötü vermiştim: “Yaptığınız doğru değil sanırım” demiştim. “Bu seferlik kabul ediyorum, çocuk kırılmasın diye. Bir daha yapmam bilmiş olun!..”

Geçen gün KORT caddesinde eski bir arkadaşıma rastladım. Yine bir sinema çıkışında. Aklıma sinemadan gelmişti. Severdim keratayı; o da beni severdi. Fakat birbirimizden iyice kopmuşuz. Hayat telaşı... Bir daha yollarımızın kolay kolay kesişmeyeceğini ayırımsadım. Gözden uzak olan gönülden de uzak olur, derler. Doğruymuş. Böyle bir dostumun varlığını bile unuttuğumu fark etmiştim. Oysaki beni bu ülkeye gelmeye özendiren, özendirmenin ötesinde, getiren adamdı. Hemşehrime, okul arkadaşım... Darbe sırasında okulu bitmişti. E.ye sığınmayı tasarlıyordu. Aslında bir takıntısı falan yoktu, genel anlamda solcu, demokrat bir insandı; hepsi o. Fikir nereden gelmişti aklıma bilmiyorum ama sonunda beni de ayartmıştı. Okuldaki bir olaydan ötürü açılmış davam sürüyordu. Sonunda bir şey çıkacağı yoktu belki, ama belli mi olurdu. Okulu bitirmeden onunla birlikte geldim, attım kapağı buraya. İlk yıl içtiğimiz suyun ayrı gitmediğini hatırlıyorum. En çok değer verdiğim dolu dolu dostluklarımdan biriydi... Sonra yollarımız ayrıldı. Ben okumaya devamı seçtim, o iyiden iyiye ticarete atıldı. Babası da tüccardı zaten; oğlanın kanında vardı. Şimdi işi iyice büyüttmüş. B.den ve uzak AB.den mal alıyor-muş; kumaş, hazır giyim gibi şeyler; buradaki dükkânlarında ve birçok AC ülkesinde satıyormuş. Bana metresinden bahsetti. Sokakta, ayaküstü... İçkiliydi epey. Garibime gitmişti. Sarhoşluğu değil, bir metresi oluşu. Eşi çocukluk arkadaşıydı. Benim de arkadaşım. Halen de birliktelermiş. O zamanlar örnek âşıklar olarak gösterilirlerdi. El ele dolaşırlardı, biri öbüründen ayrı akla gelmezdi. Hatta her an birbirlerini aramaları, koklaşıp sürtünmeleri bazılarını rahatsız ederdi.

Zaman işte!.. Bizimki çok temiz çocuktuk. Kalbinin içi temiz dediklerinden... Demek hayatta her şeyin bir gerekliliği var, diye düşündüm. Hiçbir şeye burun bükmeye gelmiyor... Karısı da üstüne titrerdi oysa. Bir ara adam sahte marka basmaktan hapse girmişti. Kızcağzı onu kurtarmak için nasıl da kendini paralamıştı. Evine davet etti. "En kısa zamanda geleceğim, söz!" dedim. Yalan! Ne konuşacaktım ki onunla? Hele karısıyla?

Geçen hafta memlekete gitmiş. Bir mağazada babamla rastlaşmış. Benden bahsederken adamcağzın gözleri dolmuş. On iki yılda iki kez görmüştüm garipleri. Yüzlerini unutmuştum neredeyse. Benimki, abimin dediği gibi hakikaten sorumsuzluk muydu? Abim de beni, abisinin Gülsüm'ü gördüğü gibi sorumsuz, bencil bir zıdır olarak mı görüyordu? Çocukluğuma, gençliğime, o uzak zamanlar ve mekânlara ait kimi güzel anılar canlandı esrik kafamda. Ramazanda topluca sahura kalkışlarımız örneğin. Amcamların büyük bahçesindeki oyunlarımız. Karanlık bastırıldığı halde inatla sürdürürdük topu, sonra hep bereber sofraya koşardık. Anılarımın çoğu yemekle ilgili. Amma da pisboğazmışım ha! Yemeksiz bir anı: Lise birde okula başladığım ilk gün görüp âşık olduğum kızıl saçlı kız... Çocukken, çok gençken insan, sanki ömrü boyunca o zaman birlikte olduğu kişilerle ilişkisinin süreceğini düşünüyordu, ona göre kuruyordu geleceğe yönelik düşlerini. Gerçek ama garip! Yurdundan güzel anılarım vardı, var olmasına, fakat çoğu donuk ve tatsızdı. Aile ilişkileri... Çocukken hoştu biraz. Sonra? Bana göre değildi. Kesin... Durmadan bir şeyler isterler. Kuşatırlar insanı. Gelemem kuşatmaya. Ne verebilirim onlara? Onlar bana ne verebilir? Eriir insanın benliği. Eridikçe, eridiğini bile ayımsamaz hale gelir artık insan...Birçokları belli süre yabancı ülkede yaşadktan sonra, ah yurdum ah yurdum, demeye başlar. Emaresi yoktu bende daha. Belki yıllar sonra...

Bazen iyi bir dinleyici olamıyordum. Son beş dakikada Henna'nın söylediklerinin çoğunu kaçırmıştım. Kendi huyumu bildiğimden; ben bir şey anlatıyorsam karşımdakini ara sıra dürtüklerim. Henna karısını döven bir başvuranından yakınıyordu. Yakınmak ne kelime, burnundan soluyordu. Ütüsüz keten bluzunun yenini burup duruyordu anlatırken, elbiselerinin kolları ondan sarkıyordu demek, sigara üstüne sigara yakıyordu. Ne kızıyordu ki, aslında bizimkilerin

çoğu o şeyi yapar. Biz de köylülüklerine veririz kolaycı yoldan. Ama Hesna'nın bahsettiği kişi sıradan biri değilmiş. Gerçi o da köy kökenliymiş ama, buradaki az rastlanır gerçek politik sığınmacılardan biriyymiş... Adam gerçekten çok çekmiş. Defalarca işkence, ölüm tehditi altında yaşam, cezaevi yılları... Kişilik olarak da bayağı saygıdeğer bir insanmış. Şimdiyse eşini dövüyormuş. Hesna önce olguyu birkaç kereye mahsus öfke patlamaları olarak değerlendirmiş. Geçmişte yaşadıklarının getirdiği ruhsal duruma vermiş. Karısıyla da görüşmeye başladıktan sonra anlamış ki, adam haftada iki üç kez kiminde hafif tertip, kiminde adamakıllı kadını benzetiyor.

“İşkenceden bir insanlık ayıbı olarak söz etmezler mi bir de! Politik söylemde klişe kullanmak kolay tabii. Ondan sonra gelirler dernekten eve, basarlar sopayı karılarına. Bu nasıl bir ikiyüzlülüktür allah aşkına?” Böyle soruyordu. Ayrıca bir erkek olarak dayanın nasıl bir ruh durumu içinde atıldığını açıklamamı istiyordu.

Biraz düşündüm. O güne dek hiç evlenmemiştim ve en azından bu yüzden karımı dövme şansım olmamıştı. Fakat Eyşan'ın birkaç kez üzerime saldırdığını hatırlıyordum. Hatta birinde bayağı ciddi darbeler almıştım. Eyşan bunu beni aşağılamak için yapmamıştı. Hiç sanmıyorum. Öyle düşünülüp düşünülüp beni cezalandırmak amacıyla yapılan bir şey de değildi. O nitelikte olsa zaten sonradan pişmanlık duymazdı. Bu, ayağa takılan bir sandalyeye ya da kafaya çarpan bir dolap kapağına şiddetli bir biçimde vurup öfke atmak gibi bir şeydi. Evet evet, çoğu erkeğin karısını dövmesi için geçerli açıklama ancak bu olabilirdi. Yanlış bir öfke atma yöntemi... Hesna sinirlendi. Despotik, terbiyesiz erkek bakışını çok iyi akla uyduruyordum. Bu kadarı da olmazdı. “Sen sordun; aklıma geleni söyledim” dedim; “Benim ne kabahatim var...” Konuyla ilgili birkaç fikrimi daha ekledim. Dedim ki; ayrık durumlar bir yana, genelde toplumda erkek egemenliğinin en önemli sebebi, ne kültürel, ne sınıfsal, ne ekonomik, ne şu, ne bu. Olguyu sofistike hale getirmenin âlemi yok. Kadın fiziki olarak erkekten güçsüz ya, erkek kadına dayak atabiliyor ya; erkek egemenliğinin önüne geçemezsiniz. Sebep işte bu kadar basit. İnsan soyunun özelliği bu. Kültür kaba gücün önüne geçememiş, geçeceği de yok. Şiddeti tümünden ortadan kaldıramadığınız sürece erkek dayatından kurtulamazsınız... Bir de şunu ekledim: Solcuymuş, sosyalist-

miş, o tür insanlardan neden farklı bir anlayış bekliyordu ki? Bana bakmıyor muydu? Ben hiç böyle bir beklentiye giriyor muydum? Sosyalistlerin, devrimcilerin üstün insanlar olma iddiası, artık geçmişte kalmış bir düşün gerçeküstü izleği idi. Rüyalarımızda uçmak gibi. Bu düşle, az dalga geçilmemişti yıllar önce. Hem de en başta solcular alaya almıştı tırnak içinde ahlakçı çocuklukları. Şimdi kimsenin o alanda iddiası yoktu. Sosyalistlerin de kapitalistler kadar ikiyüzlü ve sahtekârca davranabileceği, bunun hiç de kusur sayılmayacağı artık saygın sol otoritelerce de kabul ediliyordu. Yani sonuç olarak Hesna boşu boşuna kendini yiyip bitiriyordu...

Benden bir ricada bulundu. Bir süredir başka bir programda çalışıyordu. Onlar için bir anket dolduruyordu. Bu nedenle bazı B kahvelerine gitmesi gerekiyordu. Birkaç günlük bir iş. "Birlikte gidebilir miyiz?" diye sordu. Pek sevimli bir istek değildi. Bir B olarak B kahvesine gitmek.... İnsanın başına daha doğrusu benim gibi birinin başına yeni işler açabilirdi. Fakat arkadaşım için vaktimi ayarlamak zorundaydım. Başka ne yapabilirdim! Bu Hesna aslında her bakımdan hoş kızdı. Ama benimle o yönden ilgilenmiyordu; arada dalgasını geçiyordu. Belki bu dalga geçme de bir savunma düzeneği idi; öyle miydi acaba?

Pubdan çıktık. Ben kafayı iyice bulmuştum. Hesna'dan ayrıldım. Canım yürümek istiyordu. Metroda şehrin merkezine giden hatta indim. Bindim ilk gelen trene, hemen oturacak yer buldum. Zaten o saatte sorun değildi. Karşımda, büyük olasılıkla bir finans kuruluşunda çalışan orta dereceli bir ofis memuru vardı. Tutucu orta sınıftan... Şık sayılabilecek açık renk pardösü, demode bir gömlek kravat... Yüzünden snopluk akıyordu. Kitap okuyordu. Kapağı yaldızlı yazılı salak bir kitap. Yanındaki kapının önünde ikisi küpeli, atkuyruklu, öbürü dazlak üç yeniyetme şamata ediyordu. Kapının öbür yanında dikilen zenci, gürültülerinden biraz sıkılmıştı. Hayallere daldım. Neredeydim? Ne zamandır neredeydim? Yıllardır benimsediğim bu ülke nasıl bir ülkeydi, ben nasıl bir insandım? Kızıl saçlı kız geldi aklıma. Bendeki ne saf bir sevgiydi öyle. Karşımdakine ne büyük değer, ne büyük anlam veren sevgi... Gençlikti işte. Onu, yani gençliği mi yitirmek üzereydim. Neyseki hayatımdan memnundum. Bu çok önemliydi. Kızıl saçlı kızı aklımdan kovmalıydım. Bir daha ele geç-

meyecek duyguları, buruk çağrışımları... Başka anılar... Boş ver anıları!

İçimde garip bir coşku vardı. Tasarladığımdan iki istasyon önce indim. Başlangıçtakini de rasgele saptamıştım zaten. Az sonra ıssız sokaklarda olacaktım; uzun aralarla publara rastlayacaktım. Girmesem de önlerinden geçerken ortak olduğum dostluklar... Yakaladığım bana çok yakın bakışlar... Karanlık sokaklarda buğulu, bulanık pub ışıkları... Kapılarını, üstlerindeki hafifçe aydınlatılmış zengin, dolgun armalarını da severim. Hele siste ansızın karşıma çıkışlarını... Az sonra karın deşen caninin dolaştığı yollarda yürüyecektim. Ünlü dedektife de aşına olan sokaklarda... Yürüyecektim... Kafam dumanlı. Az önceki sohbetten, pek kendimi veremediğim ama şimdi içimi ısıtan sohbetten memnun. Aklımda çözmem gereken sorunlar ertelenmiş... O kişi, ya da o varlık, her neyse, hâlâ peşimde miydi acaba?

9. BÖLÜM

Kapıdan girdiğimde Gülsüm'ü sevinçli gördüm. Daha önce bir kez yakaladığım gülümseme genişlemiş, kalıcı olmuştu yüzünde. Abisine aşağıda beklemesini söyledim. Daha sonra çağırıp beş on dakika da onunla görüşmeliydim.

“Yüzün gülüyor. Galiba işler yolunda gidiyor.”

“Evet. Hatırlamaya başladım. Hareketlerimde de hızlanma var.”

Öyle olduğu kesindi. Son görüşmemizden bu yana konuşması da belirgin biçimde hızlanmıştı. Hani neredeyse yavaş konuşan normal bir insanın konuşma hızına ulaşmıştı.

“Kaldığın yerden memnunsun herhalde?”

“Evet, iyi. Günde dört beş saat çalışıyorum... Egzersiz... Güzel bir bahçe var. Dolaşıyorum. Daha hızlı... daha hızlı E.ce konuşuyorum. Yemekler de iyi.”

“Çok güzel. Ne gibi egzersizler yaptırıyorlar? Merak ettim. Havuz hareketleri mi?”

“Havuz?”

“Yani suda mı hareket yaptırıyorlar?”

“Hayır. Havuz var. Fakat benim durumum havuz için değilmiş. Birkaç kere girdim. Serbest yüzme...”

“Başka?”

“Hareketler?.. Mesela merdiven inme. Onda daha çok zorlanıyorum. Düz çizgi yürüme... Yan yan... El için. Yazı yazma. Bir şeyler var. Bir şeylerin içine yerleştiriyorum. Şey gibi. Lego gibi.”

“Evet... Görüşmeyeli neler hatırladın bakalım?”

“Size anlatmış mıydım?” diye sordu.

“Neyi?” dedim. Söylemeye çalıştı:

“Bir şey hatırlamıştım. İlk hatırladığım... Bir yere düşmüşüm. Sıkışmışım... Karanlık. Hareket edemiyorum.”

Anımsamıştım.

“Evet, anlattın” dedim.

“İşte onu gayet net olarak çıkardım. Çocukken. Bizim evin arka balkonu... Şey... Ona bitişik odunlar yığılmışlar. İkişer sıra odunun ortasına dar bir boşluk kalmıştı. Abim yardım etti biraz... hatırlamam için. O boşluktan içeri düşmüşüm. İki metre... fazlaymış. Abim dedi. Bana daha derin gelmişti. Kuyu gibi.”

“Tabii çocuk gözüyle.”

“Çocuk gözüyle?”

“Evet, çocuk gözüyle küçük şeyler büyük görünür ya. Yani çocuklara büyük gelir... Peki nasıl olmuş bu olay?”

“Onu ben kendim hatırladım. Babam bana top almıştı. Kırmızı bir top... Voleybol için. Abim onu istedi. Vermedim. Daha ilk gün. Futbol oynayacak. Zorla almaya çalıştı. Balkona kaçtım. Peşimden geldi. Balkondan odun yığınının üstüne atladım. Öbür yanda yığın alçaktı. Öyle san..arım. Ortadaki boşluğu görmedim. Küt diye düşmüşüm. Daracık bir yer. Oradan çıkarmak için yığını bozmuşlar. Öyle dedi... abim.”

“Bu olayı o nasıl yorumladı? Abini soruyorum. Herhalde seni suçluyordur. Topu niye vermedin? Oraya niye düştün? Ha? Senin yüzünden yığını bozmuşlar, bak...”

Gülsüm mizahıma gülmedi.

“Bir yorum yapmadı” dedi.

“Yaralanmış mısın?”

“Hayır. Birkaç sıyrık... Pek korkmadım olayda. Ama neden, ilk önce hatırladım?.. Başka şeyler de var.”

Güzeldi bu. Anlatması için isteklendirdim onu. Anlattıkça anımsayacaktı, anımsadıkça kişiliğini bulacaktı. Belki bu kişilik eskisinden de güçlü, eskisinden de canlı olacaktı.

“Abim resimler gösterdi. Annemle babam. Tanıdık geldi. Çok tanıdık. Tam çıkaramadım. Kardeşim de...”

“Onu çıkarttın mı?”

“Tam işte... diyemedim.”

“Başka?”

“Annemle babamı hatırlar gibi olunca bir şey canlandı. Cumartesi günü. Cumartesi akşamı muhakkak yemek yerdik. Birlikte, güzel bir yemek. Yılbaşı gibi. Bir yılbaşını hatırladım gibi. Çok kalabalıktı.

Komşular.. Belki akrabalar. Mutluydum...”

“Ne olmuş peki o cumartesi akşamı?”

“Bir şey yok. Bir cumartesi akşamı. Masa başında topluca yemek yemişiz. Annem, babam, abim, bir de başka biri. Herhalde kız kardeşim. Müzik dinliyorduk. Radyodan mı, televizyondan mı? Müzik çok severim. Eskileri. Çok neşeliydim. Belki babam içki vermişti... Hepsi bu.”

“Anlıyorum” dedim. İyi ki anlamıştım. Kızdan güzel bir parfüm kokusu geliyordu bu kez. Acaba beraberinde mi getirmişti, yoksa abisi mi almıştı? Hesna’nın sözünü anımsadım. “Başkasının parfüm kokusunu duymak aslında ne iğrenç” demişti önceki akşam. “En nihayet senin vücudundan çıkan bir koku. Başkaları koklamak zorunda mı!” Ben aynı fikirde değildim. Hele kadın güzelse, koku güzelse. Başka şeyler sormalıydim: “Peki, rüya görüyor musun?”

“Evet, rüya... Gördüm. Kötü bir rüya. Rüya denilen o mu, bilmem. Birkaç görünüm... Kanlı bir köpek... Bacakları ortalarından kopuk. Parçalanmış bacakları... Kanlı deriler sarkıyor. Kemikler dışarda. Damlıyor. Onların üstünde yürümeye çalışıyor. Hep karşıma çıkıyor. Çok korkunç. Çok üzücü. Berbat.. Dün geceydi galiba. Birkaç kere gördüm sanki.”

“Bunun bir anlamı var mı sence? Düşün bakalım. Ezilmiş bir köpek falan görmüş olmayasın? Yakın zamanda ya da eskiden...”

“Hayır. Hatırlamıyorum.”

Benimki de kaba bir tahmindir zaten. Muhtemelen bu rüya bilinçaltı bir yüklenmeyi sembolize ediyordu. Kırık bacakları üstünde koşan yaralı bir köpek... Herhalde babasıyla ilgili güçlü bir karmaşası vardı. Babasının cinselliğini kabullenememe?.. Babasının penisini görmüştü belki; simgesel bir tepkiydi, kanlı kırık bacaklar. Kopartıp atmak istemişti onu. Sorsa mıydım? Ya yine gülerse. Daha önce gerçekten gülmüş müydü? Bunu kurcalamak için vakit erkendi. Kahvemden birkaç yudum peş peşe aldım. Ağzım yandı. Gülsüm hâlâ içmiyordu. Abisinin boş fincanıyla oynayıp duruyordu. Bir çocuğunki gibiydi el devinimleri. İlk gördüğüme göre belirgin bir hareketlilik başlamıştı. O da çocuktaki gelişme eğrisine uyuyordu. Bir bebektir sanki, her şeyi yeniden öğreniyordu.

“Başka bir rüya anımsıyor musun?.. Ailenden birilerini falan

gördün mü? .. Babanı falan...”

“Şey” dedi. “Babam değil ama başka biri var. Bir adam. Sakallı...”

İşte tamam! Hiç değilse ortak bilinçaltından bir şeyler vuruyordu yüzeye. Heyecanımı gizledim. Çenemi sıvazladıktan sonra sakince sordum:

“Kim bu adam sence?”

“Bilmiyorum. Babam değil ama babamdan daha rahat. Yani isterken. Borç istiyor. Borç para... İki kere gördüm aynı adamı. İkisinde de ısrarla para istedi.”

“Borç mu istiyor?!” dedim. Sıkıntı basmıştı. “Borç” demişti ya, bu sözcüğü duyar duymaz içim ezilmeye başlamıştı enikonu. Kim borç istese verirdim; verdiklerimin yarısını geri alamazdım. Şu görüşmeye de canım sıkılmıştı birden. Teğet gidiyordu sözler, bir noktada asıl konuya değer gibi olup hızla uzaklaşıyordu.

“Niye istiyor peki?” diye sordum çaresiz, sızlanır gibi...

“Bilmiyorum” dedi, sertçe. “Karşımda masada oturuyor ve para istiyor. Ben de galiba vermek zorunda kalıyorum. Kaçınılmaz bir sonuç...”

“Canım niye istiyormuş ki?” diye bağırdım. Sinirlenmişim bu kez.

“Bilmiyorum. İsteyebildikten sonra geçerli bir neden bulunur. Önemli olan istemek...” dedi, sesini yumuşatarak.

Moralim bozulmuştu. Sonra birden aklım başıma geldi. Kızdım kendime. Alt tarafı bir rüyaydı canım! Hem de benim rüyam değildi. Başkasının rüyasındaki alacak verecek işleriyle zorum ne! Kapamalıydım bu tatsız konuyu.

“Peki, en azından anımsadıkların işin başlangıcı. Bence hızlı bir gelişme.”

Gülsüm kafasını salladı onaylar gibi, yorum yapmadı. Anımsadığı başka şey olup olmadığını sordum bir kez daha.

“Var var...” dedi, güldü. “İlk kez bu kadar belirgin gülüyordu. Gerçi ağzından gülme sesi çıkmamıştı ama, ramak kalmıştı. “Bir rüya daha var. Çok komik. Sanırım bu gece gördüm. Anlatayım mı?”

“Anlat tabii” dedim. “Sorulur mu!”

“Bir yerdeyim. Havaalanı çıkışı gibi. Daha kapalı bir yer. Büyük

bir oda. Karşımda resmi giysili bir E. Bir polis... Ya da iyice üst bir yetkili. Ona bir şey söylüyorum. Bir şey ister gibi halim var. Yani kabul etmezse çok şey değişecek... Adam birden ayaklarıma kapandı. Ellerimi öpmek istedi. Hep sizi bekliyordum... diyor. Yollarınızı gözlüyordum... Bana aşk ilanı... Memnun oluyorum.”

Ben de güldüm. Kız devam etti.

“Ama tedirginlik de var. Çünkü adam çok çirkin. Tiksiniyorum. En azından beğenebileceğim biri değil. Birisi bizi o halde görürse... Endişe ediyordum. Pek aldırmiyorum. Aynı anda endişe ediyorum. Bir şey kazanmak için bak neler yapıyor diye. Başkaları öyle düşünür. İnadına yapıyorum. Orada bitti.”

“Başka?”

“Nasıl başka?”

“Yani bu rüyayla ilgili başka ayrıntı var mı?”

“... Adamın önünde bilgisayar var.”

“Başka bir ayrıntı? Zorla biraz.”

Gülsüm sustu. Aşağıda bir arabanın kapısı sertçe kapatıldı. Sesin nereden geldiğini anlamak için kulak kabartır gibi oldu bir an. Korkar gibi oldu, sonra geçti.

“Peki bu rüyanın anlamı ne sence?”

“Bilmiyorum.”

“Bilmiyorum deyip geçmeyin. Mesela başka bir olayla bağlantılı olabilir. Fakat sana farklı bir şey çağırıştırabilir.” Şimdi güleç bir yüzle bana bakıyordu karşımda. Herhangi bir yanıt vermiyordu. Belleğini yitirmiş birine psikanalitik yaklaşmak ne de zordu. Keşke senli benli konuşmaya bu kadar erken geçmeseydim, diye düşündüm. Dinamik yaklaşımda bu denli samimiyet işi bozardı. Bilgisayarlı görevli, çocukluğundaki kimi temsil ediyordu acaba? Babasını üniformalı olarak görmüş müydü ki? “Aklınıza başka bir anı gelmiyor mu?”

“Geliyor. Bir şey: Karlı bir gün. Ben yine çocuğum. Kayak evi... Abim kayak kayıyor. Bana izin vermiyorlar. Ben de kayıyorum ama... az. Abim istediği zaman kayıyor. Biz içerdeyiz. Kalabalık. Oturuyoruz. Ama canım sıkılmıyor. Bir şeyler yiyorum. Etli pide... Bakın şimdi aklıma geldi: Bir cipin içindeyiz. Cip gidiyor... Hava çok soğuk. Titriyorum. Gece geç saat... Sinemadan dönüş. Yerler karla kaplı. Güzel bir film. Benim aklımda hâlâ o film. Bir de karlı yol. Güzel

anı.”

“Anlaşılan çocukluğunuz mutlu bir çocuklukmuş. Abinizle çekişmeleriniz dışında.”

“Herhalde.”

“Abinizle aranız nasıl şimdi? Bir sürtüşme falan çıktı mı?”

“Şimdi iyi gibi. Birkaç kez beni kınadı. Sorumsuzluk olmakla. Anne babamı çok üzüyormuşum... Kendimi düşünüyormuşum. Böyle yapmakla kendimi de düşünmüyormuşum! Pek anlamadım. Düşünmedim.”

“Anlıyorum.” Ne anladığım yine belli değildi aslında. Bu tür laflar konuşanı teşvik için tekrarlanır. Biraz da ‘hı hı’ deyip kafa sallamalıydım. Yok, o da olmazdı, çünkü serbest bırakılınca pek konuşmuyordu ki.

‘Mutlu çocukluk’ derken kendi çocukluğum, gençliğim geldi aklıma. Benim çocukluğum mutlu muydu? Pek sayılmazdı. Duygu durumumla ilgili anımsadıklarım, baskın eğilim can sıkıntısıydı. Gerçi lisede birkaç iyi arkadaş edinmiştim ama ilkokul, orta, çoğun sıkıntı içinde geçti. Hayır, ilkokul yıllarım bayağı iyi sayılırdı; daha çok orta... Can sıkıntısı... İkizime rağmen... Hep insanların içindeydim, bir yığın arkadaşım vardı, topluca gezme tozmalardan hiç geri kalmazdım ama, içimi yine bir can sıkıntısı, bir boşluk duygusu kemirirdi. Hiçbir şeyden tam bir zevk almazdım. Çok kısır bir yerdi bizim memleket be! Kar da vardı ama Gülsümlerinki gibi bir kayak evi bile yoktu. Kısırlığı belki böyle şeylerdendi. Çocukluk arkadaşlarımın içinden elle tutulur bir insan çıkmamıştır. Babamı da küçümserdim. Okulda birkaç büyük memur çocuğu vardı; ne cakalıydılar! Hele adamların ara sıra okula gelişleri... İçimde babama karşı hep acıma duydum. Daha sonra da kızgınlık... Ama kızgınlık duyduğum zamanlarda acıma duygum geçmedi. Bu da belki bende kendine güvensizlik yarattı. Güvensizliğimin aslında maddi bir temeli yoktu. Babam zengin bir adamdı. Bizim şehirde adı bilinen kendi çapında saygın bir adam... Fakat cahil ve köylüydü. Üstelik o zaman bunun farkında bile değildi. Fakat ben farkındaydım. İçimdeki boşluk duygusu belki de ondandı. Belki tersiydi; içimdeki boşluktan babamı küçümsüyordum. Bildiğim bir şey varsa, adam hiçbir şeyi anlamak için derinlemesine düşünmezdi. Bir dakika bile kafa yormazdı işinin dışında hiç-

bir şeye. Mahalle komşuları, esnaf komşuları nasıl düşünürse büyük bir doğallıkla o da aynısını düşünürdü. Gülsüm'ün büyüdüğü şehir bizimkine yakındı. Şimdi oturdukları yer değil, babasının uzun yıllar çalıştığı il. Abisinden öğrenmiştim. Karlı, soğuk çocukluk anıları oradan çıksa gerekti... Çocukken yaşadığımız şehirler arasında benzerlikler bulunuyordu. Altı yedi yıllık bir zaman farkı da benzemezlikler arasında sayılmalıydı. Yerler buz tuttuğunda kızak kayışımız aklıma geldi. Bazen sıkışmış kardan oluşan yerdeki kalın buz tabakası iki üç ay kalkmazdı. Elimize alırdık kızakları; iki yanda sapları vardı; koşar koşar kendimizi yere atardık, sıkı sıkı tuttuğumuz aletin üstüne o hızla ustaca düşerdik. Yer hiç eğimli olmasa bile bu teknikle elli metreden fazla kayılırdı. Kafamı topladım. Neredeyse beş dakikadır konuşmadan karşılıklı duruyorduk. Bay William ve özdeneyimlerim galiba sonunda olgunlaştırmıştı beni. O kadar zor değildi demek ki.

“Şu anda ne düşünüyorsun? Aklından neler geçiyor?”

“Hiiç... Bir şeyler var aslında. Dilimin ucunda... Hatırlayamadım.”

“Anlatmalısın. Küçücük hayal parçaları, küçücük düşünce parçaları bile olsa anlatmalısın. Ne geçiyor aklından? Duygularını anlat. Hatta özellikle onları anlat. Duygularını anlattıkça onlara bağlı anılar da canlanır. Yorum yapma, düşünme, sadece anlat. Anılar, duygular...”

“Çok büyük bir değişiklik. Benim için bu çok büyük değişiklik. Rüya gibi. Yaşadığıma, bunları yaşadığıma inanamıyorum. Çevreme bakıyorum... Gece uyanıp duvarları yokluyorum. Pencereden bakıyorum. Gözlerimi açıp kapatıp tekrar bakıyorum... Bu ben miyim? Benim yaşadıklarım mı? Ne oldu? Soruyorum kendime.”

“Aklından şimdi bu geçiyor.”

“Evet...”

“Peki bu güzel bir şey mi, kötü mü? Nasıl bir duygu?”

“Çok heyecan verici. Güzel gibi. Yani bugün öyle. Ama kötü olması lazım. Halim hiç parlak değil. Bir daha eski halime gelmeyebilirim. Sağlığım düzelecek mi? Abim ‘Sen sporcu kızsın’ diyor. Koşuda derecelerim varmış. Voleybolcuymuşum. Tenis... Nasıl oynarmışım? Kuralları bile kafamda net değil. Niye oynadığım? Oynadığımı hatırlıyorum. Koştüğümü... Rüyada mı koşuyordum, eski şeyler mi? Ko-

şuyorum... koşuyorum... Durmadan...”

“Başka? Hep bunu sormalısın. Anımsadığım başka şey yok mu? Zorlamalısın kendini. Bu da bir beyin jimnastiği. Yaptığın bedensel alıştırmalar gibi.”

“Aklıma şimdi geldi. Belki daha önce de gelmişti, şimdi yine geldi. Okulda sıralarda oturuyoruz. Küçüktüm daha. Ortadaydım herhalde. En arka sırada olmalıyız... Yoksa yanımdaki bunu nasıl yapar.”

“Neyi nasıl yapar?” diye sordum. Meraklanmıştım.

“Elini bacaklarımın arasına soktu. Orada gezdirdi. Uzun uzun... Belki rüya. Belki oldu... Bilmiyorum.”

“Güzel bir duygu mu bu?”

“Güzel nedir bilmiyorum. Güzel herhalde. Değişik... Heyecan verici.”

“Evet...”

Zaman zaman bu tür bir erkek olmak istemişimdir. Öyle tipler bizim lisede bile vardı. Böyle birkaç kız, birkaç oğlan. Gizli yerlerde buluşurlardı. Sınıfta, birbirlerine yakası oyulmadık sözlerle takılırlardı. Hatta el şakaları yaparlardı. Bazıları ayıplardı onları. Kızlara orospu gözüyle bakarlardı. Ben pek ayıplamazdım. Ne kızları ne erkekleri. Hatta onlar gibi yapmak isterdim, onlardan biri olmaya özenirdim. Fakat hiç denemedim... Deneyemedim... Birçok konuda isteyip de yapamamak mı, yoksa bir şeyleri gözden çıkaracak denli istemek mi insanı frenler; tam olarak çıkaramamışımdır. İkisi de aynı ölçüde etkiliyordur. Öylelerinin alnında “Bu işe uygundur” diye bir yazı vardır sanki. Ya da özel bir şifre taşıyorlar. Birbirlerinin ayrımsadığı bir şifre. O şifre sayesinde işi kolaylıkla yapıyorlar. O şifreyi, parolayı görüp işittiler mi, birbirlerine rahatça yaklaşıyorlar... Utangaç sayılmazdım. Ben neden yapmıyor ya da yapamıyordum? Şifrem yoktu çünkü. Belki biraz utangaçtım. Utangaçlar utangaçlıklarını kendilerinden bile gizlemezler mi! Böylelerine kızmıyordum diyorum ama, hafif bir çekememezlik de doğmuyor değildi. O anda, Gülsüm’ü dinlerken bile rahatsız olmuştum.

“Peki şimdi cinsel yönden nasılsınız? Karşı cinse ne kadar isteklisiniz?”

“O konuyu hiç düşünmüyorum. İstek yok. Hissetmedim...”

“Anladım.”

Bu günlük bu kadarı yeter, dedim içimden. Zaten geç gelmeleri yüzünden görüşme sarkmıtı. Önümde  görüşme daha vardı. Çocukları N.de kalmış bir kadın, bir M.li H.nin avukatı... H.nin durumu zordu. Sınır dışı kararı çıkmıştı. Hapisteydi ŗu anda Ona ne yapabiliirdim ki? Sonra vakit kalacaktı da Bakanlığa gidecektim. Dışarıya baktım. Œehre yine sis oturmuştu.

Kızın abisini çağırdım. Adam geldi, karıma oturdu. Ben ona sorular soracaktım sözde; yine o beni sorguya çekti. İltica kabul işlemleriyle ilgili bir yığın ayrıntıyı merak ediyordu. Ben kısa kesmeye alıtığa o derine iniyordu. Sanki mülteci simsarı olacaktı herif. Sonunda sözü kardeşine getirebildi. Onu alıp B.ye geri götürebilir miydi? Gerçi Tacim bey bunun olası sakıncalarını anlatmış, meçhul Mansur beyefendinin bu konuda ne denli hassas olduğunu iletmiti. Ben de bu iin birkaç bakımdan yakın zamanda mümkün olmadığını kendisine söyledim. Neyseki fazla stelemedi.

“Ha! Bir ŗey unuttum” dedi tam kapıdan çıkarken.

“Nedir?” diye sordum.

Gülsüm’ dışarda bıraktı, kapıyı tekrar kapadı.

“Geçen geliimizde, sizin binanın kapısından çıkarken bir adamla karılatık. Bir değil iki... Gençten adamlar. Gülsüm çok korktu. Hangisinden bilmem. Belki ikisinden de korktu. Beti benzi soldu. ‘Kalbim çok hızlı atıyor’ dedi bana. ‘Ne oldu?’ diye sordum. ‘Bilmiyorum’ dedi. Adamları sordum; bir ŗey hatırlamadığını söyledi.”

“O adamlardan korktuğunu nasıl anladınız? Belki tansiyonu falan dmtr. Böyle ameliyatlardan sonra tansiyon problemi ıkabilirmı. Ba dönmesi yapar, ani baygınlık falan yapar...”

“Belki... Ama o adamları görür görmez oldu. Adamlar B tipliydiler. Herhalde B.ydiler.”

“İlėin gerçekten. Aynı kişilere bir daha rastladınız mı?”

“Hayır. Ha, bir de Gülsüm o akam hiç iyi uyuyamamı. Durmadan karabasan görmüş.”

“Peki” dedim. “Bir sonraki grmemizde bu konuyu ileyelim. Ondan olduğunu sanmıyorum ama, siz bu kişileri bir daha görürseniz bana haber verin.”

Kapıyı açtım. Gülsüm bize bakıyordu.

B.deyken sosyoloji öğrencisiydim. Psikoloji dersleri de görür-dük. Alana ilgim o zamandan başlar. Sosyolojiye bu ülkede devam et-tim. Ardından, iki yılı sosyolojiyle birlikte olmak üzere psikoloji öğ-renimi gördüm. Sonra da bir psikoterapi kursuna gittim. Aslında ya-şam öyküm okullarda öğrendiklerimle çelişiyor. Yaşamımla öğrendik-lerim çelişiyor demek belki yanlış olur; ikiz kardeşimle benim hikâyem ruhbilime aykırı demek daha doğru... B.den ayrılmamı iki-zime bağlayanlar var. Eğer doğruysa, bu, sevgili kardeşimin bana ha-yattaki tek yararadır. Hikâyemi bilen ve ruhbilimden anlayan birkaç kişi ısrarlı. Bunların başında Hesna geliyor. Ama ben, savlarına inan-mıyorum. Yaşamda rastlantıların önemi büyük. Söz gelimi beni bura-ya getiren arkadaşımı, Nedim'i tanımasam, E.nin yolunu nasıl bula-caktım. Çocuk, ha! deyince kalktım geldim. Hesna'nın varsayımı an-cak o aşama için doğru olabilirdi.

İkizimin adı İsa. Ben bir hayli zayıf doğmuşum, o iri yapılı. Me-ğer ta oradan belli olmuş yazgımız. Bizimki çocukken haylaz ve haşarı bir oğlandı. Pek kimse sevmezdi. Onun da çok umurundaydı ya! Ben severdim. Bana bilerek isteyerek hiçbir kötülüğü dokunmamıştır. Hatta suyuna gidildiğinde iyilik damarının kabardığı görülürdü za-man zaman. Birlikte üniversite giriş sınavına girdik. Ben sosyolojiyi kazandım, o hiçbir yeri kazanamadı. Aslında ben çok daha iyi bir yeri kazanabilirdim; sınav sabahı ishale yakalanmış, son yirmi dakikada salondan çıkmak zorunda kalmıştım. Ertesi yıl ikimiz de yeniden baş-vurduk. Benim niyetim Siyasal'a girmektir. Bir arkadaşının aklına gel-miş, babama söylemişler. Gerçekte bal gibi kendi aklına gelmiştir ya! Babam önce kızmış, sonra neden olmasın demiş. Ondan sonra bana yalvarıp yakardılar. Okulu değiştirmek istersem, nasıl olsa her yıl ka-zanabilirmişim ben. Kabul edersem kardeşime ömrü boyunca unuta-

mayacağı bir iyiliğim dokunurmuş. Fotoğraflarımız birbirine bayağı benziyordu. Oysa suratlarımız çok benzemez; çift yumurta ikiziyiz. Onun yerine sınava girdim. Sonuç: İsa tıbbi kazandı, ben yine hiçbir yeri kazanamadım; sosyolojide kaldım. Sonra alıştım okula, solculuk falan; bir daha sınava girmedim. Bir bakıma isabet olmuştu. Ben bu kafayla doktorlukta sürünürdüm. İkiziminse aklı fikri paradaydı. Daha üçüncü sınıftan başlamıştı: Tatilleri gelir, bir sürü hasta bakar, hayli para kazanırdı. Konu komşudan bile ücret isteyebilirdi. O konuda büyük bir yeteneği vardır. İşin tuhafı, para istedikçe saygınlığı daha da artardı. Aile içinden en çok kim sevilirdi diye sorsalar; akla hemen ben gelirdim geçmiş yıllarda. Ondan sonra ikizim daha çok sevmeye başlamıştı. Bir süre ALFA'da aynı evde kaldık. Zaten çocukluğundan da bilirdim: Bizimkinin kitap kapağı açma huyu yoktur. Ama sınıflarını öyle böyle geçti. Yalnızca bir yıl kaybetti. Sonra psikiyatri ihtisasına girdi. Kadın-doğum istiyormuş ama kazanamamış. Kim bilir psikiyatriye nasıl girmiştir... Öyle ya da böyle başardı; orada da ense yaptığını bize övünerek anlatırdı. İşlerini arkadaşlarına gördürürmüş. “Ben bu ihtisasa karımın zoruyla başladım, bitirir bitirmez memlekete dönüp babamın işini devralacağım” dermiş. “Nasıl olsa bu mesleği yapmayacağım, fazla şey öğrenmemin gereği yok” dermiş. Şimdi ALFA'nın en tanınmış genç kuşak psikiyatristi. Ekranaya çıkmadığı gün yok. Doçent oldu. Ya da olmadı, öyle yazdırıyordur unvanını. Hastalarına ertesi aya randevu verebiliyor. Burada B kanallarını izlemek mümkün. Biraz seyredince sinir bastığı için hiç aramayız. Fakat geçen gün Hesna bir arkadaşındayken mecburen göz-kulak misafiri olmuş. Bizim İsa yine televizyondaymış. Galiba program yapıyormuş. Telefondan katılan bayan konuk bunu yağlıyormuş: “Ne güzel anlatıyorsunuz hocam, insanın kalbindeki bilinmezleri nasıl da ortaya çıkarıyorsunuz!” diyor. Konuştukları geyik muhabbetinden başka bir şey değilmiş halbuki. İsa, “Bir reklam arası verelim, sonra güzel sohbetimize devam ederiz” diyerek yayılmış. Hesna ancak bu kadar dayanabilmiş...

Ben de bunu duyunca “İçine sıçayım senin sohbetinin!” dedim. İsa'ya kızdığımdan değil, (hâlâ sevimli bir yanı vardır keratanın), vatandeşlerimizin zekâsına kızdığımdan. Bir toplumun zekâsı ısrarla geriler miydi her geçen yıl? Örnek ortada, gerilerdi. “İşte” dedi Hesna

yine; “Seni buraya kardeşin getirmiş diyorum, kabul etmiyorsun. Takarım böyle ülkeye demişsin, gelmişsin.” “Vallahi abartıyorsun” dedim. “Ben B.den ayrıldığımda o kadar zengin falan değildi İsa. Ünlü de değildi öyle... Şarlatandır, pis çıkarıcıdır; bilirim, ama ne de olsa kardeşim yahu! Başkası yapacağına kardeşim yapsın... Hem, sana bir şey söyleyeyim mi; yalnız bizim memleketin değil, dünyanın hali bu. E.de örneğin... Standartlar biraz yüksek, fark orada, yoksa temel aynı...” Böyle demiştim ama son tümceler benim değil Leyla’nın görüşüydü. Hesna’yı savuşturmak için inanmadan onun sözlerini kullanmıştım, işe yaramıştı. Burayı bizim oradan çok farklı görüyordum aslında ben. ‘Standartlar yüksek, hepsi o, başka fark yok’ deyip geçmek lazım, bazen nicelik niteliği belirler... Leyla hâlâ ısınamamıştı şu ülkeye. Tabii, insan bir yeri sevmese bok atar. İkizimle geçen hikâyelerimi de artık anlatmıyordum ona. Çok bozuluyordu. Ona giren çıkan neydi oysa! Neden gerilim yapardı bu konuyu?

Gordon’la yaşadığımız küçük macera da onun canını çok sıkı-mıştı. Gordon benim buradaki en yakın E arkadaşıym. İki akşam önce beni XY’nin dış mahallelerinden birine götürdü. Kuzeybatıya, açık alanların başladığı yere. Annesi orada yaşıyordu. Küçük erkek kardeşi de ara sıra kalırmış. Gordon benim psikoterapi kursundan arkadaşım-dı. Tanıştıktan sonra inatçı bir hobi edindi: Bana ve B.lere hayranlık. Sizdeki dayanışma bizde yok diyordu, başka bir şey demiyordu. “Bizde” diyordu, “bir eve hırsız girse, komşular telefon edip polis çağırma zahmetine bile katlanmazlar...” Bazı insanlar abartır böyle. Yabancılaşma, artık bizim şehirlerimizde de kökleşmedi mi! Üstelik her şey kişiden kişiye çok değişir. Genellemelerden hoşlanmak aptallığın değil ama vasat zekânın belirtisiymiş. Gordon iyi olduğu birkaç konunun dışında vasat zekâlıydı belki de.

Ona göre biz, yani B.ler, düşünmeden birbirimizin yardımına koşarmışız. Zaten beni de bu asılsız varsayımına dayanarak çağırmış. Annesinin evinin semtinde bir yeniyetme çetesi peydahlanmış. Beş altı kişilik bir grup... Evlerinin geniş bir bahçesi var. Bahçenin bitiminde de öteberi koydukları bir kulübe. Çete kulübeye dadanmış. Bahçe duvarından atlayıp giriyor, orada içki falan içip şamata yapıyorlarmış. Annesine gittiğinde serserileri kulübede yakalamış kardeşi. Çıkın yoksa polis çağıracağım, demiş. Onlar da çıkmışlar çıkmasına

ama, efendi efendi değil; bağırıp çağırmışlar, tehditler savurmuşlar. Nitekim iki gün sonra sokakta sıkıştırmışlar çocuğu; tartaklamışlar. Kulübeye gene geleceklerini söylemişler... Gordon benden bu iş için yardım istiyordu. Geldiklerinde serserilere bir güzel sopa çekecektik. "Polise haber vermek sadece işi erteler" dedi bana. "B.lerin yaptığı gibi yapacağım. Polise değil kendime güvendiğimi göstereceğim..." Bunları söylerken afacan bir çocuk gibi parlıyordu gözleri, bir belalı gibi değil. Vurduyu kırdıyı eğlenceli bir şey sanıyordu, filmlerde görmüştü yalnızca, belliydi. Adam, E.leri küçümser. Korkak adamlardır, haklarına sahip çıkamazlar, sesini bir yükseltsen kaçarlar, der. Bahçelerine musallat olan gençler başka ulustanmış gibi. Yaşam başka yerdedir zaten. Çoğunluk, kendini fasulye gibi nimetten sayabilmek için rastlantı eseri içinde doğduğu ulusu üstün göstermeye çalışır. Bazısı da ona tepki olarak yerin dibine batırır.

Neyse... Çağırınca, çaresiz gittim. Aslında son derece anlamsız işti. Bir gece beklemekle sanki gelecekler miydi! Geldiler ve dövdük, kovduk diyelim; sorun bitecek miydi! Her gece orada nöbet mi bekleyecektik! "Elbette gelirim" deyince Gordon çok sevindi ve bunu B.lere, B devrimcilere özgü üstün cesareten saydı. Oysaki canım sıkılmıştı. Olayın seyrine göre başımıza bir iş gelebilir, bela açılabilirdi. Yüzümün yumuşak olması en esaslı cesaret kaynağımdır; öyle gözü pek biri sayılmam. Okuldayken bir sürü sol grup seçeneğim mevcuttu. Hangisine girersen gir, sana yapman için bir yığın iş verirler... Gerçi bizimki rahat üniversiteydi, pek olay çıkmazdı ama, bunun bir de okul dışı var... İyisi mi, dedim, hiçbirine girmeyeyim. Fakat grupsuz görünmek de bir yerde laf solculuğu sayıldığından, kimse adam yerine koymazdı öylelerini. Bizim orada hiç elemanı bulunmayan küçük bir grup seçtim kendime. Sorulunca, gizemli bir havada, ben şu gruptanım, diyordum. Fakat bu kez de yüzümün yumuşaklığı yakamı bırakmıyordu. Birkaç dövüşe, iki kez de yasadışı gösteriye karıştım yüzüm yüzünden. Her neyse, cesaretli olma konusunda bir hevesim, iddiam hiçbir zaman olmamıştır. Arkadaş sohbetlerinde, az önceki öykümü kaç kez itiraf etmişimdir. Benim için sorun değildir öyle şeyler.

Sonuç olarak, o akşam arkadaşımın evine gittim. Deneyimli biri olarak, Gordon'a golf sopalarını getirmesini söylemiştim. İş büyür

polislik olursa, kullandığımız alet, el altında bulunabilmesi doğal bir şeymiş gibi görünsün diye. Sopaları bahçeye açılan kapının yanına dayayıp ışıkları söndürdük. Öbür elimize de birer demir çubuk alacaktık. Şöminenin demir çubuklarını. Annesi çok nazikti. Niyetimizi tam anlamadı, belki biraz sezdi, ses çıkarmadı, sık sık çay servisi yaptı. Yanımızda kalmadı, ön taraftaki kendi odasında oturdu. Çay çok iyi gelmişti. Biraz da konyak içtik. Çimenli geniş bahçeye hemzemin oturuyorduk. Camekân benim evin arka tarafındaki gibi, yere kadar iniyordu. Bahçe çok daha büyüktü ama. Yağmur yağıyordu. Yandan bir yerden gelen sokak ışığıyla çimenler hafifçe parlıyordu. İçimdeki gerilim olmasa çok güzel mekândı; sohbetimiz de iyiydi. Biraz daha konyak içince gerilim de kalmadı. Her şey olacağına varırdı. Bizimki, E toplumundan yakınıyordu. Klasik hikâye: Herkes köpek besliyor. Hayvanları pek sevdiklerinden değil, insanlarla ilişki kuramadıklarından... İnsanların yüzündeki bir kâğıt kadar ince kibarlık maskelerinden nefret ediyor... (Bize gelseydi de, bir baksaydı. Zengini fakiri, maskeye bile gerek duymayan milyonlarca kazmanın yüzlerini bir kez görseydi, buradakileri öpüp başına koyardı.) Garip bir bencillik sardı toplumu... On yıl sonrasını hesap edemeyecek denli bencillik... Kimi şu çocuklar gibi sokak çeteleri kurmaya hevesleniyor, kimi snopluk özentisinde... Bunlar hep hamburger kültürünün sonuçları... Dik dik bakarak büyük bir ciddiyetle anlatıyordu bunları. İlk kez ifşa ettiği kimsenin duymadığı düşüncelermiş gibi. Azıcık sarhoş olunca ciddileşir; ayıkkense neşeli, esprilidir. Ters adam işte! Ben bu tür yakınmalara aldırılmazdım. Kitaplarda hep gördüğüm şu: Bazı insanlar daima buna benzer şeylerden yakınmışlar. Tarihin her döneminde... Hiçbiri yeni değil. Yabancılaşma, yalıtılma, ahlak çöküntüsü, kirlenme, bencilleşme... Sen ne kadar ince düşünürsen düşün; büyük çoğunluk bildiğini okur, bildiği gibi yaşar...

“Şuna konyak doldur gel; sana bir şey anlatacağım” dedim.

Kalktı. Biliyordum, yeni şişe yukardaydı. Odadan çıktı. O odadan çıkar çıkmaz salonun ışığını yaktım. Pencereye yürüdüm. Dışarı baktım. Bir şey görünmüyordu, hele içerde ışık yanınca. Amacım farklıydı zaten. Dışarda birileri varsa bizi görüp gitsinler istemiştim. Merdivende ayak seslerini duyunca ışığı yine söndürdüm. Elinde şişle girdi bizimki.

“Bahçe yukardan öyle aydınlık görünüyor ki, orada mı otursaydık acaba?”

Bereket karanlıktı, güldüğümü gizledim.

“Yok ya, buradan da görünüyor” dedim.

“Bu öbürünün kalitesinde değil ama idare eder. Ee anlat bakalım, ne anlatacaktın?”

Öyle demiştim, değil mi! Sarhoşluktandı işte. Yoksa çocuğu yu-karı göndermek için yalnızca içki istemem yeterliydi.

“Şeyi anlatacaktım” dedim. Bizdeki komşuluk ilişkileriyle ilgili bir öykü olmalıydı. Nasrettin’in “Doğuran Kazan” fıkrasını anlattım. Hiç gülmedi. Derin bir anlam çıkarmaya çalışır gibi daha da ciddileşti yüzü. Hani kâğıt kalemi olsa, notlar falan yazıp, dosya tutacaktı.

Sohbet oradan buradan devam ediyordu. Ben bir yandan kafamı salları, arada iki laf söylerken; bir yandan da Gülsüm’ün hikâyesini düşünüyordum. Sonunun nereye varacağını kestiremiyordum. Tıkayıp kalabilirdi, altından çok ilginç şeyler de çıkabilirdi. Bir de Leyla’yla ilişkimizi... Bir şeyin içindeysem, sonu ne olacak diye endişelenme âdetim pek yoktur. O endişeyi dışardan yapay biçimde Leyla sokuyordu kafama. Tedirginliğini bana da aktarıyordu. Şöyle sakın olsana kızım! Ne olacak... Rahat ol...

“Geldiler!” diye bağırdı birden bizimki. Hopladım. Resmen dalmışım. Sürgülü kapıyı bir hamlede çekip dışarı fırlamıştı. Telaştan demir çubuğumu unutmuşum; kalan sopayı kavrayıp koştum. Gordon bayağı iri kıyım biridir. Ben de ufak tefek sayılmam. Karanlıkta birdenbire iki adamın üzerlerine koştüğünü görünce kaçmaya başladı birileri. Birkaç karaltıyı birbiri peşi sıra duvardan atlarken gördüm. Sonuncusu atlarken Gordon yetişti. Kot pantolonlu ince bir bacağa sopayı yapıştırdı. Bir çığlık duyuldu. Arkadan bağırışmalar... Sopayı yiyen kız ya da çocukmuş. İçim bir tuhaf oldu. Bizimki o hızla duvarı da aştı. İsteksiz bir gayretle ben de zıpladım. Biraz zordu ama öte yana geçmeyi başardım. Elime bir şey bulaştı, çürük bir meyve ya da solucan, sümüklü böcek, her neyse... Karaltılar çayırdaki koşuyordu; altı yedi kişi. Biri topallıyordu. İlerdeki evin arkasında kayboldular. Gordon küfürlerine küfürle cevap verdi. Ben de ona yardım ettim. Bağırırken sesim çok gürdür. Nitekim tabanca sesleri arasında patlayan bir tüfek gibi etkiledi çevreyi. “Kaçmayın orospu çocukların!” diye

haykırdım art arda. Ama iyi ki kaçmışlardı.

Daha fazla kovalamadık. Gordon heyecanlı fakat mağrurdu. Bana adım başı teşekkür edip duruyordu. Gözündeki değerim arşı âlâya çıkmıştı. “Ben bir şey yapmadım” diyordum; o, “Sen olmasan bu piçlere derslerini veremezdik” diyordu. Sonra kahkahalar atmaya başladı. “Evet... Evet! İşte bu kadar... işte bu kadar!” diye bağıırıyordu. Sonra eve döndük. Belki yine gelirler diye silahlarımızı gözden geçirdik. Köşeye büyükçe taş parçaları yığmıştı. Onları üst odaya taşıdık. Orada yatacaktık. Uzak atışlar için sapan bile hazırlamıştı. Bir okulda psikoloji danışmanı olarak çalışıyordu. Hem de bayağı bir zengin okulunda. İş arkadaşları bu halini görseler hakkında kim bilir ne düşünürlerdi?

İşte bunları Leyla’ya anlatınca çok kızdı. İsteyerek gitmediğimi söylesem de hiç duymamış gibi eleştirilerini sürdürdü. Akıl kârı iş olmadığını biliyordum. Üstelik bundan sonrası beni ciddi ciddi endişelendiriyordu. Çeteci gençler yenilgiyi hazmedemezler ve yeni saldırılara yeltenirlerse?! Benim barutum bir atımlıktı. Gordon bunu bilmiyordu. Zaten birçok işte durum böyle değil midir. İnsanlar birbirlerine güvenirler; rahat, huzurlu olurlar. Güvendikleri kişinin gerçek durumunu, içinde olup bitenleri bilmezler. Bir de başka sorun: Herhangi bir şeyi sürdürmezsen eğer, sonuçta hiç başlamamıştan daha kötü duruma düşersin. Hem sana güvenenlerin gözünde, hem kendi gözünde. “İsteyen herkes için özveri gösterebildiğine göre benim için yaptıkların bana özel değil demek ki” dedi Leyla. Ütü yaparken söyledi bunu kendi kendine konuşur gibi. Gömleğini küçücük bir yağ damlası lekelemişti. Sırf onun için çıkarmış yıkamıştı, sonra da iki saat ütülemişti. Benim gömleklerimden biri vardı üstünde. Buruşuk gömleğim. Tek parça bir şeyimi ütülememişti şimdiye dek. Eyşan’ı aramaz mıydım!

Ondan sonraki akşam bir konsere gittik. B.den devrimci bir grup gelmişti. İtiraz edemedim; üç bilet sattılar. Aslında o tür müziği sevmem; son yıllarda caza merak sarmıştım. Salona Leyla ve Gordon’la birlikte gittim. Doğal olarak birçok tanıdık gördüm. Bizim Hesna bile gelmişti. Eşi yoktu. O böyle şeylerden hoşlanmaz. Ya çalışıyordu ya da evet, ufaklık görünmediğine göre ona bakıyordu. Gordon dinletiyeye bayıldı. “Bu coşku bizim en baba rock topluluklarımızı-

zın gösterilerinde yoktur” dedi. Leyla donuk bir yüzle seyretti. Ben de pek coşkulu sayılmazdım ama beğendim. Leyla’yla eve döndük. Seyircinin bağırıp çağırmasına, sloganlara kafayı takmıştı bu kez. “O kadar ateşliyseler, ülkelerine gidip niye savaşıyorlar?” dedi bana. Aslında böylelerini bilirmiş. Gerçekten bazı şeyler yapanlar farklı, konserlere gidip slogan atanlar farklı kişilermiş. Söylediklerinde haklılık payı bulunuyordu; zaten herkesin az çok bildiği gerçekler... Fakat ne diye milletin ağız tadını bozmaya çalışırsın be kızım! Her şeyin altını kurcalamak benim niye aklıma gelmez? Aptal olduğumdan mı! Hayır. Bazı şeyleri deşmemek gerek. Kırk yılın başı eğlensin garipler. Bunlarla yakın ilişkiye girmekten ne anlıyormuşum. Yahu alt tarafı birkaç bilet almıştım. Önemli bir kampanya falan olursa cüzi bir bağış verirdim. Zaten kırk tane grup var. Hepsine her ay versem maasım yetmez. Bu muydu yakın ilişki! İş icabı ortak tanıdıklarımız oluyordu; bazen de sorumlularıyla görüşüyordum. Sorumlu oldukları için değil, asıl görüşmem gereken kişilerle bağları bulunduğu için. Diyor ki; bunlar kara para işleri çeviriyorlar, kaçakçılık, hatta uyuşturucu ticareti yapıyorlar... Fuhuş işine bile el atmışlar... Evet, bu şehirde B.lerin ve H.lerin içinden o tür işlerle uğraşanlar çıktığını biliyordum. Zaten gazete, televizyon haberlerinden farkındaydı herkes. Fakat elde kanıt olmadan, ispatlamadan grupları pislikle suçlamak haksızlıktı. Bunlar netameli tiplerden bağış, haraç falan alırlardı; bizzat tanıktım. Fakat bu bile onların mafya işlerini doğrudan yürüttükleri anlamına gelmezdi. Hem yürütüyorlarsa ben ne yapabilirdim? Herkes bir yol tutturmuş gidiyordu. Kimse nereye gidiyoruz, sosyalistlik bu mudur, diye sormuyordu; tasası bana, hele Leyla’ya mı kalıyordu? Bir yığın sıkıntı... “Bunları düşünürsen işin içinden çıkamazsın” dedim ona.

Aklıma, Leyla’yla bir B-H lokaline gidişimiz gelmişti mesela: Üç kişi oturmuş güzel güzel konuşuyorduk. Bazen B kahvelerine gitmek ilginç olur. Pencereden dışarıya bakmazsanız kendinizi B.de hissedersiniz. Salonun düzenlenişi, masalar, sandalyeler, yoğun sigara dumanı, hatta ortamın kokusu bile B.deki tipik kahvelerdeki gibidir. Herkes B.ce konuşur (zaten çoğu E.ce bilmez), naklen yayınlanan B.deki maçları izler. Pek nadir kadın girer, erkek kahveleridir.. Konu bu değil. O vakit saçımı biraz değişik kestirmiştim. Kenarlar iyice kısa, üst-

ler bayağı uzun... Bizimkilerden birinin garibine gitmiş. Yan masadan söze karıştı: "Hoca saçını boyatmışsın, hayırlı olsun!" "Bırak canım" dedim, "nereden çıkarıyorsun." "Yok yok, benden kaçmaz, saklama" dedi adam kendinden emin, bıyık altından zeki zeki gülererek. Ne yapayım, sustum. Nasıl kabul ederlerse öyle bilsinler! Sonra hep birlikte gülüştüler. Sözde, dalgalarını geçtiler. Tabii çıkınca Leyla açtı ağzını yumdu gözünü. O çevreden, o kültürden nefret ediyordu. Ben de bayılmıyordum ama, işim gereği bağlantıyı koparmamam gerekiyordu. Hancı tavuğu gibi yolcu bokuyla geçiniyorduk. Bana daha iyi bir iş bulsaydı o zaman hanımefendi. İşime gider gelir, böyleleriyle de görüşmezdim, değil mi ya!

Bunlar sosyalist değil, milliyetçi, diye tutturmuştu. Şu, bu değil, hepsi milliyetçi! "Milliyetçilik haklıysa, öbürleri de haklı o halde, niye kızıyorlar?" Aklım karmaşık denklemleri çözebilecek kadar gelişmiş değil. Milliyetçilikten ben de hoşlanmam. Fakat bu konuda tüm solcular birbirine benzer düşünüyorsa ortada bir hata, bir sorun yoktur herhalde, diye akıl yürütüyordum. Demek ki böyle tavır almak sosyalistlerin yararına; onları güçlendiriyor, diye... Bunu söyledim; beni kızdırmak için alaycı alaycı güldü yine. "Neyin kime yaradığını görebilmek için kafa lazım" dedi. Sonunda sinirimi bozmayı başardı. Kutladım onu. Histerik bir kahkaha daha attı. İnsan beş yaşında neyse elisinde de o olurdu. Demek ki çocukken de kıskançtı bu kız. Kimsenin beğenilmesini, kimsenin sevinmesini, topluca coşmasını çekemiyordu. Başka bir yere götürsem oradakilere de bir kulp takardı nasıl olsa.

Arabayı park ettim, eve girdim. Nasıl sürmüştüm oraya dek, farkında değildim cevap yetiştirmekten. Leyla televizyonu açmış, karşısına kurulmuştu bile. Çikolataları birbiri ardınca götürüyordu. Yine tatlı krizine girmişti. Yiyip yiyip nasıl zayıf kalabiliyordu bu kadar.

"Bunlar" dedi beni görür görmez; kimi kastettiği malumdu; "düzenle müzenle çelişkisi olan insanlar değiller. Öyle şeylerden anladıkları da yok zaten artık. Tek dertleri politik olarak söylediklerinin dinlenmesi. O kadar değil elbette, biraz da dedikleri yapılırsa, tamam, bitti gitti. Eski sosyalistler şimdikiileri görse sopayla kovalar."

"Canım niye kovalasınlar!" dedim. "Duyan da ortodoks komünist sanacak seni."

“Sansınlar” diye karşılık verdi. “Hâlâ saygım var eskilere. Hiç değilse her konuda ayrı bir görüşleri vardı. Şimdikiler ne? Birkaç fasarya konuyu çıkar bakalım, sokaktaki insandan ne farkları kalır?”

“Neymiş o fasarya konular?” diye sordum.

“H meselesi, insan hakları, herkesin kendini ifadesi, sonra... düşünce özgürlüğü... kirli savaş, cart curt...”

Sustum. Bu durumda en iyi yanıt susmaktı. O da öylesine konuşuyordu zaten. Bir hafta sonra tamamen farklı şeyler savunabilirdi. Onu bağlayan ne vardı ki! Tuzu kuru okumuşlar, etnik grupların kendini ifadesine, insan hakları meselesine rahatlıkla fasarya konu diyebilirlerdi. Ben böyle düşünemezdim. Düşünsem söyleyemezdim. Çünkü böyle şeyleri söylediğim anda çevremdekilerin büyük çoğunluğu beni bir çırpıda silerdi. Ondan sonra istediğini istediğin kadar konuş! Bu yaştan sonra Leyla mı kazandıracaktı bana yeni bir çevre! Gerçekleşmesi olanaksız düşleri bırakacaktık elbette. Önümüze hangi somut sorun çıkmışsa onunla uğraşacaktık.

Zaten ona daha fazla malzeme vermemek için bir şeyi gizlemiştim. Geçen ay buranın H sorumlularından biri Kurum’a geldi. Hiçbir şey sormadan on tane bilet uzattı önüme. Parası şu kadar, dedi. “Nedir bu?” diye sordum. Dayanışma gecesi yapıyorlarmış! Kan bey-nime sıçradı. Benim gibi sakın kişiyi kızdırmak herkesin harcı değildir; düşünün bir kere... “Al bunları masamdan ve hemen odamdan çık” dedim. “Ne olmuş!” diye küstahlaştı. “Zaten bizim sırtımızdan geçinmiyor musun! Birazını geri vereceksin tabii.” “Çık” diye bağırdım E.ce. Sinirlendiğim zaman E.ce bağırırım, alışkanlık olmuş. “Sana dersini vereceğiz!” diye tehdit etti giderken. Hemen esas sorumlularını aradım. Durumu anlattım. Adam yarım saat sonra geldi. Bin bir özür diledi. “Örgüte herkes geliyor” dedi. “On binlerce insan. Bunların hepsini inceden inceye eleyemeyiz. B.den gelen haberleri okuyorlar, çıldırıyorlar. Gerilla cesetlerinin kafalarına basıp fotoğraf çektiren timler. İrzına geçilen bacılarımız... Ondan sonra akıllarına her şey geliyor. Yakmak, yıkmak, öldürmek, ne düşünülebilirse... Zor dizginliyoruz.” Yani bilinen şeyler... İki tarafın da haklılıklarını kanıtlamak için kullandıkları ötekinin vahşet görüntüleri... “Burada birbirimize karşı hata yapmamamız gerekiyor” dedi kalkarken. Yüzündeki sevecen ifadeyi görmesem onu da tehdit olarak algılayabilirdim. Ben

yine de iki bilet satın aldım. Korktuğumdan değil; sevmiştim adamı.

Tüm pımpirikliliğine, hiç kimseyi beğenmezliğine karşın Leyla'dan hoşlanıyordum. Hoşlanmak ne kelime, içimde her an beni bırakabilir diye bir endişe kımıldanıyordu her gün. En azından yalnızlığımı alıyordu. Bir kadına ihtiyacım vardı. Her yönden... Fahişelerle gününü gün edecek bir yapıya maalesef sahip değildim. Sık sık sevgili bulabilmeye ne karakterim, ne fiziğim uygundu. Tıpsız sayılmam ama şehrin en yakışıklısı ben değildim. Gerçi bu işte önce uygun kişilik, sonra maddi güç, ondan sonra düzgün fizik işe yarar ama; bende yalnızca son ikisinden biraz vardı. O halde Leyla'yla evlenmeli miydim? Bir yerde birçok şeyin sonu gibiydi evlilik. Birçok hayalin... Tamamen değil belki ama, büyük ölçüde. Günü birlik aşklar... İnsana kazandırdığından fazla kaybettiriyordu bazen...

Lise sonda arkadaşlarla toplanıp geneleve gitmiştik. Yedi sekiz kişi... Ben ve başka bir çocuk daha. İkimizin ilk deneyimi olacaktı. Öbürleri bizimle dalga geçiyordu. Bana birini uygun gördüler. Anlamsız yüzlü, bembeyaz tenli, tombul bir kızdı. Birlikte yukarıya çıktık. Ben bir şey yapamadım. Kız biraz uğraştı ama nafile; daha kötü oldum. O da umursamadı; parasını almıştı ya, ne fark ederdi. Aşağı indim. Sanki becermiş gibi. Fakat yüzüm bomboktu. Ne o, bir şey yapamadın mı, falan diyerek biraz sorguladılar. Niye yapamayacaktım canım, diyerek işi pişkinliğe vurdum. Ama bu olay haftalarca uykumu kaçırdı. Sonra verdiği tatsızlık yavaş yavaş hafifledi. En ağır utanç yarasının bile zamanla bir güzel kapanabileceğini, ilk kez o zaman ayrımsadım. Sonra bir dergiden okudum; o koşullardaki ilk deneyimlerin önemli bir bölümü zaten başarısızlıkla sonuçlanırmış. Öyle üçüncü sınıf yerlere bir daha gitmedim. Koku hassasiyetim çok yüksektir. İlk deneyimin verdiği heyecan dışında odada pis bir koku duymuştum; kokudan felaket iğrenmiştim. Kız öyle pis görünmüyordu ama, koku bir yerlerine sinmişti; belki de oda kokuyordu. Bundan tam iki yıl sonra öğrenci evimde bir kızla yattım. Bizim okuldandı; pek çoklarıyla yatan deneyimli biri. O iş iyi gitmişti. Benim de kendime güvenim gelmişti. Sonra... Burada bir E arkadaşımın arabasıyla ava çıkmıştık. Kurttu bu işlerde, bense kek. TURO caddesinde bir yerde durdu. Arabadan inip bir yere girdi, beş dakika geçmeden iki kızla geri geldi. Sarışını önceden birkaç kez yattığı kızmış; öbürü ye-

ni... Hangisiyle yatacağı konusunda uzun süre kararsız kaldı garip. Ama tanıdık olanla sohbeti koyulaştırınca, başka türlü herhalde ayıp olacağını düşünmüştü ki, yenisi bana kaldı. Benimki enikonu güzel bir kızdı. Sokakta görsen bu işi yaptığına asla inanmayacağın hal hareketinde bir tatlı masum. Arkadaşımın evine gittik. Kızlar uluorta soyundular. Bizimki de dal taşak kaldı. Bayağı rahatsız olmuştum. Odaya geçer öyle söyünürüm ben, dedim. Bereket biraz alkol almıştı; sorun etmedim. İçerde işler başından itibaren iyi gitti. Kızdan mübalağa hoşlandım. Hatta o gün neredeyse âşık oldum. Şönce, yani iki gün sonra bizim evde buluştuk. Yine her şey çok iyi gitti. Ben müthiş keyiflenmişim. O anda aklıma gelmişti; bir daha da çıkmadı: Ben bile böyle bir şeyi becerebildiğim için müthiş keyif alıyorsam, dünyalar benim oluyorsa, oraya nasıl ulaşılacaktı! İnsan denen varlık önce karnının iyi doymasına ve ondan sonra da ve daha çok birbirini becermeye her şeyin üstünde bir anlam yüklüyorsa, bu bizim sosyalizm düşümüz falan hikâyeydi. Böyle şeyleri ayıpladığımdan, küçümşediğimden değil. İnsan soyunun kediden köpekten çok önemli bir farkının bulunmadığını anladığımdan. Belki Leyla haklıydı. Kimse-nin düzenle müzenle sorunu kalmamıştı artık. Herkes biliyordu gerçeği, itiraf edemiyordu. Onun için de önlerine çıkan sorunlarla uğraşıyorlardı. Kafalarını kaldırıp bakmaya çekine çekine.

Evet, ben kıza acımaya başlamıştım. Neden bunları yapıyor diye. Ama işin daha ilginç yanı, iki seferde de yüklüce bir para almasına ve haftada üç dört kişiyle yattığını söylemesine karşın bana iki de bir soruyordu: “Fahişe mi olsam acaba? Ha, ne dersin, bu işte iyi para var; fahişe olsam mı?..” ‘Sen zaten fahişesin kızım’ diyememişim. Bunu bir iyi niyet belirtisi olarak yorumlayıp yardıma çalışmışım.

Beş ya da altı kez buluştuktan sonra kızla ciddi ciddi evlenmeyi düşündüm. Bana ailesini tanıştırdı. Babası orta sınıftan sayılırdı. Küçük bir şirkette idare müdürüydü. Annesi hemşire. Yani maddi sorunları yoktu. Annesi de babası da bayağı akli başında insanlar gibi görünüyorlardı. Evde muhafazakâr parti liderinin büyük boy fotoğrafı asılıydı. Muhafazakârların ahlak anlayışlarına öteden beri akıl erdirememişimdir. Adamların en çok üzerinde durdukları konu sözde, muhafazakârlıktır; adı üstünde. Ahlakta muhafazakârlık, aile yapısında, eğitimde, cinsellikte muhafazakârlık... Ama taraftarları, uygula-

mada en az sol parti taraftarları kadar geniştir. Zaten politika-etik ilişkisini hiç anlayamamışımdır... Fakat onlara, yani ana babasına sorsaydım, ortada bir şey yoktu. İnsan evladına kötü bir şey kondurabilir mi! Nasıl akıl hastalığını, geri zekâlılığı yakıştıramazsa fahişeliği de yakıştıramaz. Kızsa evde bir hanım hanımcık oluyordu ki sormayın. Ana babasının dizinden ayrılmayan, bir dediklerini iki etmeyen bir masum... Diyordu ki; yaptığım şey utanç verici, biliyorum. Bazen yattığım adamdan çok öğreniyorum, çoğu zamansa kendimden... Ama hızlı para kazanmak yok mu; insanı çekiyor. İstedğin elbiseyi istediğin yerden al, istediğin lokantaya, bara düşünmeden gir; keyfin mi yok taksi tut, arzuladığın yere vınl... “Paraya ilişkin beklentilerini bir süre için başka şekilde karşılasan acaba bu kötü alışkanlıktan kurtulabilir misin?” diye sormuştum. “Nasıl?” demişti. “Bilmiyorum” diye karşılık vermiştim. Birkaç gün sonra aklıma gelmişti. Evlenmeden önce bir süre onu deneyebilirdim. Bakalım iyi yola girebilecek miydi? Gireceğinden emindim bir bakıma. Biriktirdiklerimi topladım, sağdan soldan borçlandım, bayağı yüklü bir parayı götürdüm, teslim ettim kıza. “Bak” dedim, “bu parayı al, bitinceye dek istediğin gibi yaşa. Sonra durumun olduğunda geri ödersin. Fakat bu süre içinde erkeklerle para karşılığı yatmayacaksın!” “Tamam” dedi. İyi ki bu parayı vermişim. Çünkü deneme dönemini geçirmeden evlenmeye kalksam benim için hüsrân olacaktı. Önce iki hafta kadar işler iyi gitti. Öğrenciliğine döndü. (Üniversitede öğrenciydi.) Beni çok seviyordu. Bu bencil dünyada ilk kez karşılıksız veren sıcak bir kalple karşılaşmıştı ve bu mucize onu düzeltecekti. Koltuklarını kabarıyordu tabii.

Sonra birden ortadan kayboldu. Telefonlara çıkmıyordu. Ertesi hafta evine gittim. Annesi, “K.ya tatile gitti” dedi. Biraz sıkıştırıp öğrendim ki yanında erkek arkadaşı varmış. Sözüünü tutmuştu. Erkeklerle yatıyordu, ama para karşılığı değil. Şaka bir yana, sonra döndü. Defalarca not bıraktım; beni aramadı. Ben de onu aramadım...

Geçen ay gördüm onu. Sokakta. Pahalı bir kafenin önünde duruyordu. Ben otobüsteydim ve araba durağa yanaşmak üzereydi. Hemen inip konuşayım diye ayağa kalktım. Baktım kafeden yaşlı bir adam çıktı, çok esmer biri; belli ki E değildi. Benimki, onun koluna girdi; az ötede park etmiş markasını bile tahmin edemediğim lüks otomobile doğru yürüdüler. İçimde bir şey kalktı ya da bir yerlerim

öldü...

Bana bir kereşinde anlatmıştı. Ağlayarak... Bazen çok sapık ilişkiler yaşıyormuş. İğrenç şeylere zorlanıyormuş. Birkaç kez dövülmüş. Buna benzer şeyler işittiğimde ya da filmde falan gördüğümde boğazım düğümlenir; dayak yemiş gibi olurum. Kızlara acıdığımından... Yoksa böyle şeyleri ben niye yapamıyorum duygusundan mı? Korkarım o da var. İnsanın cinsel güdüsünün sınırı yok. Bazı sapıklıklar da buna dahil. Yoksa onca porno film neden çekilsin; pek çokları defalarca neden böyle filmler seyretsin. Evet, yemek yemek gibi bir şey. Tıka basa doyarsın ama yine acıkırsın. Doyarsın yine acıkırsın. Bir çeşitten bıkarsın, öbür çeşide geçersin, sonra öbürüne. Bunun sonu yoktur. İşte böyle düşününce hızlılara özentim azalır, biraz rahatlarım.

Zencilere merakım vardı. O olaydan birkaç ay sonra ıkına sıkına kendi çabamla, barda zenci bir kız buldum. Tipi çok hoştu. Fakat eve geldiğimde burnuma kokusu vurdu. Birden iğrendim. Ağzı da kokuyordu, şeyi de... Tabii bunun bir zencide olması tamamen bir tesadüf ve talihsizlikti. Kızın o gününe özgü bir şeydi belki de. Sözünü ettiğim akşam biraz zorlansam da meramıma erdim. Ama ondan sonra gününbirlik ilişkilerden soğudum. Bir süre sonra da Eyşan'ı buldum zaten. Onunla yatarken bazen çaktırmadan burnuma pamuk tıkıyordum, bazen de parfüm sıkıyordum içine; bayağı faydası dokunuyordu. Leyla'yla ilişkimizde bu sorun kalmadı. Leyla tertemiz biriydi, mis gibi kokuyordu. Belki de onunla ilişkimizin en huzurlu yanı buydu...

“Telefon edip daha önce görüşme isteyecektim” dedi Gülsüm. “Ama işleriniz olabilir. Rahatsız etmek istemedim.”

“Hayrola! Olayları hatırlamaya başladın galiba” dedim. Cidden meraklanmıştım. Neler anımsamıştı acaba?

“Çok fazla şey değil. Ama hızlanıyor. Gittikçe hızlanıyor belleğim.” Bugün abisinin XY’deki son günüydü. Adam yarın gidiyordu. Gıcık olmasına gıcıktı, işim diyor başka şey demiyordu ama, hiç değilse kardeşine biraz faydası dokunmuştu. Fakat gidiyordu işte.

“Son olayı anımsayabildin mi?”

“Daha değil. Fakat birçok şey kafamda netleşmeye başladı. Kendi kimliğimi bulmak üzereyim. Seviniyorum... Çok...”

Ses kaydını başlattım. Not almak için kâğıt çektim önüme.

“Tamam öyleyse, hemen başlayalım. Vakti değerlendirmek gerek. Hem bayağı merak ettim zaten. İstedğin yerden başla.”

Yüz anlatımı öncekinden tümüyle farklıydı. İnsanın kafasının içi çehresini ne kadar değiştiriyor! Karşımda anlamlı, etkileyici bir sima vardı neredeyse. Biraz fazla gülüyordu. Tatile çıkmış turist gibi. Bu kadar gülmese kuşkusuz daha iyi olacaktı. Kahveyi de çok höpürdetiyordu. İlk kez ikramımı geri çevirmemişti.

“Köpekten başlayayım. Hani söylemiştim: Bir köpek gördüm rüyamda. Bacağı kopuk... Yaralı... Onun nedenini belki hatırladım.” Konuşması hayli hızlanmıştı. Hatta yavaş konuştuğu bile söylenemezdi. Yalnız arada hâlâ bazı bozuk cümleler kuruyordu. Diksiyonu tam normal sayılmazdı. “Son görüşmemizden sonra onu bir daha gördüm. Belki daha çok... Son gördüğümde farklıydı. Onu demek istedim. Bir olaya bağlı. Rüyada ben de vardım. Sonra uyandım. Düşündüm. Aklıma geldi bazı şeyler. Ormanın kenarında dolaşırken hırıltı duymuştuk. Yanımda biri vardı. Baktık yaralı bir köpek. Bize

yardım istercesine baktı. Tasmaşız, sokak köpeği. Galiba kurşunla vurulmuş... Belediye vurmuştur, dedik. Kaçmış zavallı. Ormana gelmiş. Ölümü bekliyor. Elden ne gelirdi. Uzaklaştık. Sonra nasıl oldu? Döndük. Gittik aldık onu. Veterinere gittiğimizi hatırlıyorum. Yeni mezun bir çocuktuk. Sarışın. Fakat ilgilendi...”

“İlginç” dedim. “Sarışın olmasına rağmen ilgilendi, öyle mi?”

Güldü kız. Kısaca. Konuşmasını kesip zevzeklik etmişim aslında. Bereket yoğunlaşması bozulmadı.

“Evet, ilgilendi. ‘Eski yara bunlar’ dedi. ‘En az üç dört günlük...’ Sonra nereye köyduk köpeği? Üstü sargılıydı. Boz-sarı renkli irice bir köpek. Evde balkonda mı tuttum? İşyerime de götürdüm galiba. Çünkü şuradan hatırlıyorum: Biri gelmişti oraya, köpek reaksiyon almıştu. Korkmuştu. Uzun süre havladı adamın arkasından, hırladı, zor tuttuk. Ben de buraya gelirken birini gördüm, korktum. İkisi birbirine benzerdi. Oradan hatırlamışım. Tipik bıyıklı, esmer B tipi. Fakat neden korktum, bilmem. Benim olayımda belki benzer tipti...”

“Polis miydi acaba bürona gelen?”

“Hatırlamıyorum. Sıradan tip. Böyle milyon tane var.”

“Yine de az ilerleme değil. Gerçekten... Son olayla ilgili başka imgeler çıkmıyor mu? Şöyle hayal meyal aklından geçen...”

“Var. Daha başka şeyler de var. Hepsini anlatmalıyım. Biri geldi bana. Gelmişti... Bir yerde bulmuştu. Nerede görüştük?.. Bir işçiydi. Sanırım. Tipi az önce tarif ettiğim tipe benzerdir. Fakat o değil. San-ki o farklı. Kötü şey uyandırmıyor.”

“O geldi, ne dedi sana?”

“Bir yakınından bahsetti. Kayıpmış. Onunla ilgili şey istedi. İlgi-lenmemi istedi. Ben de sanırım bir şeyler yaptım. Neler yaptım?.. Hatırlamıyorum. Adamla ne konuşma geçti; onu bile çıkaramam. Tam...”

Ürperdiğimi, tenimin nokta nokta kabardığını hissettim. Giz birden, bir ucundan görünmüş müydü, ne? Galiba olay aydınlanıyordu. Korkutucu bir olay yaşandığı, bu yaşananın henüz sona ermediği kesindi. Abisi stres topuma musallat oluyordu; kızın ilgisini ise kum saatim çekmişti. Akan kum tanelerindeydi anlatırken gözü. Saati çevirip duruyordu. Akışın takıldığı yerde silkeliyordu. Geçen yıl bozulmuştu aletim. Eskiden görüşmelerimin süresini onunla ayarlardım. İşlevsiz bir süs eşyasıydı artık.

“Senin daha önce politik davaların olmuş muydu?”

“Sanmam. Olsa... hatırlamıyorum.”

“Ortağın varmış. Onun da mı öyle davası yoktu?”

“Bilmem.”

“Nasıl buldu o adam seni? Neden böyle bir şeyi senden istedi?”

“Bilmiyorum.”

“Adam, yani işçi olan... Solcuydu öyle mi?”

“Sanırım. Kafamda sağ sol şeyleri net değil.”

“Benim için de öyle” dedim, güldüm. O da güldü. Espriyi anladığı için mi yoksa ben güldüğüm için mi gülmüştü; kavrayamamıştım. Her şeye gülüyordu. Daha önce hiç gülmediği günlerin acısını çıkartırcasına. “Evet. Anlatmalısın. Başka neler var?”

Bu kez hafifçe gülümsemekle yetindi, yanıt vermedi.

“Kayıbı buldunuz mu? Kayıp kişiyi...”

“Bilmiyorum.”

“Kim olduğunu da anımsamıyor musun? Kimmiş bu kayıp kişi?”

“Bir yakını vardı. Teyzesi ya da halası. E.cede bunlar aynı kelime.” Güldü. Ben gülmedim. Devam etti: “O kadın... En çok o ilgilendi bu işle. Bir de kocası vardı. Bunak. Yaşı çok değil ama bunak olmuş... Benim gibi...”

“Yok canım daha neler” dedim.

Beni duymamış gibi sürdürdü konuşmasını.

“O bunak... Aklım hep ona gitti nedense... Acaba neden?”

“Peki arkadaşın Mansur? Seni buraya gönderen ve yardım eden kişi... Onu hatırlayabildin mi?”

“Mansur’u çıkardım elbette. Sevgilim. di... Bankacıdır. Büyük adam. Burayı bile satın alır. Ha ha ha... Çevresi çok geniş. İş çevreler... medya, reklamcılar... Bana o iş bulur hep. Çalışmayı çok seviyorum. Onun verdiği büyük işler yeter. Birkaç iş aldım; tamam... Büyük ticari işler alırmışım. Abim biliyor. Yine de BETA’ya gel, diyor. Orada da kazanırmışım.”

“Çalışmayı sevmiyorsun ama o davaları takip etmek de az iş değil.”

“Ortağım var. İşleri o yürütür.”

“Abinde ortağının adı, telefonu var herhalde.”

“Adı Bahri. İyi çocuk... Öyle hatırlıyorum. Telefonu da var. Be-

nim bürom zaten.”

“O zaman telefon edelim hemen. Ne duruyoruz!”

“Abim etti. Tatildeymiş. Dağa çıkmış. Dağcıdır. Abim herhalde o da tüydü diyor. Kaçan kaçana.”

Canım sıkılmıştı bu işe. Belki abisi daha çok şey öğrenmişti bu konuşmadan. Aşağıdan çağırsa mıydım? Hayır, bilse az önce söylerdi. Çağırırsam kafamı şeyederdi yine.

“Bu Mansur beyin politik bir tarafı var mı?”

“Eskiden biraz solculuğa bulaşmış. Şimdi ilgisi yok.”

“Hiç telefonla görüştünüz mü?”

“Dün aradı mesela. Konuştuk.”

“Güzel. Olayı sormadın mı?”

“Sordum. Biraz kafanı topla, anlatacağım dedi.”

“Yahu çıldıracağım. Sende telefonu yok mu? İn midir cin midir bu adam.”

“Bende telefonu yok. O beni arıyor. Bir dahaki sefer söyleyeceğim. Sizi aramalı.”

“Hah söyle” dedim. “İnşallah arar... Peki başına gelen şey bir kaza mı, yoksa kasıt var mı?”

Bilmiyorum anlamında kafasını salladı.

“Bir mafya işi olabilir mi?”

“Olabilir” dedi.

Hemen atıldım:

“Nasıl olabilir?”

“Birkaç kez tehdit edildim sanırım.”

“Yakınlarda mı?”

“Zamanları iyi ayarlayamıyorum. Çıkaramıyorum demem lazım. Yeniler eskiler karışıyor. Karıştırıyorum belki. Çok eski olabilir...”

“Tehdidin mahiyetini hatırlıyor musun?”

“Hayır. Başkasının olayı da olabilir. Hatırlamıyorum.”

Evet, yine bir noktaya gelmiş, tıkanmıştık. Oysa o gün birçok şeyi takır takır anlatacağını, uzun uzun konuşacağını ummuştum. Görüşme gene polis sorgusuna dönmüştü yazık ki. Gülsüm hafifçe titredi. Kalktım, pencereyi iyice kapadım. Cama yağmur damlaları çarpıyordu. Ama güneş de hâlâ gösteriyordu kendini. Ağaçların arkasındaki kemerli köprüden mavili bir tren geçiyordu hızla. Gürültüsü buraya pek gelmezdi.

Aceleyi bıraktım, kendimi sakinleştirdim. Yavaş yavaş sağdan soldan konuşmasını sağlamalıyım. Öyle de yaptım. Anne babasıyla da telefonla görüşüyormuş. Sağlığını soruyorlarmış. Eskilerden yenilerden bir şeyler anlatıyorlarmış. Ondan geçmişle ilgili, tanıdıklarıyla, mesela akrabalarıyla ilgili neler anımsıyorsa anlatmasını istedim.

Amcasının oğlunu anlatmaya başladı: ALFA S de beyaz eşya bayisi. Gülsüm'den beş altı yaş büyük. Radikal dinci. Hiç sevmediği sevimsiz bir tip. Amcası da sağcı, gericiymiş ama bu ondan da sevimsizmiş. Gençliğinde hatta yakın zamana kadar serserinin biriymiş. Altında araba, akıllı fikri karı kızdaymış. Şimdi dinci partinin ilçe başkanı olmuş. Amcasının ailesinde kendilerine karşı güçlü bir aşağılık duygusu var. Şimdi yeni zengin ve yeni büyük şehirli amca oğlu, okumuş kuzenlerine karşı adeta geçmiş ezikliğinin acısını çıkarıyor. Sülaleye Gülsüm'ün dedikodusunu yapıp duruyor...

“Doğaldır. Genel bir radikal dinci portresi çizdin” dedim.

“Belki çoğu öyledir. Ama tanıdıklarımın hepsi değil” diye karşılık verdi. Bu kez sözü, o gıcık amca oğlunun çocuklarına getirdi. Bir kız bir erkek. Küçük olan kızmış; biraz bencilmiş babası gibi. Ama on altı yaşlarında olan abisi harikaymış. Kızı da severmiş, fakat oğlan onun için çok önemliymiş. “İçinden gelen bir adalet duygusu var. Tertemiz. O yaşta herkes öyle dersiniz. Hiç değil. Toplumdaki her haksızlık kalbine batıyor. Bunlar düzelecek ama ölmen gerek desen, ölür. Eski dönemde yaşasaydı devrimci olurdu.”

Tam da kafamdan kapmıştı bu sözü. Bizim kuşakla beraber yaşasaydı şimdi ölü biriydi diye düşünmüştüm ben de.

“Gel gör ki kökten dinci!”

“Çok okuyor. Sol kitaplar da... Evet, hâlâ dinci. Benle tartışıyor. İkna edemem. Söyleyecek sözüm yok. Dert ettiği şeyler var ya... Pek kimse dert etmiyor ki artık.”

Hayret etmiştim kızın akıl durumunun bu denli düzelmesine, sevinmiştim. (Benimle neler konuşmaya başlamıştı öyle!) Öte yandan söylediklerine aklım takılmıştı. Sırf ezildiği, aşağılandığı için, yoksulluk tepkisiyle, etnik tepkiyle solculuk yapanlar, o türden yığınla tanıdığım; başka tarafta sırf insani sorunlar uğruna fanatik dinciliğe sarılanlar... Benim okul yıllarımda böyle miydi durum? İnsanlığı düzeltmek için ayağa kalkmıştık biz, maddi koşullarımızı düzeltmek için değil. Hesna “Bizdeki dincilik feodalizmden, köylülükten güçleniyor”

diyordu. "Köylülük bitse siyasal dincilik de biter..." Doğruydum belki. Ama baksana, işin başka yönü de vardı. Bizim belleklerimizde kaybedilmiş bir yönü.

"Peki bu ufaklık sana da propaganda yapmıyor mu?"

"Yapıyor. Çiğ propaganda değil. Derin. Hayata bakışla konulu... Kimsenin üzülmesini istemez. Daha dört yaşındaydı. Babasıyla atışmıştık. Benim tarafımı tuttu. Sus sus diye oyuncağını attı babasına. Babasının şeyinden... çığlıklarından utanır."

Konuyu değiştirmeliydim artık. Geldiği son nokta rahatsız etmişti beni.

"Hakikaten ilginç... Peki bir sorum var: Bu Mansur beyle aranız iyi. Evlenmeyi düşünmüyor musunuz?"

"O evli zaten." dedi kız soğukkanlılıkla. "Bir yıl birlikte yaşadık. Olmayacağına karar verdik. Sonra Mansur evlendi. Yine görüşüyoruz. Eski gibi rahat değil, ama... olsun."

"Yaa!" dedim. "Anlıyorum... Yine duygusuz musunuz cinsel açıdan? Hiç değilse rüya falan görmüyor musunuz? Cinsel temalı."

"Gördüm. Karışık şeyler... Bir havuzda çıplak yıkanıyorum. Herkes bana bakıyor... Ben hiç utanmıyorum. Öyle bir rüya... Donuk... Ne anlama geliyor? Çok derin bir havuzdu yalnız. Dibi görünmüyordu."

"Evet... Ne anlama gelebilir?..."

Bir yorum yapmalıyım. Kendi sorumu yanıtlamalıyım. Düşündüm. Bereket tekrar söze girdi.

"Ha... Evet, o bana başka bir şey... çağ... şeyii... Onu anlatmalıyım."

Epeyce duraladı. Rahat olması, kendisini sıkmaması gerektiğini anlattım ona. Vaktimizin bol olduğunu söyledim. Aslında yapılacak daha bir yığın işim vardı. Olsun. Kum saatini bıraktı, kafasındaki ameliyatlı yeri hafif hafif yokladı, saçını düzeltti.

"Evet anlatmalıyım. Benimle ilgili. Cinsel hayatım galiba epey değişik. Bir sahne geldi... Önce önemli görmedim. Rüya dedim. Ama düşündüm, gerçek. Çünkü hatırladığım kişileri hayattan tanıyorum. Bir dönem bir adamla çıktım. Garip kişilerle çıkıyorum. Şimdi fark ediyorum belki. Bilmem. Elli yaşında bir müteahhitti. Tipsiz... Pek kültürlü falan da değil. Bana çok kibar davranırdı. Doğulu H bir müteahhit... Solcu geçinen bir adamdı. Ağzı felaket sigara kokar. Sık yı-

kanmaz... Onunla bir yatak halimiz aklıma geldi. Bir arkadaşının evine gitmiştik. Biz yatağa girdik. O arkadaşı da geldi ardından. O daha gençti. Şişman bıyıklı... Ben çırlıçıplaktım. Yani başka nasıl olacaktım... Birlikte mıncıkladılar beni. Sonra biri önden şey.... Öbürü arkamdaydı... Öyle bir şey...”

Bir kâğıttan bir metin okur gibi oldukça hızlı ve hiç duygulanım göstermeksizin anlattı bunları. Öksürdüm, yutkundum.

“Sen karşı çıkmadın mı? Zorla mı yaptılar?”

“Biraz itiraz etmiş olabilirim. Karşı çıkmış sayılmam.”

“Öyle mi daha çok hoşlandın?”

“Ben pek zevk almam sanırım. Olanları izlerim.”

Aklıma fahişe sevgilim gelmişti. O çok güzel bir kızdı. Bu?.. Alıcı gözüyle, ilk kez yalnızca kadın olarak baktım. Onun kadar olmasa da hayli güzeldi. Çok değişikti bir kere. Çok çekici denilebilirdi belki... Ona yapılanı düşündüm. Üstelik buna rıza göstermişti. Yine içimde o garip bulantı, boğazımda yumru, dayak yemişim hissi... Morali bozulmuştu.

“Başka bir şey hatırlıyor musun bununla ilgili?”

“Böyle birkaç sevişme olayı daha... Galiba benim yatak maceralarımla hiç de az değil. Birçok yüz... Ama ilk önce demin anlattığım...”

Yorum yapmadım. Ustanın dediği gibi insanı yalnızca cinsel organı mı yönetiyordu ki? Yüzeyde en önde cinsellik. Derinde yine cinsellik. Yanlamasına, boylamasına... Hep bu hep bu... Sevişirken nasıldı acaba? Tuhaf...

Abisini çağırdım, geldi. Yine gereksiz gevezelik etti. Bir N.liyle şeriat rejimi üstüne tartışmışlar. Bizim ülke N değil, bundan sonra da olmayacak demiş adama. Ulu Önderi anlatmış. Adam bilmiyormuş bunları, ağzı açık kalmış... İyi ki dönüyordu, kurtuluyordum. İlgisiz şeyler sordu gene. Yok, aşağıda bekleyenlerin hepsi işkenceden geçmiş mi; yok, bekleme yerinde tek bacaklı bir adam görmüş, kimin nesiymiş... Şükür, gittiler.

Arkalarından baktım; Gülsüm adamın koluna girdi, halıyla kaplı merdiveni sessizce indi. Pek zorlanmadan. Ertesi gün, en geç daha ertesi, onu terapi merkezinde ziyaret edecektim. Bakanlığa raporumu son görüşmeme göre yazardım. Nasıl olsa hızlı hatırlama sürecine girmişti.

Ortağına ulaşabilseydim belki ondan önemli bilgiler alabilirdim. Sanırım, abisinin dediği gibi o da kaçmıştı. Sırta kadem basmıştı.

Hesna'nın hikâyeleri ilginçtir. Başından garip şeyler geçer hep, veya yaşadıklarının üstüne katar. Çok da güzel anlatır; asıl ilginçlik belki oradan kaynaklanır. Geçenlerde AC devrimi üzerine bir kitap okumuştum. 48 devrimi ve Komün üzerine... Okuduklarını durmadan bizlere anlatır; o yüzden biliyordum. Ardından aynı konuda bir filme gitmiş. Beğendiklerine iki kez gider, buna da iki kez gitmiş. Sonra rüyalar görmeye başlamış. Aynı izlek üzerine. Benzer tipler düşünde karşısına çıkmış. Kendini onlarla birlikte bir mahzende görmüş. Kalın bir somundan kestikleri ekmekle, kalın bir jambondan kestikleri eti yiyorlar, şarap içiyorlarmış. Bir yandan koyu bir sohbet! Uzun saçlı, çok yakışıklı herifler varmış. Mahzenin biraz yukarda kalan penceresinden geniş, yemyeşil bir kırlık görünüyormuş. Ne zevk! Fakat kışatma altındaymışlar. Birazdan dışarı çıkıp çarpışacaklarmış... O gün, o hızla 48 devrimi sürgünlerinin toplandığı hanı bulmuş. Nereden mi biliyormuş orayı? Tesadüfen bizim Doktor'u yolda görmüş. Doktor dediğimiz kişi bizim Kurum'dan değil, ama hakikaten doktor. Buradaki sosyalist B-H gruplarından birinin ileri geleni. Özel merakı da XY'nin sol tarihi... Hesna'nın tam adamını görmesi de başka bir ilginç rastlantı ya; neyse... Hanın altı pubmış. Asıl toplantıların yapıldığı salon pubın üstündeymiş ve kapalıymış. Sahibinden izin alıp yukarıya çıkmış. Boşmuş salon. Karanlıkmış. Tozlu ahşap koltuklar, sıralar... Duvarlarda loş ışıktaki zor seçilen tablolar... Bir kısmı yeni, bir kısmı eski değişik resimler ve bazı portreler. Belki de o toplantılara katılanların portreleri... Mekânın havasına iyice kaptırmış kendini, hemen çıkmak istememiş. O sırada arkadan biri dokunmuş omuzuna. Uzun bir pardösü giymiş kırk kırk beş yaşlarında bir adam... Sakallı... Sanki o yıllardan çıkmış gelmiş gibi küf kokulu, garip aksanlı. Hesna'ya orada ne aradığını sormuş; bizimki de anlatmış. "Buranın

temizliğini yapar, etrafa bakarım” demiş sakallı. Eski sosyalistlerden olduğunu söylemiş. O döneme ilişkin kısa bir öykü anlatmış. Bir C.li sosyalistin macerasını. Aristokratmış adam. Yaşamın anlamını devrimcilere katılmakta bulmuş. Komünde çarpışmış. Sonra buraya kaçmış. Edilgin yaşantıdan kısa zamanda bıkmış. P.ye gitmiş. Orada da devrimci harekete girmiş ve öldürülmüş... Hesna hikâyeyi sürükleyici bir masal dinleyen çocuk gözleriyle izlemiş, yaşamış kafasında. İlgisini çekmiş tip; onu puba bir şeyler içmeye davet etmiş. Duvardaki portrelerden birine o kadar çok benziyormuş ki yüzü!.. Pubda yarım saat kadar oturmuşlar. Gerçekten uçuk biriymiş. Cep saati taşıyormuş; çok eski bir cep saati. O saatine bakmış, “Bu kadar oturabileceğim; işim var; gitmem lazım” demiş bizimkine. Kalktıktan sonra, “Yine görüşelim” diye bağırması, uzaktan. Hesna etkilenmiş. Hayli...

Adamı yeniden göreceği zamanı ipe çekiyordu. Fakat randevulaşmamışlar ki! Birkaç gün önce gitmiş yine, pubdaki görevlilere sormuş. Biz tanımıyoruz öyle birini demişler; bir de akşam görevlilerine sor...

“İlginç bir kişiyle daha tanıştım” dedi. Göçmen komitesindeki çalışmaları sırasında. Otuz otuz beş arası güzel bir P kadın. Eski kızıl ordu askeriymiş. D.deki ve R.deki sıcak çarpışmalara katılmış. Göğüs göğüse çarpışmalara... Özel timdenmiş. En sonuncusunda kocası yanında vurulmuş. Kollarında can çekilmiş. İki saat kadar. Bilinci son ana kadar açıkmiş. Konuşa konuşa ölmüş. Tüm çocukluk düşleri, yemiyetmelik aşkları, gençlik tutkusu kıpkırmızı akmış kadının göğsüne, azar azar bitmiş dakika dakika. Ne konuştuklarını Hesna’ya anlatmamış ama, olayın etkisinin hâlâ çok yoğun duygulanımla sürdüğü belliymiş. Askeri okuldan beri birbirlerine çok bağlıymışlar... Hesna bile zor anlatmıştı hikâyeyi, benim de moralim bozulmuştu. Neyse... Eşinin ölümünün ardından geri hizmete geçmiş, sonra da ordudan ayrılmış. O zaman daha da çaresiz ve bitkin düşmüş. Aile ocağına dönmek istememiş. Çocuğu ana babasıyla kalıyormuş ama onlarla araları iyi değilmiş. TETA’da bir ev tutmuş, yalnız yaşamaya başlamış. Sürünerek... Kısa bir süre sonra, çalıştığı lokantada bir N.liyle tanışmış. Adam buna çok ilgi göstermiş, elinden tutmuş. Bizimki depresyondan çıkınca evlenmişler. Eşi bir süre sonra E.ye iltica etmiş.

Kadın da ardından...Yeni kocasını seviyormuş ama eskisi aklına geldiğinde hıçkırma nöbetine tutuluyormuş. Ağlama gibi değil; gözyaşsız bayağı hıçkırma. Öyle ki nöbet tuttuğunda başkalarını rahatsız etmek için bir odaya kapanması gerekiyormuş. O yüzden de çalışmıyormuş. Bu ara garip bir gelişme: Müslüman olmuş. Daha çok kocasının hatırına. Çünkü yeni eşi her ne kadar N rejimi muhalifiyse de koyu dindar... Durum, kadın için fazla değişiklik sayılmazmış; zaten kızıl ordudayken de Hristiyanmış. Esas kötü gelişme: Herif son aylarda kızcağızı dövmeye başlamış. Hesna'nın tepesini en çok attıran facia... Her şeyi affeder, bunu affetmez. "Niye dayak yiyorsun, ayrıl!" demiş kadına; "ya da karşı koy. Sen de ona vur. Burası E!.." Kadın demiş ki: "Ben elimi kaldıramıyorum. Zaten en çok bundan korkuyorum. Biz şartlandırıldık. Elimi kaldırırsam tek vuruşta öldürürüm. Çok insan öldürdüm böyle..." Kafamda olguyu değerlendirdim, şöyle bir yorum yaptım; Hesna'ya da anlattım: "İşte" dedim, "devrimin geldiği nokta. 1848'den senin Komüncülere, oradan devlet sosyalizmine. Şimdi de kızıl ordu askeri, elin uyuzundan dayak yiyor, sesini çıkaramıyor. Görüyorsun düştüğümüz yeri. Romantizmi bırak artık, gerçeği kabullenip yaşamaya bak!" Bizimki, çok kızdı bu son sözüme, "Hassiktir göt" diye tısladı, sigara paketini üstüme fırlatıp gitti. Bekliyordum, bozulmadım. Hoşuma bile gidiyordu bu tavırları. Öyküden önce verdiği haber de sevindirmişti beni. Araştırma programları ertelenmiş. B kahvelerini dolaşmaktan kurtulmuştum. Ooh!

Dün akşam Leyla'yla evde çok güzel söyleştik. Biraz içince bayağı hoşsohbet biri olup çıkar. İkinci kişiliği vurur dışarı, durmadan güller, espri yapar. Son günlerde eleştirel, ahlakçı, gıcık tutumunu da bırakmıştı. Rahatsız olduğumu sonunda anlamıştı herhalde. Bu arada bahçeyi de bir güzel değerlendirdik. Gırgır, şamata... Bir ara üst kat-taki komşu kadın bağırdı. Önce anlayamadım. J asıllı bunlar. Çocuğu uyuyormuş, artık susar mıymışız! Baktık saat biri geçmiş... Sustuk tabii. Bu arada aramızdaki meseleyi anımsatamamıştım. Bağırmasına misilleme olarak söylediğim sanılabilirdi. Banyolarından banyoma su akmaya devam ediyordu. Şükür ki, küvete, yıkandığım yere değil, köşeye... Orayı boşalttım, leğen koydum. Sarı sarı pis sular birikiyordu, kötü görüntü de cabası. Geçen ay söylemiştim oysaki. "Bizde bir şey yok" demişlerdi, "banyomuz tertemiz..." Tabiat kanunlarına göre su-

yun aşığdan yukarıya doğru damlayamayacağını hatırlatmalıydım; ama saygırlık gibi karşılanabilirdi. Yine de sorunun benim üstümden yani kendi altlarından kaynaklandığını ifade edebildim onlara. Aradaki kırk santimlik hiçlikte başka birileri oturamayacağına göre... Sonunda, “Bir ara gelir bakarız” demişlerdi yarım ağız; deyiş o deyiş... Aklıma, bundan önce kaldığım evdeki üst komşum gelmişti. İki bir kapıyı çalar, “Tuvalet suyunuz bize akıyor” derdi, sonra gelir, “Banyo suyunuz akıyor” derdi. Girer otururdu, sohbet eder, çayını kahvesini içer giderdi. Yalnız kalan yaşlı bir kadındı, tipik eski E zenginlerinden. Gelen tamirciler her yana bakarlar, burada bir şey yok, derlerdi. Ha, öyle mi! diye şaşırırdı kadın. İki hafta sonra yine gelirdi.

Leyla gelecek ay B.ye dönmekten bahsetti. Mastere bir süre ara verecekmiş. Çok sıkılmış. Sonra gelir, kısa zamanda tamamlarmış. Gerçekten böyle mi düşünüyordu, yoksa beni mi tartıyordu; anlayamamıştım. Sesimi çıkarmadım. Evlilik önerimi yinelese miydin? Bunu mu bekliyordu? Gerçi konuyu geçen ay açık açık tartışmıştık. Ama açık açık tartışıldığı zannedilen konularda bile birçok açık kalır. Hele Leyla gibi biriyle konuşmuşsanız. Bir şeyler kendiliğinden akıp gidiyordu. Her şey ne kadar belirsizdi bu dünyada. Hiçbir şey bilinmez. Hayat nasıl akıyorsa kaptırıp gideceksin... Evet evet, evlenmeyi isteyip istemediğimi bile bilmiyordum. Gelişmeleri bir süre daha akışına bırakmalıydım. Zorlamalardan kim ne kazanıyordu ki! Tasarım, program, öngörü, önlem neye yarardı. Bir arkadaşım, kafasına taş gelir diye maçlara gitmezdi örneğin. Dil dök, tehdit et, nafile. Bizden çok daha fanatik taraftar olduğu halde... Neye yaramıştı ki; yol kenarında otobüs beklerken kamyonun bir taş fırlamasın mı! Tam kafa... Az daha ölüyordu. Kaderdi bu. Kâhinin sözü üzerine şehri terk edip düz bir kırıkta yaşayan antik düşünürün kaderi gibi. Başına bir şey düşüp öleceği yolundaymış kehanet. Bir kartalın pençesinden düşen kaplumbağanın kafasına isabet etmesi suretiyle ölmüş adamcağız çok geçmeden.

Leyla’yla karakterler üzerine konuştuk. Aşırı temiz, titiz biri... “Sen anal karakterdesin” dedim. “Ben anal karakterdeysem sen düpe düz analsın!” diye yapıştırdı cevabı. Sonra esprisini pek beğenmiş olacak ki kahkahalarla masaya kapandı. Ben de güldüm. İçkili olmasa hayatta söylemezdi böyle şeyler. Yine de çoğu ayık halinden iyiydi.

Sonra doğrulup ciddileşti, karşı çıktı savıma. Ruhbilimi o da az çok biliyor. “Analmış, oralmış, bunlar burçlar gibidir” dedi. “Uydurma şeyler. Yeter ki genelleme yap; insanlar o genelde kendilerine uyanları çekip alırlar. Çekip alabilecekleri gibi şeyler söyle yeter ki; yuvarlak sözler.. Aykırı özellikleri atlayıverirler olur biter..” “İşte” dedim, “bu da senin titiz, kılı kırk yaran kişiliğinden çıkan bir yorum. Doğruluğuna bir kez inansan kutsal kitap kelimiymiş gibi yinelersin, ama inana dek karşı çıkarsın, ıcığını cıcığını sorgularsın.” O da bana farklı ana özellikleri kişiliğinde bir arada yaşatan bazı tanıdıklarından örnekler verdi. Hemen inanır gibi oldum. Başta söylediklerim genellemelerdi apaçık. Genellemelere de gıcık kapardım. Başkalarında görünce kızdığımız alışkanlıklarla düşünüyorduk işte! Boş ver, dedim içimden. Arkadaşı geçen hafta fotoğraf makinesini istemiş. Yarın getireceğim, demiş, almış, gitmiş; gidiş o gidiş. Dün lazım olmuş makine; tabii yok. Hani E.ler ilkeli, kuralcı insanlardı! Ben de başka bir şeyden söz edecektim (umursamazlığı yücelten bir kitaptan, geçen ay okumuştum, çok satan bir yapıt) ki sessizce kalktı. Sıkılmıştı herhalde. Sıkıldığında böyle sessizce mekân değiştirir. Televizyonu açmış seyrediyordu içerde. Zapping yapıyordu, sesinden anladım...

Tepemdeki yıldızlara baktım. Güzel bir geceydi. İyi eğlenmiştik. İki dakika oturdum, sonra kalktım, masayı toplamaya başladım. Leyla temizdi, tertipliydi ama elini sürmezdi hiçbir işe bu evde. Sofraya bile yardım etmezdi. Şu aylarda yeşil aktivistliğe sarmıştı. Durmadan bana ekolojiden, yeşil politikalardan söz ediyordu. Ben ufaktan bozuyordum zaman zaman. Sinirlenip daha da sarılıyordu düşüncesine. “Yeşilcilik zengin çocukların oyuncağı” diyordum. En çok bu lafıma kızıyordu. Haksız mıydım! Doğayı talan edenler kimlerdi? Gücü olanlar. Yani bu marifet teknolojinin marifeti değil, güç odaklarının marifetiydi. Geri ülkelerde daha net görülüyordu gerçek, burada üstü biraz örtülüydü. Güçlü arsızların zenginlikten daha fazla pây alma hırsını nasıl önleyecektik? İnsanlarını ölçüsüz, plansız yeme, her şeye sahip olma içgüdüğü kuvvetleniyordu tersi olacağı yerde. İnsan her geçen gün daha da kirlenirken doğayı nasıl temiz tutacaktık? Doğayı kâr için tahrip etme, ortaklaşa bilinçli kullan, böyle bir düzen getir, adı hiç önemli değil, o sosyalizm olurdu zaten. Çocukken, ne sağdan ne soldan anlarken kafamdaki toplum düzeni böyle bir düzendi.

Devlet her şeyi herkes için ayarlasın, düzenlesin, bölüştürsün isterdim. Çok sonra anladım: Bana gayet mantıklı ve adaletli gelen bu düzeni bin kişide bir kişi istermiş!

Leyla, dediklerimi E arkadaşlarına iletliyordu. Şu sıralarda pek değer verdiği bir çift var; onlara... Esasında doğa âşığı olan bunların erkeğiydi, tanıştıktan sonra gördüğüm kadarıyla kız sadece erkeğe âşıktı. Sevimli bir kafe kızı... Bana, evsizlere destek olmak için beş altı kez sokakta yattığını anlatmıştı. Hatta onları birer ikişer evlerine getirmeye başlayınca annesiyle arası açılmış. Hizmetçili uşaklı bir ev... Öyle bir saray yavrusunda yiyip içen, bembeyaz çarşaflarda botlarıyla yatan keş, partial tipleri düşünebiliyor musunuz? Bunlardan birisi babasının en pahalı ceketini alıp götürmüş, asıl çingar o zaman çıkmış. Bu E.lerin canını al, malını alma! Bunun üzerine kız, sözünü ettiğim teorisyen sevgilisinin evine yerleşmiş. Sormuştum: "Yeni yuvana da evsizleri getiriyor musun?" Getirmiyormuş. Çünkü kendileri kıt kanaat geçiniyorlarmış. Zaten ikisi de çalışmıyor. Olsa, yine verecek özgecilikleri mevcut, ama olması için gerekli özgecilikleri namevcut! Onları görünce içimden çok gülmüştüm. Her yerde marjinal tipler aynı. İlgilendikleri konular, söylemleri, yaşam biçimleri, aşkları... Her dönem aynı. Kendilerini pek farklı sanmaları en komik yanları. Sonra neresi komik demiştim kendi kendime, biz de sonunda marjinallikten kurtulabildik mi. Komiklikse bu, komiklikten kurtulabildik mi! İnsanlık bildiğini okur, başkası ne söyler umurunda mı. Kenardaki doğru söylemiş, yanlış söylemiş; şeyinde mi!

Bu kez kendime güldüm. Biz derken sosyalistleri kastetmiştim. Ne sosyalisttim ama! Neyse, Leyla benim söylediklerimi akıl hocasına danışmıştı. Dün yanıtları bana yetiştirdi. Gülmüştüm içimden. Güldüğümü görse çok bozulurdu. Ciddiyetle dinledim. Yeni fikirlermiş diye ortaya atılanlar, orijinalinin kopyası olan antik bir fikrin kırkuncı kopyası çıkardı çoğun. Herkesin bir deha ürünüymüş gibi bunları birbirine satmaya çalışması daha komikti. Leyla'nın yeni fikirleri de böyleydi. Bunlar eski düşünceler, bir şeyleri çözseydi yüzyıllar önce çözerdi, diyemezdin. O, kaptırmıştı bir havaya kendini, giderdi. İnsan için gerçek değil, kapıldığı hava önemliydi. Bir de bilinen şey: Eski sosyalist ülkeler doğayı bitirmede kapitalist ülkelerden daha ileri gitmişler. Doğruydu bir bakıma. Ama bir daha anladım ki bu AC okumuşları

geri kalmış ülkeler dünyasını dünyadan saymıyorlar, oradaki sorunları dünyanın sorunu kabul etmiyorlar. Oradaki kapitalizmi kendi kapitalizmlerinin uzantısı saymıyorlar. Orada yaşanan her şeyden birinci de-recede sorumlu olduklarını inkâr ediyorlar. Basıyorlar lağım sularını aşağıya, sonra da bok içinde yüzüyorsunuz diye dalga geçiyorlar. Sosyalizmin yanlışlarına gelince. En zayıf yanımdır. Konu oraya gelince sessizleşirim. Nitekim yine öyle olmuştu. Susup kalmıştım.

Bu da benim karakterimdi. Bu durum, durumum... Memur karakterliyimdir oldum olası. Belirsiz işler ne denli kârlı olursa olsun bana göre değildir. Girip de bir şey almadan çıkmışsam tezgâhtara acırım. Alışverişte bir malı biraz ucuza kapatmışsam esnafa acırım. O dükkâncıya acımamışsam şans vermediğim öbürüne acırım. Benim kazandığının belki on misli para kazananlara acırım. Az bahşiş verdiğim garsona acırım. Müşteri bulamayan lokantacıya acırım. Bir şeyler kazanmayı umup piyasaya çıkan herkese acırım. Kazansın kazanmasın... Ben piyasaya atlayamam. Kapitalist olamam. Yapı meselesi. Birileri bana ücretimi verecekti; ben de çalışacaktım; ama hakkıyla. Ben hakkıyla çalışacaktım, toplum da bana hakkımı verecekti. Bana hiç saygın gelmeyen, hatta iğrenç gördüğüm birtakım yetenekleri sayesinde, benim kazandığının on katı, yüz katı, bin katı kazananlar bulunduğunu duymayacaktım. O yüzden sosyalizm bana yakın geliyordu. Hâlâ yakın geliyordu. Leyla ise biraz farklıydı. Onun hayatını devam ettirmek için para kazanma derdi yoktu. Çalışsa da olurdu çalışmasa da. Çalışacaksa öyle de çalışırdı, böyle de. İsteddiği zaman o işi de bırakabilirdi nasıl olsa. Leyla belki yaşamın derinlikleriyle değil, görüntüleriyle ilgilenmeye daha yatkındı. Belki tüm bu akıl yürütmeler de boştu. Belirsizlik içinden, ilerde bir belirli, tesadüfen çıkacaktı.

Leyla bu hafta sonu bir eyleme katılacaktı. Yasadışı yeşil eylem... Polis belki kovalayacaktı bunları, belki dövecekti, en azından su sıkacaktı üzerlerine. Bizimki hayatında spor yapmamış, koşmamış, dışarda kalıp ıslanmamış bir kızcağız.... Kimseyle dövüşmemiş, kavga etmemiş... Bir yumruk atsalar hastanelik olacak. Bunları anlatmaya çalıştım. Ne yapayım; engellemek haddim değildi. Babası mıydım, bir şeyi mi!.. Babası, kocası olsam ne yazardı ki; kafaya koymuştu; gidecekti. Gitsin bakalım dedim; bu işlerin bile, böyle bir ülkede dahi kolay olmadığını kendi gözleriyle görsün...

Fizyoterapi merkezinin bahçesi çok güzeldi. Gülsüm beni binanın ön giriş kapısında karşıladı. İlk odasını gösterdi. Oda ikinci kattaydı. Arka bahçeye bakıyordu ki, arka bahçe daha güzeldi. Az eşyalı, tertipli rahat bir odaydı. Sonra aşağıya indirdi, çalışma yaptıkları salonları gösterdi. Fakat acele ediyordu, yerinde duramıyordu. "Size anlatacaklarım bugün çok" dedi. "Bayağı önemli şeyler..." Heyecanı yüzünden okunuyordu. Ben de merak etmiştim.

Bu arada abisi gitmişti. Gidince biraz üzölmüş, fakat fazla dert etmemiş. Abisini gerçekten itici bulduğunu anlamış. Buradaki tutumu, konuşmaları da rahatsız ediciymiş. Ona hak vermiştim.

Arka bahçenin duvara yakın bölümüne küçük bir kafeterya kuruluydu. Yüksek duvarın arkası da ağaçlıktı. Mezarlıkmış. Bu şehrin mezarlıkları bile sevimlidir. Park gibidir. Yazın şortunu, bikinisini üzerine geçirip güneşlenenler bile olur. Bana bir kahve söyledi, kendisi meyve suyu istedi. Kahve, çarpıntısını, huzursuzluğunu artırıyor-muş. Hatta karabasan görmesine yol açıyormuş. Doktorun verdiği ilaçlarda da uyarıcı bulunuyordu, ondandı herhalde. Sabırsızdı, ben de sabırsızdım. Hemen konuya girdik.

Bir işçiyi hatırlıyordu. Bürosuna gelmiş. Kırk yaşlarında bir adam. Biraz dağlık tarafından kuzeyli tipli. (Tarifinden ben öyle çıkardım. Yanılıyor olabilirdim.) Beyaz tenli, koyu kahve saçlı, kalın bıyıklı. Orta boylu, güçlü yapılı... Leyla'ya, bir yakınının kaybolduğunu söylemiş. Kaybolanın komşusuymuş. Daha doğrusu eskiden politik mücadeleden az çok tanıdığı bir adam... Bir süre aynı semtte oturmuşlar. Şimdi de bu kaybolanın halası çok yakınında oturuyor-muş. Zaten en son o evde görölmüş adam. Halası kimsesiz yoksul bir kadın. Kocas da var ama, fazla yaşlanmadan bunamış bir adamcağız, kendine hayrı yok. Kadın, yeğeninin bulunması için işçiden yardım istiyor. İşçi o yüzden geliyor. Sordum:

“Hani senin siyasi çevrelerle ilişkin yoktu? Neden sana başvurmuş peki?”

“Benim adımlı o işçinin bir akrabası vermiş. İş şöyle olmuş: Bizim amca oğlu var ya; söz etmiş miydin daha önce? Şeriatçı takımından?”

“Evet, anlatmıştın.”

“İşte o bazen bana angarya yollar. Ücret alınamayacak kişiler. Kimini geri gönderdim, yine yollar. Bir yaşlı adam yollamıştı. Emeklilikle ilgili... Benim ortak ilgileni. Hallettik. Ondan sembolik bir para almıştık. O adam işte bu işçinin akrabası... Teşekkür olarak bir bedavacı daha göndermiş. Ortağım CUR gazetesi alır. Sanırım bizi bayağı solcu falan zannetmiş.”

“Kendi avukatları yok muymuş bunların? Siyasi adamlarsa bir çevreleri olması gerekir.”

“Kayıp kişi başka gruptan, işçi başka gruptan. İşçi insanlık namına ya da solculuk namına ilgilenmiş. Hatırladığım kadarıyla kendi grubunun avukatlarına sormuş. Onlar meşgulumuş. Meşgul olmasalar da öyle dediler belki. Belki de ben uyduruyorum bu son kısmı. İyi hatırlamıyorum çünkü. Sanki on yıl öncesi. Kendi grubunun avukatı mı dediniz?”

“Evet evet. Kayıbın kendi grubu yok muymuş? Onların da avukatı vardır herhalde.”

“O konuda bir şey söylemiyorum.”

“İşle ilgilenmeyi kabul ettin mi peki?”

“Herhalde etmişim. Çünkü dahası var. Başka hatırladıklarım...”

“Neden kabul ettin? Demek ki, bu işlere az da olsa eğilimlisin. Çünkü siyasi davalardan para kazanamazsın, bilmen lazım. Riski de bol.”

“Neden kabul ettim?.. Şimdi anlayamıyorum.”

“İşçiyi anlat o zaman. Neler söyledi sana. Üzerinde nasıl bir izlenim bıraktı?”

“Gariban takımından... Fakat az çok bilinçli. Aktifmiş. Siyasi anlamda. Kendisiyle ilgili birçok şey anlattı. Demek o kadar garip değil. Konuşmayı seviyor. Övünebileceği ne varsa bir çırpıda anlattı. Belki beni etkilemek için konuştu. Zorladı kendini. Yani başlangıçta çok ilgisiz ve aşağılayıcı konuşmuş olabilirim. Aslında böyle bir iste-

ğim var mı!? Yoktu sanırım. Başkalarından da sanki o konuda eleştirildim...”

Takıldı. Sustu. Biraz bekledim. Yanımızdaki masadakiler nece konuştuğumuzu merak etmişler, bize bakıyorlardı. Bir de neler konuştuğumuzu bilselerdi...

“Evet, işçiden söz ediyordun.”

“Yaşamöyküsünü anlattı uzun uzun. Sıkılmışım. On beş yaşından beri çalışıyormuş. Ta başından beri devrimciymiş. Hep bir örgüt içindeymiş. Direnişlere katılmış. ‘Ben örgütledim’ dedi, katılmaktan öte. Birçok fabrikadan atılmış. Birçok kere hapse girmiş. Bazen işken-ce yapılmış. Hiç kimseyi ele vermemiş... Başka... Başka ne vardı... Tornacı, kaynakçı. Bunları anlattı.”

“Şimdi ne yapıyormuş?”

“Az önce söylediğim şeyleri. Bir şeyler anlattı. Ha!.. Fakirliğinden söz etti. Köyde tarlası varmış. Oradan yardım gelmese yaşayamazmış. İşçiler hep böyledir dedi. Bizde işçiler köylüdür dedi. İşçiler köylü olmasa dincilik bu kadar gelişmez, dedi. Meydan bu kadar boş kalmaz, dedi. İşçinin bizde kaybedeceği şeyler varmış. Bir zincirden söz etti. Neydi o?.. Zincirini kaybetmişler!?”

Güldüm.

“İşçilerin zincirlerinden başka kaybedecek şeyi yoktur. Bunu mu söyledi?”

Şaşkın şaşkın yüzüme baktı.

“Neyse” dedim. Bu işçi akıllı biriydi galiba. Ama klasik söylemden tam kopamamıştı belli. Aklıma o an gelmişti. Marx belki haklıydı; biz yanlış anlıyorduk sözünü. Demek bir lokma aşı, bir sıcak yatağı, bir karısı, çocuğu varsa insanın, insanlığın; hiçbir şey için ayağa kalkmazdı, kalkmıyordu. Salt zincir, sadece zincir olacak. Başka şeyleri olmayacak... Öyle bir yığını nereden bulacaktık? “Peki bu kayıp kişi hakkında ne bilgi verdi? Adı neymiş mesela?”

“Adı... Adını biliyordum. Hatırlarım birazdan. Ne demiştiniz?”

“Kayıp hakkında bilgi vermedi mi, diyordum.”

“Evet. Kendisi de pek az şey biliyordu sanırım. Çok şey söylemedi. Onunla yaşıtmış. Cezaevinde de birliktelermiş. Evet, öyle demişti... Halası bunlara komşu taşınmış. Yıllar sonra o nedenle tesadüf görmüş... Kendime gelmeliyim...” Meyve suyundan birkaç yudum iç-

ti. Öksürdü. Yanından geçmekte olan hemşireye güldü. Kısa zamanda gerçekten iyi toparlamıştı. Bir önceki görüşümde olduğu gibi aşırı da gülmüyordu. İlk günkü hali birine anlatılsa, sığınmak için numara yapmış derdi kesin olarak. Kırmızı bir eşofman giymişti. Böyle çok daha sağlıklı görünüyordu.

“Şey... Şöyle anlatmalıyım: Ne anlatıyordum... Ha, evet... Kayıp kişi... İsmi ismi... Feyyaz... Yok... Fettah ya da Feyyaz... öyle bir şey. Buna benzer. İkisi de olmayabilir ama böyle bir isim. ‘Fe’ ile başlıyor galiba. Çıkarırım onu. Aşırı bir sol gruptan. Bana gelen işçi öyle demişti. Grubun ismi... Bakın onu çıkarttım: LL.”

“Çok tanınan bir gruptur. Çok radikal, şiddet yanlısı. Bu şehirde de taraftarları var.” Aklıma yine o yeni sığınmacı geldi. Bu gruptandı o da. Adı da Gülsüm’ün söylediğine benzer bir isimdi; Fazıl... Feyyaz’dan da çağrışım yapmıştı. Yüzüme ateş bastı. İşiyile hâlâ ilgilenmemiştim. İçimden hem ona, hem zamansızlığıma küftettim.

“Bizim işçi o grubu pek sevmiyordu. Fakat bu ilgilendiği adamı severmiş. Bayağı severmiş aslında... Her nedense?..”

“Anladım. Başka?”

“Bu kadar... Halasının adresini verdi. Birkaç arkadaşının ismini verdi.”

“Böylece işi kabul ettin?”

“Hayır... Yok, hatırladım. Düşüneceğim, dedim. Onu kesin hatırladım. Düşüneceğim, dedim.”

“Sonra...”

“Sonra... şey... Bizim binada solcu bir kültür dergisi vardı. Onlara bu konuyu danışayım, dedim. Herhalde böyle düşünmüşüm. Çünkü onlarla; yani onunla... Derginin yöneticisiyle görüştüğümü hatırlıyorum. Bina yönetim toplantısında görüşmüştük ilk... Rastlaştıkça selam verirdi. Hal hatır sorardı. Esmer, yeşil gözlü, sakallı bir adam. Hastalıklı sıska... Tipi tam gözümün önünde. Asansör kapısında bile yan yana gelsek bana propaganda yapardı...” Gereksiz yerlerde hızlı hızlı anlatıyordu da, hassas noktalara yaklaştıkça takılıyordu. Karışmadım. Belki unutulabilirdi dilinin ucuna geleni. “İşte ona gittim. İçimde bir kuşku vardı. Olaya bulaşmak istemiyordum. Mantıken beni çeken bir şey yoktu. Bir şey de itiyordu arkamdan. İş al, diye. Garip ama gerçek... Yasak olana duyulan ilgiden mi? Tehlike mera-

kı... Bundan olabilir. Yaparsan yanarsın. Tüm kuralları ihlal edip yola girersin. Kaçınılmaz sonuç seni bekler. Uzak duramazsın. Trajedi işte. Tam... Galiba baştan biliyordum her şeyi. Kendimi engelleyememişim.”

“O adamla ne konuştunuz?”

“Adamdan etkilendim. Belki etkilenmek amacıyla gittim ve etkilendim.”

Varoluşçuların tam da böyle bir sözü geldi aklıma. İnsan öğüt alacağı keşişi seçmekle gideceği yolu da seçermiş.

“Neler etkiledi seni?”

“Adamın kendine aşırı güveni. Tipsiz biriydi aslında. Sigaradan çatallaşmış boğuk bir ses anımsıyorum. Sesinden etkilenmiş olamam. Fakat güzel konuşuyordu. Etkileyici... Önce durumu anlattım da, o buna uygun şeyler mi söyledi? Yoksa hemen kendi mi gaz verdi? İnsanlıktan bahsediyordu. Uzun uzun. İnsan henüz oluşumunu tamamlamamış. Bu süreci hızlandırmak için çalışıyorlarmış. Onlar... Kapitalizm insanın bilincini geriletmiş... İnsana sahip çıkmak gerekirmiş... Başka... Sizce bunların önemi var mı?”

“Önemi olup olmadığı daha sonra anlaşılacak” dedim. “Sen aklına ne gelirse, olduğu gibi, sansürsüz anlat. Gerekli gereksiz diye düşünmeden. Duygularını da anlat. Öylesi daha yararlı.”

“Evet, adam değişik şeylerden bahsetti. Hepsini çıkaramam. Hiç duymadığım şeyler. Bazıları hissedip cümleleştiremediğim şeyler... İnsan olduğumu anımsatan... ‘Sana’ dedi, sonuç olarak; ‘madem ki böyle bir başvuru var... Biri senden yardım istiyor... Elinle kızgın demiri kavrayacaksın! İnsanı yalnız bırakmayacaksın. Bir saniye bile düşünmeden...’ Öyle dedi... ‘İnsana sahip çıkacaksın!’ Çok iyi hatırladım bakın: ‘İnsan haklarına mı?’ diye sordum. ‘Hayır’ dedi, çok boğuk ve hırıltılı bir ‘hayır!’. Önemli bir sır verirmiş gibi. Onun yanlış anlaşıldığını söyledi. Solcular yanlış anlıyormuş... Şeyi, insan haklarını. Başka şeyler anlattı. Özlemini çektiğim şeyler... İçimde bir şeyleri okşamış olmalı. Kayıtsız şartsız arkadaşlık, dostluk... Her koşulda birbirinin yardımına koşma... İnsan gece yarısı kalkarmış, hiç tereddüt etmeden kışta soğukta yol kateder, hasta dostuna yardım edermiş. Aman ben ne yapabilirim, başkası koşsun, başının çaresine baksın gibi şeyler aklın ucuna bile gelmezmiş. Başka neler... Vefa. İyiliği unut-

mama. Dürüstlük... Sözünde durma... Bana çok hoş geldi bunlar. Belki de işi almama sebep... Böyle bir şey kaldı mı dünyada? Bir çeşit ermişlik. Çağdaş ermişlik... Ha.... Şey dedi; sosyalistler insani değerleri yeterince savunmuyormuş. Bu değerleri nerdeyse unutmuşlar. Halk da aptal değilmiş o kadar. O yüzden solculara güvenmiyormuş...”

Son tümceyi kaçırmıştım.

“Kim güvenmiyormuş?”

“Halk!...” dedi kaşlarını çatarak.

O anımsatınca son söyledikleri de anlamlandı kafamda. Hemen karışma gereği duydum:

“Tek neden bu değil. Birçok neden var. Belli şeyleri tek bir nedene bağlamak kestirmecilik, kolaycılık. Kestirmeci eğilimde biraz bilmişlik sezerim. Daha çok da çıkarcılık...” Sanki bunları kavrayacaktı karşımdaki!

“Onu bilmem” dedi. “Zaten bu işlerden anlamam. Belki adam aynen bunları da söylememiştir. Hayalimde kalanları anlatıyorum. Üzerimde bıraktığı izlenimi... Böyle anlatabiliyorum. İçimde eksik bir şeyleri tamamladı. Disiplinli çalışmak... Şimdi onu hatırladım. Disiplinden bahsetmişti. Bakın o bana pek uygun değil. Bir de şeyden... Temizlik... Bana uyar. Ortalık bayağı pis ve dağınıktı gerçi. O bana ters geldi. Fakat temizlikten o denli söz ettiğine göre... Şeydendir diye düşündüm. Sürekli, parasızlıktan yakınıyordu. Parasızlıktandı herhalde.”

Benim evim de pek toplu sayılmazdı. Buradaki çoğu solcunun evi gibi. Biri istisna: Bu Doktor denilen adam. Davet etmişti bir gün. Giderken yol boyunca, evinin ne denli pis ve dağınık olduğundan yakınmış, özür dilemişti. İçeri girdiğimde ne göreyim: Tertemiz, derli toplu odalar. Yalnızca çalışma odasında kâğıtlar, dergiler biraz dağınıktı, hepsi o. Fakat Gülsüm’ün anlattıklarına ilgimi yine biraz kaybetmiştim. Son cümleyi ve ondan önceki cümlenin anlamını kaçırdım.

“Ne parasızlıktandı?”

“Pislik ve dağınıklık...”

“Neresi pis ve dağınıktı?”

Kız şaşırdı.

“Ben öyle gördüm. Belli bir şey anımsamıyorum. Yanılmış olabilirim.”

“Yok canım, adamı savunmak için sormadım” dedim. “Öylesine girdim araya işte. Sen bana bakma. Esas işle ilgili başka bir şey söylemedi mi?”

“Biz arkadayız” dedi. Ya da buna benzer bir şey. Ülkeyi ayağa kaldırmış. Ben önce biraz bilgi toplayacaktım. Gerisini o halledecekti. Evet evet aynen böyle dedi. Şimdi hatırladım. Bayağı rahatlamış olmalıyım. Ben biraz bilgi toplayacaktım. Onu da Bahri’yle birlikte yapacaktık zaten. Gerisini o halledecekti. ‘Biz bu işler için varız...’ Öyle bir şey demişti... Tamam tamam bu yüzden kabul etmiş olabilirim. İş bayağı kolaylaşmış görünmüştü. Oradan çok rahatlamış çıkmıştım. Bir bilinmezi çözmek... huzur... Böyle bir duygu... Hatırlıyorum. Tamam tamam, hatırlıyorum.”

“Güzel! İşe bir yerden başladık artık... Gerisi gelir. Başka ayrıntı. O görüşmeyle ilgili... Ya da nasıl ayrıldın oradan?”

“Merdivenleri inerken hatırlıyorum kendimi. Asansörü kullanmadım... İçim biraz huzursuzlaşmıştı. Tekrar. Ama genel olarak?.. Genel olarak iyiydim. İş alacaktım ama pek zor görünmüyordu. Yapabildiğim kadar artık... Büroma gittim. Yok büroma uğramadım. Dışarı çıktım. Nereye gittim?... Hah, bankaya gittim. Hemen yanımdaki banka... Adam biraz para istemişti. Üstümde de yoktu.”

“Hangi adam?”

“Deminki. Yani dergi yöneticisi.”

“Neden peki? Yani neden para istedi?”

“Borç istedi. Yani tam olarak böyle değil. Değişik seçenekler sundu. Bağış da yapabilirdim. Fakat borç olursa iki hafta sonra geri vereceklerdi. Ödenmemiş bir çekleri varmış. Çok zor, dedi. İnsan için mücadele... Benim gibi sosyalist olamayanların da katılması lazımmış. Bunu ikinci gidişimde söyledi.”

“Bir daha mı gittin?”

“Evet bankadan sonra. Parayı verdim. O zaman söyledi. Çıkar-ken elimde dergiler vardı. Birkaç kitap vardı... İyi hatırlıyorum. Bir kitabın kapağı kırmızı. Evet, satın aldım onu...”

“Parayı verdin. Sonra çıktın...”

“Evet.”

“Sonra?”

Terlemiş, yorulmuştu. Bardağı tutan elindeki titreme de artmıştı. Acıdım ona. Fazla zorlamamalıyım ama buraya kadar gelmişken bir şeyler daha öğrenmeliydim. Şu ana kadarkiler rapor için hâlâ yeterli değildi.

“Demin bir şeyler daha çıkarmıştım. Biraz dinleneyim...”

Üstelemedim, bekledim. Yere bakıyordu. Ben de bir ona, bir iri siyah köpeğe. Çocuk sağa sola döndükçe, dondurmasından birkaç dil yalıyordu it. Hava güzeldi bu mevsime göre, bahçe de öyle. Kokulu. Derin derin çektim tazeliği, sigara nefesi gibi. Gülsüm üç dört dakika sonra devam etti:

“Tamam... Önemli sayılabilecek bir ayrıntı: Halasıyla konuştum. Evlerine gittim. Kocası da oradaydı. Adam bizim konuştuklarımızı baştan sona dinledi. İlgiyle... Sanki zaman zaman söze karışmak ister gibi bir hali vardı. Sadece ‘adam adam’ dedi birkaç kez. Bir kez de ‘adamlar’ dedi. Kapıyı gösterdi. Ha, bir de ‘çay içerler çay içerler’ diye tekrarladı. Bizimkini işte o evden almışlar. Evde bir tek o bunak varmış. Birkaç komşu görüyor... Sivil giyimli şahıslar girmiş içeriye. Ama çıkarlarken kimse görmemiş. Herhalde onlardı diye düşünüyorlar... Halası, komşular... Halası o sıra evde değilmiş... Çay içiyormuş bizimki. Evet hatırladım. Çay içiyormuş; ortada demlik ve bardaklar... Galiba bunak da içmiş... Şey... Başka... Oraya son bir ay içinde gelmiş. Birkaç kez...”

Sustu. Kuşların sesini uzun uzun dinledi. Hikâyesinin tüm bu naltıcılığına karşın huzurlu yüz anlatımı insanı rahatlatıyordu. Bunlar sanki onun başına gelmemişti; masal anlatıyordu. Hava kararmak üzereydi. İçim ürperdi. Soğuk birden kendini hissettirmişti.

“Sonra polise başvurdunuz mu? Savcılığa...”

“Başvurdum galiba. Önce bizim amca oğlunu aradım. Evet oraya gittiğimi hatırlıyorum. Dükkânına gittim. Sıkıcı bir sahne. Konuyla ilgilenmedi. Çok meşguldü. Meşgullüğünü abartmıştır... Oraya gidince hep öyle yapar. Ne kadar önemli adam! Öyle düşüneceğim güya. Bok herif! Buzdolabı satıyor işte, büyük marifet! Bir de partililer geliyor. Hıyar hıyar adamlar. Çıktım oradan. Yok, asıl önemli işte burası. Çıkarken başka birini gördüm. Şeyi. Bu da babamın amca oğlu. O da koyu dinci...”

“Onu da sevmezsin pek tabii?..”

“Hayır.. Yani o çok iyi bir insandır. Melek gibi bir adam. Benim ne haltlar karıştırdığımı biliyor. Yani nasıl yaşadığımı...” Güldü.

Niye güldüğünü merak etmiştim.

“Bak ne aklıma geldi. Gülünç... Uygunsuz bir durumda yakalanmıştık. Bir barda. İki arkadaştan uyuşturucu çıkmıştı. Didik didik aradılar. Üzerimde rastlantı, bunun kartı vardı. Kim dediler. Anlattım. Şüphelenip onu da almasalar diye korktum. Telefon edip kendim çağırdım. Geldi çıkardı beni. Serseri keş tipler ve onları kurtarmaya bir hacı geliyor. Polisler nasıl davranacaklarını şaşırdılar. Hanım kızımız demeye başladı biri. Neyse... O zaman bile tek kelime söylemedi bana. Ya da bir ima olsun... Yok. Ha, bir kere ima etti; o da olumlu yönde. Azizlerin, azizelerin hayatını hep bilirim demişti. Çoğu kötü hayattan dönmüş kişilerdir... Senin yolun kötü bile demedi. Yaptıklarımı onaylaması mümkün değil, ama nasıl uyarıyor; görüyor musunuz inceliği... Çocukluğumdan beri çok sever beni. Herkesi sever, yardıma koşar. Daima güler.”

“Radikal dinci!?”

“Evet. Tarikatçı... Ne yapalım.”

“Seni sevdiği kadar amca oğlunu da sever o zaman?”

“Hayır. Onun ne mal olduğunu bilmez mi. Fakat akraba olarak ilişkide olmak zorunda. Bir de siyaseten. “

Evet, solda da yok muydu aynı şey. Farklı kişilikte insanlar bir araya geliyordu. Hadi onu anlardım da, tamamen farklı ahlakta insanlar nasıl siyaseten bir araya gelebiliyorlardı? Gülsüm devam etti:

“Sorunca ona anlattım derdimi ayaküstü. Hemen bir isim verdi. Emekli bir polis şefi. Şey... Emniyet amiri ya da müdür..”

“Konuştun mu onunla? O emekli polisle yani.”

“Konuşmuşum. Çünkü yüzünü hatırlıyorum. Onunla bir yere gittik... Önce evinde konuşmuş olabilirim.”

“Sonra ne oldu? Birlikte nereye gittiniz?”

“Birlikte bir yere mi gitmişiz?”

“Sen öyle dedin ya!”

“Öyle mi dedim? Yok. Karıştırdım mı acaba. Bak, emin değilim. Yok...” Yüzünün anlamı daha da değişti; iyice sakinleşti. “Bu akrabamız, yani hacı.. Hacı Halis neden sever beni hakikaten? Babam gali-

ba zamanında ona çok iyilik yapmış. Tek neden o olamaz...”

“Susma! Anlatmalısın. Aklına ne gelirse. Daha çok şey anlat. Özellikle de son olayı hatırlamaya çalış. Fakat o olmazsa başka şey. Yeter ki susma.”

“Bir rüya gördüm. Kız kardeşimi. Evleniyordu. Kısacık bir rüya. Ama o mutsuzdu. Sevmediği biriyle evleniyormuş. Sevmiyorsan evlenme bile diyemedim. Sanki kaçınılmazmış. Üzüntülü üzüntülü merak ettim. Acaba kiminle evleniyor? Arada bir sürü karmaşık görüntü... İnsanlar, konuşmalar... Bir an adamı görür gibi oldum. Lisedeki matematik öğretmenimizmiş. Adam zaten evli. İnatçı, sinirli, yaşlı bir adam...”

“Hepsi bu mu?”

“Hepsi bu. Sizce ne anlama geliyor?.. Durun, bir şey daha var. Evet, sanki o rüyaya bağlı. Şeyi gördüm. Bu önemli...”

“Neyi gördün?”

“Toparlamaya çalışıyorum.”

Kafeteryanın ışıkları yanmıştı. Köpekli çocuklu grup da gitmişti. Bahçe bu saatte daha da güzel görünüyordu. Hastalar ve yakınları içeriye geçmişti. Ortalıkta bir biz, bir de birkaç garson kalmıştı. Güzel fakat biraz kasvetli bir ruh hali gelip oturmuştu yüreğime. Kasveti bile pek nahoş sayılmazdı. Burada çalışmak zevkli olurdu. Yok, ben yine kendi kurumumda çalışmalıydım, ama bizim Kurum buraya taşınmalıydı. Belki ilerde böyle bir şey olurdu; neden olmasın...

“Evet ilginç bir rüya. Nasıl biliyor musunuz... Hani söylemiş miydim, kayıp kişinin eniştesi... Bunamış adam?”

“Evet anlattın.” Artık ‘sen’li konuşmasının daha uygun olacağını bir kez daha hatırlattım ona.

“Olur” dedi.

“Evet, rüyanda kalmıştık. Şu eniştede...”

“Hah. Onu gördüm. Matematik öğretmeni o oldu. Sonra sahne değişti. Ben o oldum. Anlatamıyorum. Yani ben aynı o adamın kimliğine büründüm. Onun gibi oldum. Onun haline girdim...”

“O adamın gözünden bakmaya başladın dünyaya.”

“Hah! Tam da öyle. Anlatmalıyım. Şöyle: Şimdi, evlerine gitmiştim ya; o evdeyim. Caddeye bakan ön odada oturuyorum. Üstümde atlet var. Altımda yine çizgili pijama. O anda oturuyorum ve

düşüncem çok dar. Şimdi anlatırken ister istemez daha bilinçli anlatıyorum. Sadece anlatmak için. Yoksa o an çok dar düşünüyorum. Yalnızca algılar var. Onları da iyi değerlendiremiyorum. Çok donuk. Ama bazı şeyler var. Çok duygusal yaşıyorum. Birden duygusallaşıyorum, sonra yine donuk... Bir çocuk gibi. Sıkıntı... Altta bir de sıkıntı. Her zaman değil. Düşüncelerimi toparlayamamaktan... Onları anlayamamaktan. Başkalarını. Kendi düşüncelerimi... Çocukmuşum gibi konuşuyorlar... Oysa anlıyorum. Ne anladığımı anlamıyorum. Anlatamıyorum...”

“Ne görüyordun? Onları anlat. Yorum yapma o zaman.”

“Odamdaydım. Oturuyordum. Karşımda o. Akraba... Eski tanıdık. Severim. Saygılı. Çay içiyordu. Bana da sordu. ‘İstemem’ dedim. Israr etti. Duygulandım. Çok... İyi çocuk. Fakat tehlikeli. Kendi için. Kötü işler.... Kötü değil, tehlikeli. Kendi için. Biraz bizim için... Çünkü geliyor. Remziye öyle diyor. Bana karşı iyi. ‘Çay ister misin?’ Bizimki kızıyor. Uykum kaçıyor. Duygulandım. Gözümden yaş geldi....”

Gülsüm gözlerini kaldırdı baktı, güldü. “Bunları neden anlatıyorum? Şey için belki. Kısa bir süre önce ben de böyle düşünüyordum. Ancak bu kadar. Bu kadar anlatabiliyordum. Devam edeyim.”

Gerçekten ilgimi çekmişti. Yoğunlaşmasını sesimle bozmak istememiştim; başımı “Evet, devam et” anlamına salladım.

“Sigara içiyordu. Karşımdaki... Ben de içerdim eskiden. Kokusu güzel... Bizimki içirtmiyor. O içmez. Hava sıcak. Pencereyi açmalı. Kalktım. Zaten açıktı. Oturdum. Uykum var. Uzanmalıyım. Çok uykum var. ‘Yat istersen enişte’ dedi. O dedi. Anlamadım. ‘Uygun varsa yat’ dedi, ‘gözlerin kapanıyor.’ Evet anladım. ‘Sağ ol’ dedim. ‘Sen yat’ dedim. Güldü. Ben de güldüm. ‘Benim uykum yok, niye yatayım’ dedi. Anlamadım, ‘Sağ ol’ dedim. Uykum var mı? Unuttum. Şimdi yoktu. Adı neydi bunun? Adı Hazım mıydı? ‘Adın neydi senin? Hazım mı?’ ‘Yok enişte’ dedi, ‘söyledim ya demin. Ama sen ne istersen de. Hazım, de. O da iyi...’ Hazım bir başkası. O da iyiymiş. Yoksa bu Hazım mı? Boş ver. Karnım acıkmış. Yemek kokusu. Patlıcan... Yok patates... Mutfaktan geliyor. Bizimki gitmemiş miydi? Bağırıyorum. Remziye! Remziye! Remziye hamım! ‘Halam çarşıya gitti ya enişte!’ Halam da kim? Anlamadım. Sofrayı kurmalı. Madem ye-

mek yapmış. Karşımdaki bağıyor. Ben sağır mıyım! 'Kim gitti?' 'Remziye halam Remziye halam... Çarşıya gitti enişte. Daha gelmedi.' Evet hatırladım. Remziye pazara gitti. Akşam oluyor, neden gelmedi? Peki mutfaktaki kim? Yoksa dışardan mı geliyor koku? Evet, yan komşu... Aç kaldık ha! 'Remziye ne zaman gitti?' 'İki saat önce gitti enişte!' Enişte benim. Bana öyle diyor. Enişte... Bekleyeceğiz o zaman. Yapacak şey yok. Bu yemek verse? Çok tanımıyorum. Ayıp... Ayıp olur. Burun karıştırmak gibi. Remziye kızıyor. Dün de burada mıydı bu? Dün vardı. Bugün geldi. Yine. Bizim evde değildi. Bu sabah mı geldi? Adı neydi? Sorayım mı? Ayıp. Kızarsa! Tuvaletim var. Tuvalete gideyim. En iyisi... Kolay... Kalk... Belim ağrıyor... Kapıyı açtım. Sola... Dön... İsmi neydi? Sorulmaz. Tuvalet kokuyor. Sen de kokuyorsun, diyor bizimki. Kaçırıyormuşum. İdrar. Ben koku duymuyorum. Tuvalet kokuyor bak. Onu duyuyorum; kabul. Zil! Zil çaldı. Gidip açayım. Remziye'dir. Tuvalete mi gitsem. İşte hep böyle kaçırıyorum. İki şeyi birden yap! Kabahat benim mi. Kapıya bakayım. Remziye kendi girer. Bu kim? Hah, işte o çıktı. O bakar. Ben tuvalete..."

Gülsüm yine gülümsedi.

"Bu arada uyanmışım. Korkunç tuvaletim gelmiş. Küçük tuvaletim... Kalktım yaptım. Döndüm. Yattım. Rüyanın sonunu getirmeye çalıştım. Fakat tam uyuyamadım. Yine bir şeyler gördüm aynı konuda. Ne kadar zorlama... ya da ne kadarını kendim uydurmuş olabilirim? İtiraf edeyim, bazı şeyleri şimdi anlatırken ekliyor olabilirim. Kesin değil; ihtimal. İsteyerek yapmıyorum. İçimden öyle geliyor. Öyleymiş gibi. Belki de öyledir... Devam edeyim mi?"

"Elbette devam et" dedim.

"Döndüm. Odaya. Birileri vardı. Üç kişi. Yabancı. Hepten yabancı. 'Hoş geldiniz...' Oturdum. 'Hoş bulduk' dediler. Remziye tanıyor galiba bunları. Bu da tanıyor. Sessizlik... Sustular. 'Başka bir yerde konuşalım.' Bıyıklı. Daha genç. Adı neydi bunun? Hazım'dı değil mi? Hazım'a söyledi. Onu sevmedim. Kuşkucu. Beni sevmedi. Onun yanındaki de. Öbürü hiç bakmıyor. Kim bunlar? Hazım mı çağırdı? Hoş değil. Odama gitsem. Uyurum. Belim ağrıyor. Karnım da hâlâ aç. Hazım nerede? Odama gitsem. Ayıp olur mu? Misafirler... Nasılsınız? Evet bunu sormalıyım. 'Nasılsınız?' Sordum. Yanımdaki

bakmıyor. Dokun! Dokundum. ‘Nasılsın?’ ‘İyiym dayı, seni sormalı.’ Öbürleri de baktı. Bıyıklı güldü. Ben de güldüm. İyi mi ne. Adam iyi biri mi? ‘Çay ister misiniz?’ ‘İstemem.’ ‘Sana demedim enişte.’ ‘Burası uygun değil. Başka yerde konuşalım.’ Beni istemediler. Kalkayım. ‘Sen otur enişte, keyfini bozma!’ O söyledi. Bizimki... ‘Ben çay getireyim.’ Gitti. Mutfğa. Remziye mutfakta olmalı. Hâlâ neden dönmüyor? ‘Remziyee! Remziyee!’ Sesim çok çıktı. Adamlar baktı. Sevmedim onları. Silah! Biri silah çıkardı. Tabanca. Yokladı. Beline soktu. Fıs fıs konuşuyorlar. Benim hakkımda?! Sevmedim onları. ‘Oyalanmayalım!’ İki kalktı. Dışarı... Konuşuyorlar. Mutfakta? Öbürü de çıktı. Bizim Remziye nerede canım? Hep kaybolur. ‘Remziye! Remziyee!’ ‘Sus amca! Neden bağıırıyorsun!’ Kapıyı açtı bağırdı. O bağıırıyor; yabancı. Ben ayıp ettim. Susmalı. Demek Remziye yok. Bunlar kim öyleyse? Bağırmak ayıp... Bağırmak altına kaçırmak... Burun karıştırmak. Hep birlikte döndüler. Bizimkinde çay tepsisi. Ortaya koydu. Keşke ben de içsem. Remziye öğrenirse kızar. ‘Konuşalım... Burada olmaz. Uygun yerde.’ Sesleri ne yüksek çıkıyor. ‘O anlamaz...’ Bana bakıyorlar. Tabanca çıkardı biri yine. Beni öldürecekler. Başım döndü. Bağırmalıyım. Sesim... Sesim çıkmıyor. ‘Amca sen yat oraya. Kalkma kıpırdama.’ Çıkıyorlar... Ohh!..”

Galiba bitmişti. Ben de oh! dedim içimden.

“Bunların tamamı rüya olamaz. Yoksa buna benzer bir şey yaşadın mı? Yahut sana anlatılmış olabilir. Ama kim anlatacak; o adam bunak diyorsun.”

“Yorum getiremem” dedi Gülsüm. Tüm anlattıklarını yaşayarak anlatmıştı. Samimiyetinden kuşku yoktu. Fakat içime bir şüphe düşmüştü. Havanda su mu dövüyorduk? Yoksa aklını mı yitirmişti bu kadın? Onca fiziksel, ruhsal örselenmeden sonra kafayı bozmaması anormaldi. Gel gör ki bu sabuklamaları rapora yazamazdım. Ancak genel halini betimleyebilirdim. Olayla ilgili kestirimlerimi belirtebilirdim.

Duvarın arkasında bir köpek havladı. Gülsüm heyecanlandı, yerinden kalktı.

“Bu Babi!” diye bağırdı fazla yüksek çıkmayan bir sesle.

“Babi de kim?”

“Kurtardığım köpek. Sana anlatmış mıydım; yaralı bir köpek

buldum.”

“Ormanın kenarında bulduğun mu?”

“Evet, nereden biliyorsun?” diye hayretini belirtti gözlerini açarak.

“Sen anlattın ya! Yalnız bu köpek ALFA’da kalmamış mıydı? Yoksa o da mı iltica etti?”

“Evet, bu o olamaz” dedi sakinleşerek; yerine oturdu düş kırıklığıyla.

Ya kafayı üşütüyordu, ya numara yapıyordu. Numara yapıyorsa bu kadar uzatması anlamsızdı artık. Ben de iyiden iyiye saçmalıyordum. Numara yapıyorsa o grafiler, onca doktor muayenesi neyin nesiydi.

“Peki şu senin Mansur’un olayla ilgisini çıkarabildin mi?”

“Hayır. Yani herhalde dostluk için yardım etti. Onun demin anlattıklarımla ne ilgisi olabilir? Fena adam değildi, fakat bu kadarını beklemezdim. Tacim’in dediklerine inanırsam bana çok şeyler yapmış. Zaten hakkını yemeyeyim. Anlatmış mıydım; benim büyük işleri hep Mansur bulurdu...”

“Evet anlatmıştın” dedim. “Onunla belirgin bir çelişkin yoktu anlaşılan.”

“Belirgin bir çelişki... Yok. Sık sık atıştırdık. Öyle hatırlıyorum. Kedi köpek gibi. Bunlar üç arkadaşlar. Mansur bankacı. Sıradan bir bankacı falan sanmayın. Büyük patronun bir altı. Öbürü reklamcı. O da eski solcu. Mansur’un solculuğu ancak çok içince birkaç dakika... Bu dediğim hâlâ solcu. KARMA partisinin fanatik üyesi. Biri daha var. Televizyoncu. O pek solcu falan değil, benim gibi. Hiç değilse en tutarlısı televizyoncu. Eskiden neydiyse şimdi de öyle. Bunlar her akşam beraberler. Ben dalga geçerim adamlarla. Yok, daha çok KARMA partiliyle. ‘Oğlum solcuysan bu adamlarla işin ne?’ derim. ‘Bunlar kapitalistin Allahı.’ Gerçi o da paraya para demez ya. Madem öyle, ne bu ayaklar... Bir gün liberal, ertesi gün sosyalist, öbürsü gün H fanatiği, başka gün hepsi birden... Hiç kızmaz, güler. Bizim Mansur kızar. Sanki onun avukatı. Şimdi sosyalistlerin çoğu böyleymiş. Bilmeden konuşmuşum. Cahilmişim. Kitap okumazmışım. Yeni sorunlar hakkında en ufak fikrim yokmuş. Yoksa, yok diyorum ben de! Eski devrimcilerin beğendiğim tarafları var, yakışıklıymışlar hiç değil-

se, şimdikilerin nesini beğeneyim!”

Kadın sanki önceden Leyla’yla konuşmuştu. Bunlar aynı kafadan, diye düşündüm.

“Solculara kızdığına göre oyunu merkez sağa atıyorsun.”

“Yok. Bir kere attım onlara galiba. Birkaç kere de sosyal demokratlara... Ondan sonra galiba oy atmamışım. Öyle bir şey hatırlamıyorum. Galiba iki kere attım sosyallere. İki kere kazık yedim. Bir de başka solcudan yemiştım. Kafe açacağız demişti. Ortak. Hem kitapçı hem kafe olacaktı. Şimdi öyle çok var. Bizimki ilk olacaktı. Belki ikinci... Paramı aldı ve yedi.”

Dilimin ucuna geldi; bir an kararsız kaldım, ama kendimi engellemedim.

“Onuñla da yatmıştın galiba?”

Şaşırdı.

“Evet. Nerden bildin? Tanıyor musun yoksa?”

Güldüm. Canım, nereden tanıyacaktım ki! O da güldü.

Solculara karşı acımasızdı. Peki başkaları daha mı değerliydi gözünde? Sordum.

Solcuları sıradanlaştıkları için, ötekilere benzedikleri için sevmiyordu zaten, sıradan insanları neden değerli bulacaktı. Mansur’la kafaları birçok yönden birbirini çok tutuyordu. Mizah duyguları... Kara mizah da denilebilir. Toplumu hiç sevmiyorlardı. Sevmemek ne kelime. Nefret... İlişkileri. Yapmak zorunda oldukları... İşkence. Birilerine hizmet ettiklerinin bilincindeydiler, ama hizmet ettiklerinden nefret ediyorlardı. Üstlerindekiilerden. Altlarındakilerden de. Boktan müzikler dinlerlerdi. Boktan gazeteler okurlar, boktan programlar izlerlerdi. Tüm bunları yaparken kendilerini farklı zannederlerdi. Aile görüntüleri... Yol yok, herkesin altında lüks araba. Baba, ana ve kutsal oğul... ya da kutsal kız, fark etmez. Arabalarda hep aynı görüntü. Alışveriş yerlerine yaklaşıncı trafik daha da sıkışır. Mal alırlar. Boktan boktan şeyler...

“Ben de o kutsal kızlardan olmayayım hiç değilse, dedim. O yüzden terk ettim ailemi. Sonunda ne oldu? Yine benzedim ötekilere. Kendiyle barışık olmak, diye bir söz var ya; boğmak isterim o lafı edenleri. Kendiyle barışıkmış! Hadi ordan! Kimseyle barışık olmadım ben. Kendimle hiç!”

Saatime baktım. Çok geç olmuştu. Acele etmeliydim. Leyla'yla sinemanın önünde buluşacaktık. Tabii yetişebilirsem.

Gülsüm'ün elini sıkıp vedalaştım. Bahçede. O bir süre daha dışarda kalmak istiyordu. Aceleyle sokağa çıktım. Değişik bir ortamdaydım sanki. Adımlarım bile bir tuhaftı. Metro istasyonu bereket yakındaydı. Belki Leyla'ya yetişebilirdim.

Raporu birkaç gün daha erteleyebilirdim. Kimsenin acelesi yoktu; ben niye acele edecektim ki! Bir an, o bildik duygu yine başını kaldırdı içimde. Sanki arkamda biri vardı. Döndüm baktım. Kuşku lanacağım hiç kimse göremedim. Burnuma, kızarmış soğan kokusu vurdu. XY caddelerine, köşe başlarına özgü o keskin koku. Keskindir ama severim. İstasyona yaklaşmıştım. Soğan, sosis kokusu bunu imliyordu. Dilenci para istedi. Acıdım ona, ama vermedim. Vermediğime üzüldüm. Geri dönmek olmazdı. Girişte sokak müzisyeni gitar çalıyordu.

O da para ister. Versem mi? Yine arkama baktım. Şu baykuştan amma etkilenmişim öyle!

Aldığım haber canımı çok sıktı. Hesna'ya da bildirdim. Hem içimi dökmek, sıkıntımı paylaşmak için; hem o da önlemini alsın diye. Bizim psikopat katil serbest kalmıştı. Ölen kadıncağızın akrabası ilet-ti bana. Adam ne yapıp etmiş deli olduğuna doktorları da inandırmıştı. Kapalı servisteki süresi bitmiş. Mahkeme, rapora dayanarak tedavisinin evinden gelip giderek devamına karar vermiş. Olay Hesna'yı da ilgilendiriyordu. Çünkü benden sonra o gitmişti çevirmen olarak. Cinayetin nasıl işlendiğini, herifin kadıncağıza nasıl davrandığını öğrenir öğrenmez de işten çekilmişti. Yine bir çıkıntılık yapmıştı hem de. Adamın suratına tükürmüştü. Yaratık da tehdit etmişti. Beni tehdit ettiği gibi. Bağırış çağırış arasında açık etmeden, ama insanın bilincine yapışan, küfürlü pis aksanıyla.

Kız haberi duyar duymaz Kurum'a geldi, odama daldı. Ateş püskürüyordu psikiyatlara. "Ben bu heriflerle konuşacağım" diyordu. "Acaba nerede yapıldı gözlemi?" Akrabası söylemişti bana. Hastane-nin ismini verdim. Telefona sarıldı hemen. Art arda birkaç kişiyle konuştu sinirli sinirli. Derken telefon kapandı. Küfrü bastı; yeniden dokundu tuşlara. Yine birkaç kişiyle konuştu; bana sus sus karışma yapan el hareketlerinden anlaşıldığı kadarıyla, galiba sonunda aradığını bulmuştu. Randevu istedi karşı taraftan. "Olabilirse bugün" dedi. "Çok önemli!.. Lütfen..." "Tamam" dedi sonunda. "Teşekkür ederim."

"Akşam dört otuzda odasında bekliyor. Göstereceğim ona!"

"O zaman ben de geleyim" dedim.

"Doğrusu da bu olur" dedi Hesna, azarlar, emir verir tonda.

Tehlikenin boyutunu kestiremiyordum. Son durumu neydi acaba? Belki de biz yanılmıştık. Belki de hakikaten hastaydı herif ve tedavisi de güzelce yapılmıştı. Bu durumda bizim için de tehdit olmaktan çıkmış sayılırdı. Tüm bunları ancak doktoruyla konuşarak açıklı-

ğa kavuşturabilirdik. Randevu almayı iyi düşünmüştü Hesna. Benim aklıma gelmezdi. Fakat öfkesi yatışmamıştı henüz. Homurdanıp duruyordu. Son gelişmenin kendisi için tehlike yaratabilecek yönünü değil, adaletsizlik yönünü önemsiyor gibiydi. Ben de onun gibi olabilseydim keşke.

“İster misin şimdi bıçağıyla kapıda yolumuzu gözlüyor olsun!” İşi espriye vurup kendimi rahatlatmaktı niyetim. Hesna’nın vereceği yanıt için ciddiyetini gösterecekti bir yandan.

“Amaan, espri yapmanın sırası mı şimdi Allah aşkına” dedi sinirli sinirli.

Kötüydü. Bu yanıtta bir şey anlayamamıştım. Galiba kız için tehlike boyutunu da önemsemeye başlamıştı. Hemen ardından söylediği şey beni biraz rahatlatmıştı:

“Keşke karşıma çıksa. Nerdee! Birkaç ay siner şimdi o. Sonra başka bir karı bulur kendine. Sil baştan. Keşke karşıma çıksa. Yok, ama... bu işin peşini bırakmam...”

Ben telefon edince hemen çıkmış. Önce kızını apar topar kreşe bırakmış. Tam çıkacakken oradaki hemşire yardım istemiş, hastalanan bir veledi iki dakikalığına kucağında tutması için. Çocuk da üstüne kusmasın mı! Yol boyunca kolonyalı mendillerle omuzunu silip durdu, bir yandan söyleniyordu. Hafifçe de kokuyordu. Ekşi ekşi...

NER hastanesi XY’nin büyük hastanelerinden biriydi. Bahçesinde ayrı bir psikiyatri birimi vardır. Büyük bir klinik. Burayı iyi tanıyordum, çünkü son sınıfta iki ay staj yapmıştım. Bize randevu veren adamı da hatırladım. O zaman şef yardımcısıydı. Üç yardımcının en yeteneksizi, nasıl onu getirmişlerdi başa! Kızıl saçlı, kızıl bıyıklı, inatçı, tipik bir Q.

Kapıyı çaldık, girdik. Adam işte karşımdaydı. Biraz yaşlanmış, şişmanlamış. Tabii beni hatırlamadı. Söze girdim, kendimizi tanıttım. Başıyla anladım der gibi belirsiz bir hareket yaptı, eliyle oturun der gibi bir hareketle jestini tamamladı. Fırsat görüp oturduk. Hesna hemen konuya girdi. Birkaç dakika kesintisiz konuştu. Öldürülen zavallı kadından söz etti. Durmadan dayak yiyişinden. Adamın parazitliğinden. Böyle adamlara çok sık rastlanıldığından. Üstelik bunların bizim kültürde eşlerine her türlü eziyeti rahatlıkla yapabildiklerinden. Gözü önünde annesi öldürülen küçük kızdan. Kıza şimdi anneanne-

sinin baktığından. Yoksulluklarından...

“Bunları niye anlatıyorsunuz bāna?” diye sordú adam, birden bire pek kaba biçimde.

Hesna öfkede geri kalır mı!

“Niye mi anlatıyorum” diye sesini yükseltti. “Serserinin teki durduk yere bir kadıncağızı kesip biçiyor, sonra da deli taklidi yapıp iki tane ebleh psikiyatrı kandırıyor, çıkıyor. Bu yanlış nasıl düzeltirsiniz onu anlatmaya çalışıyorum!”

Gelirken anlaşırmıştık oysa. Görüşme tıkanırsa, son aşamada sertleşecektik ancak, böyle birden bire ve aşağılayarak değil. Bende idi kabahat. Bu kızla birlikte hareket etmeyecektim. En özür dileyici bakışla göz göze gelmeye çalıştım şefle. Başaramadım. Doğrudum bir şey demek için. Adam benden önce davrandı. Neyse ki korktuğum başımıza gelmemiştir; görece sakın bir yanıt verdi:

“O belgenin altında benim de imzam var. Üstelik raportörüne güvenirim. Bütün gözlemler de yazdıklarını doğrular yöndeydi. Bir itirazınız varsa ve tabii yetkiniz de varsa, bunu mahkemeye yapın. Burada raporlarımızı herkesle tartışacak olsak işimizi yapamayız. Şimdi lütfen çıkın. Görüşme bitmiştir.”

Ne yapalım, kös kös kalktık. Son anda adamın duyabileceği şekilde söylendi Hesna:

“İşin gerçeği sizi ilgilendirmiyor elbette. Raporunuz düzgünse maaşınızı hak etmek için yeterli.”

Sinirim çok bozulmuştu. Baştan kızın densizlik ettiğini düşünmüştüm; fakat odadan çıkar çıkmaz haklılığımızı daha derinden ayırımsadım. Az bile söylemişti Hesna. Çıktık bahçeye, ilk gördüğümüz banka oturduk. Hemen bir sigara yaktı bizimki.

“Bana da ver” dedim.

Verdi. Sigaramı da yaktı.

“Sen de federasyon gözlemcisi gibiydin maşallah! İnsan ağzını açar da iki kelime söyler.”

“Yalnız olsam söylerdim” dedim. “Birinin sakın kalması lazım. Ne yapalım yani. Dövecek miydik adamı?”

“Hah!” diyerek omuz silkti öfkeyle. Cevap vermeye bile tenezzül etmediğini gösterirdi bu jest. Sigarasını ısıtır gibi aldı ağzına. Derin bir nefes çekti. O konuşmadan ben devam ettim:

“Birden saldırıya geçtin sen de kardeşim. Belki yumuşak konuşsak sonraki muayenede faydası olurdu.”

“Olmazdı” dedi. “Faydası olaksa şimdi olur. Bu işin peşini bırakmam ben. Tırsıktır bu tipler. Nereden baskı gelmişse o tarafa yatarlar. Şimdi eminim, ben nerede yanlış yaptım diye hop oturup hop kalkıyordur. Adım gibi eminim, gör bak!”

“Tam hoplayacak adamı buldun sen de” dedim. “Herif odunun teki. Daha kapıdan çıkarken unutmuştur bizi.”

“Ne kadar da iyimsersin! Şeytan diyor patlat bir tane. Gıcık...”

“Teşekkür ederim” dedim.

Sigara iyi gelmişti. Durum hem bizim açımızdan hem de hak, adalet açısından berbattı gerçekte. Ama bir felaket de değildi. Biri omuzuma dokundu. Hopladım. İrkilerek baktım. Bu O’ydu. Psikiyatri doktoru! Yüreğim ağzıma geldi. Hayır o değildi. İyi ki değildi.

“Selam. Rahatsız etmiyorum ya?”

“Yok” dedim kendimi toplayıp. Yer açtım yanımızda. “Buyrun oturun.”

“Ben şuraya karşınıza oturayım.” Çiçekliği çevreleyen demirin üstüne tünedi. Bu, birkaç hafta önce pubda buluştuğum adamdı. Yeni sığınmacı. İşiyi yine hiç ilgilenememiştım aksi gibi.

“Görmüşken söyleyeyim, sizin işiniz için bir kez başvuruda bulundum” dedim, kendimden emin, rahat. “Şimdi durum sıkışıkmiş. Haftaya gelmemi söylediler. Merak etmeyin. O sorun halledilir.” Yalandan kim ölmüş...

“Teşekkür ederim” dedi, biraz bozuk bir yüzle. Biraz da umursamaz... “Benim için gerçekten önemli” diye yineledi.

“Haftaya ilgileneceğim, söz!” Karşılıklı bakiştık. Gözlerimi ben indirmek zorunda kaldım. Pek suçlayıcı değildi ama tuhaf bir bakıştı. Hemen tekrar kaldırdım. “Ee, ne yapıyorsunuz burada? Ha, sizi tanıştırmayı unuttum.”

Hesna’yla tanıştırdım. Bir an ikisi de kararsız kalıp sonra el sıkıştılar. Sorumu gecikmeli olarak yanıtladı adam.

“Ellerimin pansumanı yapıyor. Bugün son. Bundan sonra yalnız fizik tedavi uygulanacak.”

İlk görüşümde dikkatimi çekmişti, sormamıştım. Sağ eli o zaman da sarılıydı. Benimle de sol eliyle tokalaşmıştı.

“Ne oldu elinize?”

“Uzun hikâye...” diye karşılık verdi. Konuyu değiştirdi: “Siz ne yapıyorsunuz burada?”

“Belamızı arıyoruz” dedi Hesna.

Bu cevap hoşuna gitti adamın; gülümsedi. Bizimki konuyu açtı. Ben dinledim. Akşam oluyordu. Güzel bir bahçedeydik. Fakat tatsız bir işin peşinde. En iyisi bu konuyu unutmaktı. Serseri de bize bulaşmazsa birkaç ay sonra sorun olmaktan çıkardı.

Yahu bu adam da nereden çıkmıştı böyle! Kırk yıllık dostuymuşçasına ilgili, Hesna’yı dinliyor, kafasını sallayıp duruyordu. İşinin kutsallığı derinden içine işlemiş papaz bakışları vardı adamın. Ama iri vücuduyla çok komik görünüyordu tünediği yerde. Evet, bir papaz böyle baksa bile şu şekilde oturamaz. Bu adam iri bir kuşa benziyordu. Tamam tamam, baykuşa... Baykuş bakışları... Zaman zaman cin gibi dikkatli, zaman zaman sakın, sanki bu dünyanın küçük işlerinin çok üzerinde bir bakış. Kılığı ilk gördüğüme göre hayli hırpanileşmişti. Boş vermişlik sinmişti üstüne. Orta yaşlı A.lı başvuranımı anımsattı bana. Onda da aynı yüz anlatımı belirliyordu birini dinlerken. Mini etekli güzel bir hemşire geçti yanımızdan.

“Böylelerini idam etmek gerek. Hayatta düzelmezler, iyi bilirim. Düzelmeyeceği kesin görülenleri hemen yok edeceksin.”

İdam cezasına karşıydım. Fakat böylesi fikirlere de yakınlık duymuyor değildim. İdamla ölüm dilemişimdir pek çokları için. Ben bir şey demedim gene de; beklediğim gibi Hesna’dan geldi yanıt.

“Ben öyle düşünmüyorum. Herkese şans vermeli. Tamam insan öldürüp iki ay sonra elini kolunu sallayarak çıkmamalı kimse. İçerde en az on yıl tutulmalı. Belki on beş yıl. Akıllanana kadar.”

Adam güldü kahkahayla, espri yapılmış gibi.

“Akıllanmaz ki böyleleri. Çıkar, gene yapar. Adam öldürmese başka pislik yapar. Hiçbir şey yapmazsa çevreye zarar verir, onu bunu canından bezdirir.”

“Yahu siz faşistler gibi konuşuyorsunuz. O zaman akıl hastalarını da öldürelim!” diye patladı Hesna.

Yine güldü adam. Biraz tırlaktı galiba. Montunun bollaşmış cebinden bir elma çıkardı. Yeşil ekşi elmalardan. Bir cebinden de çakı. Çakıyı açtı, ortadan yardı elmayı, sonra yarımları da yarıma böldü.

“Başkasına zararı yoksa akıl hastasının, o zaman yaşasın. İyileşmeyecekse, hep zarar veriyorsa, yani ciddi zararları kastediyorum; onlar da yok edilsin. Yaşadığının bilincinde olmayanı, insan şeklinde olup insan gibi düşünmeyeni saklamanın ne âlemi var!”

“Yok” dedi Hesna suratını iyice asarak. “Bu tip fikirlerin yüz yıl önce aşıldığını düşünüyordum ben. Sizi ciddiye almıyorum.”

“Bakın beni yanlış anlamanızı istemem” dedi baykuş, bu kez ciddi. “Ben şöyle olmalı böyle olmalı derken, kavramsal planda ve ideal toplum için söylüyorum. Yoksa böyle şeyler tekrar yaygınlaşsa, bugünün toplumları ilk önce bizi yok eder deli diye. Gerçi olan yine bu ya... Bir şeylerin ne için yapıldığı önemli, kararları kimin hangi ölçütlerle verdiği önemli. Kavramları içeriğini bilerek kullanmalıyız. Söylediklerimizi inanarak söylemeliyiz. Bizim aklımızdan, dürüstlüğümden başka üstün olduğumuz bir şey yok ki düşmana karşı. Şimdi bu iki silahımız da kalmadı. Onun için hassasım böyle konularda. En başta kavramsal dürüstlüğü kastediyorum. Örneğin idam cezasına karşıyız. Tamam. Şiddeti ortadan kaldırmadan nasıl idama karşı olacağız. Her gün birileri birilerini öldürüyor. Bizim tuttuğumuz birileri de birilerini öldürüyor. O da bir çeşit idam değil mi? Bir yandan eski sosyalist ülkelere sempatimiz var. Benim pek yok ya; çoğunun var. Oralarda idam yok muydu? Bizim çok çok sevdiğimiz sosyalist liderler bir yığın idam kararına imza atmadı mı? Yargısız infaz diyoruz. Adamın fikirleri silahlı devrim fikirleri; çatışıyor ölüyor. Bunun neresi yargısız infaz? Yargılanırlarsa iyi bir şey mi olacak hem? Fakat adam silahsızdır, ya da etkisiz hale getirilmiştir, sonra da öldürülmüştür... İşte o savaş hukukuna aykırı infaz. Yani biz her şeyi birbirine karıştırıyoruz. Hiçbir lafımız içi doldurulmuş, anlaşılmış değil. Dürüst mü derseniz, o da değil. Kirli savaş, bilmem ne... Düşmanın propaganda yöntemleriyle düşmanı alt etmeye çabalıyoruz. Hayal...”

Derin bir öf çaktı Hesna. Bu arada iki parçayı soymuştu adam. Birini Hesna’ya uzattı, öbürünü bana. Hesna ikinci bir sigara çıkarmak üzereydi, vazgeçti, ikramı kabul etti. Ben teşekkür ettim, almadım. Tırnaklarını keserler, ondan sonra aynı çakıyla elma soyarlar... Kendin ye! Adamdaki rahatlığa bakındı siz. Sanki kırk yıldır yaşadığı kasabasında parkta oturuyor, arkadaşlarına elma kesiyordu.

“Tekerek kırıldıktan sonra yol gösteren çok olur. Sizin için de-

miyorum bunu. Aslında herkes her şeyin farkında. Fakat silkinip toparlanacak güç yok. Onun için kendimizi aldatıyoruz. Laf ebeliği yapıyoruz. Belki böylesi doğru...” diye mırıldandı Hesna, ikimize de bakmadan.

Kafasını sallayıp güldü adam. Mutsuz, hüznü bir gülüştü bu. Alnındaki yara izi silineceğine daha da derinleşmişti sanki. Elma parçalarını yedi ağır ağır, kalan yarısını soymadan. Bu arada hiç konuşmadık. Benim aklım psikopattaydı. Ne yapıyordu şimdi acaba? Konuşmuş olmak için sordum:

“Alışabildiniz mi buraya, arkadaşınız falan var mı?”

“İnsan her yere alışır... Bir iki arkadaşım var. Ara sıra görüşüyoruz.”

“Başka ne yapıyorsunuz? Canınız sıkılmıyor mu?”

“Kitap okuyorum ama elimde kalmadı. Yeniler de çok pahalı... Dans kursuna gidiyorum.”

“Dans mı?” dedim. Çok garibime gitmişti bu. Dalga geçiyordu herhalde.

“Evet” dedi. “Flamenco kursu...”

“Niye flamenco?” diye sordum. “Bana bunun için iltica ettim demeyin sakın!”

“Hayır” dedi, “aslında tango için kaçmıştım, orada yer kalmamış!.. Flamenco işi ciddi ama. Bir kere bedava. İkinci ve daha önemlisi bizimkilerden biriyle rastlaşma olasılığı sıfır. Çat pat L.ce bilirim, biraz pratik yapmış oluyorum, değişik insanlar görüyorum. Haftada ikişerden dört saat...”

Güldüm. Sonra üstünde düşünüp daha çok güldüm.

“Bizim sığınmacılar arasında hiç böylesini işitmemiştim” demekle yetindim. Başka zaman olsa bayağı sorguya çekerdim adamı, şu işten dolayı canım sıkındı hayli. Hesna da konuşmuyordu. Öylece oturduk bir süre.

“Müsaadenizle ben kalkayım.

“Müsaade sizin” dedik.

İyi akşamlar diledi, yavaş adımlarla uzaklaştı. Gücenmişti belki. Silik, gösterişsiz adamlar da gücenirdi. Kimse de ayırımsamazdı gücendiklerini. Tartışmış olmasa, hoş adam, derdi hemen arkasından Hesna. Düşüncelerini korumuş devrimcilerin hepsini severdi. Şimdi susuyordu. O da düşünceliydi.

Leyla'yla kavga ettik. Kavga reçel yüzünden çıktı. Kabından yiyormuşum. Kirleniyormuş. İçine ekmek kırıntıları doluyormuş. Benim evimde bana ders veriyordu. Yüzüne karşı bağıracaktım; tabii olmazdı. “Ben böyleyim, değişmem” dedim, kapadım konuyu. Sonra biraz surat astım. “Seni rahatsız ettim, iyisi mi gideyim” dedi. Biraz gecikmeli olarak, “İstiyorsan kal, istemiyorsan git” dedim. “Tamam” dedi sinirli sinirli, sonra çekti kapıyı çıktı. Üç gündür aramıyordu. Bu kez ben de aramamalıyım. Kararlıyım.

İşler ters gidiyordu. Serseri katilin salıverilmesi sinirlerimi beklediğimden fazla germişti. Leyla'yla kavgam da o yüzdendi belki. Başka bir tatsızlık: Gordon geçen gün annesinin evine giderken sokak ortasında saldırıya uğramıştı. Aynı yeni yetme serseri çetesi... Karşısına birdenbire çıkmışlar. Bereket hazırlıklıymış çocuk. “Yanımda sopa taşıyordum. Kısa, kalın bir şey. Hemen onu çıkardım, birkaç tane patlattım, dağıttım hergeleleri” dedi bana. Fakat kaçarlarken yan taraftan birisi kafasına bir şey fırlatmış. Bir şişe. Şişe olduğunu kafasına çarpıp yere düştükten sonra görebilmiş. Çok canı yanmış ama bilincini yitirmemiş. Yaradan şakır şakır kan akıyormuş. Kulağının birkaç santim üstü. Hastaneye gitmiş kendi başına. Dört dikiş atılmış. Sonra, polis çocukları yakalamış. İyi bir sıkıştırmış. Şişeyi atan on dört yaşında. Hâlâ içerde. Bir süre çıkmaz. Zaten sabıkalıymış.

Olayın bu şekilde gelişmesi bir bakıma iyi olmuştu. Gordon dört dikişle kurtulmuştu. Biraz da nezarete kalmıştı tabii. Okul müdürü gelmiş de, o çıkartmış. Bu ülkede haklı bile olsan, eğer ciddi bir kavgaya karışmışsan yakanı kurtaramazsın. Yani benim başlangıçtaki endişem boş değildi. Neyse, bir süre rahat ederdi artık. Elbette ben de. Belki olay tamamen kapanırdı. Bu iş bayağı canımı sıkıyordu. Kaç gündür yataktan her kalkışımda aklıma aynı sorun geliyordu. Gordon bugün beni çağırırdı, çağıracak... Bugün geçti... Yarın çağıra-

cak... İşin yoksa elin serserileriyle dövüş; reddedersen bir dostluğu yara-
rala...

Sonuçta; üstümden büyük bir yük kalkmıştı. Ne denli rahatladığımı bu söz bile anlatamıyor. Kutlamak için puba gidip biraz içtim. Düşündüm. İnsanlık ne hale gelmişti. Yakalananlardan başka biri daha sabıkalıydı. Daha on üç yaşında velet. Geçen yıl anayolda keskin bir dönemece yağ dökmüş. Beklemiş orada, savrulup yoldan çıkan, sağa sola çarpan araçları seyretmiş. Ambulanslar, polisler gelince evine gidip rahat bir uyku çekmiş. Ertesi gün okula... Birkaç hafta sonra aynı işi yaparken tanıdık biri görmüş de öyle yakalanmış. Pamuk ipliğine bağlıydı yaşamımız.

Dün akşam Hesnalara gittim. Leyla yoktu ya, biraz özgür takılabilirdim. Kaç zamandır görmediğim öyle çok arkadaş vardı ki! Birer birer hepsini ziyaret etmek ne iyi olurdu... Ama hayaldi. Bunun için duygu durumum uygun değildi. Hesna'ya bile kendimi sürüklemiştim. Kızı yine çok tatlıydı. Kocas da iyi insandır; severim. Has insan derler ya; öyledir. Buraya ilk geldiğinde çok zorluklar çekmişti. İlk geldiğinde değil, yıllarca... E.ceden anlamıyormuş. Bir yandan kursa gitmiş, bir yandan çalışmış. Sonra elektronik fakültesi... Yine gece çalışma, gündüz okuma. Dönercilerde, kebabçılarda... Sarhoşlarla dövüşler, düşük ücretli kaçak işler... Tam dört yıl boyunca ortalama üç dört saat uyuma. Bir ara gündüz de çalışmış. Yani iki iş, bir okul aynı anda. Giyim mağazasında tezgâhtarlık yapmış. Uykusu bastırdıkça depoya gidiyormuş, askıdaki elbiselerin altına gizlenip uyuyormuş. Yüzü sapsarıymış o dönem. Öyle ki patronu onu sarı ırktan zannediyormuş. Ciddi ciddi "Siz V.liler uyumayı amma severmişiniz ha!" deyip duruyormuş. Çocukcağız son birkaç yıldır azıcık rahat yüzü görüyordu. Normal mesai, yani yalnızca gündüz sekiz saat çalışma ona sürekli tatil gibi geliyordu. Parasının yarısına yakınını B.deki ailesine gönderiyordu. Ne kadar değer bilirler ya! Babası o paralarla küçük erkek kardeşine araba bile satın almış. Aslında kendine almış sözde ama çocuk kullanıyormuş. Evladı elbette, kullanacak tosun...

Benden bir gece önce de misafirleri olduğunu öğrendim. B.den bir sığınmacı aile... Araları pek iyidir. Nedendir bilmem; ama öyledir. Oysa her ziyaretlerinden sonra Hesnaları daha da çökmüş, bitmiş görüyordum. Onlar söylemeden ben sordum: "Yine sizinkiler mi uğra-

dı?” “Evet” dediler, “nerden bildin?” Ailenin küçük yaramaz oğlanı her gelişlerinde ağızlarına sıçıyordu bunların. Bir de umursamaz anası varmış ki! Babası neden suçsuzdu onu da bilmiyordum ya! Asıl mülteci olan kişiyi kastediyorum... Hesna galiba bu adamın geçmişine ve hikâyesine hürmeten ilişkiyi sürdürüyordu daha çok.

Hesna’yla oturduk, Leyla’yı çekiştirdik. Eyşan’a sinir olduğu kadar sinir olmuyor; hatta bazı yönleriyle seviyordu Leyla’yı. Fakat konu kim olursa olsun dedikodudan hoşlanır. Buna rağmen dün gece onları biraz bezdirmiştim galiba. Biraz içki içmiştim. Çenem iyice açılmıştı. Eşi uyuklamaya başladı. Sabah çok erken kalkıyor; zaten bir önceki gecedен maluldü. Zavallıyı istemeden, birkaç kere dürttüm. Ayıp oldu, ama sadece Hesna’ya anlatmak da ayıp olur diye düşünmüştüm. Benim biraz başım ağrıyor, dedi, izin isteyip yattı. Ağrıyor dur gerçekten; kolay değil, hâlâ çok yüksek tempoyla çalışıyordu. Dayanıklısıdır; öyle kolay kolay renk vermez. Böylelerini de anlayamazdım; adam gerçekten sadece başkaları için çalışıyordu. Hesna’yla kaynattık. “Nasıl gidiyor seninkinin yeşilciliği?” diye sordu. Anlattım: O suskun haliyle tüm hafta başımın etini yemişti. “Oturmamak lazım, bir şeyler yapmak lazım, bizimkiler hiç değilse aktifler, bir şeyler yapıyorlar” ve buna benzer... Cumartesi sabahı eylemleri vardı işte. Başına bir şey gelmese diye o gün içim içimi yemişti. Akşam biraz geç vakit heyecanla aradım. Meğer gidememiş, uyuyakalmış. Öylesine titiz bir insanın uyuyakalmasına, karar verdiği bir şeyi yapmamasına imkân var mıydı! Demek ki işin içine korku faktörü girmişti. Korku boku demeliyim. Değil mi ki insanın davranışlarını, kişiliğini bir değil birçok etmen belirler. Biraz dalga geçtim. Hiç kötü bir niyetim yoktu cidden. Çok bozuldu. Düşünüyordum da, son kavgamızın asıl nedeni belki buydu. Bazen tepkilerin gerçek nedenleri çok sonra, ya da üzerinde çok düşünülünce anlaşılabilir. Her neyse...

Burada zaman zaman bunalmıyor değildim. Düşünüyordum kendi kendime; mutluluk ne kadar somuttu. Somut yanı vardı elbette, ama soyut yanı da... Hangisi baskındı? Çevre şartları, yani insanın yaşadığı koşullar mı önemliydi, yoksa koşullara rağmen hissettikleri mi? O da, göreceli değil miydi. Mutlak iyi ortam bulunamazdı; mutlak kötü ortama da her zaman düşülmeyeceği gibi. Bu şehirde yaşamaktan memnundum. Genelde... Seviyordum şehri. Sokaklarını, eski

yapılarını, parklarını, önlerinden geçerken derinden gelen tok titreşimli melodileriyle kulağımı okşayan kafelerini, en çok da publarını. Bazen de bunalıyordum. Bu E.lerle, yani kimileriyle zaman zaman öyle içli dışlı oluyordum ki, demek milliyet farkının hiç önemi yok diyordum kendi kendime. Bazen de öyle yabancı geliyorlardı ki bana, ne işim var elin memleketinde, diyordum; o zaman herhangi bir B.li kazmayı onlara yeğliyordum. Fakat bizimkiler de çoğun öyle umut kırıcı oluyorlardı ki canım! Geçenlerde bayağı okumuş yazmış havalı biriyle görüşüyordum. “Nerelisin?” diye sordum. Söyledi. Batıda bir kasaba. Eski bir sosyalist yazarımızın tanınmış romanının adında geçiyor. Eşpri yapmak istedim. “Sizin kasabadan biri var” dedim. “Ünlü biri. Yusuf... Yusuf’u tanır mısın?” “Evet evet” dedi gözleri parlayarak, “Benzinci Yusuf’u söylüyorsunuz değil mi? Kaynım olur. Siz nereden tanıyorsunuz?”

Geçen gün kuzeyde, bir dükkânın önünden geçerken kahve kokusu duydum. Kavrulmuş kuru kahve kokusu... Beni geçmişime, bizim oralara götürdü. Kokular sinmiş yoğun anılar kabardı belleğimde. Tatlı, çokça buruk... Beş kafadar fakültenin ilk sınıfında bir ev tutmuştuk. Altında kurukahveci olan ev. Güzeldi havamız. Tamamen yeni duygular, tamamen yeni, taze havalı, taze kokulu bir yaşantı. Gece yarısı uyanır çevreme bakınırdım. Sabahları sevinçle kalkardım. İşte derdim kendi kendime, özlemlerin gerçek olmaya başladı; burası taşradaki evin değil, gelmeye can attığın en renkli, en büyük şehir. İşte burası orası... Tıpkı bu ülkeye yeni geldiğimdeki duygular... Belki daha azla yetineni, daha genci. Ev arkadaşlarımı ne çok severdim. Hayatta böyle dostluklar kurduktan sonra insanın sırtı nasıl yere gelir... Öyle düşünürdüm. Neden başkaları bunu başaramıyordu? Çok mu aptaldılar? Yoksa çok mu bencil? Bir zaman aklımıza esmişti. Yarıyıl tatili miydi neydi? İstasyona vardığımızda ilk kalkan trene atlamıştık, nereye gittiğimiz umurumuzda bile değildi, maksat macera olsun. Sonra o yaz balıkçı motorunda çalışmamız. Üç hafta karaya çıkmadan. Alabora olmaktan zor kurtulmuştuk bir akşamüstü. İlk rastladığımız koya sığınmıştık. Havuz kadar limanımızın arkasını kudurmuş dalgalar dövüyordu; biz emniyettedik. Yağmur altında balık ekmekle şarap içmiştik... O zaman bu arkadaşlığın dünyanın anlamı olduğunu düşünürdüm. Hiç bozulmayacağını... Balıkçılık

maceramız son birlikteliğimizdi. Güzün ev dağıldı. Ertesi yıl, merhaba merhaba; o kadar...

Sonra, ben lisedeyken yanı komşumuz olan Hayriye teyze geldi usuma. Zengin ve bunak komşumuzun bakıcısı... Eskiden çok iyi günler görmüş, sonra kimsesizleşip yoksullaşmış bir insancık. Bize, özellikle bana, ikide bir kurabiye yapıp getirirdi. Çok da utangaçtı. Biz teşekkür ettikçe yüzünü kaçırdı. İkram yapılan kendisiymiş gibi. Paralarını biriktirir biriktirir, hayırsız oğluna kaptırırdı. "Verme" derdi annem; "Bir daha sakın ola ki verme!" "Vermek istemiyorum ama isteyince... Evlat işte dayanamıyorum" derdi. Ben fakültedeyken kanser olmuş. Devlet hastanesine kaldırmışlar. Annemler bir bakıcı tutmuşlar; yalnızlık içinde ölmüş. Kızı son gün gelebilmiş ancak. Kadıncağız aklıma gelince annemi babamı daha kaygılandırıcı biçimde anımsamıştım. Ablam uzaktadır. Onlarla ilgilenebilecek bir tek abim var. İsa ALFA'da. Değil başka şehirde, iki sokak ötede bile olsa ona güvenilmez ki!

Bugünlerde sık sık geçmişimden sahneler geliyordu gözümün önüne. Onu da hayıra yormuyordum. Geçmişimi mutlu, ısıltılı bir geçmiş olarak değerlendirmedim pek. Doğup büyüdüğüm şehri sevmeydim. Aile bağlarının bana hiçbir zaman çok şey kazandırmadığını düşünürdüm. Kazandırması kazandırmamasından öte, sıcak bulmazdım. Belki bende olmamıştı o sıcaklık; belki anam babam soğuktular. Düşünüyordum da, onlar için kaygılanmam kesinkes karakterime ters bir duyguydu. Vicdan azabından kaynaklanmıyorsa; ki, neden azap çekecekti vicdanım; bir görünüp bir daha ortaya çıkmayacak ser-seri kıvılcımlardı bunlar. İnsan tam ölürken tüm yaşamı hızlandırılmış film gibi gözünün önüne gelirmiş. Yoksa benim de mi suyum ısınmıştı? Bir şeyler mi malum oluyordu bana? Yoksa şu psikopat canıyla mi ilgiliydi tüm endişeler?

Hesna her türlü insani kötülüğü B.ye, B olmaya bağlıyordu neredeyse. Ben daha yansız düşünmeye çalışıyordum. Hatta günün birinde B.ye dönmeyi bile düşünebilirdim. Yakın zamanda değil elbette. B.lerin, H.lerin yüzünü görmeye şimdilik ancak E toplumu içinde katlanabilirdim. Gel de bunu Gordon'a anlat. Ondan yardım istemeyi düşünüyordum, ama utanıyordum. Örneğin bir süre bende kalabilirdi. Şu katile karşı önlem olarak. Ama yanlış anlayabilirdi. Çok korktuğumu sanabilirdi. Gordon bana hayrandı. Aslında hayran

olunması gereken kişilik ondaydı; haberi yoktu. Kimi iyi insanlar, iyi olduklarının bilincinde değildirler. Çünkü iyiliği son kertede normal bir şey görürler. Adamın başına geçen yıl gelen olay çok ilginçti. Bu hikâyeyi çok az kişi biliyordu. Yalnızca bana ve birkaç yakınına anlatmıştı. Yayılın istemez bir tutumu vardı, utanılacak şeymişçesine:

Hafta sonu iki arkadaş dağ yürüyüşüne gitmişler. Yukarda yağmur artmış; akşam olmadan az aşağı inmişler; bir köy pubında demleniyorlarmış. Puba haber gelmiş; yolda bir otomobil dereye uçtu, diye. İçerde pek kimse yokmuş. Köyden bir adam Gordon ve arkadaşı yürüyüşe geçmişler. Ancak kırk beş dakikada kaza yerine varabilmişler. Aşırı bir yağmur varmış. Dik bir yerden inmişler; göz gözü görmüyormuş; rüzgâr, kıyamet... Fener ışığında arabayı seçmişler. Derenin ortasında sürüklendi sürüklenecek bir otomobil... Sallanıyor... Üstünün ancak on beş-yirmi santimlik bölümü dışarda. Kim girecek suya? Bizimki... Beline ip bağlayıp atlamış dereye. Karaltıya ulaşmış. İçerden bir inilti geliyor... Bir kız sesi... Arabanın kapısını güç bela açabilmiş. Belki yarım saatte. Göğsüne kadar sert akıntının içinde. Bir an vazgeçmeyi düşünmüş. Bir an çok korkmuş. Sürüklenip boğulmaktan. Araç her an ters dönüp üstüne devrilebilirmiş. Kemikleri kırılır gibi ağrıyormuş soğuktan. Bir ara bağırmış, siz de gelin, ben yapamıyorum, diye. Sesi çıkmamış ya da çıkmış, duyuramamış kenardakilere, ya da duymuşlar fakat korkmuşlar, cevap bile vermemişler. Karanlık, akıntı ve soğuk. Bir de ölüm... Her şey o. Kapkara su ve korku... Sonunda arabadan iki kişi çıkarmış. Yarı bilinçli genç bir kız ve bilincini yitirmiş orta yaşlı bir adam. Kız bizimkine sımsıkı yapışmış; nefesi kulağında lütfen lütfen diyormuş boyuna, onu kıyıya ulaştırmak nispeten kolay olmuş da; adamda çok zorlanmış. Ambulans gelmiş az sonra; yaralıları ambulansa atmışlar; Gordon ıslak ıslak köye dönmüş. Yaya... Sonra...

İki gün geçince gazeteden öğrenmiş: Kurtardığı kişi ünlü bir işadamları... Dağ evine giderken uçmuşlar. Yanındaki de sekreterlerinden biri... Evli adamın kaçamak ilişkisi... Aradan iki ay geçmiş; gazetede bir ilan. İşadamları kurtarıcısını arıyor. Bizimkinin ne yapması beklenir? Gidip en azından tanışması. O kadar varlıklı adam eşek değildir ya; bir şeyler yapacaktır elbet.

İşte tam da bu yüzden gitmedi Gordon. “Böyle şeyler karşılık umarak yapılmaz” dedi; kestirdi attı. Kendisinin kim olduğunu bil-

miyordu. Nasıl bir benlik taşıdığını. O başka ülkelerin iç savaşlarında çarpışıp ölen E sosyalistlerinin soyundandı. Onların günümüzdeki kanlı canlı örneğiydi. Bunu anlatıyordum da; gülüyordu, yine de sıradan biri gibi hissediyordu kendini. Yaşadığım döneme küfrediyordum. Ne yiğit insanlar o gizilgüçlerini sergileyemiyorlardı artık. Bir büyük patronun canını kurtarıyorlardı, çeteci çocuklarla dövüşüyorlardı, bunun gibi abuk sabuk işler...

Kaslarım gevşemişti. Kilom artmıyordu gerçi ama yağlar adalele-rimle yer değiştiriyordu. Spor da yapamıyordum artık. Parka gidip koşmak için sabah erken kalkmaya üşeniyordum. Akşam hava karardıktan sonra daha da zor geliyordu. Bunun yerine uzun yürüyüşlere çıkıyordum bugünkü gibi. Benim favori rotalarım nehir kıyısı, şehrin doğu bölümü, ünlü romancının yaşadığı semtlerdi. Yağmur yağıyordu. Uzun bir yürüyüş; sonra yorulduğumda önüme ilk çıkan puba girip oturma. Her seferinde bir başkası. Çoğu kasaba pubları gibidir. Gelip gideni bellidir; yeni gelene şöyle bir bakarlar, ama hemen alışır-lar. Yetmiş iki milletten insan vardır bu şehirde. Tipim biraz E.lere benzer. Daha çok da yanık tenli, açık kahverengi saçlı L.lere. Tenim daha beyaz ama, havam biraz öyle; arada kaynar giderim. İşte yorulduğumda yine önüme ilk çıkan puba girdim. İçerde pek kimse yoktu. Barmen zarif bir kız... Önce konuşmak ister gibi yanaştı, sonra belki çekindi; çekildi. Havamda değildim. Çenem kapanmıştı. Bahanesi... Hiçbir zaman İsa gibi olamayacaktım. Ona benzemek istediğim tek alandı bu alan. Fakat yoktu işte! Sonra çıktım oradan. Tek bir koca bardaktan sonra. Yine yürüyüş... Keşke kızla konuşsaydım. Sadece sohbet... Başka bir beklentiye girmezdim. Ama fırsatı kaçırmıştım. Yine aynı yere gitsem? Hemen değil, bir süre sonra. Aynı havayı yakalayamazdım ki. O da bahaneydi...

Yağmur altında yürürken A.lıyı düşündüm. İçim terlemiş, ıslan-mıştı; hızımı azalttığımda üşüyordum. Bunun verdiği rahatsızlık, baş-vuranıma karşı duyduğum acımaya karışıyordu. Adam muhalifti sa-dece, sosyalist falan değildi; fakat politik muhaliflerin karakteri birbi-rine benzer. On beş yıl devletle mücadele etmiş. Hapisler, işkence-ler... Karısının güvende olduğunu söylüyor ama aslında nerede oldu-ğu bile belli değil. İki çocuğunu evlatlık gibi vermiş... Harekete bir-çok adam yetiştirmiş. Örgüt içinde pek saygın bir yere gelmiş. Ta ki büyük şefleriyle ayrı düşündüğünü söyleyinceye kadar. Ondan sonra

yalıtma başlamış. Bir yandan devlet takibi, bir yandan yandaşlarının baskısı. Kendi yetiştirdiği adamlar bile hakkında pis dedikodular çıkarmışlar, dalga geçmeye başlamışlar. Daha kimler... Uzak sempati-zanlar, hiç ama hiçbir etik kaygı taşımayan yerel enteller... Sonra bir yolunu bulup buraya kaçmış...

Şimdi tek başındaydı. Tek başına değil, güya yeğenleriyle yaşıyordu. Görüşmeye de kız yeğeniyle gelmişti. Önceleri onu götürüp getirmekten rahatsız olmuşlar. Biraz da utanıyorlarmış adamdan. Fakat artık istekle yapıyorlarmış bu işi. Çünkü kendisi için harcadıkları her saat başına onlara para ödüyormuş. “Umarım param bitene dek E.ceyi de, XY’yi de yeteri kadar öğrenirim” diyordu. Kız her iki dili de rahat anlıyordu. Sırıttıyordu utanmaz utanmaz.

Yaşamdan kopmuştum galiba. Gerçeklikten uzaklaşmıştım. Böyle olayları anlamlandıramıyordum. Daha mı sık karşıma çıkıyorlardı acaba? Açıklayamıyordum. Kitaplar da anlatmıyor, açıklamıyordu. Kitaplar da mı yaşamdan kopmuştu? Kütüphanemde üst üste yığılı duruyorlardı. Son yılda neredeyse hiçbirinin kapağı açılmamıştı. Hayatla bağlantısız üst üste ciltler. “Hınzırca” kapaklar, “hınzırca” yazılar... Bu sözcüğü de geçenlerde okuduğum B.ce bir dergiden kapmış-tım. Film, kitap, tam dört ayrı şey için aynı sıfatlandırmayı kullanı-yordu dört ayrı yazar. Sonra uzaklara derin derin bakan “hınzır” yazar fotoğrafları... Bilirdim bu yapay derinlikleri. İlk küçük çatışmada sığılıklarına oturdunuz. Fakültedeyken çok Marksçı klasik okumuş-tum. Buraya gelince o tür kitapların yaşamdan koptuğunu düşünüp yeni kitaplara, yeni yazarlara yönelmiştim. Moda olanlara... O hum-malı faaliyet iki yıl sürmüştü. Sonuç: Kitaplardan tümüyle uzaklaş-ma, soğuma... Bu AC.liler her şeyleri kendilerinin bildiği iddiasın-daydılar. Bildikleri yalnızca kendi dünyalarıydı oysaki. Kimse de eski-lerden daha fazla şey bilmiyordu. Belki kitaplardan soğumamın nede-ni başkaydı. Sonuç buydu ama.

Evlenmeliydim artık. Özgürlüğümü yitirme korkumu yenmeliy-dim. Bu böyle olmuyordu. Evlenince sıradanlığa düşmezdim ben. Kendi kendine doyum... Pek fena bir şey değildi. Ama yine de özsay-gımı azaltıyordu. İsa böyle bir şey yapmaz; buna ihtiyaç duymaz, di-yordum kendi kendime. Gerçi belli mi olurdu. Bilirdim; azgın adam genellikle her şeyde azgın olurdu.

Eve gitmeyi hiç istemiyordu canım. Ama gitmem gerekti...

Gülsüm'e akşam işim bittikten sonraya randevu verdim. Kurumda herkes gitmişti. Binanın bahçeye doğru uzantısındaki muhasebe bölümünde ışık yanıyordu yalnızca. Bir de girişte bekçi olmalıydı. Randevuyu telefonla almıştı. Artık birçok işi eskiden olduğu gibi yapabiliyordu. Eskisinden belki daha yavaşmış; fakat yapamadığı şey kalmamış. Biraz nefesi açılsa koşabilirmiş de. Hızlı ve etkin düşündüğünü, kimliğini tamamen bulduğunu söyledi bana. Doktor yeni bir beyin filmi istemiş. Normalde kontrol filmini birkaç ay sonra isterlermiş ama, ondaki bu hızlı gelişme sonucu erkene almışlar. İki gün sonra grafisi yenilenecekmiş.

Dış kapıda karşıladım. O saatte ben karşılamazsam zaten bekçi içeri almazdı. Giyimi çok şıktı. Siyah mini etek, üstünde siyah bluz... Zarif bir kolye takmış. Ayaklarında bileğini yukarılara dek saran siyah deriden sandaletler... Oldukça güzel görünüyordu; etkilenmiştim. Görünüşünü, kıyafetini övdüm. Genelde giysilerle pek ilgilenmem. Kız arkadaşlarım da o yüzden biraz odun bulurlardı beni. Ama demek ki Gülsüm'deki bu hızlı gelişme beni bile etkilemişti. Giysisini dün kendi almış. Dışarı çıkıp alışveriş yapacak kadar iyiydi. Hayret! dedim içimden.

Yukarı çıktık. Kahvenin yanında konyak da önerdim. Bu kez ikisini de reddetmedi. Azıcık elleri titriyordu. Fincanı alırken ayrımsamıştım. Yorgunluktandır diye düşündüm.

"Biraz çabuk yorulma dışında herhalde her şey normale döndü."

"Çabuk yorulma? Evet, çok hareketli bir insandım. İki aya yakındır öyle az hareket ediyorum ki. Bu durumda çabuk yorulmam doğal. Merdiven çıkarken nefesim zorlandı gerçekten. Fakat ellerime bakıyorsan o yorgunluktan değil, heyecandan. Sana anlatacak çok şeyim var. Zaten açılabilceğim senden başka kimsem yok. Hemen anlatmalıyım. Nasıl bir işe bulaştığımı çıkarmak üzereyim. Başıma ge-

lenleri... daha çok... neden geldiğini.”

Ben de ürperdim birden. Titredim. Gülsüm fark etsin istemedim bunu. Koltuğumda yaylanmış gibi yaptım. Galiba artık hassas bir noktaya gelmiştik. Birden kendimi B. deymişim gibi sandım. İyi ki E.deyim, dedim içimden. Yoksa az sonra duyacaklarımla ne yapardım orada!

“Hemen başla öyleyse. Önce şunu sorayım: Kayıp kişinin adını çıkarabildin mi?”

“Hayır. Bundan daha önemli şeyler hatırladım.”

Biraz hayal kırıklığı yaşadım o an. İsimden daha önemli neler olabilirdi ki! Yoksa yine soyut soyut şeyler mi anlatacaktı?

“Notlarımda Feyyaz ve Fettah gibi adlar geçiyor. Herhangi birine yakınlaşma oldu mu belleğinde?”

“Hayır. Şeyden... Belki o adam o kadar önemli değil. Asıl olay onunla başlıyor ama onun etrafında dönmüyor. Başka bir yerde. Öyle gibi...”

“Peki neler hatırladın; hemen söyle. Çabuk!” Yarı şaka bir zorlamaydı benimki. Bir an önce bilmek istiyordum her şeyi.

“Benimle ilk ilişki kuran işçi kafamda iyice netleşti. Adamla bir yerde sohbet ettik. Büromda değil, kafe gibi bir yerde. Adam bana bazı şeyler anlattı. Bu olayla ilgili değil. Kendi özel yaşantısıyla ilgili. Karısıyla falan ilgili. Bunları neden anlattı bilmiyorum ama tahmin ediyorum. Adamı merak etmiştim. Bazen hiç ilgisiz kişilerle sohbeti derinleştiririm. Onu ben zorlamışımdır. Belki cinsel hayatını bile sormuşumdur, yaparım. Bazıları nimfoman sayar beni. Aslında öyle değilim. Hepsi meraktan.”

“Ne anlattı?”

“Karısının kendini aldattığını düşünüyordu. Hem de çok yakın bir arkadaşıyla. Bana biraz paranoya gibi geldi. Yani elinde hiçbir kanıt yoktu. Kanıt olması da gerekmez ya böyle durumlarda! Ama şey... şüphelenme nedenleri yine de garip. Arkadaşı kendinden yaşça küçük; karısının yaşında. Bu çocuğa eskiden çok iyilikleri dokunmuş. Aranıyorken saklamış, sonra kaçmasını sağlamış. Onun yüzünden çok işkence görmüş. Direnmiş, nerede olduğunu söylememiş. Eşi de zor günlerinde çok destek olan sağlam biriymiş aslında...”

Bunlar beni hiç ilgilendirmiyordu. Adamcağız arkadaşlarından

kazık yiye yiye en yakınından bile şüphelenir duruma düşmüştü demek ki. Fakat bana neydi bundan! Beni ilgilendiren yalnızca Gölüm'ün başına gelenlerdi. En küçük ayrıntılarla ilgilenen, yorumlar geliştiren bir psikoterapist kimliğinden çıkmıştım. Olayın sonunu merak eden sıradan bir dinleyiciydim artık.

“Peki bu işçi, olayla ilgili başka bilgi vermedi mi? Hatırlamıyor musun?”

“Onunla ilgili başka şey yok. Adamı ilginç buluşum demin anlattığım şey yüzünden. Başka bir şey yok. Öyle... Öyle sanıyorum.”

“Sonra bu kayıpla ilgili işi ilerletmedin mi? Bir araştırma başlatmış olmalısın. Başlamamışsan hatırlarsın herhalde.”

“Bizim büroda bazı görüşmeler yaptım. Birini buldum. Bir polis müdürü... Emekli polis müdürü.”

“Onu anlatmıştın ya canım. Şu dinci akrabanın adını verdiği adam. Onu anlattın.”

“Ha evet. Notlarınızda yazıyorsa anlatmışımdır.” Sesimi biraz yükseltince “siz”li konuşmaya dönmüştü. Ses etmedim. Benim de sabrım taşmak üzereydi. Arkama yaslanıp sakın adam rolü oynadım. Kızın devam etmesini bekledim. “Evet, o adamı buldum. Halis amca gibi dindar birine benzemiyordu. Hatırladığım kadarıyla. Belki yine onlardandı, belki değildi. Kimi tarikatçılar hiç anlaşılmaz... Önemli olan bu değil. Önemli olan benimle bir yerlere gelmesi, bazı bilgiler vermesi.”

“Aradığın kişiyle ilgili!?”

“Hayır. O konuda bir şey bilmiyordu. Başka bir kayıp hakkında... O günlerde gazetelere yeni yeni haber olan biri... Adam benim bu konuya nereden bulaştığımı öğrenmeye çalıştı. Tamamen mesleki nedenle yaklaştığımı öğrenince... Bundan ötürü olacak. Ya da referansımın etkisi olabilir. Bu adamı gördüğünü söyledi. Tanı da kaybolduğu iddia edilen günlerde, kaybolduğu söylenen semtte ve canlı olarak. Şöyle rastlamış o kişiye: Bizim adam eski bir meslektaşıyla randevulaşıyor. Bir iş takibi ya da torpil meselesi. Akşam adam, yani hâlâ görevde olan polis şefi randevuya gelmiyor. Bizimki soruyor soruşturuyor; yakında bir yerdeki emniyet merkezinde olduğunu öğreniyor. Oraya gidiyor, aradığını görüp konuşuyor. Ondan sonra... Galiba bizimki istediği sıcaklığı bulamamış, bozulmuş. İş olmamıştır

belki; o yüzden kızmış eski arkadaşına. Sonra çıkarken kapıda bir itirafçıyla karşılaşmış. Onu kendi zamanında “bölücü terörist” olarak bilirmiş; sonradan itirafçılık yaptığını gazetelerden öğrenmiş. Adam yılışık yılışık gülmüş bizimkine. Onun arkasında yine eskiden tanıdığı bir sivil varmış. Onunla da selamlaşmışlar. Bunlar lüks arabaya doğru yürümüşler. Adamın arabası da o arabanın önünde park etmişmiş zaten. Mecburen yanından geçmiş. Arka koltukta ağzı burnu kan içinde birisi oturuyormuş, yine bir sivilin yanında. Far ışığında bu yüzü ayrıntısıyla görmüş. Adama göre bu yüz gazetelerde gördüğü yüzün aynısı... Bana itirafçının ve tanıdığı sivilin adlarını verdi. Öbür tanıdığının ismini gerekli olursa vereceğini söyledi. İlerde...”

Yerimde hopladım.

“Sonra? Sonra ne oldu sonra? Lütfen gerisini hatırlamıyorum deme. Öyle dersen yeminle şuradan kendimi atarım. Lütfen”

“Sonra sanıyorum... O adamla birlikte. Birlikte olmayabilir; yalnızca göstermiş olabilir. Yanımda başka biri vardı. Ortağım değil. Solcu bir avukat... Bir ormana gittik. Ormanda epey dolaştık. Bir şey bulamadık herhalde. Bulsak hatırlardım. Şeyi bulduk ama. Sanırım daha önce bahsettiğim köpeği. O ormanda ya da ormana yakın bir yol kenarında.”

“Öbür kayıp da seni ilgilendirmiş olmalı. İşin içine balıklama dalmışsın maşallah!”

“Yani!.. Fakat ilgilenmemin sebebi de ya da bir sebebi de şu sanırım: Bu bahsedilen ormanlık alan bizim ilk kayıbın son görüldüğü semte uzak değildi. Benim polis, kayıplardan bazılarının o ormana götürüldüğünü söyledi. Hatta orada gömülenler olmuş. Cesetleri bulunmuş. Ormanda veya yakınındaki yol kenarlarında.”

“O solcu avukatı nasıl buldun?”

“O beni buldu...”

Kapım tıklatıldı tam o sırada. Gülsüm irkildi. Geç saatte kimdi bu? Her kimse, girmesini söyledim. Bekçiydi. Kurum’a yeni alınan güvenlikçilerden biri... Herhangi bir isteğim olup olmadığını soruyordu. Teşekkür ettim, bir şey istemediğimi söyledim. Kontrol ziyaretiydi herhalde. Adam kapattı kapıyı.

“Devam edeyim mi?”

“Lütfen” dedim.. “Her şeyi anlat!”

“Ben bu eski polisin verdiği bilgileri iletmek için İnsan Hakları Birliğine gittim. Önce telefon edip randevu almıştım. Gittim. O şahsı, yani randevulaştığım yetkiliyi bekledim. Yarım saat oturdum; yok! Ne gelen vardı ne giden... Oradaki görevlilere soruyordum; ilgilenen çıkmıyordu. Suratlar bir karış. Çay, sigara, siyasi dedikodu... Ben yine mecburen tekrar sordum. Konuyu üstü kapalı anlattım. Biri ilgilenir gibi oldu. Sonra bu konuda randevu aldığımı öğrendi, o da boş verdi. Kanıksamışlar işlerini. Kim bilir kaç ölenin kaç yakını gelmiştir? Duvarlar boydan boya ölü fotoğraflarıyla, kayıp fotoğraflarıyla doluydu. Fotoğraflar fotoğraflar... Suratlar, suratlar... değişik değişik... Yüzlerce... Belki daha çok. Benimki de onca fotoğraf içinde olsa olsa yeni bir fotoğraf olacaktı; başka ne... Çok korkutucuydu. O güne dek böyle bir konuyla hiç ilgilenmemiştim. Bildiğim halde ilgilenmemiştim. Demek toplumun umurunda değildi o yüzlerden hiçbiri. Oradakiler de katılaşmışlardı... Morg gibiydi daire. Onlar da morg görevlileri... Bende çok önemli bilgiler vardı, ama ilgilenen yoktu. O an şeyi düşündüm. Belki bildiklerim hiç de önemli değildi. Herkesin bildiği şeylerdi. Bin bilmem kaçını kayıp... Ne önemi vardı...”

“Peki randevun ne oldu?”

“Randevu mu!? Ha, randevu... Bir saate yakın bekledim. Tam gitmeye karar verdim, telefonla aradı adam. Çok önemli bir toplantısı çıkmış. Beni ertesi gün tekrar arayacakmış, görüşme saatini o zaman bildirecekmış. Özür bile dilemedi. Çok önemli işler yapıyorsa özüre ne gerek var, değil mi! Akşam içkiyi fazla kaçırmıştır mesela. Al işte önemli iş. Ya da oğlu geç saate kadar maç seyretmiştir. Sonra zamanında uyanamayınca ne olacak? Okula kim yetiştirecek? O da önemli iş.”

“Doğru” dedim. “Daha sonra...”

“Sonra işte öbür avukat aradı. Randevu aldı. Konuyla çok ilgilendi.”

“Aynı gün?”

“Birkaç gün sonra olabilir.”

Birden yüksek sesle içten bir kahkaha attı Gülsüm. Gülmesi pek uzun sürmedi ama şiddetinden gözleri yaşarmıştı. Niye güldüğünü sordum.

“Şimdi hatırladım” dedi. “Adam benim büroma geldi. Avukat...”

Yanında gençten birisi vardı. Otuz var yok... Bizim Babi bunları görünce çok korktu. Masanın altına attı kendini. Hatta telaştan kafasını sehpanın köşesine çarptı, cırladı.”

“Babi de kim?”

“Bizim köpek. Gündüz bazen büroma getiriyordum. Yalnız kalınca sargılarını çekiştiriyordu.”

“Evet. Babi’ydi ismi; hatırladım” dedim. “Komik olan bu mu?”

“Hayır. Bunlar benimle on-on beş dakika konuştular. Sonra tam gidecekler, kapıdan çıkacaklar; masanın altından bir şey fırladı. Serşerinin orada olduğunu bile unutmuşum. Sen o hızla arkadan adamın paçasını kap. Genç olanın. Bereket ete geçirememiş. Adamın paçası ağzında kaldı. Bermuda oldu pantolon. Çocuk o halde merdivenleri nasıl koşuyor!”

Güldüm. Başkasının başına geldiği için, başkası komik duruma düştüğü için. Köpeklerden ben de çekinirdim aslında. Böyle bir şey benim başıma da gelebilirdi. Hiç hoş bir şey değildi. Ciddi bir görüşme için bir büroya gideceksin, pantolonunun bir paçasını kaptırıp, bir bacak kısa pantolon, öbür bacak uzun, canını zor kurtaracaksın. Kaçarken herkes sana gülecek... Gülümsemeyi kestiğim an aklıma bir şey geldi; hemen önümdeki kâğıtları gözden geçirdim. Konuşurken not tutmak karşımdaki için bazen sevimsiz görünüyordu ama çok pratikti. Her görüşmeden sonra bant kaydını çözmek zordu; kaydı kesin belge olsun diye alırdım. Önemli olan notlardı. Nitekim hemen yakaladım:

“Demin köpeği bir avukatla birlikte bulunduğunu söylemiştin. Yanımda solcu bir avukat vardı demiştin. O da başkası mı? Aynı adam olsa, demek ki bu, en azından ikinci görüşmen. Zaten başka türlü köpek onu tanırdı, korkmazdı.”

“Köpek o zaman yarı baygındı. Sonra... Sonra, Babi avukata değil, yanındakine kızdı, onu ısırırdı.”

Aklıma Hocanın, bana mı inanıyorsun yoksa eşeğe mi, fıkrası geldi, gülümsedim.

“O zaman bu avukatla daha önce de görüşmüştün.”

“Sanmıyorum. Ama doğru... O halde köpeği bulduğumda yanımda ortağım vardı. Ya da polis emeklisi.”

Neyse, galiba bu ayrıntı pek önemli değildi. Devam etmesini ri-

ca ettim.

“Sonra ne oldu hakikaten?.. Sonra olan bizim Babi’ye oldu. O olaydan sonra büroda kalamazdı.”

“Sokağa mı attınız?”

“Yok canım. Bahri aldı. Onun evi zemin katta. Bahçede kalabilir diye düşündük. Benim evin bahçesi yok.”

Bu köpek muhabbetinden bıkmıştım. Konu saçma sapan yönlerle kayıp duruyordu; ilerleyemiyorduk bir arpa boyu.

“Anladığıma göre, daha sonra bu avukatla birlikte olayın üstüne gittiniz.”

“Evet öyle gibi. Yalnız beni şaşırtan bir şey vardı. Benim ilk kayıpla kimse ilgilenmedi. Varsa yoksa bu ikinci kayıp. Beni basın toplantısına bile çıkardılar. Öbürü unutuldu gitti.”

Basın toplantısına da çıktığına göre iyice boy hedefi olmuştu demek.

“Bu konuda birtakım uyarılar tehditler falan almadın mı?” diye sordum.

Almış. Birkaç kere. Telefonla. Belki dört beş kere. Çok kötü küfürler etmişler. Öldürürüz, demişler. Bir de, bildiklerini kimden öğrendiğini sormuşlar. Söylerse peşini bırakırlarmış. Çok korkmuş. Ama yine de söylememiş kaynağını. Düşünmüş ki, o ismi verse bile kendisiyle uğraşmayacaklarını garanti edemez. Aksine, kaynağını saklarsa olduğundan çok daha güçlü görünür... Davadan vazgeçtiğini de söylememiş telefondakilere. Aslında ne yapacağını bilmiyormuş. Araştırmaları zaten çıkmazdaymış.

“Hepsi bu kadar değildir inşallah” dedim.

“Hayır, devam ediyorum” dedi. Öfkeli gibiydi. Daha çok heyecanlı... Umarım bana kızmamıştı. “Tehditler yoğunlaşınca yine o dergiye gittim. Dergiye gittiğimi daha önce söylemiştim; değil mi?” Başımı salladım. O sürdürdü konuşmasını: “Ne yapayım diye fikir almak için gittim. Zaten yardım sözü vermişti ya adam. İş artık onlara devreder, ben çekilirim diye düşünmüşümdür belki.”

“Evet anladım. Ne konuştunuz?”

“Adam bu sefer yalnız değildi. Odada üç dört kişi vardı. Genç okurları. Anladığım kadarıyla belli bir çevrede popüler biri. Sonra ne oldu? İşte konuştuk. Ha, başlangıçta tatsız bir şey... Yani bana karşı

sıcaktı yine, iltifatlar etti. Fakat gençlerden birine emir verdi; o hoşuma gitmedi. 'Git' dedi, 'bana iki kaşarlı tost, bir de ayran al, gel!' Çocuk önce biraz bozulur gibi oldu, sonra kuzu kuzu gitti getirdi. Ta aşağıdan, kantinden. Hiç değilse parasını verecek zannettim; onu da vermedi. Şaşkınlığım yüzüme vurmuş olacak ki, adam izah etti: (Dürüsttü bak, onu takdir etmek lazım.) Çocukların önünde herkesin içinde açtı konuyu. Dedi ki, 'Biz sistemin kuşatması altındayız. Ciddi kuşatma altında, imkânsızlıklar içinde direniyoruz. Bir kültür muhafefeti örgütlemeye çalışıyoruz. Buraya gelen de bu kalkışmaya omuz vermeli. Hiç değilse elini taşın altına sokanları sembolik olarak desteklemeli. Desteklemeli ve beslemeli...' dedi. Aynen böyle. İki tost bir ayran parasından ne çıkarmış. Ama o parayı veren kişi böyle işlerin parasız yürümediğini anlarmış. Birileri eğer kendi aydınlarının olmasını istiyorsa; onları beslemek zorundaymış. Bunun ikinci bir yararı daha varmış: Gençlerin küçük burjuva gururunu kırmak lazım olmuş. Sembolik ama, anlamlı! Hak verdim adama. 'Gerçekten. Bende de vardır bu gurur. Yabanıl gurur... Şimdiye kadar hiçbir yararını görmedim. Bu gurur olmasa ohoo çok daha başarılı olurdu. Zengin olurdu, ne bileyim ünlü olurdu. Neyse. İşte böyle şeyler..."

"Adamla başka neler konuştunuz?"

"Birçok şey. İnsan Hakları Birliği'nde karşılaştığım muameleyi anlattım. Çok kızdı. Çaycıyı örnek gösterdi. Parası verilmeyince çaycı çok kabalaşıyormuş. Suratı bir karış, döver gibi çay uzatıyormuş. Parasını verdiği zaman aniden kibarlaşıyormuş, birdenbire cana yakın bir insan olup çıkıyormuş. Adamın ölçütü paraymış çünkü. 'Bizim solcularımızın ise ölçütü yok' dedi. Her zaman her şart altında kabaymışlar. Böyle komik komik şeyler anlattı, beni korkunç güldürdü..."

"Bu kadar mı?"

"Yok... O sırada bir tatsızlık daha oldu. Gençten bir kadın içeri girdi, oturdu. Biraz soğuk merhabalaştılar. Kadın üç beş dakika adamı dinledi. Ondan sonra birden kendi konusuna girdi. İşte galiba biraz borç para vermiş dergiye. Epey olmuş. Şimdi geri istiyormuş. Bir de kitap meselesi var... Basarız demiş basmamış mı, onun için de para mı almış; anlayamadım. Cırcır bağıırıyordu kadın, dinlemek istemedim. Bizimki ağzının payını verdi; o da geldiği gibi çekti gitti."

"Nasıl verdi ağzının payını?"

“Şey, dedi. Aynı şeyler... ‘Bir mücadele içindeyiz’ dedi. ‘Kuşatma altındayız’ dedi. Parayı verememişlerse muhakkak bir nedeni varmış. Herkes sadece kendini düşünüyormuş. Kendi kitabı basılsın, kendi kitabı çıksın... Hakikaten ben de sinir olurum böyle entel heveslilere. Ne yapıp edip ünlü olacaklar ya!.. Ne dedi başka; herkes kendi parasının hesabını yapıyormuş; ama bu paralar nasıl, ne zorluklarla kullanılıyormuş, onu hesap etmiyormuş. Tek tek kişilerin istemlerini değil genel davanın çıkarını düşünmek zorundaymış o. ‘O’ dediğim o adam, yani derginin yöneticisi... İşte bu solcu yazarlardaki ‘ben ben’ kaygısını yok etmeye çalışıyorlarmış ama, çok zor bir şeymiş, tahmin bile edemezmişim zorluğunu. Şey, dedi. Önemli olan savaşmakmış. Bunun için hiç utanmadan elini pisliğe bulaştırırmış. Kızgın demiri de tutarmış, pisliğe de sokarmış elini...”

Aman ne müthiş adam, dedim içimden. Kızmaya başlamıştım.

“Sonra? Yani şu kayıp konusunda bir şeyler sorabildin mi? İşi biraz omuzladılar mı?”

“Yok. Gerçi sordum... Ama pek konuşamadık. Gelen giden çok oldu. Başkaları söze karıştı. Başka konular açıldı. Biraz kaynadı yani doğal olarak. Şey dedi: ‘Her koşul altında araştırmanı sürdür’ dedi. Basın toplantısının haberini gazeteden okumuş. Beni tebrik etti. Yalnız haberde ciddi dil yanıışları varmış. Onlardan örnekler verdi; şimdi hatırlayamıyorum. Neydi neydi...”

“Canım bırak şimdi dil yanıışlarını. Sonra ne oldu, onu anlat.”

“Başka bir adam girdi odaya. Yaşlıca bir adam. O da yazarmış...”

“Sonra?”

“Sonra sonra, diyorsunuz ama anlatıyorum işte. Yani herhalde hepsi bu. Yani bunları konuştuk.”

Gülsüm’ün yüzü daha da pembeleşmişti. Çenesi iyice açılmıştı. Çakırkeyif olmuştu galiba. Böylesi her bakımdan daha iyiydi. İyice sarhoş olsa daha mı çok hatırlardı ne?

“Verdiğin borcu konuştun mu peki?”

“Hayır konuşmadık. O ortamda konuşulmazdı zaten...”

“Anlıyorum..” dedim. Yine bir şey anlamamıştım oysa. “Oradan çıktıktan sonra neler yaptın, hatırlıyor musun?”

“Yine o işi yapıyorum. Vardiya çıkışı benim büroma gelmişti. Ben ona gelişmeleri anlattım. Bu ara H.lerin ünlü avukatların-

dan biri de geldi. Farkında olmadan çok popüler olmuşum. Adamın bürosu zaten yandaki handa. Geçerken uğramış. Tebrik etmek için. Aslında politik davalara pek bakmaz. Öyle biliyorum. Daha çok büyük işler. H işadamlarının işlerini falan alır. İki konuk benim büromda yan yana oturdular. Hatırladığım ilginç bir şey de bu. Garibime gitmiş demek ki. Aradaki zıtlık. Bizim işçi süklüm püklüm, o herif gelince daha da süklüm püklüm oldu. Avukatsa padişah gibi oturuyor, yayıldıkça yayılıyor. Takım elbisesi kim bilir kaç para. Bir parfüm sürmüş; ithal, elli metreden duyuluyor. Öbürünün solcu olduğunu anladı kesinlikle. İşçicik elindeki emekçi gazetesini çevirip duruyordu. En çok övündüğü şey. Avukat gelmeden bayrak gibi tutuyordu, geldikten sonra nereye sokacağını bilmez oldu. Herif de üstüne üstüne gitti. Bunu bir güzel sorguya çekti. Güncel politik sorumluluklar üzerine. Ben o konulardan anlamam. Şu konuda ne yapıyorsunuz, bu konuda ne düşünüyorsunuz... İşçi de anlatmaya çalışıyor. Öbürü tatmin olmuyor. O tatmin olmadıkça işçi daha da ezilip büzülüyor. Söyledim ya ben bu işlerden anlamam. Ama, çok komiğime gitti. “

“Nedir komiğine giden?”

“Anlattım ya. Bir gariplik vardı işte. Ters bir durum. Politikadan anlamıyorum, belki ondan garibime gitti.”

Benimse morali bozulmuştu, terlemiştim.

“Başka anlatacağın şey yok mu?”

“Geçmişimden pek çok şey hatırlıyorum aslında. Ama ilginin çeker mi bilmem.”

“Anlatman ilgimi çekmesi açısından değil, başka şeyleri anımsamana yardımcı olması bakımından önemli. Sen her şeyi anlat. Aklına şimdi geleni, dün geleni, her şeyi...”

Gerçekte olayın sonucunu müthiş merak ediyordum. Başına ne gelmişse bu olaydaki gelişmeler sonucu geldiği artık kesin gibiydi. Ama ne yolla, nasıl? Bunun dışında anlatacakları ilgimi çekmezdi artık. Yok, yalan söylememeliydim: Cinsel yaşamı hakkında anlattıkları da merakımı kamçılıyordu. Doğrusu buydu.

“İlk sevgilimi hatırladım. Hatta onunla nerelerde neler yaptığımızı. Onunla buraya gelmiştik. XY'ye... Bir hafta. Belki biraz daha uzun. Birçok yeri gezdik. Çok güzel günlerdi... Bir daha ele geçmeye-

cek zamanlar, biliyorum. İçimi yoğunlukla dolduran.. Yoğunluk diyorum, aşk gibi, tam aşk da değil daha güçlü... Tüm çevre, sevgilim, sevgim içimde eriyordu. Anlatamıyorum... Bir parka gittik birlikte. Bir ağacın dibinde yatmıştık. Kucak kucağa. Belki bir saat. Sonra cebinden bir kâğıt çıkarmıştı. Adı Harun'du. Cebinden bir kâğıt çıkardı. Aşkımızı, yani birbirimizi sevdiğimizi yazdı. Çocukça biraz ama, güzel. Sıkıca top etti, bir ciklet kâğıdına sardı. Sonra ne yapacak diye baktım; ağaca tırmandı. Şöyle dört beş metre yukarda küçük bir kovuk görmüş. Topu o kovuğa yerleştirdi. Yıllar sonra, belki on yıl sonra onu ağaçtan çıkaracağız, dedi. Ben de gülmüştüm. On yıl korkunç uzun bir zaman gibi gelmişti. Şimdiden dokuz yıl olmuş. Göz açıp kapayınca dek geçmiş dokuz yıl. Bir yandan çok yeni bir anı, bir yandan çok çok eski... Kafamın haline göre değişiyor. Hangisi daha gerçek diye sorarsam kendime, zamanın giderek daha hızlı aktığı doğru. Belki on yıl sonra tekrar yavaşlayacak. Kadeh şeklinde bir oyuğa bırakılan bilye düşün. Fizik deneyi... Ama hayatımın en güzel günüydü."

"İlginç" dedim. "Neredeydi acaba o park?"

"Şehir haritasından baktım. Galiba FERT parkı. Kuzey XY'de. Biraz daha iyileşirsem gidip bakacağım; aynı park mı. Ağacı bulursam belki kâğıdı da kontrol ederim."

"O parkı biliyorum" dedim. Birkaç kez gitmiştim gerçekten. Gordon'un evine iki istasyondur.

"Biliyor musun; tomografiden sonra beni merkezden çıkarmayı düşünüyorlar. Artık yapabilecekleri çok az şey kalmış. Durumum gayet iyiymiş."

"Güzel" dedim. Aklım hâlâ demin anlattığındaydı. "Ne oldu sonra aşkınıza?"

"Bitti... Ben bitirdim. Onun da suçu vardı ama daha çok ben bitirdim. Sıkılmıştım... Daha canlı bir yaşam istiyordum. Sonra öyle bir yaşamı da tattım. Yıllarca. Elime ne geçti? Belki hiçbir şey. Ama hiç değilse birçok şeyi yaptım, içimde kalmadı, diyorum kendime. Harun'la birlikte olsaydık belki her şey daha güzel olurdu. Belki de çürürdü ilişkimiz. Az önce buruk da olsa mutlulukla anımsadığım şeyi sadece buruklukla anımsardım... Bugünlerde daha çok rüya görüyorum. Yine kendimi çırılçıplak gördüm. Anlatayım mı?"

“Hı hı” dedim.

“Bisiklete binmişim. Bisikletle markete girdim, alışveriş ediyorum. Kimse de dönüp bakmıyor. Ben de utanmıyorum. Hatta yaşlı bir kadın yanındaki küçük kıza beni gösterdi; sen de bunun gibi olacaksın, dedi. Bunu sanırım olumlu manada söyledi. Bunu gördüm... Bir de şey; küçük kızdan aklıma geldi. Bu bir rüya değil. Bir anı kıymığı... Karlı bir gün. Ben gitar kursundan dönüyorum. Çamlar arasında ıssız bir yol. Çamlar da karla örtülü. O zaman ünlü bir film vardı. Bir doktorun Komünist devrim sırasında başından geçenler... Kendimi onun sevgilisi gibi görüyordum. Başroldeki kızın yerinde. Çevre biraz kasvetli ve ürkütücüydü ama tam filmdeki gibi. Ben çok mutluydum. Umutluydum demek daha doğru. Çocukken ya da ilk gençlikte mutlu olmak daha kolay. Biraz umutlu olursun gelecek güzel günler için, ilerde yaşayacağın çok iyi şeyler için; tamam... Kırık-dökük bir anı daha: 23 Nisan sabahı. Güzel bir bahar sabahıydı. Cıvıl cıvıl. Şenlikli. Galiba öyle sabahların en sevindirici yanı da tatilin yakın olması. Üzerime en yeni önlüğümü giymiştim. Kendimi çok güzel hissediyordum. Daha evden çıkarken kazanacağım övgülere hazırım... Şiir okuyacaktım. Öğrenciler adına okunacak tek şiiri ben okuyacaktım. Şaşırdır da kekelerim diye hiç korkmuyordum ha! İlginç değil mi? Hiç heyecan yoktu içimde. Belki o kısmı bellek siliyor. Güzel duygular kalıyor geriye. Fakat gerçekten heyecanlanmamış olabilirim. Çünkü başkalarının çok heyecanlandığı birçok şeyde ben heyecanlanmam. Başkalarının heyecanlanmadığı şeylerde heyecanlanırım. Bakın şimdi aklıma kötü bir anı geldi. Nasıldı?... Deminkinin mutsuzu. Yine böyle prensesler gibi giyinmişim. Yine bir yere gideceğim. Okul temsili gibi bir yere. Tabii yine başroldeyim. Yine okula yalnız gidiyorum. Annemin migreni tutmuştur; babam ‘ne lüzum var’ demiştir. Okula girmek üzereyim; bir araba geçti hızla. Yanımdaki su birikintisinden geçti. Şaar! Ben baştan aşağı çamur içindeyim. Koşa koşa eve gittim. Yolda hiç ağlamadım, eve girince koyverdim. Annem güçbela razı etti beni. Dolaptan eski elbisem çıktı. Babam briç partisinden çağrıldı. Şişmiş gözlerle yetiştim. On beş dakika geç de olsa yetiştim. Ben ölüp ölüp dirilerek yetiştim ama temsil zaten yarım saat geç başladı. Meğer müdür de babamın yanında briç partisindeymiş.... Herif babamdan sonra kalkmış. O olaydan sonra karar aldım: Hiçbir şey

için kendini parçalama, dedim. Daha dokuz yaşında.”

Aşırı duygusal biri sayılmam ama küçük çocukların üzülmesine hiç dayanamazdım. Şımarıklıktan ötürü üzülmemişlerse tabii. İçimden bir şey kopardı. Şükür ki Gülsüm’ün son sözlerindeki paradoksa aklım gitmişti; pek etkilenmemiştim. Hiçbir şey için kendini parçalamama kararı almıştı güya Gülsüm. Sonunda kafasını paramparça etmişti.

Ben de ona aklıma gelen şeyi anlattım. İki gece önceki rüyamı. Rüya demek yanlış olurdu; basbayağı varsanıydı. Uyku öncesi varsanı. Yatmıştım; daldım dalıyorum; dışardan gelen bir zurna sesi duydum. Hatta zurnanın çaldığı basit oyun havası bile hâlâ kulağımda. Adam neredeyse pencereimin önünde çalıyor; para topluyordu. Topluyor olmalıydı; çevresinde çocuklar... E.ce ve B.ce konuşmaları, bağırışları... Benim semtte, en azından bizim sokakta hiç B oturmaz... Bildiğim kadarıyla... Gözümü açtım; fırladım; zurna sesi devam ediyordu. Bu E’ler ne anlar zurnadan. Perdeyi açtım, arka bahçeyi gördüm; ses kesildi. Ses gidince doğal olarak zurnacı da kayboldu. Güldüm kendime, ön tarafa bakmadım bile...

Gülsüm bu anlattığıma çok güldü. Gülünce daha da güzel gözüktü bana. Bu kız sarmaya başlamıştı beni.

“Demek ki B ile en çok özdeşleştirdiğin şey bir zurna” dedi. “B’yi özledikçe aklına zurna geliyor. Fakat daha fazla kurcalamaya-yım; ruhbilimden anladığım kadarıyla zurna gibi uzun şeyler pek iyiye yorumlanmaz.”

Gülümseyerek karşılık verdim. Kızı artık kaldığı yere götürebilirdim. Arabayı getirdiğim iyi olmuştu. Bir an düşününce ayrımsadım ki, arabayı zaten bu olasılığı gözeterek getirmişim. Tuvalete gitmek için izin isteyip çıktım. Neydi gerçekten düşümdeki zurnanın anlamı? Zurna!.. Bir arkadaşım bu sözcüğü çok kullanırdı. “Zurna adam” onun sözlüğünde, hep kendi küçük çıkarlarını düşünen, yaralı parmağa işemeyen, buna karşın ağzı iyi laf üretip güzel şeyler yapıyor-muş izlenimi veren, samimi görünümlü boktan adam demekti. İki-zim gibi. İkizimle bizim ülkenin insanını özdeşleştirdiğim kesindi.

Bu kız yarım beyniyle böyle şeyler düşünüyor, cin gibi bağlantılar kuruyordu. Kim bilir sağlıklıyken nasıl akıl yürütüyordu?

Hatırlamak istemiyorum, fakat hatırlamalıyım. Cuma gecesi... Korktuğum geldi başıma. Geç vakit eve dönmüştüm. Biraz televizyona takıldım, bir gerilim filmi vardı ikinci kanalda. Sevmedim. Güzel bir caz programı buldum, biraz onu izledim. Sonra televizyondan gelen müziği dinleyerek ertesi günkü gezi için hazırlık yaptım kısaca. Süt içtim, dişlerimi fırçaladım, çok geçmeden de yattım. Olağan dışı hiçbir şey çarpmamıştı gözüme. Ne eve girerken, ne de yatmaya hazırlanırken... Yorgundum; derin uykuya dalmışım. Saat kaçtı bilmem. Uyku arasında komşulardan ya da bahçeden gelen bir ses duyar gibi oldum. Tok bir patlama sesi. Fazla yüksek değil... Yeniden dalmak üzereyken yeni bir ses duydum. Yan odadan gelir gibiydi. Ayak sesi ve bir şeyin devrilme sesi. Belli belirsiz. Yan oda... Yani evimin içi. İrkilerek uyandım. Sessizliğe kulak verdim. Yanılmış olsaydım keşke. Yan odanın kapısı yavaşça açıldı. İçerde biri ya da birileri vardı. Bekledim bir süre. Çok hafifçe devam ediyordu ses. Fare sesi gibi. Patlamayı, sonra da ardından duyduğum devrilme gürültüsünü fare yapamazdı besbelli. Kapıyı kim açmıştı. Leyla? Onda anahtar yoktu. İsrarlarıma karşın almıyordu; anahtar bile almayan kız, hiç gece yarısı gizlice girer miydi evime. Yatakta oturup kapımı açmalarını bekleyemezdim. Başucumdaki dolaba attım elimi. Üstünde duran kamp baltamı sessizce kavradım sıkı sıkı, derin bir nefes aldım, korkunun verdiği cesaretle kalktım. Işığı yaktım.

“Kimdir o? Tanıt kendini yoksa vururum!” Sesimi daha da yükselterek bu kez B.ce bağırdım: “Hemen tanıt kendini, yoksa vururum!”

Ses yok... Karar vermeliydim. Telefona mı sarılsam? Polis gelinceye kadar?.. Yine de caydırıcı olabilirdi. Telefonla polisi aradığımı duyması. Fakat elinde silah olan kişi telefona sarılmazdı, açar kapıyı yürürdü adamın üstüne. Bir karar ver, dedim kendime. İçerde sakla-

narak bağırıp durmanın anlamı yok, korktuğumu sanabilir.

Şansım varmış ki, karar verip uygulamama gerek kalmadı, bir patırtı duyuldu. Hemen kapımın önünden salona doğru.. Bir adam koştu ya da adamlar... Dış kapı açıldı; bir çarpma sesi... Koşanın ayak patırtısı hızla uzaklaştı. Birkaç saniye içinde gerçekleşti bunlar. Kalbim duracak gibi sıkıştı, sonra hızla atmaya başladı. Daha yirmi otuz saniye çakıldım kaldım yerimde. Olanlar, yani duyduklarım... Rüya mıydı, gerçek mi? Sonra ben de açtım kapımı, ön pencereye gittim. Kimse görünmüyordu. Birer birer tüm ışıkları yaktım hemen. Arka odaya gittim. Kapı açıktı. Bahçeye açılan kapı... Adam önce camı kırmış, sonra açmış. Bilgisayarımın klavyesi yerdeydi. Çekmecelerden ikisi aralıktı. Eşyaları gözden geçirdim, dolapları kontrol ettim, kayıp, çalınmış bir şey ilk bakışta yoktu. Biraz soluklandım. Sonra polisi aradım. "Hiçbir şeye dokunmayın" dedi karşıdaki. Ben dokunmuştum bile. "Sabah mı ekip gönderelim şimdi mi?" diye sordu adam. Ben soğukkanlı görünmek için, "Sabah erken gelecekseniz sabah olsun" dedim. "Saat sekizde hazır olun" dedi polis. Teşekkür ettim, kapattım telefonu. Bizim sapıksa ve parmak izi bırakmışsa belki yakalatabilirdim adamı. Yoksa polis gelse ne olacaktı, gelmese ne olacak...

Büyük dolabı önüne çekerek camı kırık kapıyı iptal ettim. Önüne dolap çekmekle parmak izi silinecek değildi ya! Sabaha kadar kilit-siz kapıyla uyuyamazdım. Yatağıma uzandım, yine ışıklar açık, dinlenmeye çalıştım. Sabah EKS'e gidecektik. Vaz mı geçseydim? Olan olmuştu. Böyle bir şey için programımı iptal edemezdim. Kalbim hâlâ gümbür gümbür çarpıyordu.

Kararımı uyguladım. Evdeki iş dokuza doğru bitti; sonra yola çıktık. Gordon, ben ve başka bir E arkadaşı; bayan Lucy. Bir başka B arkadaş daha gelecekti; bizim Doktor. Bayan Lucy çağırmıştı onu; ama işi çıkmış, gelememi. Bayan Lucy'yi geçen yıl tanımıştım. Çok cana yakın, bizim esprilerden müthiş anlayan bir kadın. Buradaki sığınmacı B toplumuna ve daha çok da H.lere yakın ilgi duyuyordu. Zaten ben de o nedenle tanışmıştım. Pek az B.ce bildiğinden ilgi duyduğu insanların kazmalıklarının farkında değildi. Ben de ses etmiyordum, ne gerek vardı. Gerçi bazı düşüncesizlikleri ayımsamıyor değildi. Çoğun bunları kültürel farklılığa bağlıyordu, hatta onların tarzını daha sıcak buluyordu. Ya da daha samimi bazı sohbetlerimiz-

de çıtlattığı gibi, öyle düşünmek istiyordu; çünkü batı toplumundan da, onların değerlerinden, yaşam biçiminden de içine bulantı gelmişti. Bizim vatandaşların kimi zaman beni bile çileden çıkaran davranışlarını genellikle pek sevimli görüyordu, bunlardan mutlu oluyordu.

EKS'e gidiş amacımız işçi direnişine destek vermektir. Bir bölüm liman işçisinin iki yıla yakın bir zamandır sürdürdüğü bir grevdi bu. Adamlar patronu dize getirmek üzereydiler. Bayan Lucy öyle önemsiyordu ki grevi, karşılaştığı kim olursa olsun, bir merhabadan sonra, liman işçilerini ve direnişlerini anlatmaya başlıyordu hemen. Benimle tanışır tanışmaz da aynı konuyu açmıştı. Anlatırken öyle heyecana kapılmıştı ki, direnişe kaç işçinin katıldığı şeklindeki soruma verdiği yanıtı anlamamış, rakamları karıştırdığımı sanmışım. "Dört yüz elli işçi mi?" demiştim; "Biraz az değil mi bu sayı?" Meğer dört yüz elli değil, topu topu kırk beş kişiymiş. Bir otobüs adam. Bizde bir otobüs işçi trafik kazasında ölür; haberi ertesi gün gazetelerden düşer. Kırk beş kişinin grevi için kimse bildiri bile basmaz. Bizde siyasi olaylarda her ay kırk beş kişi ölür. Böyle yorumlarımıza biraz bozulur gibi oluyordu bayan Lucy, ama iki dakika sonra kendini toplayıp anlatmayı sürdürüyordu. Sayı değil, işin sembolik önemi büyükmüş. Doğru olabilirdi. Fakat yine de, "Hey gidi koca E" derdik. "Hey gidi dünya! Ne hallere gelmişsin." Birkaç yıl önceki maden işçileri direnişi bununla kıyaslanmayacak kadar büyüktü. O zamandan bu yana kimse-den gık çıkmamıştı. E sosyalistleri kırk beş kişiyle heyecanlanmaya çalışıyordu artık. Ne yapalım...

Bayan Lucy kaç zamandır ısrar ediyordu. Sonunda bu haftaya kismetmiş. Gordon'a da önerdim; böyle şeylere bayılır. Meğer iki hafta önce Lucy ile beraber hac farızasını yerine getirmiş. Lucy hep trenle gidiyormuş. Çok uzun yol olmadıkça treni sevmem. Yine benim ısrarım üzerine arabayla gitmeyi kararlaştırmıştık. Çevresi yeşil otobanlarda otomobil sürmeyi ne de özlemiştim. Böylece EKS çevresini de gezebilirdik.

Bayan Lucy B.lerin, H.lerin ilgisini liman grevine çekmeye çalışıyordu. Bizimkilerin buradaki bir fast-food lokantasında örgütlediği grevle o grev arasında köprü kurmuştu. E sosyalistleri sığınmacıların gösterdiği dayanışma heyecanına hayran kalmışlardı. Görüyor musu-

nuz, demişlerdi, şu coşkuyu, şu devrimci özveriyi; onlarla yarışamayız bile! Sadece birkaç hafta sürmüştü balayları. Ne bilsinler coğrafyamız insanının boy ölçüşülmez maymun iştahlılığını. Sonra bizim taraf onlara hayranlık duymaya başlamıştı; her şey sırayla... Yine de bazı E solcuları B.leri ve H.leri pek seviyordu.

Gordon'un sosyalist dayanışma heyecanının altında başka bir heyecan daha yatıyordu. Limandaki işçi önderlerinden birinin kızıyla tanışmış. Ne çabuk! Yıldırım aşkı... Bizim çocuk romantiktir biliyordum, hemen âşık olabilir, ama karşı tarafı tanıımıyordum. Meğer durmadan telefonla görüşüyorlarmış, Lucy'nin takılmalarından öğrendim.

Pek fazla haşır neşir olmadıkça seyretmeyi sevdiğim çayırıkların, ağaçlı tepelerin dingin renkleri arasında asfaltta kayıyorduk. Benim araba eskidir ama rahattır. Radyomda lirik bir Y halk şarkısı... Fakat içim rahat değildi. Aklımdan kovmaya çalışıyordum; yine geliyordu geceki olay. Sabah buluştuğumuzda anlatmıştım bizimkilere, epey konuşmuştuk. Hatta Gordon bir süre kendi evinde kalmamı önermişti. "Düşüneyim" demiştim. Şimdi tekrar açmaya çekiniyordum. Oysa bir şekilde rahatlamalıydım. Ama nasıl? Onlar da çekiniyorlardı belli ki, daha fazla soru sormuyorlardı. Gülüp geçilecek mesele değildi. Aklıma en az altı olasılık geliyordu. Eyşan'ı bile katmıştım hesaba. Hiçbir olasılık hoş değildi. Hepsi birbirinden tatsız... Gordon'sa durmadan gülüyordu. Lucy'nin anlattığı her şeye. Keşke biraz içki olsaydı, içirseydim de ciddileşseydi herif...

Bir süre geçti; kendiliğinden rahatladım. Anlayamadım nasıl olduğunu. Kafaya takmaya değmez bile demiyordum, çünkü zaten takılmıyordu kafama. Hey gidi doğa! Dertlerin en iyi ilacı.. Bazı arabaları geçiyordum, bazıları da beni geçiyordu. Uygur yüzler görüyordum araçlarda. Temiz erkekler, kızlar, çocuklar.. Onlarla aynı ülkede yaşamaktan tarifsiz memnundum. Ben yoksa gizli bir E miydim? Acaba aslında buraların çocuğuydum da yanlışlıkla mı B.de doğmuştum. Onu bilmem ama yanımdaki iki E.den daha çok E.ydım, bu kesin. Beni B.ye sadece gözlem için göndermişlerdi. Yaşamımın başlarında. Biraz sıkıntılı ve uzun bir gözlem için.

Sonunda grev yerine vardık. İşçiler bizi çok sıcak karşıladı. Ortalıkta yirmi kadar insan vardı topu topu. İşçiler, eşleri, çocukları... Za-

ten direnişçilerin çoğu ek işlerde çalışmak zorunda kalmışlar. Beş dakika sonra komşu şehirden başka bir heyet geldi; dört işçi. Önce biraz grevin ve dayanışmanın öneminden bahsedildi, sonra havadan sudan sohbe geçildi. Öğle yemeğini yolda yemiştik. Balık patates tekliflerini geri çevirdik. Bize kahve ve elmalı pay ikram ettiler. Oturduğumuz yer bizim öğrenci kantinlerine benzer bir yerd. Biraz daha iyisi. Önce biraz laflara karıştım, sonra sustum. Odamda raflarda duran yığın yığın kitaplar geldi yine aklıma. Merkez XY'deki o büyük kitapçılarda teşhir edilip satılan bin bir çeşit literatür... Kitaplarla o anda yaşadıklarım arasındaki umut kırıcı kopukluk gözüme battı. Bu işçiler sinir bozacak kadar haklıydı. Yüzlerce yıllık demokrasi ülkesinde, o ülkenin göbeğinde sendikasıızlaştırma ve grevsizleştirme baskısına direniyorlardı. Fakat gazetelele mini haber bile olamıyorlardı. E halkı en çok prenseslerinin o gün ne giydiğıyle ilgileniyordu. Genç hanımefendinin ne denli âlicenap olduğıyla. Buradaki küçük kalabalık ise yeni bir düzen getirebilmek şöyle dursun, kafalarda soru işaretleri bırakacak kadar bile gizilgüç sahibi görünmüyordu. Moral bozucu gündemleri kafamdan hemen kovarım. Gene öyle yaptım. Gordon'la anlaştık, Lucy'yi orada bıraktık (Akşam dönüp alacaktık onu); ayrıldık. Orta yaşlı iki işçi arabamıza bindi, liman çıkışına kadar geçirdi bizi. Buna hiç gerek yoktu aslında, jest olsun diye yapmışlardı. Onca yolu geriye yayan döneceklerdi. Sevecenlikle sıktılar elimizi. Gordon'un gözleri doldu. Dedi ki bana; "Düşün, şu iki tertemiz işçi, bu halleriyle başbakan ya da bakan olsalar, şimdikilerden daha mı kötü yönetirler ülkeyi?" "O da denendi; fakat işlemedi" dedim. "Yanlış olduğundan işlemedi değil" diye itiraz etti. "Bu ...min insan soyu işletmedi. Ütopyamıza bile layık değil orospu çocukları!.." Sustum. Sinir bozucu gündemleri kafamdan kovarım.

Kız Gordon'a ileti bırakmış. Şehir dışında büyük babasının evindeymiş. Bizimkini orada bekliyormuş. Önce çiçekçi aradık, bulduk, güzel bir buket yaptırdık. Tekrar yeşile çıktık. Hava güzeldi. İçim sevinç doldu. Tepelere çıktıkça kâh yakından kâh biraz uzaktan okyanus görünüyordu. Bulutlar kaydıkça ışık azalıyor çoğalıyor, tüm renkler, yeşiller, sarılar, maviler, pembeler ton değiştiriyordu. Hava serindi, rüzgârlıydı; yine de kokuları, tazeliğı iyi alabilmek için pencereleri açtım. Gordon ses etmedi, zaten hülyalardaydı. Sevimli bir köy

pubının önünden geçtik. Harita yardımı ve tarif üzerine devam ettik. Az sonra yapılar seyrekleşti. Uzakta koyunlar... Keşke o pubda oturup bir şeyler içseydik. Köy publarının havası başka olurdu, ne zamandır koklayamamıştım... Sonunda aradığımızı gördük. Yol üzerinde bahçe içindeydi. Küçük, güzel bir ev. Masallardaki gibi. Az daha yaklaşıncaya, dışarda kilim gibi bir şeyleri tahta çite asan kızın yüzü seçildi. O'ymuş. Arabayı durdurdum. Önce Gordon indi. Ben ağırdan aldım, daha sonra yaklaştım. Fena kız değildi. Hoştu. E.lilere değil, B.lilere benziyordu. Doğrusu beni pek sıcak karşılamamıştı. Öyle olunca ilk andaki kadar hoş görünmemeye başladı bana. Herhalde birtakım çekici özellikleri vardı ki Gordon hemen tutulmuştu. Amaan, bana neydi canım! Bizimkini üç saat sonra oradan almak üzere anlaştık. Kız nezaketen "Siz de kalın lütfen" dedi. Yarım ağızla bile olsa söylemesi hoştu. Tekrar ısındım ona. Kalırdım ama yakışık almazdı. Bana gezip görebileceğim yerleri tarif etti. Sonra sarmaş dolaş içeri girdiler.

Arabayı sürdüm. Az sonra kızın tarif ettiği tepeye vardım. Burada yol denize iyice yaklaşıyordu. İnilmeyecek kadar dik bir yarın kenarından geçiyordu. Seyir için yapılmış park yerine, kıyıya diklemesine yanaştım. Başka araç yoktu ortalıkta. Arabadan indim, korkuluğa dayandım. Bulunduğum yükseklikten okyanusun kabaran dalgaları, aşağıdaki kayalara vurdukça saçılan, yayılan bembeyaz köpükler gayet net görülebiliyordu. Aklıma eski bir film geldi. Birçok sahnesi hatırladığım kadarıyla böyle kıyılarda geçiyordu. Y. li Kız... Filmi belki orada değil, buna benzer herhangi bir kıyıda çekmişlerdi. Dalga dalga yükselen derin maviliğe, acımasız kayalıklara baktım, içim ürperdi. Rüzgâr sertti uçurumun kenarında. Soğuk içime işlemişti. Böyle tenhayken hayli korkutucuydu çevre. Arabaya döndüm. Üşüyüp üşüyüp sıcak arabaya dönmek ne hoştu. Fakat titremem geçerken sevincim de söndü. Hafif bir efkâr vurmuştu kafama. Tatlı bir efkâr diyemem. Birazcık umutlu bir efkâr. Hiç umut olmamasından iyiydi. Bir kahve olsaydı keşke dedim içimden, ya da azıcık içki. Yanıma bir araba yanaştı. Lüks bir araba. İnen olmadı. Koyu camları içerisini göstermiyordu. Hah, Gordon sigarasını arabada unutmuştu. Arada sırada bir iki tane içer. Denize karşı bir sigara tellendirdim.

Bay William ne demek istemişti acaba? Üst gözetmenle yaptığı-

mız görüşmeleri son aylarda hafife almaya başlamıştım. İşi iyice kapmanın verdiği özgüvenle. Bunda biraz da Hesna'nın etkisi söz konusuydu. Elinden gelse adamı bir kaşık suda boğardı. Fakat yine de yararlı bir usuldü gözetimden geçmek... Bırakın üst gözetmeni, işe yeni başlayan bir meslektaşla bile iş üstüne tartışmak yararlı olurdu. İnsan kendini görüşmenin, görüşmelerinin havasına kaptırdığından birçok önemli noktayı atlıyordu. O anki kişisel sıkıntılarından veya rapor yazmak, bakanlık görevlilerine dert anlatmak gibi kılıgısal yükümlülükleri kotarma kaygısından görüşmelerdeki hatalar ayırımsanamıyordu. Konuşmalarını özet biçimde bile başkasına aktardığında baze.1 dinleyen uyarmadan, kendi ayırımsıyordu eksiklikleri, yanlışları. Bay William'ın yorum ve önerileri kimi zaman sulanmış bir beyinden çıkıyor izlenimi verirdi; kimi zaman aşırı dinamikçiliği insanı güldürür ya da kızdırdı. Ama boş adam değildi. "Sen" dedi, Gülsüm üzerine tartışırken; "bu kııda çok önemli bir noktayı atlıyorsun..." "Özellikle neyi açtırmam gerekiyordu?" diye sordum. "Onu bilemem" dedi. "Zaten söylemek istediğim, bir şeyleri daha çok öğrenebilmen veya öğrenememenle ilgili değil. Aksine, anlatılanlar, yani hikâye veya hikâyeler seni çok fazla sarmış; kaptırmışsın kendini; asıl altta yatanı araştırmamışsın bile." Dinamik yaklaşımda anlatılanlar değil, onun yorumu, yani asıl anlatılmak istenen ya da gizlenmek istenenin bulunması önemliydi. Adamın uyarısını önce bu türden klasik bir uyarı sanmıştım. Oysa yaklaşımı klasik değilmiş. "Bu kız çok değişik" dedi bana. "Çok değişik bir şeyler var; bunun ne olduğunu çıkarmalısın, ama sanırım, 'onun ağzı senin kulağın için değil.'"

Sonra Hesna'yla görüştüm. William'la konuşmamızı ona anlatmadım. Gariptir, Gülsüm'den de pek az bahsetmiştim Hesna'ya. Mesleki sırları ortaya dökmeme ilkesinden değil. İlginç bulduğum görüşmeleri ona aktarırdım ara sıra. Ama, ara sıra ve kısaca... Demek herkese daha çok kendi kişisel sorunlarımı açıyordum. Demek bu da benim tarzımdı. Demek insan kırkına da yaklaşırsa kendinde yeni bir şeyler keşfedebiliyordu. Kişisel sorunlarımı açmadığım her seferinde ise Hesna'nın çenesi benimkini bastırıyordu.

Şimdi, onun pek sevdiği TORBOR kafede olmak vardı. Burası da güzeldi ama, anlaşılan doğayı aman aman da sevmiyordum. Bir de yalnızlığı... Ben pubları kafelerden daha çok tutarım ama, TORBOR

hakikaten müthiştir. Gelen gideni kafadır bir kere. İşletenler samimi-
dir, fakat laubali değildir. Yıpranmış demir ve ağacın, fazlasız dingin
ışığının, duvarda asılı antika mandolinin, raftaki kum saatinin
mekânı... O sandalyelerde, masalarda ne kuşakların oturduğunu, ne
sıkı insanların kahve içip bir şeyler okuduğunu, ne yoğun titreşimli
hikâyelerin geçtiğini hissetmek... En çok da, işte bunu duyumsatan
eski havasını tutardım. Hesna, B.den yeni dönmüştü. Birkaç günlü-
ğüne gitmişti memlekete. Yine annesinin sorunlarını çözmek için.
Annesinin sağlık sorunu, annesinin ev sahibiyle sorunu... Elbette
avuç avuç harcama... Ablası hep ALFA'daydı oysaki. Abisi ALFA'da
değildi ama üç saatlik mesafedeydi. İkisi de paraya para demez, Hes-
na'nın yaşam düzeyini sürünme olarak kabul ederlerdi. Ama bir so-
run çıkınca yine Hesna, XY'den yetişir ve hallederdi. Toplumdaki te-
mel çelişkinin emek sermaye çelişkisi değil, uyanık tiplerle saf tipler
arasındaki çelişki olduğuna inanmak üzereydim. Alanlar ile verenler
arasında. Evet, birinci de vardı ama, farklı bir düzlemde... Öbürü de
en az ilki kadar belirleyiciydi.

Hesna, B.den her dönüşünde sinir küpüne dönerdi. Bunun için,
gittiği yerlerde mecburen sesini dinlediği, bakışlarını kaçırmaya çalış-
sa da ara sıra gözüne takılan televizyon programları yeterdi. Ama an-
lattıklarına göre, yetinmemişti edilgin rastlantılarla. Dolmuş kuyru-
ğunda yine kavga ettiğini söylüyordu, sırayı bozmaya çalışan bir ka-
dınla... Postanedeki macerasını anlatıyordu: Bir yere acele telefon et-
mesi gerekiyormuş, postaneye gitmiş, kabine girmiş, alıcıyı kaldırmış,
kartını sokmuş; kulaklıktan şöyle bir kibar bayan sesi duymuş: "Sayın
abonemiz. Borcunuzu ödemediğinizden dolayı hattınız kesilmiştir..."
Zaman zaman çok karamsar görünür Hesna, çoğu zamansa umutlu
ve şendir. Fakat anayurdumuza ilişkin yargıları hiç değişmezdi. Belki
burada kalmasının nedeniydi o ruh durumu, belki de sonucuydu. Ül-
keye dönse adam gibi hiçbir şey yapamayacağı düşüncesini içinde
güçlü tutmaya çalışırdı. Orada hiçbir güzel şey yapılamaz; o halde
burada kalmak her bakımdan doğru! Kimi olumluluklarını benden
fazla takdir etse de genelde B.deki her şeyi küçümser, boş ve umarsız
bulurdu. Burada kalmanın daha işlevsel olduğunu iddia ederdi. Ne
için işlevsel peki? Politik işlevsellik mi? Hayır. İnsanlığa yarar mı? O
da değil. Zaten böyle kavramların anlamsız kavramlar olduklarını

söylerdi kimi zaman. O halde? “O halde”si falan yoktu işin. Hakika-
ten, örneğin neydi şu “insanlığa yarar?” “İnsanlık” kimdi? Kıra çıkar
bu insan dediklerimiz, bir kuzu görür, öper, okşar, çocuklarına elletir,
“Bak yavrum ne cici me!” diyerek güya sevgi yayar çevresine; yine bi-
ner arabasına, az ilerde “kuzu tandır” yer...

Gözlerimi kapattım. Holiday’in müziği yine nefisti. Rahatla, de-
dim kendime. Tüm sorunlarını unut. Zaten çok uzaktasın şimdi on-
lardan. Yalnızsın. Sıcak arabanın içinde. Önünde okyanus. Ama ona
da bakman gerekmez. Yalnızca müziğin sesi. Bir de belli belirsiz
rüzgâr uğultusu... Rahatlamıştım gerçekten. Billie şarkısını bitirdi.
Şimdi saksofon inliyordu tek başına. Sonra o da sustu. Bir kapı sesi...
Araba kapısı... Yana, az öteye baktım. Park etmiş araçtan iki kişi in-
mişti. Biri sakallı, iriyarı. Öbürü zayıf. Zayıf olan pek E.ye benzemi-
yordu. Doğulu olabilirdi. Yavaş adımlarla korkuluğa yaklaştı. Gözle-
rimle izledim. Çok şık giyinmişti. Benden yana bakmıyordu. İri olanı
kaybettim. Arabamın arkasındaydı şimdi galiba. Dikiz aynasından da
görünmüyordu. Sağ yanımda bir ses... Yanımdaydı. Bir şey diyordu.
Uğultudan anlaşılmıyordu dediği... Dügmeye bastım; cam aralandı.

“Ateşiniz varsa, rica etsem, lütfen.”

Gordon’un çakmağını uzattım. Sigarasını yaktı, teşekkür etti.
Kapatım yine camı.

Hesna’nın başına B.ye gitmeden önce ilginç bir şey gelmişti. Ba-
na göre komikti, ona göre hiç değil. Eski pubın üst katında tanıştığı
gizemli komünarlar tekrar karşılaştığını söyledi. Rastlaşma diyordu
ama, kendi arayıp bulmuştu besbelli. İşin sonunda bir bokluk çıkaca-
ğını ta başından tahmin etmiştim. Bir yere gidip oturduk, dedi. Ada-
mın seçtiği yer hiç de tekin değilmiş. Fahişelerin müşteri bekledikleri
kulüpler gibi bir yer. Ortalıkta pek az insan. Hesna işkillenmiş. İşkil-
lenmeye ne gerek, daha birinci dakikada sarkmış herif. Hem de pek
kaba biçimde. Ne kadar kaba biçimde olduğunu sormadım. Biraz ro-
mantik davransa Hesna o denli kızmazdı komplimanlara; hatta hoşu-
na bile gidebilirdi. Öyle düşünüyorum. “O denli” derken kastettiğim
de, hemen orada o an rezalet çıkarması. Herkesin içinde rezalet çıkar-
maktan hiç çekinmez bizimki. Adam çok şaşırmış, “Ne olmuş, dev-
rimciler aşk yapmaz mı!” diye söyleniyormuş boyuna. Herifi elinden
zor almışlar.

Bahsettiği P kadını da gördüm dün. Görüşmelerden sıkılmış, kahvemi alıp bahçeye inmiştim. Hava biraz açmıştı, bahçede rahat oturulabilecek son günleri değerlendirmeliydim. Dinlenme salonu zaten çok kalabalıktı. İyi ki çıkmışım, Hesna oradaydı; yanında da o P kadın. Tahta banka yanlarına oturdum. Hesna beni tanıştırdı. Adı Nadya. Feminizm konusunu tartışıyorlardı. Daha doğrusu kadınların gördüğü baskılardan yakınıyorlardı da, karşılarında bir erkek görünce iş feminizme kaydı. P kadın da her ağzını açışında Hesna'ya hak veriyordu. Canım, hem kendini neredeyse gönüllü olarak bu derece ezdir, hem de feministlik tasla; bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu! Kadınları anlamak gerçekten mümkün değildi. P aksanıyla garip bir E.ce konuşuyordu. Basit ve komik. Hoşuma gitti. Çok doğal, temel bir güzelliği vardı. O da hoşuma gitti. Konuşmasıyla yüzü büyük bir uyum içindeydi. Sarışınlığıma bakmayın, E.ce konuştuğuma da; ben buralardan değilim diyordu. Biraz cahil ve aptal gibi bir yüzdü ama ne cahillikten kaynaklanıyordu o ifade, ne aptallıktan. Başka P.leri de bilirdim; kültürlerinin verdiği bir anlamdı bu. Bana değişik gelir, hoşuma giderdi. Hem çok yırtık, hem çok çekingen, utangaç oluşları... Ben de sanki P insanı uzmanıydım; ahkâm kesip duruyordum kendi kendime. Hepsi, dört beş kişi tanımıştım; o kadar. Neyse, onun için bir şeyler yapmak istedim, bir iyiliğim dokunsun... Ne yapabiliirdim ki? “Soğuk bir şey içmek istemez misiniz?” diye sordum. “Burada yokmuş ki” diye karşılık verdi. “Evet ama, karşiki marketten sizin için alabilirim” dedim. Hesna pis pis sırıttı. Ama kadın azıcık çekinecek de olsa bir kola içmenin fena olmayacağını söyledi. Hemen gittim getirdim. Çok olağan bir şey yapmışım gibi basitçe teşekkür etti, aldı kolasını, içti. Beş dakika kalmadı, gitti sonra. Oğlunu evde yalnız bırakmışmış...

Leyla'yla yeniden barıştık. Önceki akşam da ev arkadaşıyla tanıştım; ne zamandır merak ediyordum. Bir kafede buluştuk. Katedralin altındakinde. TORBOR'dan sonra en sevdiğim odur. Leyla ve arkadaşının karınları açmış; bir şeyler söylediler. Ben kahveye devam... Aslında o kafenin soğuk, sıcak yiyecekleri bayağı lezzetlidir ama benim iştahım her geçen gün daha da kapanıyordu. İçki olmasa zayıflayacaktım enikonu. Leyla da kilolu değildir fakat korkunç yer. İlk partiyi beş dakikada götürdüler, yenilerini söylediler. Ben onlarla dalga

geçmeye çalışıyordum. “Yemek yemek bayanlara hiç yakışıyor mu! Hele çok yemek, hele iştahla yemek, bir kız için akıl almayacak şey” diyordum. “Güzel kadınlar umuma açık yerlerde ağızlarına hiçbir şey koymamalı...” “Biz güzel değiliz, üstelik kadın değil, erkekiz diyorlardı” daha da yiyorlardı, daha da vahşice. Leyla’nın arkadaşı espriden anlayan candan bir kızdı. Tanıştıkları çok olmuyordu ama, şeytan kulağına kurşun şimdilik aralarından su sızmiyordu. Bizimki daha önce söz etmemiş ama, yaptığım işle ilgili birkaç şey anlatınca, kız esasen psikolog olduğumu anladı. Leyla da amma ketumdu ha! Bunu öğrenince benden hemen randevu istedi kız. İşte, bizim meslekten biriyle karşılaşılınca başlayan klasik geyik muhabbeti... Ben zaten kafayı yemiş durumdayım, bir doktor arıyordum, deli olduğumu hemen anladınız değil mi, bu minval üzere... Sorunları çokmuş, erkek arkadaşından ayrılmış. Böyle durumlarda yaptığım gibi işi espriye vurup geçiştirmeye, unutturmaya çalıştım; nafileydi. Benimle muhakkak görüşmek istediğini yineledi. Ücreti neyse fazlasını verirmiş, şu günlerde cebi çok para görüyormuş. “Elindekini sağa sola çarçur etme; fazla gelen fazla gider” dediysem de dinlemedi. Yaşam hikâyesini anlatmaya başladı: Ailesi güney E.deydi. Okuldan mezun olduktan sonra orada burada çalıştığını, doğru dürüst bir iş bulamadığını söyledi. Üç ay önce bir sigorta şirketine girmiş. Yaptığı işle öğreniminin pek az ilgisi varmış, mimarmış aslında. Fakat yeni mesleğinin parası çok iyiymiş... Aynı bizim ülke, diye düşündüm. İnsan aynı insan olduktan sonra, çok geçmeyecek, her yer birbirine tıpatıp benzeyecek...

Mafyacı tipli iki adam arabalarına bindiler, gittiler. Bir ara ciddi ciddi beni izlediklerini düşünmüştüm. Ben de geri geri aldım arabayı, yola çıktım. Kızın tarif ettiği kalıntıya gitmekten vazgeçtim. Canım arabadan inmek istemiyordu. Teybe yeni bir kaset koydum ve yolların tadını çıkarmaya koyuldum. Evet, Leyla’yla barışmıştık. İyiydi bu. Mutlu olmalıydım. Akşam XY’ye dönüp dönmeyeceğimiz belli değildi. Onu Lucy’nin ve Gordon’un keyifleri belirleyecekti. Dönsek de geç dönerdik artık. Bu durumda Leyla’yı yarın sabah arardım. Acele etmiyordum hiçbir şey için. Geceki olaydan sonra imkânım olsa birkaç hafta XY dışında kalırdım.

Aklımı Gülsüm'ün rüyalarıyla bozmuştum. Ben de garip garip şeyler görmeye başlamıştım; hele sabah beni uykumdan uyandıran bayağı film gibi bir şeydi. Terlemiştim. Dışarda hava aydınlanmak üzereydi. Kalbimin çarpıntısını yatıştırmak için kalktım, yüzümü yıkadım. Sonra kahve suyu koydum ısıtıcıya. Arka bahçeme çıktım. Bahçe güzeldi ama hava soğuktu. İçeri döndüm. O saatte herkes uykudaydı daha. Aklıma gelen tüm arkadaşlarım, tanıdıklarım... Son günlerde bayan Lucy yüzünden iyice politikleşmiştim. Orta yaşa merdiven dayadığım sıralarda bu kadarını çekemezdim. Şüphesiz, rüya da ondandı. Sabaha karşı karamsarlığı, rüyanın da etkisiyle hâlâ devam ediyordu. Üstüme hırkamı giydim, kahvemi koydum, yine döndüm bahçeye. XY'nin havasını soludum ağaççığımın altında. Bu havayı, günün her saatinde bu şehrin seslerini, geldiğim günden beri pek severdim.

Bir ayaklanma ordusundaymışım. Ortaçağda. Galiba Şeyh'in ordusu. Hatta Şeyhin özel koruma birliğindenmişim. Şeyh sanırım bizât savaşa katılmamıştı ama, rüyamda açık arazide, savaş bölgesindeydik. Baştan B.de olduğumu sanıyordum; meğer E.deymişim. Üstümde E stili bir zırh vardı. Geçenlerde seyrettiğim ortaçağ filminin kanlı sahnelerinin etkisi olsa gerekti. Bir de Lucy'ye bizim ortaçağ komünisti Şeyhi anlatmıştım. Onların arasına B.deki fakülternden bir arkadaş da katılmıştı. Felaket ilginç bir tip. Sadece yüzünü vermişti rüyama, çünkü ona Gordon diyordum; Gordon'du hakikaten. Hatta yanında sevgilisini de getirmişti. Liman işçisinin kızını. Galiba işçi de müritlerin arasındaydı. Gordon ikide bir zırhını çıkarıp kızla sevişiyordu. Şeyh de görüyordu durumu, ses etmiyordu. Özgürlükçü adamdı ne de olsa! Bir tek ben rahatsız oluyordum bundan. Başkalarının umurunda değildi.

Taburelerimden birini bahçede unutmuşum; iyi de olmuş. Çöktüm tabureye. Eski arkadaşımı yıllar sonra rüya sayesinde hatırlamış-

tım. Pek çok eski tanıdığın varlığını bile unutmuş olduğumu ayımsadım. Nusret'in varlığını... Bir grup arkadaş o gece çok içmiştik. Aralarında Nusret de vardı. Taksi tuttuk eve gidiyoruz, ikide bir kapıyı açıyor, "Ben iniyorum" diyor, güçlükle tutuyoruz. Sonunda kazasız belasız eve varabildik. Herif tutturdu: "Geri döneceğiz, sabaha kadar eğleneceğiz..." Zorlukla içeri attık, sızıncaya kadar başında bekleyeceğiz artık. Sızmadı. Bu kez iyice yüzünü yıkattık, koyu bir kahve içirdik. "Tamam" dedi sonunda; "ben kendime geldim. Bir tuvalete gideyim, sonra yatarım." Gitti tuvalete, beş dakika oldu, on dakika oldu, gelmez... Kapıyı omuzlayıp açtık. Ne görelim, bizimki üçüncü katın tuvalet penceresinden yarıya kadar sarkmış, kaçmaya çalışıyor. Aldık içeri. Yer misin yemez misin!.. Yarım saat.

Bahçe ve kahve çok iyi gelmişti. Ama içimdeki huzursuzluk hafiflese de devam ediyordu. Rüyanın son görüntülerinden olsa gerekti. Karşıdan sultanın askerleri geliyordu. Sayıları bizimkinin en az üç misliydi. "Öleceğiz ama teslim olmayacağız" dedik. Ben demedim, başka biri dedi, biz de ona uyduk. Hiç ölmek istemiyordum, hiç de gözü pek değildim ama, teslim olmak ölmekten beterd. Atlar üstünde metal yığınlarından oluşan iki kütle büyük bir çatırtıyla birbiri içine girdi. Karşımda irikiyım sakallı bir asker gördüm. Bu da garanti köktenci İslamcılarının etkisiyle oluşmuş bir tipti. Adam kocaman baltasını salladı salladı. Elim kolum uyuşmuştu, dehşet ve çaresizlikten parmağımı bile oynatacak gücüm yoktu. Balta tüm hızıyla göğsüme indi. Göğsümün benim göğsüm olmaktan çıktığını, yüzümün yerddeki otlara gömüldüğünü hatırlıyorum en son. O anda uyanmışım. Yok hayır ben yerde yatarken Şeyhi yakalamış, götürüyorlardı. Şeyh gülümsüyordu. Olacakları önceden bilenlerin gülümseyişi... Onu götürrenler arasında Gülsüm'ü gördüm. Üstünde siyah mini etek vardı, yayaydı. Demek o bir hainmiş! diye düşündüm. Demek hainmiş!..

Evime giren adamın ya da adamların da payı vardı şüphesiz huzursuzluğumda. Silah ruhsatı almak için resmi başvuruda bulunmuş-tum. Biraz gecikebilirdi. Bizim vatandaşlar "Sana bir tabanca buluruz" demişlerdi. O da elime geçmemişti henüz. Gelse ayrı bir dertti. Yasalı ayrı dertti, yasal olmayanı ayrıca dert!

Aklıma bayan Isabel geldi. Akşam yatarken de onu düşünmüş-tüm. Güzel kadındı; ama içi güzel değildi. Bana selam bile vermiyor-

du artık; ancak çok yüz yüze gelirsek yarım bir baş sallayış... Kariya onca şeyi öğreten sanki ben değildim. Önce bir E sevgilisi vardı. Bir kez Kurum'a gelmişti, görmüştüm. Üst tabakadan, küçük dağları ben yarattım diyen bir tip... Bayan Isabel gibi insanı (belki de politik) iddialar taşıyan bir kadının öyle bir adamdan ne beklentisi olabilirdi? Zulme uğrayanların yaşamını filmlerde bile görmeye katlanamayacak bir burjuva aristokrattan... Sonra o adamı bıraktı (Ya da bırakmadı, nereden bileyim!) bizim parlak yöneticilerden birine yapıştı, herifin odasından çıkmaz oldu. İşin garibi Büyük Patronla da arası iyiydi. Büyük Patron harbi kadındır. Gösterişli şıllıklardan, erkek avcılarından hoşlanmaz. Her neyse; derdim miydi bu benim. En çok beş dakika düşünmeye değerdi böylesi konular. Beş dakikalık hükmün var kadın! dedim içimden. İşte o kadar! İşte o kadar...

Ortalık aydınlanmıştı. Ben yine üşümüştüm. İçeri geçtim. Son aylarda canım kahvaltı yapmak bile istemiyordu. Depresyonda olur bu. Bir de alkoliklerde. Ne depresyondaydım, ne de alkoliktim. Spor bırakmıştım. Herhalde ondandı. İdmana artık kesin olarak başlamalıyım. Böyle çok çabuk yoruluyordum. Yatağa oturdum, dizime battaniyeyi çektim, bir sigara yaktım. Her gün bir iki derken, bu yaştan sonra sigaraya mı başlayacaktım ne!

Leyla'nın arkadaşıyla buluşmuştum. Yine aynı kafede. Güzel mekânlara gitmek lazımdı; bir kez daha anlamıştım. İyi bir mekânda insanın dünyası değişiyordu. Çöplükte yaşayıp mutlu olmak kolay mı! Leyla'nın arkadaşı Emily. Emily'yi ilk görüşte hayli çirkin bulmuştum. İkinci görüşümde güzel bile denilebilecek kadar farklı göründü. Hatta on dakika sonra, onunla yatmanın nasıl bir şey olacağını bile düşündüm. Birkaç yıl öncesinde biraz seçiciydim. Fantezilerimde bile. Gördüğü her kadınla yatmayı düşünenleri hiç anlayamazdım. Sapıklık gibi bir şeydi bu. Fakat ben de onlara yaklaşmıştım. Hiçbir zaman onlar gibi olamazdım ama değiştiğim kesindi. Hâlâ bazıların güzel bulduğunu ben itici bulurdum ama eskisi gibi değildim. Abazanlıktan değildi. Yaşlanmaktan mıydı acaba? Hayır, belki bazı günlere, bazı dönemlere özgü bir şeydi, ne bilecektim ben. Aklıma, bürosunda görüştüğü her kadının ardından, "Ben bunun ne istediğini biliyorum ama..." diyen bir B psikolog gelmişti. Akrabamdı hıyar. Kendimden biraz utandım.

İnsan önce karnının doymasını bekliyordu, sonra bir dam altı, bir yatak... Ondan sonra bir erkek ya da kadın. Sonra toplumca sevilme, sayılmak. Bunların hiçbirisi bir kez doyurulunca ömür boyu tatmin edecek şeyler değildi. Üstelik her birinde nicelik sorunu, nitelik sorunu bulunuyordu. İnsanın kendini gerçekleştirme, ya da kendini aşması tüm bu beklentiler doyurulduktan sonra ulaşılabilecek bir aşamaydı. Öyle diyordu bir kuramcı. Olmayacak şey... Kendini aşan, tüm beklentileri doyurulmadan da aşıyordu; öyle bir sorunu olmayan ise her beklentisi doyurulsa da tatmin olmuyordu. Bu kız yıllarca aramış, sonunda bol paralı bir iş bulmuştu. Bu kez de erkek arkadaşını yitirmişti. Ne olacak, bir başkasını bulursun, o zaman da ayrı sorun çıkar. “Kalıcı bir ilişki, yani evlilik düşünüyor musun?” diye sordum. Düşünmüyordu. İnsana sürekli bağlı kalacak bir erkek bulmak giderek zorlaşıyor... Öyle dedi. Böyle birini hadi buldunuz. Bu kez de siz onu aldatmamak zorunda kalacaksınız. Aile... Çocuk büyütme... Pazar gezileri... Boğucu şeyler... Fakat problemi evlenmemekle de çözemiyordu. Fiziksel tatmin açısından bir sorunu yokmuş, aslında kimseyle yatmadan yıllarca idare edebileceğini düşünüyormuş ama, manevi bir destek arıyormuş. Her zaman için. Bir erkekten... Beğenilmek istiyormuş. Beğendiğini hissettiren birini ya da birkaçını... Fiziksel tatmin ikinci plandaymış. İnsan yer yer, üç saat sonra yine acıkırmış. Bazısı ise günde iki kez birer dilim ekmekle doymuş. Yani iş kafadaymış...

Çok daha önce kafamdan geçen benzetmeleri bu kız bana satıyordu. “Sadece kafada çözmekle bu işler hallolmaz ki” dedim kendimle tartışır gibi. “Gariban takımından biri mi, yoksa bir pop yıldızı mı daha iyi yiyecek bulur?” “Pop yıldızı daha iyi bulur, daha çok bulur” diye yanıtladı beni. “Ama kişinin karakteri uygun değilse zaten pop yıldızı olamaz. Olsa bile onun yıldızlığı öbürlerinininkine benzermez...” “Peki bunları biliyorsan, neden erkek arkadaşın terk etti diye bunalıma giriyorsun?” “Bilmek başka, benliğine kabul ettirmek başka” dedi. “O iş benim harcım değil. Yıllarca önce anladım bunu ve o yüzden kendimi hiç zorlamadım...”

Yutkundum, sustum... Bozulmuştum. Nasıl yardım edecektim bu kıza? Psikanalitik yaklaşımlarla dalga geçebilirdi. İyisi mi bilişsel yaklaşım denemeliydim. Elindeki, yeteneklerinin kıymetini bil, mücadele et, yaşamın keyfini çıkar. Olumsuzluklarını değil, olumlu-

luklarını getir aklına, kendinden iyilere öykünme, kendinden kötülerini düşün, buna benzer... Kendine makul hedefler sapta, amaçlarına ulaşmak için plan program yap... Biraz bunları arılattım, ama sonra onun zaten pek de anormal istekleri bulunmadığını söylemek zorunda kaldım. O zaman daha çok şey anlattı. Daha önce girdiği işleri, karşılaştığı insanları, ailesini... Benim yapabileceğim yorumları benden önce kendisi yapıyordu. Çaresiz kalmıştım. Üstelik itiraf ettim: "İstersen sana iyi bir terapist önerebilirim." Ben böyle söyleyince yanağımdan bir makas aldı. Utanmıştım. "Senden önce ünlü bir terapistle gittim" dedi. "Sinirimi daha çok bozmaktan başka etkisi olmadı. Şu andaysa hayli rahatlamış durumdayım. Biliyor musun, senin yetersizlik hissin dürüstlüğünden kaynaklanıyor." Bunları duyunca sevinip gevşedim. "Ama" diye ekledi. İşte her şeyin bir "ama" sı vardı. "Bunu üç beş kişi takdir edebilir ancak. Benim gibi birkaç uçuk kaçık... Sende bu dürüstlük oldukça, ne yapsan o herif senden daha çok beğenilir, senden fazla kazanır." Doğruydum. Gerçi ne fazla kazanma, ne de ünlü olma iddiam vardı. Fakat anımsatılan gerçeklik sırf adalet duygumdan ötürü rahatsız ediciydi. Yine de dert etmedim. Birkaç dakika sonra o rahatsızlık duygusu geçerdi. Zaten az çok sevdiğim bir işte çalışıyordum ve hiç de fena kazanmıyordum. Yani Emily'nin sandığı kadar da saf değildim. Kız, benden ayrılırken müjde verdi. Ne müjdeydi!.. Yeni bir arkadaşlık teklifi almış. Başlatıp başlatmamakta kararsızmış. Ancak görüşmemizden sonra kendine iyice güven gelmiş; galiba başlatacakmış. Adam çok yakışıklı biriymiş. Biraz kısaymış ama yakışıklıymış. Motosiklet tutkunuymuş, falan...

Kalkıp hazırlanmalıydım artık. Battaniyeyi fırlatıp doğruldum. Tam o sırada telefon çaldı. Hayırdır, dedim, açtım. Arayan Gülsüm'dü. "Ne oldu kötü bir şey mi var?" diye sordum. Özür diledi o saatte aradığı için. Kötü bir şey yokmuş. Sadece konuşmak istiyormuş. Aslında iki saat önce uyanmış ama, aramaya ancak cesaret edebilmiş. Hemen konuşmak istiyormuş, fakat benim evime gelememiş. "İstersen telefonda konuşalım" dedi. "Yok" dedim, "ben gelirim." Kalp kalbe karşıdır. Gerçi sabah sabah sadece o değil birçok kişi gelmişti aklıma, birçok kişiyi rüyamda görmüştüm. Erken uyanmam da o rüya yüzündendi zaten. Gülsüm'ün de içinde olduğu rüya yüzünden. Evine gidecektim. (Fizyoterapi merkezinden bir gün önce çı-

karılmış.) Kurum'da çok erken saatte görüşmem yoktu. Kıza uğrar, ondan sonra işe giderdim.

Aynı siyah elbisesiyle karşıladı beni, garibin kaç tane elbisesi vardı ki! Ben de onu yeğlerdim zaten; haspaya yakışıyordu. Caddeye bakan pencerenin önüne kahvaltı hazırlamış. Oda zeminden aşağıda olduğundan caddeyi biraz alttan, ama iyi görüyordu. Önceki gelişimde pencereye dikkat etmemişim, herhalde perdeler kapalıydı. Kahvaltı gerçekten iyi gelecekti. Kendimi zorlayıp yemeliydim. Çayımı getirip karşıma oturdu. Hâlâ erken bir saat sayılırdı. Bu saatte rahatsız ettiğini söyleyerek tekrar özür diledi, hemen geldiğim için teşekkür etti. Ben de ne olacak canım, gibisinden birkaç şey söyledim. İşim buydu bir kere. Ne işti ama! Ona buna biraz daha yüz versem, tırnağımı kesmeye vaktim kalmayacaktı. Bir kez daha özür diledi. Yanılmış olabileceği ya da beni yanıltabileceği ihtimali için. Bir rüya görmüştü de... Gene mi! İçimde o anda bir sıkıntı balonu şişti, bereket beni fazla boğmadan patladı. Yine bir yığın kopuk kopuk imgelerini, tuhaf tuhaf kestirimlerini anlatacak bile olsa, hiç değilse kahvaltı yapacaktım ve hoş bir kadınla beraberdim.

Uyandığında kısa, bölük pörçük bir rüya hatırlamış. Tekrar uymaya çalışırken daha önce olduğu gibi kafasında bilinçli, yarı bilinçli, ya da bilinçsizce yeni yeni kurgulamalar geliştirmiş. Gördüğü ve hatırladığı belki pek somut ve işe yarar şeyler değilmiş ama, onu çok heyecanlandırmış. Her şeyi hatırlamanın tam kıyısındaymış gibi bir duyguya kapılmış ve o saatten beri kalbi gümbür gümbür çarpıyormuş. Bir ara evime yürüyerek gelmeyi bile düşünmüş. Taksi tutamazmış. Fazla parası kalmamış. Biraz hesaplı harcamak zorundaymış.

Evet, dedim düşünceli düşünceli. Birkaç gün önce bellek yitimleriyle ilgili kitapları karıştırmıştım. Böyle durumlarda kişi anımsayamadıklarını gayri ihtiyarı uydururmuş. Buna benzer bir olguyla karşı karşıyaysam, boşuna zaman harcıyordum demek ki. Yine de istekli bir yüz ifadesi takındım.

"O zaman hemen anlat" dedim. "Merakla dinliyorum. Yalnız biraz çabuk ol, çünkü yarım saatten fazla kalamayacağım."

"Önce kendimi gördüm. Şimdiki halim gibi bir halde. Büromdayım, oturuyorum. Birileri gelmiş; onlarla konuşuyorum. Ben oradaysam şimdiki ben kimim? diye sordum kendime. Normaldeki gibi görmüyorum etrafı. Yok, yanlış söyledim, normaldekinden pek farklı

değil ama çok daha alçaktan bakıyorum. İnsanın dizi hizasından, belki biraz daha yukarısından. Fark ettim ki, üstüm tüylerle kaplı. İnsan derisine yakın tonda tüylerle. Konuşamıyorum. Yalnızca görüyorum, işitiyorum, fakat iyi algılayamıyorum. Bir şeyler eksik. Çok eksik. Algılarım daha önce hissettiğim bunak eniştenin algıları gibi. Bazı konularda daha yetersiz. Düşüncem daha da sığ, yüzeysel. Birçok şeyi anlamlandıramıyorum, işin garibi böyle bir derdim de yok; ilgilendirmiyor beni. Enişteninki gibi değil yani. Orada biraz sıkıntı vardı. Anlayamadığım, değerlendiremediğim için. Bunda o da yok. Genelde huzurlu ve memnunum. Öyle başladı. Yani rüyam ya da fantezim... İyi başladı. Bir de şey... Bir an, yaşadığım an... Her şeyi o andan ibaret görmem. İnsanda da olur bu. Çoğu zaman. Ne denli hayvani bir muhakeme biçimi olduğunu şimdi anlayabiliyorum. İnsan ki, ne de olsa hayvanın bir gömlek ilerisi, daha fazla değil. Yaşadığı ana, o an yaşadığı mekâna hiç hak etmediği bir önem vermek. İki dakika sonra bile öyle düşünmeyeceğini değerlendirememek. Değil ki iki yıl sonra. Değil ki başka bir ülkede... Düşüncem dardı derken bir bakıma bunu da kastediyorum. O anda yaşadığım şey, her şeydi benim için. Anbean geçmişi hatırlıyordum. Kokularla, imge kıvılcımlarıyla. Neyse; karşımdaki beni görüyordum ve onunla ilgili iyi şeyler hissediyordum. Niye öyle hissediyordum bilmiyordum ama, hissediyordum. Dedim ya niye öyle hissettiğimin de hiç önemi yoktu. Dingindim. Bana karşı iyi olan bir hareket eden olarak görüyordum beni. Hareket eden, iyi sesler çıkaran, en önemlisi bana yenecek bir şeyler veren. Sonra hatırladım: O anı... Yaşayan bendim. Öyle olmalı. Gördüğümme göre. Zaman?! O zaman vardı. Şimdiyle ilgili, ama şimdi değil. Görüntü ve koku mesela; ses mesela. Duymuşum bunları, şimdi gibi ama, şimdi değil. Kötü durumdaydım. Gidemiyordum artık. Acı vardı. Sıkıntı ve korku vardı. Böyle diyordum adına. Ancak daha değişik bir şeydi. Başka bazı zamanlarda da hissettiğim gibi bir şey. Bir şeyi duyardım, düşünürdüm, yapardım, önceden bana iyi belletilmiş gibi; ama nasıl, ne zaman, kim tarafından belletilmiş; bilmezdim. Yokoluş sıkıntısı. Uluduğum bazı zamanlardaki gibi. Gelecek?! O zaman kötü bir tedirginlik, gelecek. Yalnızca o zaman var, gelecek... Bu, geldi, bir başkasıyla, bana iyi şeyler söyledi, benim için, acıyan yerlerim için bir şeyler yaptı. Benim için diyordum ama; bu ben duygusu belli şeylerde çok güçlüydü; mesela yokoluş sıkıntısı sırasında, aç kaldığımda...

Bazı zamanlarda tamamen unuttuğum bir şeydi. Bu geldi; şimdi değil, fakat geldi. (Şimdi olmuyor, fakat şimdiyi ilgilendiriyor; biliyorum.) Bu geldi bana ve acıyan yerlere bir şey yaptı. Başka biri vardı. Tek değil. Başka hareket eden uzun yaratıklardan kokan... Bir başka, ayrıca bir başka. Acılarım hafifledi. Huzursuzluk geçti. Vurmadı hiç. Bazı benim gibiler tonunda olan başka bir uzun hareket eden yanındaydı. Etrafta yeni, hiç duymadığım çok garip, kuvvetli kokular vardı. Soğuktan etraf, çok soğuktan. Islanmış gibiydi üstüm, ıslak değildi. Çok kuvvetli bir koku yaklaştırdılar koku aldığım yere. Sarsılıyordum... Birden gözüme damla düşmüş gibi oldu...

İşte tüm bunları sanki o köpekmişim gibi hissettim. Çok garip bir duyguydu. Aniden başka şeyler de gördüm. Bir koku hatırladım. Yerden yükselen büyük, hışırtilı uzantılar. Her yerde vardılar. İşte dışardaki şunun gibi. Şunlar gibi. Onların kokusu... Bu değişik tonlarda sallanan zararsız uzantıların bol olduğu, onlar yüzünden uzağı göremediğim yerdeyim. Hareketli, uzun, kudretli şeylerin çok olduğu, sert ve büyük kütlelere girip çıktıkları yere uzaktı burası. Yemek bulmak için zaman zaman gelirdim. Uzun ve kudretli yaratıklar burada bazen bir arada olurlardı. Onlar varken ve gittikten sonra yiyecek bulurdum. Oraya geldim. Bizden birinin kokusu tazeydi. Gördüğü yerde üstüme gelir, bağırır korkutmak ister ve bazen beni acıtmaya, yok etmeye çalışır. O... Güzel kokan ve bazen üstüne çıkıp sürtündüğümde zevk veren bizimkiler görürüm. O eğer bu yakındaysa muhakkak saldırır. Benden güçlüdür. Karnım açtı; aldırmadım, devam ettim. Yiyeceği daha çok istediğimde başkaları daha karşı olur bana. (Daha huzursuz, daha saldırgan olurum.) Benim gibi olanlardan biriyle karşılaştım. O da güzel kokuluydu. Ama çok değil. Bir şey yapmadım. Birlikte koştuk. Yapabilirlik geldi. Her şeyi yapabilirlik duydum. (İçime güç geldi.) Herkesi korkutabilirim. Benim gibi olanları, uzun yaratıkları. Güçleri vız gelir bana. Sonra koku aldım. Yiyecek. Bulduk onları. Az önce uzun yaratıklar da uğramış. Yemek onlardan kalır. Sert çatırtılı yiyecekler. Bir de güzel kokulu yumuşaklar var. Fazla değil. Biraz yedim. Ancak aç olduğumda yediğim açık tonda az kokulu yiyecek. Onları yanımdaki yedi. Ses çıkarmadım. Açlık tam geçmedi. Biraz daha ıssız yerlere devam ettim. Öbürü benimle gelmedi. İstiyordum onu. Yeterince değil. Giderek daha az görüyordum baktığım şeyleri. Koyu tonlu ve daha çok üşünen başlamıştı. (O

dönem gelmişti.) Hareket edenlerden hiç hoşlanmam o dönem...”

Ben çaresizlik ve sıkıntı içinde yalnızca çay içip bir şey yemeden Gülsüm’ü dinlerken, o anlattığının havasına kendini iyice kaptırmış, ne yiyor, ne de içiyordu. Burada sustu,

“Kusura bakma, vır vır anlatıyorum” dedi. Anlattıklarından utanmış bir halde devam etti: “Belki de hiç bir önemi yok bunların. Birkaç saat evvel bana müthiş önemli görünmüşlerdi. Şey... Ayrıca ham düşünceleri anlatmak isterken sözcükler kullanmak zorundayım. Bunların birçoğu hissediş aslında. Anlatırken insanileşiyor. Neyse, istersen keseyim.”

“Lütfen devam et” dedim. “İstersen sonunu anlat hemen.” Kızın kafayı iyice bozduğundan artık emin gibiydim. Ne yapalım; böylele-riyle ilgilenmek, onları dinlemek de görev alanıma giriyordu. Bir de konuyu nasıl bağlayacağını merak ediyordum. Biraz...

“Daha az görebildiğim, soğuk dönemdi. Böyle dönemde daha çok, daha rahat hareket ederim. Uzun yaratıklar azdır, yoktur. Biz varız. Bir de geniş düzgün yollarda hızla gidebilen sert cansızlar. Canlı gibidirler. İyi gördüren şey yayarlar. Onlar da azalır. Az görebildiğim zamanlar yine de iyi görürüm. Daha rahat olurum; bazen daha güvenli, saldırgan. Daha az ses vardır; o da iyi... Uzun ve altları hareket-siz uzantıların bulunduğu yerde daha da uzaklaştım. Uzunların altla-rında yer yer zor geçilen bazen acıtan kısa uzantılar vardır. Huzursuz, öfkeliydim. Galiba, bir şeyler yiyip yeterli doymadığım kırgınlık içi-neydim. Yola biraz daha yakın yere gelmiştim. Sesten anladım. Bir ses duydum. Uzun yaratıkların sesleri. Kokularını aldım. Yakını-m-daydılar. Yaklaştım. Bazen yiyecek atarlardı böyle sesler çıkarıp böyle kokan onlar. Gördüm onları. Çoktular. Çok çok değil, çok. Fazla bü-yüklerinden olmayan açık bir alandaydılar. Birisi tanıdık kokuyordu. İyi koku! Yine de temkinli yaklaştım. Öbür kokular tanıdık değildi, iyi de değildi. Kavga kokusu, korku kokusu... Sesleri iyi değildi. Bir-birlerine sesleri iyi değildi. Aralarında kötü şey vardı. Huzursuzluk. Düşmanlık... Tanıdık kokuluyu tanıdım. Bana yiyecek verdi, başıma yumuşak sürttü. Bir kere değil. Birden çok kere yiyecek.... (Şimdi de-ğil, şimdiyle ilgili, şimdi gibi.) Korku kokan oydu. O bana sıcaktı... (Dost) Öbürleri değişik kokuyordu. Düşmanlık ve korku. Kötü sesler çıkarıyorlardı. İyiyi acıtıyorlardı. İyinin üst kısmındaki açık renkli yerden koyu tonlu akışkan görünüyordu. Kokuyordu. Beni acıttıkları

zaman akan kokulu gibi. Yalamak gereken kokulu akışkan... O zaman onlar düşmandı. Bana da düşman. Sesleri, kokuları... Birden çok kızdım. Çok çok... Ses çıkardım. Korkun, diye. Dişlemek için. Acıtmak için. Yok etmek için. Yemek için değil. Dostumu korumak için, yani kendimi, alanımı... Düşmanca ses çıkardı biri. Koptu o an. Fırladım. Koştum. Birinin alt uzantılarından birini kaptım, tüm gücümle silkeledim. Ağzıma tat, koku, sıcaklık doldu. Başka biri saldırdı. İlk uzantıyı bırakıp ona da saldırdım, dişledim. Bağırışmalar... Ortalık karıştı. İyi, hareketsiz uzantıların arasında, görünmeyende kayboldu. Yüksek sesle bir şeyler vurdu. Ben de korktum. Koşmaya başladım. Büyük korkunç sesler çok yakınımıdaydı. Bir şey çarpı, yere düştüm. Kalktım. Acı vardı. Acıtılmışıyım. Tüm gücümle koştum koştum... Sonra koşamadım, yıkıldım. Sonra yokoluş duygusu. Huzursuzluk. Bitiş... Umursamama... Oraya öylece sindim..."

"Bitti mi?" diye sordum.

"Bitti" dedi.

Yağlı ekmeğin üstüne reçel sürdüm. Ağır ağır yedim. Sessizlik... Caddeden geçenler... Köpeğini gezdiren yaşlı kadın. Zenci bir kadınla beyaz bir erkek. Biraz hoş bir erkekti galiba... Bir çocuk. Hızla geçti bisikletle. Sarı kaskı vardı. Kırmızı, üstü açık bir araba yavaş yavaş süzüldü. Direksiyondaki havalı, fakat çirkince genç kadını bir an görebildim...

"Başka bir şey anlatmak istiyorsan onu da anlatmalısın."

"Başka bir şey var gerçekten" dedi bizimki. "Bir adamla konuştuğumu hatırlıyorum. Düzgün yüzlü, düzgün konuşmalı bir adam. Yanında iki kişi daha vardı. Onların yüzleri silik. Hatırlayamıyorum. Adam çok etkileyici konuşuyordu. Olumsuz anlamda. Yani korkutucuydu. Düzgün ve korkutucu... Bu adam tehlikeli bir tip. Mafyacı... Daha büyük ihtimal gizli görevli. Adam kaçıranlardan. Soğukkanlı katil. Gladycu... Evet, bir arkadaşım bunlar için öyle der. Solcu avukat öyle der. Yoluma çıktı bir yerde. 'Konuşalım' dedi. Konuştuk. Bir otel lobisi olabilir. Öyle bir yer. Arabada da konuştuk. Aynı seferde mi, farklı mı hatırlamıyorum. Ne konuştuk?.. Ne söylesem yalan olur. Tam çıkaramıyorum şimdi. Ama dün akşam sanki net olarak çıkarır gibi olmuşum. Çok heyecanlandım. O heyecandan... Belki gördüğüm garip rüyalar ondan. Ama şimdi unutmuşum. Kırk yaşlarında. Siyah gözlüklü. Orta boylu. Kumral. Bıyıksız. Hatırladığım ki-

şı böyle bir kişi. Fakat hatırlamak bile rahatsız ediyor. Biraz eski moda ama şıktı. Soğuk, ölüm bakışlı herif...”

“Sonra...”

“Çıkarabildiğim bu kadar. Keşke bir iki şey daha anımsayabilseydim.”

“Beni acele çağırmana neden olan hangisi? Bu mu, ilk anlattığın mı?”

“İkisi de. Bunları anlatmak zorundaydım. Sanki anlatmayınca her şeyi yeniden unutacakmışım gibi korktum. Anladım şeyi... Anlatınca biraz anlamsız ve gereksiz gibi geliyor. Vaktini boşa harcadıysam özür dilerim.”

“Estağfurullah” dedim. “Nasıl olsa uyanmıştım. Kaybettiğim bir şey yok. Fakat güzel bir kahvaltı buldum.”

“Yine de iyi ki anlatmışım. Çok rahatladım. Güzel kahvaltı diyorsun ama bir şey yemedin ki!”

“Ben bu kadar yerim.”

Birkaç dakika sonra müsaade isteyip kalktım. Çok sevdiğim yeni pardösümü aldım sırtıma. Pardösü yenilenince çantam enikonu eski kalmıştı. Onun da yenisi gerekti. Alışverişi sevmezdim aksi gibi.

Gün yine yoğundu. Leyla’yı aramam gerekti. Bu kez işi sıkı tutmalı, kızı ihmal etmemeliydim. İçimde garip bir huzursuzluk hissediyordum. Sabahkinin daha da kuvvetlisi. Buraya gelip Gülsüm’le konuşunca daha da artmıştı. Oysa kız öyle olağanüstü bir şey de söylememişti. Söylemezse söylemesindi canım! Ben Bakanlığa raporumu vermiş, oradaki yetkiliyle görüşmemi yapmıştım. Yani görevimi fazlasıyla yerine getirmiştım. Aşırı kafeinden olabilirdi gerilim. Ya da bu kızdan mıydı? Bir şeyler anlattıkça hakikaten sinirim tepeme çıkıyordu. Gülsüm’ü dinlemekten hiç hoşlanmadığımı artık iyice anlamıştım. Yine de gönlüm onu daha da sık görmek istiyordu. İnsan kötü şeylere bağımlı olurmuş.

Alabama bindim. İstemeden çevreyi gözlerimle kolaçan ettim. Kimi arıyordum? Baykuşu mu, deliyi mi, yoksa psikopatı mı? Hiçbiri görünmüyordu. Hiçbirinin görünmemesi de iyi bir şey değildi. Motoru çalıştırıp gazladım. Şu aşağıladığım doyumsuz tiplerden biri mi oluyordum yoksa?

Gece geç vakit Leyla telefon etti. Emily intihara teşebbüs etmiş. Hap içerek. Durumu çok kötü değilmiş. Leyla geldiğinde uyukluyormuş. Kaldırıp banyo yaptırmış kıza. O sırada iki kez kusmuş. Şimdi konuşabiliyormuş. Leyla ambulans çağırmadan önce beni aramış ki, işin ciddiyeti nedir; anlarmışım. “Sen evde yoktun, öyle mi?” diye sordum. “Hayır” dedi. Fakat hapları aldıktan yarım saat sonra bizimkine telefon etmiş, gel kurtar diye. Akıl yürüttüm. Demek iş o denli ciddi değildi. Yine de böyle şeyler şakaya gelmezdi. “Sen gene de ambulans çağır. Ben yetişmeye çalışırım” dedim. Leyla çok uzakta oturmuyordu. O saatte de trafik açık... Pardösümü kapıp atladım arabama. Hava yine yağmurluydu. Sürat yaparken az kaldı bir bisikletliyi çiğneyecektim.

Kapıya vardığımda ambulans daha ortada yoktu. Leyla beni telaşla karşıladı. “Emily yine uyuklamaya başladı” dedi. “Ağzına elimi sokup bir daha kusturmaya çalıştım; bu sefer bir şey çıkmadı.” “Aferin, yine de iyi yapmışsın” dedim. Kız kanepede yatıyordu. Elini hafifçe kaldırıp ölgün bir selam verdi. Bu kadarı da iyiydi. Yanma diz çöktüm. “Çok kötüyüm” dedi. “Topla kendini” dedim. “Bundan ölmezsin. Ambulans gelmek üzere. Fakat o, işin formalitesi. Sen zaten atlatmışsın.” Başını salladı. Kapı çalındı o sırada. Ben yuttuğu şeyleri kontrol ederken sağlık servisinden adamlar içeri doldular. Kızı sedyeyle yerleştirirken biri de elimden ilaçları aldı. Leyla’nın anlattıklarını not etti aynı adam. Benimki ambulansla gidecekti; ben onları izleyecektim. Gidecekleri hastane yakın değildi.

Hastanede kızı içeri almalarından sonra Leyla zaman zaman yanıma geldi. Bana olayı anlattı. Kız, yeni erkek arkadaşıyla kavga etmiş. Sebebini bilmiyordu. Telefonda kısaca bahsetmiş. “Bana vurdu” demiş. Hakikaten gözünün üstündeki belli belirsiz kızarıklık ve şişlik dikkatimi çekmişti. Bir an çok acıdım Emily’ye. Bana çocukluğun-

dan bahsetmişti. Nasıl el bebek gül bebek ihtimamla yetiştirildiğinden... Sen karıncadan sakınarak yetiştir evladını, binbir hülyayla gönder büyük şehre, ayının biri dövsün onu, tecavüz etsin ona. Yok, tecavüz lafı yoktu ortada ama, aynı şey... Yazık! Keşke görüştüğümde daha çok yardımcı olabilseydim, diye düşündüm. Oysaki bayağı neşeli ayrılmıştı. Bir şey olursa vicdan azabı çekerdim; kesin. Fakat kendi kabahati de yok değildi hani. Yakışıklı, asi ruhlu erkek mi istiyordun; al işte hem yakışıklı, hem de tanıştığının ilk haftasında kız arkadaşını dövecek kadar asi bir erkek. Sen istedin. Ben mi salık verdim onu sana!..

Leyla içeri girip çıkıyordu. Bu arada kızın istediği bir iki şey varmış, onları almaya kantine gitti. O sırada uzun saçlı, esmer, yapılı biri geldi salona. Girişteki görevliye Emily'yi sordu; durumu hakkında konuştular. Tamam işte bu, dedim kendi kendime. Görevli kadın, "Doktor izin verirse beş dakika görüşebilirsiniz; lütfen oturun, bekleyin" dedi biraz yüksek çıkan kızgın bir sesle. Herif de elinde kırmızı kaskı, yaylana yaylana geldi, benim yanıma oturdu. Ona bir iki şey söylemem gerekti, hatta Emily'yle biraz daha samimi olsaydım şuracıkta bir güzel dövmem... Yok canım, daha neler! Yutkundum, düşündüm. Bir iki laftan bir şey çıkmazdı. Döndüm adama, "Merhaba" dedim. "Merhaba" dedi, ne iş, der gibi bir suratla. "Ben bayan Emily'nin terapistiyim." "A, öyle mi! Ben de onun arkadaşayım. Adım Jason" dedi bizimki. Pek saldırgan, küstah bir tarzı yoktu. Demek terapistisin. Aman ne de güzel terapi etmişsin! diyebilirdi pekâlâ. Sorsa mıydım? Neden dövdün onu diye sorsa mıydım? Neden vurdun sağ gözüne? Sence sol gözü daha mı uygundu? Ya böyle cevaplar sa. Yok canım, daha neler...

"Şey..." dedim, "Kavga etmişsiniz galiba?!" "Evet" dedi delikanlı. "Böyle olmasını istemezdim. Çok üzgünüm." "Az daha ölüyordu" dedim. "Evet" dedi, "Böyle bir şey yapabileceğini tahmin etmedim desem yalan olur." Kavgadan iki saat sonra evi aramış. Kimse cevap vermeyince kalkmış gitmiş oraya. Kapıcı, "Az önce bir ambulans geldi, kızı götürdüler" demiş. "Deli gibi sürdüm" dedi. "Çok fena düş-tüm..." Kapıdan girerken hiç telaşlı görünmüyordu; düşmenin şokundandı herhalde. Hakikaten pantolonunun dizi yırtıktı, elinden kan sızıyordu, öbür elindeki bir çift yırtık eldiveni sağlam dizine vu-

rup duruyordu. "Gidin kendinize baktırın" dedim. "Hazır hastanede-siniz." "Alkol muayenesi yaparlar, sonra bir de onunla uğraş!" diye yanıtladı. "Gidip yaranızı yıkayın bari." Bu sözümü dinledi. Tuvalete gitti; biraz daha toparlanmış ve ıslak vaziyette geldi... Sevimsiz biri sayılmazdı. Olayı sordum. Çocuk, Emily'nin girdiği şirkette motosikletli kurye olarak çalışıyormuş. Emily'yle tanışmışlar. Kız buna çıkma teklifinde bulunmuş. İlk öneri Emily'den gelmiş. İlişkilerinin ne zaman başladığını sordum. Yalan söylemiyorsa adam, kız benle görüş-tüğünde zaten işi pişiriyorlarmış. Ama bizimkinin bir saplantısı var-mış. Kendini küçük görüyormuş. Daha ikinci günden başlayarak her gün soruyormuş: "Teklifimi param yüzünden kabul ettin, değil mi?!" "Çirkin görüyor kendini, bunu bana teyit ettirmeye çalışıyor" dedi. "Buna karşın özellikle başkalarının yanındaiken beni ikide bir aşağılı-yor, yalnız kalınca da özür dilemeye başlıyor. Bu akşam yine sordu; ben de yetti artık, dedim, kabul ettim. 'Tamam' dedim, 'paran için çıkıyorum seninle...' Çok öfkелendi, 'Çık git evimden!' diye bağırma-ya başladı. Nasıl çılgınlık atıyor! Yatıştırmak mümkün değil. Ben de çıkıyordum. Oraya birlikte gelmiştik, motosikletim yoktu. Kapının yanında duran şemsiyeyi aldım. Dışarda korkunç yağmur yağıyor. Üstüme atladı. 'Ver şemsiyemi götüremezsin!' dedi..." Adam biraz iç-kiliymiş. Biraz değil, hayli... Şemsiyeyi kurtaramayınca vurmuş. Bir kez. Hepsi bu...

Çocuk yarım saat kadar oturdu, sonra topallaya topallaya gitti. Doktor hastayla görüşmesine izin vermedi. Çünkü Emily kabul et-memişti. İlk önce adamı dövmek isterken, giderken bayağı acımıştım. Bir de işinden olmuştu garip. İki gün önce kovulmuş. Şirketin üst ka-demesinden biriyle ilişkiye girdiği için. Acımasız kapitalist dünya, ye-ri gelince kast yasalarını dayatırdı, kimse işin farkına bile varmazdı.

Biz de döndük. Kız hayatı bir tehlike içinde değildi. Yine de on iki saat hastanede kalması gerekiyordu. Yolda Leyla'yla olayı yorum-ladık. Adamın anlattıklarını da aktardım. Bu devirde herkes acınacak durumda değil miydi? Bunu sordum Leyla'ya. Vurmuş kıza, danga-laklık etmiş, ama o da bir zavallı. Zayıf görüldükçe tekmelenen, tüm gücüyle yaşama tutunmaya çalışan zavallı bir emekçi. Havasına, saçla-rına bakma; hayat her an onu da dişlileri arasında paramparça edebi-lir. Kim bilir kendini nasıl hissediyor; köşeye sıkıştırılmış bir kedi gi-

bi... Leyla bana hak verdi. Herkes acınacak durumdaydı gerçekten. Ama kimse de süttten çıkmış ak kaşık değildi hani. Ne Emily, ne de... Hele hele Jason. Meğer herif bazı şeyleri bana farklı anlatmış. "Götürmece sicili bayağı kabarıkmiş" dedi Leyla. "Patronun bir kızı var. On beş ya var ya yok. Onu bile atmış motosikletinin arkasına, biliyor musun; şıfıntı buna âşık olmuş; güçbela ayırmışlar..." "Şirketten atılmasının asıl nedeni o da değil biliyor musun? Bu herif müşterilerden birinin çok önemli bir belgesini kaybetmiş. Geçen ay. Üstelik kaybettiğini söylememiş, olay sonradan anlaşılmış. 'Korktum, o yüzden söyleyemedim' demiş iş fark edildikten sonra. Artık, rakip şirkete mi satmış, ne yapmış..." Bununla da bitmiyordu. Emily'nin kuşkusu haklıysa herif eroin, kokain ticareti de yapıyordu. Hâlâ... "Hâlâ"sı da şundadı: Sabıkalıymış zaten. Can çıkar huy çıkmaz. O işten birkaç kez içerde yatmış... "Vay be!" dedim bunu duyunca.

Yaşamımız başkalarının yaptıklarına vay be demekle geçiyordu. Herkes bir yol tutturmuş gidiyordu. Üstelik başkalarını da bu yolun doğruluğuna inandırmayı başarıyordu. Ne kadar haksızsa o kadar iyi inandırıyordu. Ya da gittiği yolun doğru olup olmadığına kimse kafa yormuyordu.

Geçen gün bir LL'liyle ayaküstü konuştuk Kurum'da. Birini getirmiş; asıl ilgileneceğim getirdiği yeni sığınmacıydı. Ama onu yakalamışken kafama takılan birkaç soruyu-da sorabilirdim. İki yıl önce çok yardımım dokunmuştu çocuğa. Bana karşı hep borçlu hissederci kendini. Aramız iyiydi.

"Yahu Şerif" diye girdim, "sizin için demiyorum; genel olarak söylüyorum: Solcular onaylanmayacak işler yapıyorlarmış. Nedir dersin; tek bir şey sormuyorum. O kadar çok madde var ki. Eskiden böyle şeyler olmazdı. Ya da duyulunca utanılırdı. İftira falan denirdi. Sen ne diyorsun bu işe. Niye bu hallere düştük? Ha?"

"Halimizde bir şey yok abi" dedi çocuk. "Bunlar burjuvazinin iftiraları, karşı propaganda malzemeleri. Beylik numaralar... Adamlar temelden haksızsa başka ne diyecekler!"

"Yahu, yeme beni canını seveyim" dedim. "Bizzat bildiğim birçok olay var. Onlar da mı iftira?"

"Arada oluyor. Hata anlamında... Onlar meşru görülmez. Sorumlusu kimse cezalandırılır. Bir de bilerek yapılanlar var. Davanın

çıkartı için. Karşı taraf kendini bağlamıyor, ben neden bağlayacakmışım!”

“Kardeşim” dedim, “az önce söylediğinle şimdiki tamamen çelişiyor. Art arda iki cümlede nasıl birbirinin tam zıttı iki şey söylersin?”

“Neymiş birbirine zıt olan?” diyerek ciddileşti.

“Hani iftiraydı bazı suçlamalar. Karşı propoganda malzemesiydi.”

“Evet, öyle” dedi söylediğine inanmış, yapmacıksız bir suratla.

“Sizinle uğraşılmaz. Pes!” dedim.

“Bizimle uğraşılmaz abi” dedi memnun olarak.

‘Yol diye bir şey yoktur, yürürsen yol olur’ sözü geldi aklıma. Güldüm.

Emily'nin intihar girişiminin ertesi günüydü. Cuma. İçime bir eksiklik, tatminsizlik duygusu oturmuştu. Nedeni belliydi. Benden yardım isteyen birinin işini yapmamıştım. Fazıl adlı sığınmacının işiydi bu iş. Üstelik hastane bahçesinde rastlaştığımızda, ilgileneceğim, diye ikinci kez söz vermiştim. Kabahat biraz da ondaydı. Ben işlerimi Kurum'da saptadığım randevulara göre takip ediyordum. Kurum'da görüşmediğim kişilerin işleri doğaldır ki unutulabiliyordu. Ev ve semt değiştirme istemlerine oldum olası soğuk bakardım. Ben ne evlerde oturmuştum başlangıçta; gıkım çıkmamıştı. Vaktim oldukça o konuda da çok kişiye yardım etmemiş değildim. Fakat iyilik için başladığınız iş bir süre sonra göreviniz olur. Yapmayınca fırça bile yersiniz. Bir süre önce gene aklıma gelmişti bu Fazıl. Ne zaman?.. Gülsüm'ün o tuhaf köpek hikâyesini dinlerken. Çağrışım işte... İşlerimi ayarlayamamıştım, ne yapayım.

Telefon ettim adama. Hafta başı gelip beni görmesini istedim. İşlerimin yoğunluğundan yakındım. "Bugüne dek gelmedim, bundan sonra da gelmeyeyim oraya" dedi. "Nedenini iyi biliyorsunuz." Biraz serzeniş vardı konuşmasında. Yine yüzüm yumuşadı. "O halde ben geleyim" dedim. "Bu akşam kısa bir ziyareti kabul edersiniz herhalde." "Ne demek; memnuniyetle" diye yanıtladı. Sevineceğini söyledi. Adresi verdi, yeri tarif etti. Hey benim suçluluk duygum! Cuma akşamını nasıl değerlendirecektim öyle.

Kurum'da işlerimi bitirdim. Küçük bir yardım toplantısı vardı; ona katıldım. Bir kısım sığınmacı, bağış verici dört beş yaşlı zengin ve bizim yöneticiler. Küçük bir kokteyl. Pek eğlenceli bir ortam değildi. Yarım saat kalıp Fazıl'ın evinin yolunu tuttum. Arabamı almamıştım, bugünlerde metro da berbattı. Bir yandan üşüşme saati kalabalığı, öte yandan bomba ihbarları... Şans işte, girdiğim istasyonda bomba anonsu yapılmaya başladı. Bir tren geldi durmadı. Herkes dışarıya

koştu. Belki alarm biter de başkası gelir diye düşündüm, çıkmadım. İkinci bir tren geldi; o da durmadı. Üstelik içindeki yolcular, az sonra ölecek bir kurbanmış gibi bakmışlardı istasyonda tek başına kalmış olan bendenize. Birden panikledim o zaman, koşa koşa çıktım yukarıya. Korku filmi gibiydi. Yürüyen merdivenlerde, koridorlarda in cin top atıyordu, anons daha bir ürpertici yankılanıyordu dehlizlerde. Sonunda gideceğim yere vardım ama canım çıktı. Fazıl'ın evine yaklaşırken daha ilginç bir şey oldu. Bizim deliyle karşılaştım. Günler önce Gülsüm'ün sokağında karşılaştığım deliyle. Ne arıyordu burada? Gülsüm'e verilen ev oraya en az üç istasyon uzaklıktaydı. Karanlıkta birden görünce adamı, hem korktmuştum, hem komiğime gitmişti durum. İstmeden göz göze geldim ve istmeden selam verdim. O da sanki bunu bekliyormuş. "Merhaba Gerald" dedi bana. "Tanıdın mı beni? Ben kardeşin Gerard." "Tanımaz mıyım!" dedim yine, hızlı hızlı uzaklaşmaya çalışırken. Deli yine arkamdan bağırdı: "Gerald! Sana diyorum Geraald! Yolun yol değil, başını belaya sokacaksın serseri! Sana diyorum serseri!.." Bir marketin tam önündeydim o sırada. Apaydınlık bir noktada. Herkes tuhaf tuhaf bana baktı. Bir okul kızı, "Seni serseri seni!" gibi bir şey söyledi kıkırdayarak. Bayağı utandım. O akşam şansım yoktu.

İkinci kata çıktım. Kapıyı sarışın bir kadın açtı. B.cesi bozuktu. Tipinden belliydi zaten B olmadığı. "Adım Inge" dedi. Bir T adı... "T misiniz?" diye sordum. Öyleymiş. Hemen ardından bizim Fazıl göründü. Elimi kuvvetlice sıktı. "Hoş geldiniz. Buyrun, içeri geçelim." Geldiğime cidden sevinmişti. Bazı insanları sevindirmek ne kolaydı öyle. "Bu kadar uzun süre yalnız kalmaya hiç alışık değilim. Cezaevini bile buna tercih ederdim. İyi ki geldiniz." Kadın alınmasını diye olacak ekledi: "Inge daha yeni geldi. İki gün oluyor. Çok kalamayacak. Ondan sonra yine yalnızlık..."

Yine tipik bir yeni sığınmacı evi. Eşya az. Ancak gerekli olanlar. Mimarisi de tipik XY içmimarisi. Büyük mekânların, çok daire çıkartmak için sonradan bölünmesiyle ortaya çıkan gariplik. Birçokları sinir olurdu, örneğin banyoya girerken aşağı inmeye, yatak odasına geçerken bir platforma çıkmaya. Ama benim hoşuma giderdi. B işi klasik dairelerden farklı oluşu bile, başlı başına sevimlilik unsuruydu. Duvar da küçücük bir çerçevede küçücük bir fotoğraf asılıydı. Fazıl'ın

belki yegâne özel ev eşyası. Herhalde ölen bir arkadaşıydı. Ölüleri yüzlerinden tanırım. Canlıyken çektiydikleri fotoğraflar öldükten sonra değiştirler. Gözümün takıldığını görünce Fazıl açıkladı. “Bu” dedi, “Nuh... Evvelki yıl çatışmada öldürüldü. Çok yakındık onunla. Örgüt yapısı kişisel dostluklara uygun bir yapı değildir, bilirsiniz. Ama, biz onunla yoldaşlığın ötesinde dosttuk.”

“Evet” dedim yalnızca. O devam etti:

“Gazeteden ölü fotoğrafını gördüm. Vücudu delik deşikti. O normal. Fakat yüzü gülümsüyordu. Buna çok memnun oldum. Derler ki, insan ölürken son duygulanımı yüzüne yansırmış. Mesela Che... Onun son resmini bilirsiniz. Gülümser gibidir. Eminim cellatlarının karşısında son anda bile gülümsüyordu. Görevini sonuna dek onurla yapmanın huzuruyla. İşte hayatın anlamı denilen şey bence bu. Herkese göre değişebilir; bana göre hayatın anlamı bu.”

“Doğru olabilir” dedim, bir şey söyleme gereksinimiyle. Aklıma, geçen geceki rüyamın son bölümü gelmişti.

Kadın da yanımıza oturdu. Yaşı Fazıl’a yakındı. Belki biraz daha küçük. İriyariydi ama harbi bir zarafet sinmişti üstüne. Sapsarı bir tek parça elbise giymişti. Çekingendi. Sanki bizim oraların kadınları gibi. Çay ya da kahve isteyip istemediğimizi sordu. Kahve istediğimi söyledim; hemen kalktı. Fazıl açıklama ihtiyacı duydu:

“Bu böyledir, şaşırmayın. B.li köylü kadınlar gibi davranmayı marifet biliyor. Belki karakteri öyle. Ne desem vazgeçiremedim. Siz daha iyi bilirsiniz. Bu batılılar bize normal bir şekilde bakamazlar. Onlar için ya çok geriyiz, ya da geri olduğumuz için çok ileriyiz.”

“Siz nasıl tanıdınız?”

“Çok önceleri bir kere görüşmüştük. B.de. Bu son sefer T.de karşılaştık. B.den yeni dönmüş, yine gidecekmiş. Gerillaya... ‘Başka işin yok mu senin!’ dedim; biraz ertelettim planını. Bir devrimci için ne ayıp şey yapmışım değil mi?”

“Bilemem” dedim. “Onu siz daha iyi değerlendirirsiniz.”

“Evet, belki... Yarın öbür gün devrim olma ihtimali bulunsa, tamam... Gerçi bizim için de aynı şey söz konusu, ama alışmışız. Yaşam biçimi olmuş artık. Başka türlü yaşa deseler; yok yaşayamayız. Fakat Inge’nin başka yetenekleri var. Kafası çalışan bir insan. Uzmanlık sahibi. Dürüst, namuslu... Böyle insanlara her zaman ihtiyaç duyulur.

Hiçbir şey yapmasalar bile, yeter ki dürüstlüklerinden ödün vermesinler. İşlerini iyi yapsınlar. Bazıları yalnızca politika yapıyor. İşini iyi yapmıyor. Senin işin ne? Şu... O zaman önce işini hakkıyla yap, sonra politika yaparsın..."

Bir şeylere yeni başlayanlarda ya da kıyısından köşesinden bulanlarda çok az rastlanan bir genişlik kazanmıştı adam. Demek, davanın ermişi olmuştu artık; hoşuma gitti bu.

"Halen aktif misiniz, yoksa bıraktınız mı?"

"Söyledim ya, bu bir yaşam biçimi benim için. Bırakmam söz konusu bile değil. Ben bıraksam o beni bırakmaz. Son bir yıldır doğru dürüst bir şey yaptığım yok. Sormak istediğiniz buysa. Yalnızca canımı kurtarmaya çalışıyorum."

"Yurtdışında da saklandığınıza göre örgüt içi bir mesele de var."

"Evet öyle. Size daha önce ima etmiştim. Belki de açık söyledim; neler söylemiştim hatırlamıyorum. Burada olduğum bilinmesin istiyordum."

"Anladım. Kusura bakmayın. Çok yoğun işler vardı o günlerde. Gerçekten. Girişimde bulunmadım değil; ama olmadı." Böylesi yalanların zararı yok, faydası vardı. Zaten çok meşgul olduğum da tamamen doğrudu. "Konuyla şimdi artık ciddi olarak ilgilenebilirim."

Sitemli sitemli güldü Fazıl.

"Sanırım artık çok geç. Burada yaşadığımı öğrenmişlerdir. Eski vatandaşlardan biriyle karşılaştım. Hem de şu köşedeki bakkalda. Ama yok! Yine de eğer ilgilenebilirsiniz belki yararı olabilir. Buradan uzaklaşmalıyım. Şehri iyi bilmiyorum. Mesela güney XY olabilir. Ben tedbirimi alayım da... Şu yakın zamanda bu ülkeyi terk etme olanığım bulunmuyor. Pisi pisine postu deldirmeyelim."

Elimden geleni sonuna dek yapacağıma söz verdim. Öte yandan konu çok ilgimi çekmişti.

"Neden öldürmek istiyorlar sizi? Bu konuda ciddiler mi, yoksa sadece tehdit boyutunda mı?"

"Sadece tehdit mi!..." Güldü yüksek sesle.

İnge kahvelerimizi getirdi. İkimize de verdikten sonra yanımıza oturdu. Fazıl kahvesini şekerle doldurdu. Fincanını alırken kadına teşekkür etmişti. Biraz zorlama bir teşekkürdü. Alışkanlığının oturmadığını gösterir gibi. Bizimkiler teşekkür etmezler genelde. Zorlama da

olsa iyi bir puandı onun için. Inge'ye sordum:

"Nasıl, beğendiniz mi B.yi?"

"Beğendim" dedi, güldü. "Çok ilginç on ay geçirdim orada. Çok ilginç ve heyecan dolu."

"Çatışmaya da girdiniz mi?"

"Girdim. Yakından değil. İki kere uzaktan. Bizim grup üç kere yakın çatışmaya girdi. Biz acemileri ihtiyat beklettiler."

"İyi" dedim. "Şanslıymışsınız. Postu deldirmeden gelmişsiniz."

"Neyi deldirmeden?"

Fazıl araya girip açıkladı. Inge yine güldü. Sonra ciddileşti birden.

"Annem öldü. T.ye gittim. Bir süre kendimi toparlayıp dönecektim."

Annesinin öldüğünü iki hafta sonra öğrendiğini, apar topar nasıl T.ye gittiğini anlattı. Her şey ne kadar basit görünüyordu; oysa ne kadar trajikti. Kadıncağz kızını sakınarak yetiştiriyor; kız neler neler yapıyor. Anne hastalanıyor, ölüyor, evladı cenazesine bile yetişemiyor. Başkaları için iki cümlede özetlenebilecek bir ana kız hikâyesi... Başkaları için başkalarının yaşamları çoğun böyle iki cümleye bile değmez. Benimse aklıma çocuklukları gelir. Trajik sonlarını bildiğim ilişkilerin geçmişi. Ana kızın, ana oğulun, ailenin masum enstantaneleri... O büyülu zamanlar... Sonra büyünlün bozuluşu... Burulmuş-tum.

Fazıl'a döndüm.

"Sahi niye öldürmek istiyorlar sizi?"

"Hain olduğum için. Polisle işbirliği yaptığımı söylüyorlar. Çok kişiyi öldürdüler bu gerekçeyle. Öldürenler kimler biliyor musunuz? Hiçbir şeyden habersiz yeni yetmeler. Ya da daha önce poliste her şeyi okuyanlar. Hepsi böyle değil elbette, ama ne fark eder. Politika pis bir iş. Devrimciler, onu da kökünden değiştireceğiz dediler. Yepyeni bir politika yaratacağız dediler. Ta ne zaman söylediler bunu. Ama sonunda hiçbir şey değişmedi."

"Öldürülenler arasında gerçekten polisle işbirliği yapanlar vardır elbette."

"Olmaz mı. Var tabii. İçeri girip de polisle işbirliği eden öyle çok ki, aklınız durur. Bunlardan hangisini seçersiniz öldürmek için?"

Ölçütünüz ne olur? Ölçüt şu: İslamdaki gibi. Politikada her zaman görüldüğü gibi. Yeniden tekbir getirirseniz yeni doğmuş bebek gibi pirüpak olursunuz. Bir de klasik faşist taktik vardır. Onu da iyi bilirsiniz. Önce kötü bir hedef gösterirsiniz. Herkesin nefret edeceği bir hedef. Onları öldürmek sempati uyandırır. Onlara saldırırken politik düşmanlarınıza da saldırırsınız. Politik düşmanlarınız arada kaynayıp gider. Bizim büyük sosyalist ülkemizde de öyle olmamış mıydı?”

“Siz hain değilsiniz yani?”

“Ben çok girip çıktım. İfadelerim belli. Cesaretleri varsa avukatlarıyla aldırırsınlar kopyasını, yayımlasınlar. Hareketi en zor zamanlarda biz topladık. Bu resmini gördüğünüzle... İki yoldaş daha vardı. Onlar da öldüler. Hareket gidiyordu, biz topladık. Sonra problem başladı. Kafamız şimdiki kadar net değildi, ancak çizgiyi değiştirecektik. Zafer için her şey mubah anlayışını ortadan kaldıracaktık. Belki başaramayacaktık ama deneyecektik. Kesin kararlıydık. Bir bölüm buna karşı çıktı. Bizi hainlikle suçladı. O zaman ipler bizim elimizdeydi. Karşı çıkanların hepsini tasfiye edebilirdik. Her şeyi yapabiliydik. Bize yaptıklarını fazlasıyla onlara yapabiliydik. Aklımıza bile gelmedi böyle şeyler. Sonra hayat bizi tasfiye etti. Ben yalnız kaldım. Çok arkadaş var ama, toplayıcı adam anlamında diyorum. Elimde bir yığın belge bulunuyor. Bu adamların yaptıklarıyla ilgili. Belki lazım olur diye tutuyorum. Fakat nasıl lazım olacak, nasıl kullanacağım, inanmıyorum. Zarfı açtın mı pislik fışkıracak her yana. Ben de batacağım, tüm emeğimiz de batacak. Politika bu işte. Ne kadar kötüysen o kadar başarılı oluyorsun. Ne kadar dürüst, insani olursan kaybetme riskin o kadar artıyor. Olduğu gibi görünmeyeceksin hiç. İşlerin gerçeğini hiç anlatmayacaksın. İnsanları ne kadar çok kandırırsan o kadar güçlenirsin. İşin şöyle şöyle yönleri de var dersene, en başta eğittiğin adam güvenmez sana, öbürüne güvenir. Çünkü alttakinin ihtiyacı güvendir.”

“Demek solda da böyle bu!”

“Solda da böyle. Özüne ters ama böyle. Onun için sol gerçek sol olamıyor. Klasik insan tipiyle yeni bir düzen yaratmak aldatmacadan başka bir şey değil. Bizim ağızlarımız klasik insanın kulağına göre değil. Neden denemelerimiz hep çıkmaza saplandı? İnsanlar bunu düşünmeden, bu sorunu çözmeden hâlâ aynı şeyleri deniyorlar, sosyalist

yazılar yazıyorlar. Sanki iyi bir şeymiş gibi bu. Fakat hiçbir şey olmamış gibi, onca olumsuzluk sanki hiç yaşanmamış gibi davranmak, tumturaklı yazılar yazmak nasıl bir şey, anlayamıyorum. Anlayamıyorum dedim ama, iyi anlıyorum. Binlerce solcu karakter tanıdım. Her koşulda, çok iyi, çok kötü koşullarda... Yüzde doksan beşi alışkanlıklarıyla hareket ediyor. Alışkanlıklarıyla düşünüyor, duygulanıyor. Aklının sınırlarını zorlamıyor. Bunun için kimseyi suçlayamıyorum. Yanlış anlaşılmasın, en ufak suçlamam yok o insanlara. İnsanın akıl sınırları bu kadar. İnsanın özgeçicilik sınırları da bu kadar. Tümünden de zorlamıyor değiller, hatta bazıları ölesiye zorluyor, ama onun da sınırı bu kadar.”

Bir süre daha aynı minval üzere devam etti. Son laflarını kaçırmıştım. Aklım söylediği bir söze takılmıştı. ‘Bizim ağızlarımız onların kulaklarına göre değil!’ Yakın bir zamanda başka birinden de duymuştum aynı sözü; başka biri için edilmişti o söz.

“Bunları her yerde anlatıyor musunuz? Yani bunların açık açık sorgulamasını yapıyor musunuz?”

“Hayır. Açık açık değil. Aslında açık açık yapmak lazım. Kendimizi engelliyoruz. Neymiş, sol zaten zayıfmış; herkes sola saldırırken biz böyle söylersek, sol daha da yıpranırmış. Doğru değil. Bunlar söylenilmediğinden sol zayıflıyor. Daha da zayıflayacak. Solun en büyük zaafı kendi özüne ters ikiyüzlülüğüdür. Sağ kadar ikiyüzlü olduk. Cumartesi annelerini bilirsin. Onların tek bir gösterisine, yüz annenin yüz saniyelik gözyaşına hangi kapitalist rejim dayanabilir. Dayanır; çünkü düşmanımız ne pislik yapmışsa biz de aynısını yapmışız; yapmaya devam ediyoruz. İnsanoğlu aptaldır; ama o kadar da değil. Bir fırtına çıkmalı. Tüm pislenmiş beyinleri; benimki de dahil silindir gibi ezmeli. Başka türlü düzelmez. Birkaç kuşak sonra belki o fırtına çıkar... Çıkarsa her şeyi ezip geçmeli. Ne anlamda olursa olsun bir fırtına gerek bize.”

“Öldürülmeyi gerçekten hak ediyorsunuz öyleyse” dedim gülererek.

“Hak etmez miyim. Bunları düşünmek bile benim konumumda biri için ölüm nedeni.” Ellerini açıp gösterdi. Sağ elindeki sargı açılmıştı. Bilekleri, parmakları, el sırtları eski yara izleriyle, yanık izleriyle büzüşmüş, çarpılmıştı. Daha önce az ışıpta bakmıştım. Şimdi yeterli

ışıkta izler çok belirgindi. Bu ellerini göstermesi bile sığınma başvurusunun kabulü için tek başına yeterliydi. “Görüyor musunuz ellerimi? Devlet yapmadı bu işkenceyi. Üç gün üç gece işkenceden geçtim. Videoya itiraf etmem için. Sonunda öldüreceklerdi. Anlatsam inanmazsınız. Komik bir mucize oldu, kaçtım.”

Dondum kaldım bir süre. Sonra kendimi toparladım.

“Ben böyle konuları birkaç sorumluyla konuştum” dedim. “Bana şöyle söylüyorlar: Bu kirli savaşmış. Düşman her türlü vahşi yöntemi kullanıyormuş. Onlar da, aman biz temiz kalalım, diyemezlermiş. Kendilerini çok fazla sınırlarlarsa işi baştan kaybederlermiş.”

“Savaş kirli, evet. Ama taraf tutanlar da kirli” dedi. “Bana yapılanlar için kızmıyorum. Şiddet uyguladıkları için de kızmıyorum. Sorun şiddet taraftarlığı ya da barışçılık sorunu da değil. Barışçılarımızın büyük bölümü de ikiyüzlü. Bazıları savaşanlardan da kötü. Biz ütopyamızı yitirdik. Ona bağlı olarak da ahlakımızı yitirdik. Davamızı kiraya verdik. Barışçısı, savaşçısı, kimleri öne çıkarıyoruz; hangi nitelikleriyle? Topluma kimleri örnek gösteriyoruz? Ölçütümüz ne? Günöbirlik siyaset. Bir de ahbaplık ilişkileri. Bir de isim unvan. Bir de para. Bir de güç. Haksızlık yapıyoruz, her dakika her saniye herkese adaletsizlik yapıyoruz. Büyük sosyalist ülkenin kendi içinde yaptığı pislikleri düşünün. Kendi dışında yaptıkları kanlı kıyımları aklınıza getirin. Büyüğünü istemiyorsanız küçüklerini düşünün. Devrimci katillüğünün utancını kim duydu içinde? Temiz toplummuş, şuymuş buymuş... Bizim ülkemizdeki solcuları düşünün. Bu solcular elli solcuyu öldürmüş en azından. Kim özeleştiri yapmış, kim sonradan utanmış? Bir mitingde Gladyo otuz yedi insanı öldürdü. Bir sosyalist parti başkanı ertesi gün demeç verdi. Mitinge alınmayan gruplar katliam yaptı, dedi. Sonra, ölümüne dek özeleştiri yapmadı, yanlış söylemişim demedi biliyor musunuz? Saygın kaldı. Örnek gösterildi. Ya!.. Herkes kayıpları içinde arasın. Dürüst değiliz. Okumuşu işçisi, solcusu anarşisti, liberali sivil toplumcusu, kafa hep aynı. Biraz daha kırıntı toplayabilir miyiz diye uğraşıyoruz. Biraz daha para, ya da biraz daha güç... Biraz daha iyi yaşam, ya da biraz daha ün... İç içe halkalar düşünün. Her halkadaki, dış halkadakileri suçluyor. Bunlar aptal diyor, bunlar ahlaksız diyor, kötülükler bunların yüzünden diyor. Bir halka içindeki de suçlayıcı aynı şekilde suçluyor. Kimse daha içerdeki halka-

ları görmüyor, onlarla ilgilenmiyor. En içte kendinin olduğunu düşünüyor. En saf en masum kendisi. Dıştakini suçluyor. Oysaki herkes çürümüş. Ben kendimi en iç halkada görüyorum. Ben de çürümüşüm. Bu halka sisteminden bir türlü çıkmadık. Yeni insanı yaratamadık. Yine de uğraşımızın faydasız olduğunu düşünmüyorum. Yanlış anlamayın. Böyle mücadeleler birikim yaratır. Sosyolojik anlamda, kültürel anlamda... Hatta son günlerde genetik okuyorum; böyle uğraşlar, böylesi zorlamalar genetik anlamda bile birikim yaratır. Kimse istemese de benim gibi insanlar çıkacak; zorlayacak. Kişiliklerdeki zorunlu çeşitliliğin sonucu. Ama, ne zaman işler düzeler dersenez; belki birkaç kuşak gerek temizlenme için. Belki üst bir insan soyu çıkacak...”

Biraz uçmuştu ama doğrudu bazı söyledikleri. Ne var ki doğrular işe yaramıyordu artık. Bir kanatta herkes nasıl düşünüyor, ne yapıyorsa ona uymak lazımdı, benim alışkanlığım da buydu, ne yapalım! Herkes benzer düşünüyorsa, farklı düşünmek neye yarar! Bazı doğrular vardır; doğru olduğunu herkes bilir, fakat uygulanabilirliği yoktur. O halde doğru mudur gerçekten o? Bana yetiyordu şimdiki doğrular. Fazıl’a ise yetmiyordu ettiği sözler. Beyaz yüzü kızarmıştı. İçkili gibiydi. Ama herhalde içkiden değildi taşkınlığı.

“Benim gibi insanlar her zaman çıktı, her dönemde... Yine çıkacak. Binde bir çıkacak, binde yarım çıkacak. Onları kazanmak gerek hiç değilse. Onları kazanmak bile pek çok şey değiştiriyor. Ütopyamıza ulaştırmıyor ama şu insan soyuna her bakımdan bir şeyler kazandırıyor. Ama yararcı felsefeyle onları da kazanamıyoruz artık. ‘Savaş yeter ki, ne için nasıl olursa olsun savaş!’ O felsefe bize uymaz. Bu faşistlik. Dürüst bir savaş lazım bize. Savaşmasak da dürüst olmamız lazım. ‘İfade et kendini, yeter. Ne olduğun önemli değil!’ ‘Bizim faşistler iyi, onlarınki kötü!’ Bu da bize uymaz. Yeni bir din gibi ahlak sistemimiz olmalı. Felsefemiz din gibi olmalı...”

Fazıl’ın başlangıçta ilginç gelen konuşması giderek sıkılmaya başlamıştı beni. İlgimi yitirmeye başlamıştım. O ise devam ediyordu. İnge’ye gözümlü takıldı; dinliyordu. Belki de dinlemiyordu. Sabit bir noktaya bakıyordu. Belki ilgisini hiç çekmiyordu Fazıl’ın fikirleri, belki çekiyordu. Dışardan hiçbir şey belli olmuyordu. Oysa bu kadın gibi kişiliklerden de bahsediyordu adam. Neden bahsederse bahset-

sin, ne kadar yeni, ne kadar eski olursa olsun, bu düşünceler bana göre değildi. Yeni bir halka sistemi kurmalıymışız. Ne demekti bu? Kendini daha da zorlama. “Üstinsan” olacaktık yani. Yetmez miydi şimdiye dek kendimizi zorladığımız! İnsan buydu, ne yapalım! Elimden gelse en dıştaki halkadan olurdu. Onun mutlu bir üyesi. Var-sın içtekiler beni suçlasın. Duymazdım bile.

Sonunda sustu. Özür diledi. Kafamı şişirdiği için. Hiç değilse iç-görüsünü yitirmemişti. Yalnızlıktanmış. Ne zaman bir B.li görse çenesi açıliyormuş.

“Ne demek, estağfurullah!” dedim ben de. “Bu konuşma benim için de yararlı oldu.” Cebimdeki paraları saydım, yol paramı ayırıp geriye ne kalmışsa Fazıl’a verdim. Almak istemedi; ısrar ettim. O reddetti, ben zorladım. Sonunda kabul etti. “Yarından tezi yok, bir otele çıkın” dedim. “Bu para birkaç gün yeter. O zamana dek ben ev işini ayarlarım. Paranız olduğunda geri verirsiniz.” Bir yolunu bulup parayı Kurum’dan geri alırdım. Alamazsam da helal ederdim; ne olacak. Adamcağız bu işe pek sevindi. O sevindiği için ben de sevinmiştim.

Dışarıya çıktım. Fazıl’ın müteşekkik suratı kafamdaydı hâlâ. Kadınıki ise hemen silinmişti, garip! Yürümeye başladım. Sıkıntım, son bir haftanın sıkıntısı uçup gitmişti. Kendimden memnundum. Fakat adam neler söylüyordu öyle. Bunlara kulak asmak insanın benliğini hiçe indirirdi. Eskiden de insanlık için büyük hülyalarım olma-mıştı. Şimdi hiç yoktu. Yaşam çok iyi bir ölçekte aslında. Doğrunun değil, ama güçlünün hakkını bir zaman muhakkak veriyordu. Demek iyi insanın gücü bu kadardı, insanın gücü bu kadardı. Ben kendimden memnundum, çünkü kişisel hayallerimin çoğunu gerçekleştirmiştim. Elimden geldiğince görevlerimi yerine getiriyordum. İşlevim buydu. Demin yaptığımı yapmak. Kuramlaştırsam da buydu, kuramlaştırmam da... Neye inanıyorsam uzun boylu düşünmeden onu yapıyordum, dün olduğu gibi, bugün olduğu gibi. Benim gibi birçok insan vardı. Solcular arasında da hâlâ temiz insanlar vardı. Örneğin Nusret. Buraya tatil için gelmişti. B.de bir akrabasının yazlığının çok ucuza satışa çıkarıldığını çıtlattı. Vekâlet verdim; bir hayli de para... Senetsiz sepetsiz. Benim için al o evi, dedim. Herkes delirdin mi sen; ya üstüne yatarsa, diye uyardı. Yatmaz dedim, yatmayacak. Yatmadı da. Üstelik pazarlık edip yazlığı daha da ucuza almış, paranın üstünü

geri yolladı. Sonra Doktor vardı. Dürüst, özverili, temiz bir insandı. Belki o da dar görüşlüydü, tepe nasıl düşünürse o da öyle düşünüyordu, ama iyi insandı. Belki insanlarda değildi kabahat. Örgütlülük bir yere kadar kişiliği geliştiriyordu, bir aşamadan sonra onu bitiriyordu. Ama örgüt de lazımdı. Kimdeydi o zaman kabahat? Neyse, dedim.

Kızlı erkekli bir genç grubu geçiyordu yanımdan. Dillerinde günün çok tutulan sıradan bir şarkısı... Demin önünden yürüdüğüm diskoya gidiyorlardı büyük ihtimal. Gırgır, şamata, kimseyi görmüyordu gözleri, kimse umurlarında değildi. Şu anı yaşıyorlardı yalnızca, kendilerini... Yanımdan geçtiler, bana bakmadılar bile. Şu mini-mini etekli hoş kız, neredeyse sürtündü omuzuma, ama beni görmedi. Dış halkadakiler içtekileri görmezlerdi. Baksalar bile görmezlerdi. Onlar için kendileri dışında birileri yoktu. Benim gibi birileri yoktu. Ben yoktum. Fazıl haklıydı bir bakıma. Olsun, o insanları da seviyordum. Hem de ayık kafayla.

Leyla'dan ayrıldım. Ben mi onu bıraktım, o mu beni terk etti? Son zamanlarda biraz umursamaz davranmıştım. İşlerim de çok yoğundu. Son günlerde bile yeterince ilgilenememiştim. İlgilenecektim güya, karar almıştım. İtiraf etmeliyim, bunda biraz kabalık rol oynuyordu; benim kabalığım, ince düşünmezliğim. Hesna böyle düşünmüyordu. O seni bıraktı, kendini kandırma, diyordu. Ona göre durum şöyleydi: Leyla artık E.den ayrılmaya karar vermiş. E.de uzun süre kalma amacı ortadan kalkınca benimle ilişkiyi sürdürmesinin anlamı da kalmamış. Ben biraz olsun B.ye dönme niyeti göstersem belki yine düşünebilirmiş. O da belki. Yoksa şansım yokmuş. Olay buymuş. Hesna bazı konularda hayli fesattır. Sebep bu denli basit olmazdı. Burada kalmaktan sıkılmıştı, benden değil. Yurtdışı herkese göre değildi. Ben de, kalırsan şöyle yaparız, böyle yaparız, diye büyük sözler vermemiştim. Gerçi vaat ettiğim küçük şeylere bile çok kişi bayıla bayıla koşardı ama; o koşmuyorsa saygı duymak lazımdı. Doğrudur; Leyla duygularıyla değil, hep mantığıyla hareket eder. Çoğu kadın böyledir aslında. Erkekleri romantik olmamakla suçlarlar ama, kendileri kenarından geçmemişlerdir tutkulu duygusallığın. İstedikleri romantizm genellikle biçimsel bir romantizmdir, doğum günü, çiçek, hediye, telefon romantizmi; gerçek aşk değil. Her neyse; bu ayrılığı onur sorunu yapmam anlamsızdı. O konuda benim de büyük iddiam bulunmadığına göre...

Üzül müştüm yine de. Üzülmedim desem yalan olurdu. Onu seviyor muydum? Evet, seviyordum. Kendime göre. Kendi sevgi tarzımda. Benim sevme tarzım böyleydi. Çabuk âşık oluyordum. Belki çok derin, çok kendinden geçirici aşklar değildi bunlar; yine de âşkı işte. Birçok erkek çekici bir kadını, onun açık bir tarafını görünce tahrik olur. Sonra neyi hayal eder. Kadını çıırılçıplak kolları arasına almayı ve sonra o işi yapmayı; daha yaygın kavramı kullanacaksak,

becermeyi... Ben de böyle şeyleri düşünüyordum ama biraz farklıydı. Bende bir sevgi doğuyordu önce; bir nevi aşk. Karakterimin bir özelliği miydi; yoksa bir zamanlar önemseydiğim, artık pek iplemediğim sosyalist ahlakın bir kalıntısı mıydı; bilmiyordum. Belki de tamamen bilinçaltı bir ahlak duygusundandı. İslami tarzda ilişkinin daha gelişmiş. Bazı İslam ülkelerinde hayat kadınlarıyla bir geceliğine yatmadan önce imam nikahı kıymak gerekiyordu ya, bende de imam aşkı gibi bir şeydi. Aşksız cinsellik yakın olduğum çevrelerde hâlâ aşağılanıyordu. Ben de pek yüce görmüyordum hani. Yok, hayır; bunun nedeninin de o kadar basit olduğunu düşünmüyordum. Daha çok karakter sorunu, kişilik sorunu...

Sabah bankada ilginç bir olay yaşamıştım. Erkenden gitmiştim ki bir an önce işimi bitirip döneyim. İlk başvurumu yaptım, koltukta oturmuş çağrılmamı bekliyordum. Nihayet memur kadın mikrofona eğildi ve benden tarafa bakar gibi seslendi: "Bay Gerald! Gelebilirsiniz. Lütfen." Hemen kalkıp yaklaştım. Arkamda yaşlı bir bey belirmişti o sırada. O da yanaştı. "Sizin isminiz de mi Gerald?" diye sordu memur. "Evet, elbette" diye yanıtladı arkamdaki. Nerden fırlamıştı sanki. Karışıklık çıkaracaktı, sıramı alacaktı. Kadın kâğıtları karıştırdı, "Sizin isminiz şey, Bay Musa değil mi? Ben mi yanılıyorum?" dedi bana. "Hayır, yanılmıyorsunuz!" diye karşılık verdim, sakın fakat sinirlenmek üzere olan bir suratla. "Affedersiniz, ben Bay Gerald'ı çağırdım. Sizin sıranız iki dakika sonra gelecek" dedi kadın. Jeton o anda düştü bende. "Özür dilerim. Yanlış duymuşum" dedim bozuntuya vermemeye çalışarak.

Her neyse. Canım oldukça sıkındı. Gülsüm'le randevum vardı; olay neredeyse aydınlanıyordu; bunu bile fazla önemsemiyordum. Bugün Gülsüm her şeyi bir bir anlatsa ne olacaktı sanki. Ha öyle mi! deyip oturacaktım. Olayın geçtiği ülkeden binlerce kilometre ötede. En çok Bakanlığa ikinci bir rapor yazardım. Belki B basınına sızdırırdım. Sonra bir şey mi olurdu! B.de bulunsaydım bir şey mi olurdu! Kaybolanlar... Eğer biraz ünlüyseniz kaybolanlar arasında adınız anılır. (Gerçi o da ne şans!) Eğer arkanız yoksa, ünlü değilseniz tam anlamıyla kayboldunuz demektir. Yitme sözcüğü burada daha doğru. Yitip giderdiniz.

Doktor aramıştı telefonla. "Bugünlerde kendine dikkat et!" diye

uyarmıştı. Nedir ne değildir diye çok sorsam da, kime karşı dikkat etmem gerektiği noktasında yeterli bilgi alamamıştım, çünkü Doktor da bilmiyordu. Bir arkadaşının kulağına çalınmış. Çok taraflı muhbir olduğundan şüphelenilen bir herif var. Benim hakkımda biriyle konuşuyor, sorular soruyormuş. Çok ciddi bir havada... Hayat memat meselesi halleder gibi. İyi duyamayınca, araya girip konuyu sormuş kulak misafiri olan. "Sen yanlış işitmişsin, ben onun hakkında konuşmuyordum" diye inkâr etmiş beriki. Belki bahsi geçen yavşağın sıradan bir dedikodusuydu, (Burada herkes yüzüme karşı sever, sayar görünür ama, en az yarısı sinir olur bana. Nedendir bilmem, fakat hissedirim) belki ileten kişi yanlış duymuştu gerçekten. Buna da canım sıkıldı. Fakat işlerim, sorunlarım boyumu aştığından üstünde duracak halim yoktu. B.li ajanları XY'de hiç takmazdık. Onlara karşı da dikkati elden bırakmamalıydım. Bu kez garip bir olgu üstünde çalışıyordum çünkü; nereden ne geleceğini kestiremezdim. Psikopat katilin yakını da olabilirdi bir ihtimal o yavşak. Katil için de bilgi toplamaya çalışmıştım. Öğrendiğim tek şey adamın bugünlerde LT'cilere takıldığı ve sakin görüldüğüydü. LT'ciler de pek sevmiyorlarmış ama, herifin ailesi biraz varlıklıymış. Bağış falan koparıyorlarmış.

Canım bir şeye daha sıkıydı. 'Gordon'a. Gordon'un yıldırım aşkı, uyanık kız, meğer iki sevgiliyi birden idare ediyormuş. Dün akşam puba gittik. Orada açıldı bana. O gün öğrenmişti. Pubdan evine gittik; sızınca dek içtik. Durumu önceki gün bayan Lucy söylemiş. Lucy hiç dedikoducu değildir, sağlamasını yapmadan bilgi aktarmaz. Yine de Gordon yanılmış olabileceğini düşünmüş önce. Sabah çekine çekine telefonla aramış, kızla konuşmuş; ağzını aramış. Şüphesi artınca açıktan sormuş. Sevgilisi önce sinirlenmiş, sonra utanmaz utanmaz kabul etmiş. "Seç!" demiş Gordon. "Hemen seçmelisin!" "Çok bozulduğum, bombok olduğum halde, ilişkiyi biraz daha sürdürmek istiyordum aslında" dedi bana. Kız ise, hemen oracıkta, telefonda seçimini yapmış. Öbürünü seçmiş. Bunu söylememiş elbette; tercih yapmayı reddederek, durumu önemsemeyerek yapmış seçimini. Eski nişanlısını yeğlemiş. Gordon tanıyordu herifi. Hem kız bahsetmiş, hem de kendisi görmüş. "Böyle bir karşılaştırma yapmak istemiyorum; ayıp bir şey; ama hiçbir bakımdan benimle denk bir tip değil" deyip duruyordu. Bense onu yatıştırmaya çalışırken memnuniyetimi gizli-

yordum. İlk görüşten bu kızı hiç gözüml tutmamıştı. İyi bir koca ayarlamaya çalışan hoppa bir taşralı tipindeydi. Bizimkinin romantizmi sıkılmıştı onu anlaşılan. Belki XY'ye gelmeyi, büyük şehir keşmekeşini gözü yememişti. O gerçekten sıradan bir market sahibine daha uygundu. Fakat canımı sıkan konu bu değildi.

Gordon aldatılmanın, düş kırıklığının getirdiği çökkünlük içindeydi. Tüm teselli çabalarımı kendini suçlayarak reddediyordu. Böyle düşünmemesi gerektiğini anlatmaya çalıştım. Onun bana olan takdir duygularının abartısını, benim onun sandığı kadar güçlü bir insan olmadığını, güçsüzlüklerimi itiraf edecek gücüm bile bulunmadığını, bunların bilincinde olduğum halde kendimle barışık ve mutlu kalabildiğimi ikrara yeltendim. Asıl güçlü karakter kendisiydi, ben değil. Ben olumlu yönde birini örnek almak istediğimde onu örnek alıyordum. Böyle bir durumda rollerimiz tamamen ters olmalıydı, şimdiki gibi değil. İşte o zaman bir itirafta bulundu Gordon. Utana sıkıla... Açılmasına o aşamadan sonra pek de yardımcı olduğum söylenemezdi. Çünkü şaşırmıştım.

Bizimki zengin bir herifi ölümden kurtarmıştı ya. Sonra o herif gazete ilanıyla kurtarıcısını aramıştı; ilanı gördüğü halde gitmemişti Gordon. Meğer işin aslı öyle değilmiş. Gitmiş. Hemen değil ama, ilk ilandan iki ay sonra gitmiş. Daha çok kızı görmeye. O kadarını itiraf etmedi ama, bizimki muhakkak o kızdı da etkilenmiştir... Gitmiş ve muradına ermiş. "Kız oradaymış" dedi bana. "Kendimi tanıttım, bir salona aldılar; oturtular. İçki, kahve ikramı... Derken geldi. Adı Belinda'ydı. Kendini tanıttı. Zaten gazete haberinden biliyordum ismini. Kibar davrandı bana. Ama gayet mesafeliydi. İşimi öğrendi. Mesafesi daha da arttı.. Okumuş biri ama ne de olsa orta gelirli bir ücretli... Emin ol, sadece onu görmeye gitmiştim. Emin ol, hiçbir şey umarak, hayal ederek değil. Birkaç dakikalık sıcak etkileşimin izi bana ömür boyu yeterdi. Savaş gazilerinin duygularını da o zaman anladım, biliyor musun! İçteki duygularla dıştaki gerçeklik arasında ne kadar zıtlık olabilir? Müthiş... ve kötü etkileniyor insan... Ondan sonra, büyük patronun beni çağırdığını söylediler. Kızla tokalaştık, daha doğrusu bir pelteyi avucumun içine alıp bıraktım; ayrıldık. Patronla görüşmedeki tek amacım da tanışmaktı..." Anlıyordum durumu. Biri, birinin hayatını kurtarmışsa, kurtulan kişi kurtarana içten

içe düşman kesilmiş bazen. Sonra ne olmuş: Patronun yardımcısı, kurtarıcının gerçekten Gordon olup olmadığını saptamak için bazı aşağılayıcı sorular sormuş. Bizimki sabırla yanıtlamış hepsini. Ardından asıl adam girmiş söze. Birkaç kez teşekkür etmiş, kaza yerindeki davranışını övmüş. Gordon'un beklediği bu değilmiş ama. Ne bekliyormuş onu da bilmiyormuş ya! Bildiği şey geldiğine bin pişman olduğuymuş. Karar vermiş. Para önerilirse alacakmış. Nitekim teklif edilmiş. O da kabul etmiş. Almış ve çıkmış. "İlk düş kırıklığı binadan çıkınca yerini birden sevince bıraktı. Paranın etkisiyle olacak. Yine de düşündüm. Adamdan neden hoşlanmamıştım? Sevimsiz bir herifti, onun için. Patron değil, orta kademe bir memur, hatta işçi bile olsa sevimsizdi. Ne odaya girdiğimde yüzüme baktı bir saniye, ne adam beni sorguya çekerken... Sorgu bitince yardımcısı gözlerini ona kaldırdı. İşim bitti, şimdi ne yapayım ifadesindeki bir köpek gibi. Önündeki kâğıdı okuyordu patron, bu bakışı yakaladı, azıcık doğrulup 'hoş geldiniz' dedi bana. Yaklaşık on dakikadır orada oturuyordum ve adam sanki yeni görüyordu beni. Elini sıktım, sıktım da, beş altı adım yürüyerek yaklaştım önce, sonra da önünde eğilmek zorunda kaldım. Çünkü cam masa hayli genişti. Bir de pek az uzattı kolunu. Aramızda o koca masa varken tokalaşmamız ayrı bir garabet. Ama, sanmıyorum ki önceden düşünülmüş bir şeydi. Bazısı karşıdakini küçük düşürmek için özel önlemler alır ya... Fiziki önlemler örneğin. Hazretin ihtiyacı mı vardı böyle şeylere. Hayatını kurtaran kişiyi bile bir sinek gibi görüyorsa karşısında..."

Evet, Gordon almış parayı... Paranın yarısını arabasını yenilemek için kullanmış. Yarısını çeşitli gereksinimleri için kullanacakmış. İki gün boyunca cümle cümle o lüks binada yaptığı konuşmaları değerlendirmiş. Hakarete uğramış addetmiş kendini. Kararını gözden geçirmiş. Kalan paranın yemediği büyük bölümünü bağışlamış. Grevci işçilere, sosyalist partilere... Bizimkilerin birkaç derneği bile kazazede patronun parasından nasiplenmiş; iyi mi! Fakat yeni arabasını hâlâ kullanıyordu. Gordon'un yeni arabası gerçekten çok güzeldi. Nasıl aldığını vaktiyle biraz merak etmiştim ama, sosyal durumu açısından çok da anormal şey değildi.

İtirafı öylece dinlemiştim. Daha önceki yakınmalarındaki, kendini suçlamalarındaki gibi teselli etmeden. Belki alkolün beynimde

birikmesinden uyuşmuştum. Yok, niye yalan söyleyeyim. Hayal kırıklığının etkisinden susmuştum. Bizleri aldatmıştı Gordon. Onu pek çok kişiye bu olayı örnek göstererek anlatmıştım. Beni yalancı çıkar-mıştı arkadaşım. Gerçi kendisi bir kez bile olayla ilgili övünmemişti; ama bizi yalanlamamıştı da. Ben olsam zifiri karanlıkta o dereye gir-mezdim. Gündüz de girmezdim muhtemelen. İlanı görsem ertesi gün-e bile bırakmaz, koşardım. Söylemişim o zaman Gordon'a. Verilen parayı hemen alırdım. Büyük ihtimal... Yine büyük ihtimalle onda birinden fazlasını kimseye bağışlamazdım. Belki borç morç diye ya-kınlarım elimden kaparlardı, ayrı mesele; ama götürüp partiye, sendi-kaya bağışlamazdım. Fakat bunların hiçbirini söylemedim. Zaten sa-dece anlatmış olmakla dahi biraz rahatlamıştı Gordon. Az sonra ka-nepede sızmışım. İyi ki sızmışım. Kalktığımda yoktu. Canım ise hâlâ sıkkındı.

Gülsüm'le buluşmak için yolum uzundu. Sabahki görüşmeleri-mi ona buna devrettim. Yine de öğleye doğru dönmek zorundaydım. Son istasyonda trenden indim. Randevu noktasına ulaşmaya en az yirmi dakikalık yürüyüş gerekti. Nereden bulmuşlardı bu parkı!?

Dalgındım. İçimde yine kıpır kıpır bir şeyler uyanmaya başla-mıştı. Yürüdüğüm yolun güzelliğindendi belki. Gülsüm'le buluşmaya gitmekten de olabilirdi. Hava açıktı. Belki de ondandı. Yağmuru da-ha çok severim derim herkese ama, yalan. Doğaya yakinken tatlı öz-lemlerimi daha çok coştururdu açık hava. Gülsüm'ün meselesine me-rakım yeniden kabarmıştı. İnsanın duygu durumu yükselince her şe-ye ilgisi artar. Önce bu kadar uzak bir yerde buluşmaya karşı çıkmış-tım. İyi ki kabul etmişim, diyordum şimdi. Tatil gibi olmuştu benim için. Umulmadık bir tatil gibi.

Park kapısında beni bekliyordu; söylediği yer ve zamanda. Bense yalnızca yedi dakika geç kalmıştım; önemli değildi. Neşeli, canlı, gü-zel görünüyordu. Beni sıcak karşıladı. Yanak yanağa öpüştük. Spor giyinmişti; altında pantolon...

“Seni buraya kadar yordum. Gelmen büyük incelik.”

“Benim için de iyi oldu” dedim. “İyi ki ısrar etmişsin.”

“Değil mi!” diye sevindi. İyice neşelenmişti. “Kapalı ortamlar-dan boğulmak üzereydin. Yağmur, kapalı yer, yağmur kapalı yer... Geldiğim bir saatten fazla oldu. Tahminim doğruymuş. Park bu

park. O zaman daha bir orman gibi gelmişti ama, o kadar değilmiş. Şeyi de buldum. Harun'un ağacını. Kovuğunu da gördüm. Daha içine bakmadım ama."

"Gerçekten ilginç" dedim. "Beni bile heyecanlandırdın. Çok sağlıklı ve hoş görünüyorsun."

Gülümsedi. Teşekkür etti. Geniş çimenliği bölen hafif eğimli dar taş yoldan koruluğa doğru çıktık. Sol yanda aşağıda bir gölet vardı. Çevresinde kazlar, güvercinler, birkaç çocuk, birkaç kadın...

"Olayı neredeyse tam olarak hatırladım biliyor musun. Telefonda söylemedim; sürpriz yapmak istedim."

"Yapma!" dedim. Bu güneşli güzel havada, cıvıl cıvıl yemyeşil çevrede birisi birini gözümüzün önünde boğsa o kadar sarsmazdı insanı. Yine de sabırsızlanmıştım. "Hemen anlat o zaman. Kaç haftadır ifrit ettin zaten beni; daha fazla bekletme artık. Hadi hemen anlat lütfen."

"O kadar bekledin beş dakika daha bekle" dedi kıkırdayarak.

Yerde irice bir taş vardı. Çiçek tarhlarını çevreleyen taşlardan. Az ilerdekinden ayrılmıştı herhalde.

"Şunu görüyor musun?" dedim. "Kafana bir yerleştiririm; ondan sonra sil baştan."

"Yok, biraz daha sabret lütfen. Önce bir problem var. Bir de aldığım karar. Baştan onları söyleyeyim."

"İyi, söyle o halde" dedim. "Nedir problem?"

"Beyin tomografım buradaki doktorları çok şaşırttı."

"Ben zaten biliyorum. Sana söylememiştim ama benim için yeni haber değil."

"Ben son filmimden bahsediyorum. Onu duymadın herhalde." Son filmini sormamıştım gerçekten. "Gerçi eski filmlerimin nasıl olduğunu da yeni öğrendim. Ona da şaşırmışlar. Bu yenisine daha çok şaşırmışlar. Mesele şu: Eski filmimde beyin dokumun yarısı kaybolmuş görünüyormuş. Şimdikinde kayıp dörtte bir ya var ya yok. Mucize diyor doktorlar. Filmleri birbirlerine gösteriyorlar. Halbuki beyin dokusu kesinlikle yenilenmezmiş; biliyor muydun?"

"Evet ben de öyle biliyordum. Gerçekten çok ilginç."

"Ama benim için ilginç olmaktan çıktı. Her dakika telefon etmeye başladılar. Değişik değişik doktorlar, değişik hastanelerden.

Herkes beni konuşuyormuş. Hastaneye yatmalıymışım. Hatta biri, hastaneye yatma, bir kontrat yapalım, on gün evimde konuk ol, dedi. Dünyanın parasını verecek. Gülme! Başta bana da komik geldi ama artık komik olmaktan çıktı. Kapıma bile geldiler. Dün akşam evi terk ettim. Bu yakında bir oteldeyim. Ama lütfen kimseye söyleme. Artık sizin kuruma da gelemem.”

Haydaa! dedim içimden. Ne işler oluyordu böyle?

“Peki aldığıın karar nedir?”

“B.ye döneceğim. Karar bu. En kısa zamanda dönüyorum. Beni denek yapacaklar burada. Belki abartıyorum ama, o işin bir yönü. Sıkıldım artık. Kendi isteğimle gelmediğim yerde duramam. Hem bu benim olayım var ya; unutulsun, kapansın istemiyorum. Döneceğim ve dosyayı yeniden açacağım. Döneceğim dönmesine, pasaport hani. Senden ricam, sığınma başvurumu geri al. Pasaportumu istiyorum.”

“O pek zor bir iş değil” dedim. “Değil de, pişman olacağıın bir şey yapma. Emin misin kararının mantıklı olduğundan? Açık söyleyeyim; bundan emin değilsen ya da beni ikna edemezsen yardım etmem.”

İçerlemiş bir bakış attı.

“Herhalde iki dakika kıcıımı kaşıyıp karar vermedim. Bütün gece bunu düşündüm. Vallahi! Başka seçenek yok. İşte şu ağaç!” Gösterdiği, korunun başladığı yerden yirmi adım kadar içerde yüksek bir ağaçtı. “Rüya artık bitti. Adamları hatırladım. Ağızlarına sıçacağım onların! Kim olduğumu artık biliyorum. Bundan sonra kim olacağımı daha iyi biliyorum.”

“Peki kim bu hale getirmiş seni?”

“İsimlerini bilmiyorum. Birininkini biliyorum. Daha çıkaramadım ama o zaten tanınan bir isim. Birkaç dergiye baksam çıkarırım. Asıl öbürü önemli. Onun ismini öğrenmem de kolay. Gider gitmez bulurum.” Ağacın dibine gelmiştik. Gülsüm bir eliyle gövdeye dayandı, soluklandı. Bu bir atkestanesiydi. Çoğu ağacın adını bilmem, bunları yeşil dikenli meyvelerinden tanırdım. Yukarda bir kovuk vardı. Gülsüm bir yandan oraya bakıyordu.

“Kim bu adamlar? Necidirler?”

“Ne derler, kontra... Mafya... Sen ver adını. Ne oldukları önemli mi? Çok aşağılık herifler olduklarını biliyorum. Benim için bu kadarı

yeterli.” Kötü bir tiyatro oyuncusu gibi duygusuz, vurgusuz söyledi bunları. Sözüünü bitirir bitirmez de tırmanmaya başladı. Göz açıp kapayana dek deliğe ulaştı, elini soktu, karıştırdı. Bağırды: “Burada!” Hızlı hızlı aşağıya indi. Elinde çikolata kâğıdıyla kaplı küçücük bir topak vardı. Üstüne kuş tüyleri, yaprak parçaları yapışmıştı. Katmanları gülümseyerek açtı bir bir. Kâğıdı düzeltti. Okudu. Güldü. Neşeli bir gülüş. Hüzünlü değil, pek sevinçli de değil. Yüksüz, yüzeysel bir neşe...

‘Ben Harun. Aşkım Gülsüm’le birlikteyiz. Bu an kalacak. Hiç eskimeyecek.’

Kâğıtta yalnızca bunlar yazılıydı. Oysa şimdi kim bilir neredeydi Harun? Kimle birlikteydi? Belki de ölmüştü. Belli mi olur. Gülsüm adına, hafif bir garipseme, künt bir burukluk hissettim.

“Bu an kalacakmış! Hiçbir an kalabilir mi! Saçma!” Ben bile kötü etkilenmişim; o hâlâ neşeliydi. “Onun bu an dediği şimdi geçmiş. Geçmişteki şey bugün iyi hatırlanıyorsa bugüne aittir. Bugüne ait oluşundan başka önemi yoktur. Ama yine de o an değildir artık, tamamen farklı bir andır.”

“Amma romantiksin ha!” dedim. “Kuantum fizikçisi bile âşık olsa, senin gibi zaman mekân formülleri kurmaz.”

“Öyle değil. Geleceğe bir yararı olacaksa geçmişini düşünmek gerek” dedi yere otururken. Ben de çömeldim karşısına.

“Ne yaptı bu adamlar sana? Çok merak ediyorum gerçekten. Anlat, bitsin şu iş.”

Derin bir soluk aldı, hazırlandı. Yine başladı. Sonuncusu olsaydı keşke.

“Birisi benden randevu istedi. Telefonla. Bu konuyla ilgili. Kibar konuşmuştu, tehdit edici bir sesi yoktu. Kabul edeyim bari dedim. Büromda buluşmayı istemedi. Kapalı bir yer olsun, neresi olursa olsun; siz seçin dedi. BAROK meydanındaki oteli seçtim. Her zaman kalabalıktır orası. Lobide buluştuk. Daha merdivenleri çıkarken pis pis tipler gördüm. Bana öyle gelmiştir diye düşündüm. Nitekim, adam yalnızdı. Daha önce tarif ettim sana. İşte o adam. Bayağı düzgün bir tip. Gözlüğünden ayakkabısına üstündeki her şey ithal. Bayağı da kibar. Özetle şey dedi bana. Bu işi bırakmalıymışım. Aslında bırakıp bırakmamam da önemli değilmiş. Haber kaynağımı bulama-

mışlar. ‘Onun ismini söyle, ondan sonra ne yaparsan yap’ dedi. Benim hakkımda birçok şey anlattı. İcğıma cıcğıma kadar. Her şeyi biliyoruz, dedi. Haber kaynağı mı da birkaç gün içinde öğrenirler miş nasıl olsa; ama onun ismini söyleyip söylememem, benim iyi ya da kötü niyetim hakkında fikir verecek miş. ‘O ismi kesinlikle vermem’ dedim. Peki falanca mı, diye sordu. Başını sallayeter, bir şey söylemiş olmayacaksın... Benim birazcık rengim attı galiba; o da anladı. Hakkaten bizim emekli polisi bulmuşlardı. Hayır o değıl, dedim. ‘Bu senin için iyi bir şey sayılmaz’ dedi bana. Başka bir kaynağın da varsa ve onu bulamazsak seni öldürürüz. Emekli polise hiçbir şey olmamış. ‘Sadece uygun dille uyardık adamı; o da kabahatini anladı’ dedi. Başka biri daha varsa onu da sadece uyaracaklar mış. Onların uğraştığı tipler farklı mış. Bana üç isim verdi. Bunlardan birini tanıyordum. Ünlü bir avukattı. Ölü bulunmuştu. Yaklaştı, kulağıma fısıldadı: ‘Bunların üçünü de kendi ellerimle öldürdüm!..’ Kulağım uyuştu nefesinden, elim ayağım dondu. Önce korktum, sonra sinirlendim. ‘Bu övünülecek bir şey değıl’ dedim. ‘Övünmüyorum’ dedi. ‘Böyle bir şeyden övünecek bir insan değılim. Görevimi yapıyorum. Bu millet beni büyüttmüş, yetiştirmiş; ben vatanıma borcumu ödüyorum.’ ‘Bak’ dedi, ‘bunu açık açık söyledim sana. Niye söyledim; gücümüz konusunda fikir versin diye. Sen şimdi gazetecileri toplasan benim söylediklerimi anlatsan bana yine bir şey olmaz. Hadi bana oldu. Ben tek değılim ki; binlerceyiz... Onun için aklına başına al!’ ‘Böyle bir şeye hakkınız yok’ dedim. Bu ülkede mahkemeler var. Onlar da milletin mahkemesi değıl mi? Bazı insanlar suçluysa polis ne güne duruyor, yakalar, mahkemeye teslim eder, cezası neyse verilir. Güldü. ‘Yasalar işlemiyor diye yakınan sizler değıl mısınız? Biz de aynı görüşteyiz. Yasalar işlemiyor. Yasalar işlese gerçekten bizim zorumuz ne? Zaten bizim peşinde olduklarımız sizler değılsiniz. İnsan olmayanların peşindeyiz biz. Eroin satacaksın, haraç toplayacaksın, düşman devletlerden yardım göreceksin, sonra o paralarla silah alınacak, çocuklar vurulacak, on dokuz yaşındaki askerciğın kolu gövdesi parçalanacak!.. Bunları yapanlara insan mı diyorsunuz siz? Dağda gerilla dedikleri sabi ölecek, bunlar krallar gibi yaşayacak! Bu yapıлана savaş mı diyorsunuz siz!..’ Bir şey demeden kalktım. Ne tartışabilirdim ki onunla. Zaten ne söyleyebilirdim. Bunlar benim sorunlarım değıldi. Koşarcasına

uzaklaştım oradan. İkide bir arkama bakıyordum, kimseyi göremiyordum. Bir yandan herkesten kuşkulanıyordum...”

“Sonra?”

“Sonra ertesi gün kendimi topladım. O günkü panikten eser kalmamıştı. Hatta kendimi daha güçlü hissettim. Hangi tarafın haklı olduğu beni hiç ilgilendirmiyordu. Sadece merak ediyordum. O adam kimdi? Söyledikleri doğru muydu? Ölümcül bir merak. Adamın kim olduğunu öğrensem belki başka şeyler ortaya çıkacaktı. Bunları başına belki bildirecektim, belki bildirmeyecektim. Orası önemli değildi. Adamın ismini öğrensem yeterdi. Öldürdükleri avukatın ailesini buldum hemen. Evlerine gittim. Ertesi akşam. Bu adam öldürttü dediler, bir gazete fotoğrafı gösterdiler. Onun öldürttüğünden eminmişler. O adam benimki değildi ama. Benimkini tarif ettim. Adamın yeğeni araya girdi. Böyle biri var galiba, dedi. Büyük adamın bu tarife uyan bir yardımcısı varmış. Hatırladığına göre bir dergideki fotoğrafta bu herifin arkasında biri görünüyormuş Dikkatini çekmiş ta o zaman; fotoğrafa mutlaka bakmalıymışım. Derginin ismini verdi. Neredeyse iki yıl önceki bir sayıydı. Ertesi gün dergiye gittim. Orada bir arkadaşım çalışıyordu. Arşive girdik ve bulduk. Yeğen hakikaten dikkatliymiş. Bizim adam o adamdı. Pek net görünmüyordu ama, tanıdım. Bir tek ismi kalıyordu geriye.”

“Peki niye yapıyordun bunları? Gerçekten sadece meraktan mı?”

“Galiba. O anda yaşadıklarımı hatırlıyorum ama, duygularımı hatırlayamıyorum. Biraz hatırlar gibiyim. Yeniden canlandıramıyorum demek daha doğru.”

Titredim. Ürpermişim. Anlattıklarının havasına kaptırdığımdandır, diye geçirdim aklımdan. Sonra birden ayırımsadım ki hava bayağı kapamış, güneş kaybolunca hayli soğumuş.

“Sonra?.. Lütfen hızlı anlat!”

“Zaten sonuna geldik... Akşam geç vakit eve döndüm...”

Sustu. Gözü arkamda bir yere takılmıştı. Ben de merak edip döndüm, baktım. İki kişi geliyordu bizden tarafa. İki adam. Korudan çıkmışlardı herhalde.

“Evet, sen devam et!”

Devam etmedi. Gözü hâlâ adamlardaydı. Ben de baktım tekrar. Uzununu tanıdık birine benzettim. Kime? İçime endişe girdi birden.

Çok tenhaydı ortalık. Silahımı getirmemiştim. Ne aptallık! Epey uzak bir yol, belki polis kontrolü olur, yakalanırım diye çekinmiştim. Bizim vatandaşların temin ettiği bir 6.35'likti bu. Ruhsatlı silahı teslim almam daha bir haftayı bulabilirdi. Adamlar etrafımızda bir kavis çizdiler ve aşağıya yöneldiler. Sonra durdular orada. Otuz adım kadar aşağıımızda... Aralarında konuşuyorlardı. Kime benziyordu uzununu? Birden çıkardım. EKS'te, yarın kenarına park ettiğimde yanımda duran otomobil. Otomobilden inen iki kişiden doğulu tipli zayıf olanı! Başım döner gibi oldu, soğuk bir ter fışkırdı üstümden. Ayağa kalkmışım. Neden kalktım? Nasıl bir işe bulaşmışım ki? O muydu gerçekten? Emin olmalıydım.

"Bir dakika" dedim Gülsüm'e.

Adamlara doğru yürüdüm. Onlar da hareketlenmişti. Yine aşağıya doğru. Yavaş adımlarla. Emin olmalıydım. Cebimde bir sigara paketi vardı. Kibrit de. Günde iki üç tane içmeye başlamıştım. Ateş isteyecektim onlardan. Daha önce onların benden istedikleri gibi. Adımlarımı hızlandırdım. Yetiştim.

"Affedersiniz! Kibrit ya da çakmağınız var mı?"

İkisi de durup döndü. Büyük bürokrat tipli yaşlı adam yanıtladı:

"Üzgünüm. İkimiz de sigara içmeyiz."

Tipik güney E aksanıydı bu. Öbürü konuşmamıştı.

"Özür dilerim. Bir de şeyi sorayım o zaman. Bu parkın eski adını biliyor musunuz?"

Bu kez doğrudan esmere bakarak sormuştum ama yanıt yine yaşlıdan geldi:

"Burası FERT parkı. Adı hiç değişmemiştir."

Tekrar özür diledim ve döndüm. Zayıf esmer adamın o olup olmadığına yakından dikkatle bakmama karşın karar verememişim. Çünkü ilk karşılaşmamızda yüzünü iyi görememişim. Ama durumun farkında olduğumu göstermişim onlara. Ya zaten ilgisiz insanlarsa? Olsun, ne yapalım! Hiç değilse biraz rahatlamıştım şimdi. Simalarını kafamda gözden geçirdim. Pek tehlikeli tipler değildi adamlar. Buna hükmettim. Öyle miydi gerçekten? Asıl şüphelendiğim kişide tanıdık bir şey aramıştım. Yoktu. Bir tek bakışları?

Az önce ayrıldığım ağaç dibine döndüm, şaşırdım. Gülsüm görünmüyordu ortalıkta. Önce şaka yaptığını, benden saklandığını sa-

narak güleç bir yüzle sağıma soluma bakındım. Sonra dallara, tepelere. Güleç yüzüm gerildi. Çöktüm yine bir ağacın dibine.

Neler oluyordu böyle? Ya kaybolmuşsa kız? Bir daha dönmezse? Hemen uzaklaşmalıydım buradan. Ya dönerse? Bir sigara çıkardım cebimden, paketi dışarı çıkarmadan. Kibriti de çıkardım, yaktım. Adañlar görünürde yoktu şimdi. Kibrit çıkardığımı göremezlerdi. Tek derdim o olsaydı keşke. Gözlerimi kapadım. Derin nefesler çektim sigaramdan.

Gözümü açtım, gördüm onu. Aşağıdan geliyordu Gülsüm. Birden hafiflemiş hissettim kendimi. Son sekiz on dakikadır hissettiklerim... Galiba bir an için raydan çıkmış yorumlamalardı bunlar. Gerçeklikten gelip geçici bir savrulma...

“Nereye gittin Allah aşkına? Korkuttun beni?”

“Ben tuvalete gittim. Asıl sen ne konuştun o adamlarla?”

“Ateş istedim.”

“Hani sigara kullanmıyordun!”

“Boş ver. Sen olayı anlat. Hadi bitir şunu artık.”

Yere oturdu yine. Sırtını ağaca verdi.

“Ne anlatıyordum?”

“Akşam eve döndün. Geç saatte...”

“Evet. Akşam döndüm ve olanlar oldu. Yukarda benim dairemde ışık yanıyordu. Mansur’la buluŖacaktık. Anahtar onda da vardı. Herhalde saatinden önce gelmişti. Ben yukarı bakarak yürürken bir çıtırtı duydum arkamda ve aniden koluma biri yapıştı, başka biri ağzımı tuttu. Karga tulumba bir otomobile attılar beni. Bağıramadım bile. Lüks bir arabaydı. Galiba Mercedes. Araba kalktı; hem de hızla değil, ağırdan ağırdan. Ne pervasızlar değil mi! İki tarafımda iki adam vardı. Sağda önde oturana baktım, bizimkiydi. ‘Kötü niyetli olduğunuzu anladık artık’ dedi. Henüz kibardı. ‘Bir vatan haininin evine gittiniz. O herifi ha ben öldürmüşüm ha başkası öldürmüş, ne değişecek! Onu kimin öldürdüğünü bulunca başınız göğre mi erecek?’ Ses çıkarmadım. Bir süre öylece gittik. Sordum: ‘Şimdi ne olacak? Ne yapmayı düşünüyorsunuz?’ ‘Bir tek şekilde kurtulabilirsin’ dedi adam. Artık ‘sen’li konuşmaya başlamıştı. ‘Bu işe kimin zorlamasıyla girdin, şu ana kadar kimlerle ne konuştun, tek tek ayrıntılı olarak anlatacaksın. Vaktin sınırlı. Bunları anlatırsan kurtulursun. Anlatmazsan şu yanındaki iki koçyiğit var ya. Az sonra tadına bakacaklar. Gerçi aldırılmazsın sen böyle şeylere. Sösyete orospusunun tekisin zaten!’ Öyle dedi bana. Çok bozuldum ama ses çıkaramadım. O öyle deyince yanımdaki sarsılarak güldü. Baktım. Esmer, şişman bir adamdı. Ablak suratlı, bıyıksız. Gözlerini kaçırdı. Şimdi görsem belki de çıkaramam, böylesi yüz binlerce var. Sağ yanımdakine baktım göz ucuyla. Uzunca saçlı, kumral, bıyıklı bir tipti. Hep dışarı bakıyordu; yüzünü iyi göremedim. Aklıma işçi geldi. Beni bu işe bulaştıran. Sonra birden hacı akrabam geldi. İşçi neyse de, onu nasıl söyledim bunlara. Polisi itiraf etsem; onu sana kim buldu diye sorarlardı. Olacak şey değildi. Ter boşandı üstümden. Yüzüm sıırılsıklam oldu. Ne yaparlarsa yapsınlar, dedim bir an. Ne yaparlarsa yapsınlar; vız gelir! Köprüye yaklaşıyorduk. Köprü boştu, araba çok hızlı gidiyordu; ama gişelerde

nasıl olsa duracaktı. Beş saniye bile dursa, bağırp çağıracaktım. Gişe memurunun dikkatini çektim. Hazırlandım...”

Sustu, yutkundu. Çevresine bakındı. Bu kız deli edecekti beni. İster misin gerisini hatırlamıyorum, desin!

“Yahu anlat şu işin sonunu!”

“Araba biraz yavaşladı; en sağdan hiç durmadan devam etti. Şimdi ayvayı yedim dedim o zaman. Kıvrıldık Boğaza indik. ‘Ever’ dedi öndeki, yarım dönüp. ‘Anlatmayacak mısın?’ ‘Anlatacak bir şey yok’ dedim. ‘Yaptığınız suç. Kendinizi pek güçlü sanıyorsunuz ama bunun da hesabı sorulur.’ Döndü önüne. Yanımdaki bir şey yırttı, plaster... Ağzıma yapıştırdı. İyi ki nezle değildim ha.”

Güldüm. İyi ki nezle değildi.

“Çok hızlı gidiyorduk. Az sonra, öndeki parlak herif, ‘Sağa yanaş’ dedi. Araba durdu. Döndü yine. ‘Anlatacak mısın?’ diye sordu. Ne cevap verecektim ki? ‘Bunlar anlattırır’ dedi, indi. Araba yine kalktı. Kalkar kalkmaz yanımdaki bacaklarıma elini attı. Ne yaparlarsa yapsınlar diye düşünmüştüm baştan ama, o odun gibi eller tenime değer değmez tepem attı. İttim herifi. Sol kolumu tuttu bu sefer, sağ yanımdaki sağ kolumu... Soldaki boşta kalan eliyle mıncıklamaya başladı. Bir süre öyle çırpına çırpına gittik. Sağ kolumu kurtardım. Sağımdaki sadece tutuyordu zaten, başka şey yapmıyordu. Kolumu kurtarmamla ağzımdaki plasteri söktüm, bağırp küfretmeye başladım. Etraf nasıldı? Çarşılar falan bitmişti, ağaçlıktı kenarlar... Ben çırpınıyorum... O sırada çok kötü bir yumruk attı ayı. Sersemlemişim, sağımdakinin kucağına yığıldım. ‘Bas gaza!’ diye bağırdı herif. Sonra elini külodumun içine soktu. ‘Aşağı atarım kendimi!’ diye bağırdım. ‘Atamazsın orospu!’ dedi herif. ‘Atarım!’ dedim. Kapıyı açmaya çalıştım. ‘Aç şuna kapıyı’ dedi sağ yanımdakine. O da kapıyı araladı. Göğsüm onun bacaklarının üstündeydi. Ne ses çıkıyordu adamdan, ne bir şey yapıyordu. Aralıktan bir karış altımda hızla kayan siyah, gri çizgileri gördüm. Öbürü yine elini soktu arkama, diğer eliyle kolumdan tutup içeri çekmeye çalıştı. En son hatırladığım bu...”

“İğrenç” dedim. “Tek kelimeyle iğrenç. Söyleyecek başka kelime bulamıyorum. Böyle bir ülkeden olduğum için utanıyorum.”

Devrildim yere. Sırtüstü yattım. Gökyüzüne baktım, iyice top-

lanmış bulutlara... Baltalar uçuşuyordu imgelemimde, tüfekler patlıyordu, kafalar paramparça dağılıyordu. Beyinlerden kanlı parçalar saçılıyordu etrafa, arabaların sıçrattığı çamurlar gibi. Öfkeyle tekrar doğruldum. Sırtımı başka bir ağaca verdim oturdum. Aşağıda çocukluktan yeni kurtulmuş okullu bir çift el ele dolaşıyordu. Bir şeyler söylüyorlardı birbirlerine. Kız kurtulup koştu, diz üstü çöktü, önündeki bir şeye bakıp konuşmaya başladı. Arka ayakları üstünde kalkmış bir sincaptı herhalde. Buradan iyi seçilmiyordu. Oğlan da yanına geldi. Yazık, dedim içimden. Dünyayı şimdi nasıl görüyorlardı; çok değil beş altı sene sonra nasıl göreceklerdi. Ben de bu yaşlarda iyilerin dünyası olarak görürdüm dünyayı. Kötüler de vardı ama, azınlıktaydılar. Üstelik iyiler her zaman alt edebilirdi onları. Durumun tam tersi olduğunu şu iki çocuk da görecekti.

“Herifler bir de yaptıkları pislikleri vatan için yaptıklarını söylerler değil mi?” dedim bağırırcasına. “Esas bunların anası orospu. Tövbe tövbe ne analarının suçu var bu işte, ne orospuların.”

“İşte o yüzden döneceğim ya” dedi Gülsüm. “Anaları için değil tabii.” Güldü. “Hani diyorlar ya, vatan için millet için suç işliyoruz. O yüzden yaptığımız suç değildir. Bunun böyle olmadığını anlatacağım. Madem vatan için çalışıyorlar neden prensler gibi yaşıyorlar. Neden vatan için çalışmayanların bekçiliğini yapıyorlar?”

Öfkem biraz yatışmıştı.

“Kutsal bir değer koyuyorlar bunların önüne tamam mı. Ondan sonra ne yapsanız günah değil diyorlar. İsterseniz Allah sanın kendinizi. Ne güzel... Bunlara eskiden yalnız solcular karşı çıkardı. Şimdi çok kesim karşı çıkıyor. Çizmeyi fazla aşmalarından değil ha! Paylaşım meselesi. Bizim kıcı kırık memleketimizde şu E.de olduğu kadar zengin var. Yoksul bir ülkede nereden çıkar bunca zengin, ha!? Pis işlerden çıkar, nereden çıkacak. Ötekinin hakkını sonuna kadar yemekten çıkar. Bunun da iki yolu var, yasal yol, yasadışı yol. Bu kesim öyle edepsiz ki, yasal yoldan çalmayı bile yeterli görmüyor. O zaman çatışma çıkıyor. Vatan içinmiş! Dünya kadar vatanperveri varsa neden böylesine yoksul o vatan! İtibarı neden o kadar düşük ele güne karşı. Savaşıyorlar, çünkü savaştan çıkarları korkunç büyük. İsteseler bitirirler, bitsin istemiyorlar.”

“Öbür taraf niye göremiyor bunu peki?”

Bu soruyu beklemiyordum. Birden Fazıl'ın söyledikleri geldi aklıma.

“Öbür taraf da bu işten kazanıyor” dedim. “İki taraf için de durum aynı.” Kestim burada. Söylediğime pişman olmuştum birden. Aklıma, ‘Bizim sırtımızdan kazanıyorsun’ diyen H militan gelmişti. Bir bakıma öyleydi durum. Bu kız başkalarına da söyler miydi ki benden duyduklarını? “Tabii” diye ekledim, “bir kesim belli haklarını elde etmek için uğraşüyor. Bıraksınlar mı haklarını? Fakat hak mak derken kendilerini kısır döngünün içinde buluyorlar, o ayrı mesele... Neyse... Ben diyorum ki, hemen dönme. İş biraz küllensin. Sonra tekrar düşünüp karar verirsin. Kaçan bir şey olmaz böyle şeylerde. Şu zaman gitmen çok tehlikeli olabilir.”

Elindeki kâğıtları evirip çeviriyordu.

“Tehlikeli olacaksa her zaman tehlikeli olur” dedi.

Doğruydu. Zaten ben de önce erteletmek, sonra vazgeçirmek için öyle demiştim.

“Öyle ama bunun hazırlığını yapmalısın. Örneğin medyayı daha buradan ayarlamalısın.. Öyle bir şey ki bu medya, tek kollu canavar makinesi gibi. Çok önemli olayları atlar atlar, birinin üzerine yığılır. Sağlam kazıklar bulacaksın içinde. Hem sana bir şey söyleyeyim mi, gündeme otursa ne olacak? Halk bu işe el koymadıktan sonra... Onun için bana sorarsan halkın biraz daha örgütlendiği zaman gidersin. Gidersin, bunu da gündeme sokarsın.”

“Ben de sana bir şey söyleyeyim mi” dedi Gülsüm yerinden doğrulup. “Halk dediğin her neyse, şimdiye kadar ben onu hiç görmedim. Sen gördün mü? Görürsen bana da göster. İyi insan var, kötü insan var, bak, onu dersin anlarım. İn midir, cin midir, ne yer ne içer bu halk? Şaka yapmıyorum söyle bana. Dindarların Tanrı'sı, sizin halkınız. Benim için ne yapmış bu halk... Niye güvenecekmışım onlara? Güvenenlere ne olmuş sonunda: Almışlar babayı. Halkmış... Benim üstümde baskı kuran lüzumsuz çoğunluk. Parmağımı bile oynatmam onlar için! Kendim için doğru neyse, bak işte onu yapmak isterim. Haksızlık varsa buna kendi vicdanım için karşı çıkarım. Adalet isterim, kendi vicdanım için. Birine yardımcı olmak isterim. Rahat uyuyabilmem için. Sadece bunun için. Bunun için bir şeyler yapmak isterim cidden. Her istediğimi yapabilir miyim, o da başka...”

Şaşkınlığım iyice artmıştı. Güya ben ona yol yöntem gösterecektim; o bana ders veriyordu. Beylik sözlerle aklını çelemeyecektim demek.

Kâğıdı tekrar top yaptı, katladı. Ağaca sıçradı. Bir solukta tırmandı, elindeki kovuğa bıraktı, yine çarçabuk indi.

“Bu söylediklerimi sen de daha önce düşündün ama, kimseye söylemedin. Bazısı Tanrı’ya inancını yitirir, ama kimseye anlatamaz. Kendine bile itiraf edemez. İnsan belli şeyleri açık ederse kişiliği değişir, çevresi değişir, işi bile değişir. Sen kalabalığa pek önem veriyorsun aslında. Neden? Çünkü senin içinde de kalabalıktan bir şeyler var. Ya da onlardan çıkarların söz konusu.”

Ses çıkarmadım, çıkaramadım. Doğru söze ne denirdi. Hayli bozulmuştum.

“Her neyse. Gördün mü belge şimdi nerede? Onu yine sonsuzluğa koydum. Şimdi yine hiç geçmeyecek bir anda duruyor. Benim elimdeyken öyle değildi ama.”

Ne demek istediğini anlamaya çalışarak bön bön baktım.

“Hadi kalk gidelim” dedi, elini verdi kalkmam için. Elleri ılık, yumuşaktı. Bakışları da ilk kez bu denli sıcaktı. Keşke kalk gidelim demeseydi de göğsümün üstüne yatsaydı. Ben de onun elini tutsaydım, saçlarını okşasaydım.

“Eskiden olsa seninle yatardım. Kendimi değişmiş hissediyorum” dedi önümde yürürken birdenbire. “Bir kez yatmakla ne sen tatmin olurdun...”

Ulan hep bana gelince değişirlerdi zaten bu kadınlar. Şu talihi-me bak, diye söylendim içimden. Yağmur çiselemeye başlamıştı. Bir gece kuşu uçtu önümden. Bir baykuş. Normal büyüklükteydi. Öyle çok iri değil. Koruluğa doğru süzüldü, orada kayboldu. Belki de bizim ağaca konmuştu. Yanda bir şimşek çaktı. Birkaç saniye sonra gümbürtüsü gelirdi. Çevreyi dikkatle taradım. O iki adam görünmüyordu.

Son görüşmemi bitirmiş, başvurayı göndermiştim. Beş dakika kafamı dinleyecektim, ondan sonra inip aşağıya büyük patrona uğrayacaktım. Ensemi arkalığa dayayıp gözlerimi kapamıştım ki telefon çaldı. Açtım.

“Bay Musa, sizi arıyorlar” dedi santraldaki kız.

“Kim arıyor?”

“Bilmiyorum. Bir B... On saniyede bir sizin adınızı tekrarlıyor, başka şey demiyor. Dil problemi var sanırım.”

“Benim adımlı söyleyebiliyorsa yeterli” dedim. “Demek ki dil problemi yok.” Kız güldü. “Sen bağla bakalım kimmiş.”

“Alo alo” dedi karşıdaki ses.

“Evet” dedim B.ce.

“Musa beyle mi görüşüyorum?”

“Evet benim. Siz kimsiniz.”

Adam ismini söyledi. Tam anlayamadım. Konuştuğu yer cadde kenarıydı herhalde. Araba gürültüleri geliyordu. Tekrarlamasını istemedim adını. Söyledi. Tanıyamadım. Daha doğrusu tanımak istemedim bir an. Belki de ilkin onun için duyamamıştım. Bir şey çekildi içimden. İp gibi bir şey... Sanki organlarıma yapışmış, aniden çekilip ayrılmış. Sessizlik oldu.

“Tanıyamadınız mı?”

“Yok yok, şimdi hatırladım” dedim. “Çıkardım seni.” Biraz daha kendine güvenli havada söyledim bunu. “Niye aradın beni?”

“Sizinle konuşmam lazım. Çok önemli bir şey söyleyeceğim.”

“Ne gibi önemli bir şey? Söyle bakalım, dinliyorum.”

“Telefonda olmaz.”

Biraz kararsız kaldım.

“Buraya gel ve burada söyle o zaman.”

“Orada da olmaz. Dışarda bir yerde buluşalım.”

Aklından neler geçiyordu böyle? İşi şakaya vurup niyetini anlardım belki.

“Birader, sen beni تنها bir yere götürüp keseceksin galiba.”

“Öyle bir niyetim yok” dedi herif. “Şimdilik” diye ağzında belli belirsiz geveledi. Hoşuma gitmemiştii bu. Ne demeliydim? O devam etti: “Öyle bir niyetim olsa niye telefon edeyim. Yolda çıkarım karşınıza...”

“Çıkarsın ama sen de canından olabilirsin.”

“Ben zaten ölmüşüm. Can bana ne lazım...”

“Belki benim durumum da aynıdır. Kimin canını umursamadığı önceden belli mi olur.”

“Gelmek senin çıkarına” dedi kısa bir sessizliğin ardından. “Söyleyeceğim şey senin için önemli.”

Bu konuşmada ilk kez “sen” diyordu bana. Ensem terledi. Her şey olacağına varırdı, ne yapayım. Giderdim, niyetini öğrenirdim. Bu gerilim de biterdi.

“Peki” dedim, “geliyorum. Yalnız benim seçtiğim yerde buluşacağız...”

Kabul etti.

Telefonu kapattıktan sonra düşündüm. Söz vermişim ama gitmeyebilirdim. Bir katile verilen sözün ne önemi vardı. Polise yakalattırabilirdim onu. Yok, sadece üstünü arattırabilirdim. Bir şey çıkarsa, içeri atarlardı. Bizim dedektifi arayabilirdim. Hayır, olmazdı bu. Benim konumumdaki birinin polisle o denli sıkı fıkı olması. Ya üstünde bir şey çıkmazsa! O zaman tam işbirlikçi damgasını yerdim işte. Öğlum, dedim kendime. Birisi seni canınla tehdit ediyor, sen hâlâ imaj derdindesin!..

Düşündüm. Kahve koydum yine kendime, bir sigara yaktım, koltuğuma oturdum. Olasılıkları sıralamaya, tartmaya başladım kafamda. Böyle olmayacaktı. Küçük odamda volta atmaya koyuldum. İki buçuk adım bir yana, iki buçuk öte yana. Doluya koysam almıyor, boşa koysam dolmuyordu. Kararımı verdim: Gidecektim. Başka yolu yoktu. Söyleyeceği şey gerçekten beni ilgilendiriyor olabilirdi. Düşük olasılık ama yine de olasılık... Giderdim ve herif nedir ne değildir, öğrenirdim. Ya saldırırsa? Adam bir bakıma haklıydı. Saldıracaksa neden telefon etsindi ki? Yine de saldırabilirdi. Üstelik ora-

ya yalnız gelmeyebilirdi. Benimse yalnız gelmemi istemişti. Niye? Yalnız gelmezsem söyleyeceğini söylemeyecekmiş? Neden? Silahımı götürmeli miydim? Ya o beni yakalatırsa? Ya beni kendi kazdığım kuyuya düşürürse? Buluşma yeri olarak Büyükşehir Polis Merkezine yakın bir nokta seçmiştim. O köşeden dakika başı silahlı polis ekipleri geçirdi. Bir şey yapamazdı bana. Yine de olmazdı tabancasız gitmek. Hatta kamp baltamı da almalıydım yanıma. Önce eve uğramalıydım. Daha vakit çoktu.

Hemen Gordon'u aradım. Evinde yoktu. Yine yoktu. Ne zaman başım sıkışsa evde bulunmazdı. Telesekreterine küfrettim. Hesna'yı aradım; o da yoktu. Sinemaya gitmişti garanti. Ona da küfrettim. Kendi kendime. Doktoru aradım bu kez. Pek yakın sayılmazdık birbirimize ama sorun önemliydi ve birilerinden yardım istemek zorundaydım. Gelselerdi oraya ve bir şey olursa hiç değilse tanıklık etselerdi. Biraz daha fazlasını bekliyordum gerçi. Bir şey olursa karışabilirlerdi. Eşek değildiler ya! Evet, en iyi Gordon yapardı bu işi. Ama yoktu. Neden birkaç gün sonraya randevu vermemiştim sanki. O zamana dek onu bulabilirdim. Büyük Patron'a haber verirdim. Aklına daha iyi bir fikir gelirdi belki. Birkaç gün sonra görüşmeyi kabul eder miydi acaba herif? Doktor şükür ki evindeydi. Utana sıkıla durumu anlattım. Yardım istedim. Bir an kararsız kaldı. Sonra, "Gelirim" dedi. Bir arkadaşını bekliyormuş aslında. Arkadaşı söylediği saatte gelirse yetişebilirmiş. Teşekkür ettim. Biraz serzenişli. Durumu hemen anladı: "Her ihtimalde gelirim" dedi. "Sen merak etme..."

İri harflerle bir not yazdım, odamdaki panoya astım: Şu saatte, şu yerde, şununla buluşmaya gidiyorum. Çantamı aldım, aşağıya indim. Aslında durumu birilerine anlatabilirdim, ama fazla etkilenmiş görünmek de istemiyordum. Son bir ümit personel oturma salonuna baktım. Herkes gitmişti. Eşyalarını toplayan giriş görevlisine iyi akşamlar dileyip çıktım. Bilmem kaç yüzüncü kez iyi akşamlar diliyordum ona. Sonuncusu olan bu umarsız "İyi akşamlar"ımı da, her zamanki "iyi akşamlar"ımdan biri sanmıştı kuşkusuz. Bakalım ne zaman yeniden iç rahatlığıyla iyi akşamlar dileyecektim ona? Kıymetini yeterince bilmediğim benim sıradan günlerim! Bir daha yaşayabilecek miydim sizleri!

Dışarıya çıktım. Hızlı adımlarla yürümeye başladım. O an şim-

şek çaktı kafamda. Ya benim şu anda Kurum'da olup olmadığımı kontrol için telefon etmişse herif?! Arkama baktım, dört bir yanıma... Görünürde kimse yoktu. Silahımı daha sıkı kavradım. Pardösümün bol cebinde elimde tuttuğum miniği... Adımlarımı daha da hızlandırdım. Bir taksi geçiyordu. Boştu. El ettim...

Gelirken yolda önümü kesebilirdi. Buluşma yerine yine taksiyle gittim. Sürücüye, önemli bir randevuya gideceğimi söyledim. Tam tamına vaktinde olmalıydım gideceğim yerde, ne geç ne erken. Evde iki duble üst üste atmıştım ama hâlâ biraz heyecanlıydım. Taksi sürücüsü genç bir E. idi. Ya heyecanımı ayırımsamıştı ya da sesimin tonundan etkilenmişti; belki de aksanımdan... O da iyice havaya girdi. Ben içimden küfür etmeyi sürdürüyordum. Gordon'a. Yine yoktu evinde. Bu kez telesekreterine not bırakmıştım. Ama iş işten geçtikten sonra neye yarardı. Eve bıraktığım not gibi. Büroma bıraktığımın bir benzerini de evdeki panoma iğnelemiştim. Yağmur başlamıştı gene. Şemsiyemi getirmemişim. İki elim için iki eşyam vardı zaten ceplerimde.

Buluşacağımız durakta indim tam. İki dakika geçiyordu. "Üstü kalsın" dedim adama. B.ce mırıldandım. "Şu vartayı atlatabilirsem bin kez helal ü hoş olsun..." İndim otomobilden. Durakta kimse yoktu. İyi miydi bu, yoksa kötü müydü, kestiremedim. Kaldırımdan, karşı kaldırımdan geçenler... Bir, iki, üç, beş, altı kişi, şurdakiyle yedi... Akşamın ileri bir saati. Kaydıraklı bir yeniyetme zenci. Burnu halkalı kırmızı saçlı bir genç kız. Tulumlu bir temizlik işçisi. Saçları uzun... Ben daha kalabalık olur sanmıştım burayı. Bir polis otomobili geçti; on beş metre ilerden sağa döndü. Görünürde kimse yok... Bir elimle tabancamı, öbür elimle baltamı sıktım. Ya arabayla geçer tararlarsa... Duraktan biraz uzaklaştım; kenardaki beton saksıyı gözüme kestirdim. Ateş edilirse arkasına atacağım kendimi! İslanıyordum.

O an karşı kaldırımda yavaş adımlarla yürüyen iki adam dikkatimi çekti. Doktordu bu. Yanında bir arkadaşını daha getirmiş... İçimde sıcak bir şey aktı. Rahatlamıştım. Birden... Helal sana be adam, dedim içimden. Helal sana! Şimdi gelebilirsin göt herif! Gelecekse şimdi gel artık!

Saatime baktım. Altı dakika geçiyordu. Belki de gelmeyecekti. Böyle böyle sinirlerimi yıpratıyordu. Şu işe bak; sen öğrenciliğinde

onca gürültü patırtı arasında bir şeylere bulaşmamayı başar, gel buraya sok belalara başını. Allah kahretsin! Ya gelmezse... Yeniden ararsa?! Arkama döndüm. Gelmişti. Yeni bir ip çekildi içimden. Daha incesi.

“Geç kaldın.”

“Çok değil.”

“Fazla yaklaşma. Bu kadar samimiyet kafi!” Sesimin güveninden memnun kaldım.

“Bir şey yapacak değilim korkma.”

“Korkmuyorum. Yaklaşırsan belki ben bir şey yaparım; belli mi olur.”

“Abi ben senin sandığın gibi bir adam değilim.”

Sesi bayağı yumuşak çıkmıştı. Yine de açık vermeye gelmezdi.

“Benim bir şey sandığım yok. Çağırdın, geldim. Ne söyleyecek-sen bir an önce söyle.”

“Şöyle güzel bir yere gidelim” dedi adam. Avurtları pek çökük değildi şimdi. Şişmanlamıştı. Kılığı da düzgün sayılırdı, fakat epey ıs-lanmıştı. Bakışları daha donuktu ilk gördüğüme göre. Yüzü daha ifa-desiz ve aptalcaydı. Bıyığını kesmişti. Gülmeye çalıştı: “İçkiler, her şey, benden.”

“Başka zaman belki” dedim. Çok sert olmanın da gereği yoktu. “Rica ederim söyleyeceğini söyle; beni daha fazla merakta bırakma.”

“Üstünde teyp meyp yok ya?”

“Ne teybi yahu?”

“Belli olmaz. Söylediklerimi kayda falan alırsın. Onun için so-kakta buluştuk ya. Yok değil mi bir şey?”

“Vallahi yok” dedim. İş cıvımaya mı başlamıştı ne? Yine de te-tikte olmalıydım. “Yok teyp falan yok. Hem olsa şimdi söylediğini de alır; seninki de kafa yani.”

“Ben ne yaptığımı biliyor muyum!” Pis bir ifade belirdi yüzün-de, korktum. Her an saldırabilirdi. Bir adım daha geri çekildim.

“Ne söyleyeceksen söyle! Hadi sabrımı taşıрма...” Benden çıkmıştı bu söz. O sessiz kaldı, beni korku sardı, gerildim.

“Beni yine muayeneye gönderecekler. Mahkeme karar vermiş. Senin mektubun üzerine.”

“Ben mektup falan göndermedim hiçbir yere” dedim.

“Bir yazı yazmışsın. İlk seferinden de biliyorum.”

Düşündüm.

“Ha!” dedim. “Seni ilk gördüğümde bir tutanak tutturmuşlardı. Ondan başka yazı falan yok. Yanılıyorsun.”

“İşte o yazı, o zaman” dedi. “Neyse konuyu uzatmayayım. Seni mahkemeye çağırırlarsa benim aklı başında biri olmadığımı söyleyeceksin. İşin doğrusu da bu.”

“Niye yapayım bunu?”

“İki şey için. Birincisi sana bir şey söyleyeceğim. Böylece sana bir iyilik edeceğim; bana borçlu kalacaksın.”

“Ne söyleyeceksen söyle o halde” dedim.

“Söz ver söyleyeyim.”

“Sen söyle önce.”

Birkaç saniye kararsız kalır gibi oldu.

“Seni bir B ajanı olarak biliyorlar.”

“Kim biliyor?”

“Anlarsın işte, birileri. Seni işten attıracaklar. Dövüp bir yerlerini kıracaklar. Belki kulağını keserler. Belki de öldürürler! Yakın bir zamanda olacak bu. Önlemin neyse al!”

“Niye söylüyorsun peki bunu bana?”

“Anlattım ya..”

Soldan biri yanaştı. Aniden. Dalmışım; yaklaştığını göremedim; tam baltamı çıkaracaktım ki, tanıdım: Gordon’du bu.

“Ne oluyor burada!”

“Şimdilik bir şey yok” dedim. “Konuşuyoruz.”

“İyi. Ben de dinleyeyim o zaman” dedi bizimki. Biraz açılarak o da dikildi yanımızda. Herif bozulmuştu.

“Hani yalnız gelecektin!”

“Onun geleceğini inan ki bilmiyordum” dedim gülümsememi zor tutarak. Ayak patırtıları... Döndüm. İki kişi daha yanaşmıştı yanımıza. Doktorla arkadaşıydı bunlar da. Gordon’u uzaktan tanıyamamışlardı belki, o yüzden koşmuşlardı. Adam iyice korkmuştu.

“Evet” dedim. “İkinci nedeni söyle şimdi.”

“İkinci nedeni beni kapıdan çıkarırlarken söylemiştim ya” dedi, beklemediğim ölçüde düşmanca bir tonda, “Poliste... Hatırlamadın mı?”

“Anladım” dedim. Anlamıştım. Tehditinde ısrarlı ve ciddi oldu-

ğunu anlatmaya çalışıyordu herif. “Meramını anladım. Beni mahkemeye çağırırlarsa özel olarak gitmem. Ama çağırırlarsa fikrimi söylerim. Yalan söyleyemem.” Durdum. “Ama” dedim. “İşin uzmanı olmadığımı da söylerim.”

“Sağ ol” dedi adam, aniden yüzü değişerek. Memnuniyetini saklamamıştı. Demek bu kadarından tatmin olmuştu. Böyle söylemese miydim acaba, dedim içimden.

Döndü yaratık, yavaş gibi görünen adımlarla hızla uzaklaştı.

“Hepinizi içmeye davet ediyorum” dedim bizimkilere. Teşekkür edip sarılmak geliyordu içimden ama, herifin gözden kayboluşunu beklesem iyi olacaktı. Serseri gözden kayboldu, sözleri geldi tekrar aklıma.

Gülsüm'le görüştüğümün ertesi akşamıydı. Kaldığı oteli bana söylememişti. Telefon numarası da vermemişti. Bugün veya yarın, birlikte Bakanlığa gidecektik. Beni arayacaktı; sözleşecektik. Halbuki ondan ayrılır almaz tekrar görme isteğiyle içim içime sığmaz olmuştu. Nasıl bir duygudan kaynaklanıyordu bu sabırsızlık bilemiyordum ama, içim yanıyordu. Tekrar konuşmalıyım onunla. Muhakkak konuşmalıyım. Ne zaman olacaktı bu? Aynı gün arama ihtimali çok zayıftı. Aramıyordu işte.

Kurum'da doğru dürüst iş yapamamıştım. İnsanların söyledikleri bir kulağımdan giriyor öbür kulağımdan çıkıyordu. Gülsüm'ün arayacağından ümitli değilsem başkasıyla konuşmalıyım bazı şeyleri. Hesna'yı aradım; yine yoktu. Karabatak gibidir bu kız. Gordon bu akşam okul arkadaşlarıyla yemekteydi. Bayan Lucy'yi aradım, bulamadım. Leyla'ya küfürler yağdırıyordum. Ayrılacak zamanı bulmuştu. Zaten olsa da ne konuşacaktım ki onunla? Acaba kızdan niye etkilendim, söylediklerinden neden etkilendim, ona mı soracaktım bunları! Çaresiz eve gittim. Biraz viski içtim. Fazla da içip sızmak istemedim ki, son birkaç günkü fırtınayı sakın kafayla değerlendirebileyim. Belki de bir süre için hepsine boş vermek en doğrusuydu. Çünkü kördüğüm olmuş yumağın hangi ipini çeksem düğümler daha da sıkıştıyordu. Bari dedim, arabayla tur atayım. Hava yine yağmurluydu. Yavaş yavaş dolaşırdım. Klasik kanalı açar, hem dinler, hem kafamı toplardım. Öyle de yaptım. Alkollü oluşuma aldırmadım, çıktım. Bayağı iyi geldi. Telaşım geçmişti. Uykum da bastırmak üzereydi. Eve doğru dönüşe geçtim.

Kırmızı ışıktaki bekliyordum. Sağ yanımdan bir motosikletli yaklaştı, hemen yanımda durdu. Kasklı adamın dizini görüyordum. Elini atsam dokunacak kadar yakındı. Deri pantolonunun dizi yamalıydı. Kırmızı kasktan sarkan koyu tonda dalgalı saçlarına baktım. Ya-

nılmış olamazdım; bu bizim Jason'dı. O beni görmedi çünkü kavşağa sağdan yaklaşan sarışın sürücüyü kesiyordu. Yeşil yandı; kalktık. Motosiklet benim önüme geçti. Aklıma geldi. Şunu bir takip etseydim. Ne olacak, izleyebildiğim yere kadar... Bakalım nereye gidecekti; nasıl bir yere? Takip başladı. Oldukça hızlı sürüyordu ama bereket kurallara uyuyordu. Benim direksiyonum da iyidir. Bir kilometre kadar izledim, sonra sağa saptı, ben de peşinden. Sonra sola saptı; bu arada arayı açmıştı. Ben de aynı sokağa saptım. Dar bir sokaktı bu ve oldukça uzundu. Ortalıkta motosikletin ışığı görünmüyordu. Bir kez daha sapsmıştı besbelli. Sağ yanda araba girişi olmayan bir aralığın önünden geçtim. Giriş ortadaki demirle kapatılmıştı. Zaten çok dardı. Devam ettim. İkinci sapak hayli ilerdeydi. Ben dönünceye dek oraya ulaşmış olamazdı. Geri geri aldım arabayı. Eğer o girişin hemen yakınında motosikleti bırakmamışsa kaybettim demekti. İndim arabadan, aralığa girdim. Yağmur şiddetini iyice artırmıştı. Şemsiyeme rağmen ıslanıyordum. Burası küçük bir meydana açılıyordu. XY'nin, ortalarında demir parmaklıklarla çevrili küçük yeşil alanlar bulunan avlu gibi meydanlarından biri. Sol yanda park etmiş arabaların yanında, kaldırımına çıkmış motosikletin ışıklarını gördüm. Jason inmişti herhalde, önünde durduğu binaya girmişti. Bakalım bu yapı nasıl bir yapıydı? Acele etmeden yaklaştım; yaklaşıncaya tanıdım. Meydanı da hatırlamıştım. Bazı katlarında hâlâ ışık yanan bu eski bina, birçok okulun, kursun çalıştığı ucuza kiralanan belediye binalarından biriydi. Hatırladığım kadariyle burada B.lerin ve H.lerin ucuza ya da bedava eğitim gördüğü bir müzik okulu, bir de dil okulu bulunuyordu. Yukarı çıkıp adamı içerde de takip etmek iyice densizlik olurdu; iyisi mi önünden geçer, az ilerden yine dönerdim. Adamı görebilsem görürdüm, yoksa arabama yürürdüm.

O sırada hiç istemediğim bir şey gerçekleşti. Jason, yanındaki bir adamla bereber girişteki merdivenlerden koşar adım indi. Göz açıp kapayınca dek kaldırımda, önümde bitti. Az daha yüz yüze geliyorduk. Yanındakini de tanımıştım. Bizim H sorumlularındandı bu. Beni de tanıyan biri. Hızlı bir refleksle şemsiyemi yüzüme kapattım, arkalarından seyirttim. Tam o anda başka biriyle çarpıştım. Peşlerinden inen üçüncü kişiyle. Allah kahretsin, bu da bir başkasıydı. Bana zorla fazla bilet satmak isteyen dallama... Arkamı dönüp hızla uzaklaştım.

Çarpışırken bir an bakmıştı adam bana. Tanımış mıydı acaba? Solda bir giriş olsaydı keşke. Yoktu. Yürüdüm, meydan bitti. Tam orada kafe gibi bir yer gördüm. Merdivenleri indim. Kapıyı açtım. “Kapat-tık efendim” dedi karanlıktan göremediğim biri. Çaresiz, tekrar yukarı çıktım. Hiç değilse girdiğim yerin karşısında bir çıkış olmalıydı. Bir araba yaklaştı arkamdan. Onların bindiği arabaydı. Yavaş yavaş yanımdan geçti, yavaş yavaş meydanı dolanıp uzaklaştı. Yüzümü gizle-meye çalışmaktan onların da bana bakıp bakmadıklarını görememiş-tim. Geri döndüm, U şeklindeki meydanı tekrar dolanıp girdiğim aralığa ulaştım. Şemsiyemi kapadım, koşar adım karanlığa daldım. Zor attım arabama kendimi.

Akşamı zor ettim. Gülsüm yine aramamıştı. Gün boyunca beş görüşme yaptım. Kafam patlamıştı. Son görüşmeyi zorla bitirdim. Oysa öğle arasında da koltuğumda uyuklamıştım. Gece aldığım ilacın etkisi ancak akşama doğru geçmişti. Son günlerde toplantılara da katılmıyordum. Patronun gözünde iyi puan değildi. Başlardım onun iyi puanına!

Gelişmeler canımı ziyadesiyle sıkıyordu. Hele ajan olarak bilindiğim haberi. Belki tamamiyle serserinin uydurmasıydı. Beni sindirmek için uydurduğu şey. İlk duyumun kaynağı da oydu muhtemelen. Herkes karşı tarafın ajanı olarak görebilirdi beni. Konumum uygundu. Tacim bile korktuğunu söylemişti geçen hafta aradığımda. İzlenildiğinden şüpheleniyordu. Benden de işkillendiğinden açılmamıştı. Tüm bunlara tuz biber eken şey: Durduğum yerde kaçınmam. Elin kaçakçısını gece yarısı takip etmem! O yüzden ilaç almıştım zaten. Başka türlü uyuyamazdım. Kendime küfredip duruyordum. Adamların beni görüp görmediklerini kestiremiyordum.

Görmüşlerse kaçmama bir anlam verememişlerdir. Hatta daha kötüsü, kötü anlam vermişlerdir. Bunu göze almayıp kendimi göstermeli, selam mı vermeliydim yoksa? Bunu yapmamıştım; o halde düşünmeye değmezdi. Jason görmüş müydü? En kötü ihtimal, beni görmüş olması ve bu adam beni izliyordu, demesiydi. O dikkat etmese bile öbürleri fark etmişse ve benim kaçtığımı görmüşlerse, yine onları izlediğimi düşünebilirlerdi. Çok kötüydü bu. Kurum'da çalışan bir B ajanı olarak bilinmek. Nereden de merak etmiştim orospu çocuğunun hangi cehenneme gittiğini!

İşim bitince aşağıya indim. Hesna'ya beklemesini söylemiştim; gitmiş. Not panosuna baktım; bana mesaj bırakmış. "Begüm'ün ateşi çıkmış. Kusura bakma bekleyemedim, önemli bir şeyse evi ara..." Önemli değil, dedim içimden. Dünkünün aksine bugün konuşmak

da istemiyordu nedense canım; yoksa Gordon'u arayıp ona gidebilirdim.

Yakındaki puba yürüdüm. Bir bira içtim hızlı hızlı. Sonra ikincisini. Sığınmacıların çoğu, özellikle ailesi burada bulunmayanlar alkolik oluyorlardı. Ben de ondan korkuyordum. Fakat şimdi alkolizmi takacak halim yoktu. İçki iyi gelmişti. Gülsüm'ün bende ki olumsuz etkisi neredeyse silinmişti. Olumlu etkisini de heyecana kapılmadan tatlı bir duygu olarak yaşıyordum şimdi. Son iki olayı bile hafife almaya başlamıştım. İçimden güldüm. Herifle çarpıştıktan sonraki kaçışım gelmişti aklıma. Bu yüzden tuvalete sırita sırita gittim geldim. Bazı anlar felaketmiş gibi görülen durumların, insan biraz yatıştıktan sonra hiç de o kertede ciddi olmadığı anlaşılır. Eğer durum fark edilmişse, bunu herhangi bir şekilde haber alırsam ya da sezersem gidip konuşacaktım adamlarla ve olayın komikliğini olduğu gibi anlatacaktım. İşte bu kadar basitti. Evet, bu kadar basitti. Bir iki dedikoduyla yılların hizmeti harcanamazdı.

Üçüncü bardağı içerken aklıma bir fikir geldi. Müthiş bir şeydi bu; neden o zamana dek akıl etmemiştim. Akıl etmemiştim, çünkü her şeyin bir olgunlaşma zamanı vardı. P kadını ziyaret edecektim. Şu anda yalnız hissediyordum kendimi ve o da belki çok yalnız hissediyordu kendini. Bir fastfoodda çalışıyordu. BORK istasyonunun yanında. Hesna söylemişti. Çalışma saatlerini bilmiyordum ama gidip bakmaktan bir zarar gelmezdi. Bir terslik çıkar mıydı? Ne terslik çıkacaktı ki! En kötü ihtimal rastlantı havası verirdim. Karnımı da doyururdum bu arada. Belki de kendini yalnız hissetmiyordu. Belki kocasıyla arası yeniden iyileşmişti. Yok, o olaydan sonra ihtimal yoktu buna. Yine güldüm. Bizim Hesna doldurmuş da doldurmuştu kızı. Ondan sonra olanlar olmuştu. Kocasını bir ara yine üzerine gelmiş... Geçen hafta. Bu kez canı sopa yemek istememiş. Önce tutmuş tek eliyle sonra bir çakmış öbürüyle... Çenede üç yerden kırık... Önümüzdeki günlerde mahkemeye çıkacaktı. Hapse bile girebilirdi. Belki Hesna'nın dolduruşundan değildi. Belki, örneğin başka bir erkek vardı hayatında; belli mi olurdu. Olsun, gider konuşurdum, bazı şeyleri öğrenirdim. Ya Hesna duyarsa? Tefe koyardı beni. Ona neydi canım!

Biram biter bitmez çıktım. Yarım saat geçmemişti ki fastfoodun önündeydim. Dışarı da içerisi de kalabalıktı. Kötü... Havam biraz

söner gibi oldu. Camdan baktım, göremedim onu. Çalışma saati de-
ğildi besbelli, ya da işten ayrılmıştı. Yine de girdim. Birkaç hambur-
ger yedim; belki o sırada gelirdi. Masalar, kenarlar her yaşta, her mil-
letten tıkananlarla doluydu. Dünyanın en büyük tıkınma endüstrisi...
Bari bayan Lucy beni burada görmeseydi. Bende bu şans varken, ko-
ca şehirde önümüzden geçeceği tutardı ve görürdü. Lucy nefret eder-
di uluslararası hamburger tıkınma zincirinden. Öyle ki, adı geçince,
ışıklı tabelası karşımıza çıkınca yalancıkta da olsa çığlık atardı.

Birden gördüm onu. Kasanın başında. Önünde üç kişilik kuy-
ruk... Çok meşgul bir haldeydi. Sipariş almaya, tepsi doldurmaya ça-
lışıyordu. Rengârenk garson giysileri içinde pek genç gösteriyordu.
Belki o yüzden ayrımsayamamıştım ilk bakışta. Kuyruğa girdim. Beni
fark etmedi. Böyle bir kuyrukta ne konuşulabilirdi ki? Açaba bir mer-
haba deyip, siparişimi verip gitse miydim? Ancak o bir şey derse, ko-
nuyu açardım. Aman, dedim içimden; bu erkeklik ne de zor. Ne ya-
pacaksam ben yapacağım... Ne konuşulurdu bu kuyrukta! Arkamda
şimdiden iki kişi dikilmişti; kendi aralarında konuşuyorlardı. Önüm-
deki kuyruk çabuk erimişti.

“Merhaba.”

“Merhaba.”

“Beni tanımadın mı?”

“Aaa! Siz... Bay Musa! Şaşırttınız beni. Nasılsınız?”

“İyiyim” dedim. “Sen de çok iyi görünüyorsun.” Güzel görün-
yorsun demek lazımdı. Yok, birden böyle bir giriş yersiz olabilirdi.

“Teşekkür ederim” dedi. “Kusura bakmayın, sizle daha uzun ko-
nuşmak isterdim. Fakat şimdi isteğinizi almak zorundayım. Anlarsı-
nız.”

“Tabii tabii” dedim. “İsteğim...” O an karar verdim. “Bir iste-
ğim yok aslında. Seninle görüşebilmek istedim. Ama taliplin çokmuş,
herkes sırada...” Güldüm. Espri yapmıştım. O da gülümsedi. Belli
belirsiz yüzü değişmişti. Herhalde hoşlanmıştı. Devam ettim: “Bir te-
lefon numarası verebilirsen; ya da adresini...”

Biraz daha şaşırdı, yüzü biraz daha değişti. Sevindiği belliydi.
Bende de bir sevinç yükseldi. Ilık, yumuşak bir sevinç.

“Şey...” dedi. “Telefon...” Hafifçe kekeledi. “Telefonumu vere-
yim.”

Önündeki peçetelerden birini çekti; aceleyle numarayı yazdı; verdi

“Ben seni arayacağım” dedim. “Şimdilik hoşça kal.”

“Görüşürüz” dedi. Bir sonraki müşteriyle konuşmaya başladı. Sezmiştim, dikkati bende idi oysa. Kapıdan çıkarken elimi salladım; karşılık verdi. Yanılmamıştım.

Çıktım oradan. İşte bu kadardı. Müthiş bir şeydi. Hafiflemiştim. Âşık olmuştum yine. Bu daha farklıydı. Hemen evlenecektim onunla. Evli bir erkek olacaktım; ne güzel. Hem de hemen baba olacaktım. Bir kadın ve bir çocuğun sürekli yaşadığı bir eve gelecektim her akşam. Ne zaman çıkacaktı ki işten? Sormamıştım. Olsun, çığlık-
ti ilk günden yüklenmek. Nasıl olsa telefonla arayacaktım.

Eve döndüm. Işıkları yaktım. Bütün ışıkları. Bir disk koydum diskçalara. Yeniden doğmuş gibiydim. Sevinç dolu.

Hayır!... İçimdeki coşku umduğum kadar değildi. Bunu ayımsadım. Nedendi ki? Gülsüm’ün anlattıklarından mıydı; öbür gelişmelerden mi? Daha çok birincisiydi bu kez. Alçak kadın! İşte öylesine bir şeyler anlatmıştı, beni de etkilemişti. Bazı şeyleri uyduruyordu belki. Konfabulasyon! Olamaz mıydı? Beni de sıradan kalabalığın içine katmıştı. Yıllar yılı durup durup bir iki şey yapan, hemen havalara girerdi böyle. Birkaç gün sonra konuşsam, hakikaten öyle mi demiştim, diyecekti belki. Kendime bir içki koydum. Viski.

Tam içecekken viskimi, vazgeçtim. Böyle böyle alkolik olmak üzereydim. Şişeye geri boşalttım içkiyi. Beni arayan var mıydı? Gerçekten yahu! Kafa mı kalmıştı bende. Telesekreteri kontrol ettim hemen. Yoktu... Bir kişi aramıştı; not bırakmadan kapamıştı.

İşte o an aklıma geldi. Bu kadar tesadüf olamazdı. En yakın kol-
tuğa çöktüm. Bu bir tesadüf olamazdı! Ateş gibi bir sıkıntı vurdu içi-
me. Gülsüm karısı da niye aramıyordu canım! Belki aramıştı. Ben ev-
de yokken. Keşke daha erken dönseydim. Ararsa hemen soracaktım. Ne zaman arardı ki? Bu işi çok ihmal etmişim. Kabahat onda değil bende idi. Ancak bu sabah dilekçeyi göndermişim. Bakanlığa giden bir arkadaşıla. Belediyeye de görüşmüştüm. Birkaç güne kadar olum-
lu yanıt gelirdi. O zamana kadar otelde kalabilirlerdi. Ama Gülsüm’e teyit ettirmeliydim. Muhakkak... Şişeyi tekrar aldım, boşalttığım bar-
dağı doldurdum. Buzu çok küçülmüştü tabii. Yenisini koymak için

buzdolabına yürüdüm; telefon çaldı. Koşum açtım.

“Alo.”

“Ben Gülsüm. Bu saatte rahatsız ediyorum, kusura bakma.”

“Ne rahatsızlığı canım! Neden aramıyorsun? Hani pasaport işini halledecektik.”

“Demin aradım” dedi. “Evde yoktun, not bırakmadım.”

“Ha, o sen miydin! Eee, nasılsın?”

“İyiyim, seni sormalı” dedi. Hemen devam etti. “Ben şey için aradım. Bugün Bakanlığa gittim; biliyor musun! Pasaport işi için. Durumu onlara anlattım. Bir form doldurdum. Yarın telefonla konuyu sormamı söylediler bana. Birkaç gün içinde iş çözümlenebilirmiş.”

“Aferin be!” dedim. “Demek bana ihtiyaç kalmadı. Aman git git. Yoksa mesleğimi elimden alacaksın. Yalnız başına yaptın ha, bu işleri.”

Duraladı.

“Yok” dedi. “Yanımda bir arkadaşım vardı. Sen tanımazsın.”

“İyi” dedim. “Baksana, iyi ki telefon etmişsin. Az önce çok önemli bir şey aklıma geldi. Sana bir şey sormam lazım.”

“Sor öyleyse” dedi vurgusuz.

“Şu senin kayıp. İlk ilgilendiğin kişi. Adını hatırlayabildin mi? Adı Fazıl mıydı? Fazıl Ekrem?”

“Evet” dedi Gülsüm biraz duralayarak. “Evet adı bu olmalı. Sen nereden öğrendin?”

“Uzun hikâye... Nasıl bir tipi var bu adamın?”

“Bilmiyorum” dedi. “Ben onu hiç görmedim. Sadece birkaç fotoğrafı...”

“Yüzünü tarif edebilir misin?”

Yine duraladı Gülsüm.

“Çok önemli bir özelliği yoktu. Genişçe bir yüz. Başka... Koyu renk saçlar. Teni açık olabilir. Bıyıksız. Burnu büyükçeydi galiba...”

“Kaşının üstündeki yarığı nereden biliyorsun?”

“Bilmem” dedi. “Öyle bir şey mi dedim ben?”

“Dedin” dedim. “Sen farkında değilsin. Başka ne biliyorsun? Bu adam kırk yaşlarında. Hem polis arıyor onu, hem eski örgütü. Öyle değil mi?”

“Evet” dedi. Tutuktu bu akşam. “Öyleydi galiba.”

“Teşekkür ederim” dedim. “Hadi en kısa zamanda görüşürüz.”

Telefonu kapattım. Aptal kafam. Numarasını sormamıştım. O da vermemiştii yine. Herhalde tekrar arardı. Buradan veya işimden. Fazıl acaba evden ayrılmış otele yerleşmiş miydi? Tuşlara bastım. Telefon karşı tarafta çaldı çaldı; açan olmadı. Otele taşınmışlardı besbel-li.

Viskime yeni buz koydum, oturdum. Durumu kafamda değerdendirdim. Fazıl’ın durumu sandığımdan çok ciddiyydi demek. Göl-süm rüya diye onun hikâyesini anlatmıştı bana. Adam topun ağzındaydı. O evde kalsaydı öldürebilirlerdi. Yerini de artık aşağı yukarı tespit ettiklerine göre... İyi ki vermiştim o parayı. Kalktım. Tekrar aradım evi. Kimse yoktu. Ya telefon bozuksa? Ya telefon uzaksa ve duymuyorlarsa? Otele yerleştğinde beni işten arayacaktı Fazıl, yeni adresini, telefonunu bildirecekti. Ama aramamıştı. Birkaç günden fazla otelde kalacak parası yoktu, benden yardım bekliyordu; ama onu nereden bulabileceğimi bildirmiyordu. İçimie iyice kuşku girdi. Böyle uyuyamazdım.

Düşündüm. Evet, böyle uyuyamazdım. Daha fazla geç olmadan gitmeliydim oraya. Pãrdösümü kaptım, çıktım. Dışarda sis bastırmıştı. Yerler ıslaktı. Yağmur hafif hafif çiseliyordu.

Arabayı sokakta ilk bulduğum yere park ettim. Fazıl'ın evinin az ilerisinde. Sis dağılmamıştı. İnce zerreciklerle ıslatan sinsi yağış da devam ediyordu. Eve yaklaştığımda sağ yandaki araçlardan tekinde birileri varmış gibi geldi. Şüphecililiğimdendir, diye düşündüm. Tekrar baktığımda kimseyi göremedim. Dış kapıda Fazıl'ın zilini çaldım. Bir kez daha... Kimse yoktu. Pencerelerine baktım. Tam olarak hangi pencereydi; çıkaramamıştım. Onunki olabilecek katta zayıf bir ışık vardı. Bir kez daha çaldım. Bekledim. İslanıyordum. Ayrılmaya karar vermişken içerde ışık yandı. Merdiven ışığıydı bu. Bir karaltı yaklaştı cama; kapı açıldı. Bir zenciydi. Genç bir adam. Yarım bir selam verip içeri süzöldüm. Bir kat çıktım. Bunu yapmak zorundaydım, çünkü dış zil bozuk olabilirdi.

Ben çıkarken otomatik ışık söndü. Düğmesini bulamadım ama zaten Fazıl'ın daire kapısına gelmiştim. Evet, buydu. Fakat aralık gibiydi kapı. Zile bastım, zayıf sesli bir kuş öttü. Cevap duyulmadı içerden. İttim kapıyı. Açıldı. Demek evi boşaltmışlardı. Boş evin kapısı da açık unutulmuştu. Girdim içeri. Bulduğum ilk düğmeyi çevirdim. Holün ışığı yandı. Başka ışık yakmadan bir bir odalara baktım. Şaşırdım. Sağda solda elbiseler vardı. Dağınık yorganıyla, çarşafıyla duruyordu yatak. Bir havlu... Demek Fazıl daha boşaltmamıştı daireyi. Kapı niye açıktı öyleyse? Eşyalar saçılmıştı. Bir valiz... Astarı parçalanmıştı. Birileri bir şeyler aramıştı burada. Korktum birden. Kapıya döndüm, hızla çıktım. Merdivenin ışığı yine yandı o sırada. İndiğim birkaç basamağı geri çıkıp kendimi içeri attım, kapıyı kapattım. Kapanmıyordu. Kilidi bozulmuştu. Dışarda konuşma sesi duyar gibi oldum. B.ce...

Sağdaki ilk odaya girdim. Dış kapı gıcırdadı. Gelenler bu eve gelmişti. İlk düşündüğümü hemen yaptım. Pencereyi açtım, kaldırı-larak açılan eski tip pencerelerdendi. Dışarıya göz gezdirdim. Arkaya

bakıyordu pencere. Atlanacak gibi değildi. Yüksek görünüyordu. Fakat pencerenin yarım metre altında, dışta, duvar boyunca uzanan, üzerinde durulabilecek kadar genişçe bir kuşak bulunuyordu. Çıktım dışarıya, ona bastım, dikildim. Pencereyi de kapadım. Altına kalemi mi sıkıştırdım, tekrar açıp girebileyim diye. Bekledim. İçerde ışık yanmadı. Ses de duymadım. Fakat hemen geri dönemezdim. Aksi gibi çisenti yağmura dönüşmüştü; ben orada dikiliyordum.

Zaman geçmek bilmiyordu. Komşulardan biri pencereye çıksa beni öylece görecekti. Beş altı metre ötedeki yan binanın buraya bakan odalarından birinde ışık yanıyordu mesela. Karar vermeliydim. Aşağısı dört metreden fazlaydı gerçekten. Yer betonu. Atlanmazdı. Bahçe duvarına sıçrayabilirdim. Bir buçuk metre kadar aşağımda, bir metre kadar ilerimde. Ya ona atlayacaktım, ya içeriye girecektim. Ya gitmemişlerse... Kimdi acaba bunlar? Evi kimler aramış, ne araştırmışlarsa onlarla ilgili birileriydi. Polis değildi. Belki dışarda arabada bekleyenlerdi. Polise benzemiyordu yöntemleri. Zaten duyduğum mırıltılar B.ceydi; sanırım yanılmamıştım. Cesaretimi topladım. Başka çarem yoktu. Kollarımla tutunacaktım duvara. Üstüne basmaya çalışsam kayıp kötü düşebilirdim. Tutunamazsam yine düşerdim ama hiç değilse hızım kesilirdi.

Yaslandığım duvardan ötürü dizlerimi kıramadığımdan yaylanmadan fırlattım kendimi bahçe duvarına doğru. Uçtum ve tutundum. O hızla çenem köşeye çarptı. Sol kolum müthiş acıdı. Düşecek gibi oldum bir an; kendimi koyvermedim. Zorlukla çıktım duvarın üstüne. Öbür yan daha alçak görünüyordu. Allah vere köpek olmasaydı. Arkamda bir ses duydum: "Orada!" diye bağırdı bir B.

Atladım aşağıya. Koştum. Bahçeden çıktım. Arabayı falan bırakmıştım. Rastgele sokaklara daldım tüm gücümle koşarak. Koştum koştum. Belki on dakika. Sonra dur dedim kendime. Bu siste, yağmurda nasıl olsa bulamazlar. Çeneme elimi attım. Kanıyordu. İlk uyuşukluğu geçmiş sızlıyordu.

Pardösümün kolu yırtılmıştı. Berbat olmuştu. Çamur içindeydi. En sevdiğim giysim. Eve dönecektim. Issız evime. Yalnızdım. Koca şehirde bir başına. Sana ne oldu böyle, diyecek tek kimsem yoktu. İyi kötü bir saygınlığım vardı benim. Ne umutlarım vardı!.. Burnumun aktığını hissettim. Yağmur gözyaşlarımı gizliyordu.

Kurumdan bayan Alice'in evindeyim dört gündür. Doktor Alice'in evi lüks bir semtte, üç buçuk katlı güzel bir villa. Bahçeli... Bahçeye çıkmıyorum. Gerçi arka bahçeye çıksam kim görecektir; içim istemiyor. Canım müthiş sıkılıyor. Kitap okumaya çalışıyorum ama olmuyor. Televizyon seyrediyorum. Bol bol disk dinliyorum. Alice'in disk koleksiyonu meşhurdur. Yine de bu kadarını tahmin etmezdim. Bir de şan dersi alıyor o yaşta. Ne enerji var şu insanlarda ama. Yine de yalnızım ve çok sıkılıyorum. Yarın Güney AD'ye uçacağım. Bu bile gönlümü hiç yatıştırmıyor.

Aklım Nadya'da. P sevgilimde. O günden sonra yüzünü görmedim. Geçen akşam televizyonda trafik kazasında ana babasını yeni yitirmiş küçük bir kızı gösterdiler. Nadya geldi aklıma hemen ve oğlu... Gözlerim doldu. Özlüyorum. Yalnızca telefon... Bereket durumu anlayabiliyor. Kanla çeliklenmiş karakteri. Kısa bir ayrılık koymaz ona! Çünkü konuşmamız ne hoştu!... Kahvaltı yapıyormuş. Çayla. Bizim gibi. Arkadan oğlunun sesi geliyordu. P.ce konuşuyordu ufaklık. Henüz yüzünü bile görmedim. Annesi gibi sarışın mı acaba? Çayını içiyormuş ve hüzünlüymüş. Eski, çok eski günler geçiyormuş gözünün önünden. "Seni güney AD'den arayacağım" dedim. "En çok bir ay sonra da döneceğim..."

Onu istiyorum. En çok, en çok... o uzun ince parmaklarını. O benim olacak. Tüm geçmişi, trajik hikâyesi, neşeli çocukluğu, delikanlı gençliği benim olacak. O büyük, gizemli, soğuk ülkesi... Sandığa attığı yıldızlı kepi...

Büyük Patron böyle uygun gördü. Bu evde kaldığımı kimse tahmin edemezmiş. Sonra bir aylık seyahat... "Önlem önlemdir" dedi. "Biz adamımıza sahip çıkarız" dedi. "Tüm paranı biz karşılayacağız" dedi. Duygulandırdı beni. Döndüğümde her şey unutulmuştu. Unutulmamışsa ondan sonra düşünülürmüş.

Not yazmayı bıraktım. Bardağıma viski doldurdum, bir de sigara yaktım. Ön salona geçtim, bir disk koydum. Gittim, notlarımı da getirdim; belki yine yazardım. Oturduğum yerden görebiliyorum ağaçları, sararan yaprakları. “Böyle Buyurdu Zerdüşt” başladı.

Fazıl hastanede. Yoğun bakımda. Ölümle mücadele ediyor. Üstünden araba geçmiş. Önce dövülmüş, sonra çiğnenmiş; ya da önce çiğnenmiş, sonra dövülmüş; ne fark eder. T kadın görülmemiş ortada; ondan söz bile edilmemiş. Ya kaçmış, ya kaçırılmış... Ya da... Aklima Gülsüm geldi. Onunla da bağlantım kopmuştu. Yok olmuştu kız. Geldiği gibi birdenbire yok olmuştu. Sanki gerçekliği de yoktu. Yoksa var olmamış mıydı öyle biri! Fazıl ve Gülsüm... Var olmamışlar mıydı yaşamımda, ilerde de hiç çıkmayacaklar mıydı karşıma?

Bu olay yüzünden kendimi suçlamamalıyım. Suçlamıyordum da. Su testisi su yolunda kırılırdı. Fazıl bu sonu göze almıştı; hatta önceden bilmişti kendi sonunu. Bir gün önce, üç gün sonra... Onlar yok etmeye çalışmasa, başkaları yapacaktı bunu. Burada izini bulamazlar, başka yerde bulacaklardı.

Kedi geldi kucağıma oturdu. Pek sevmem kedileri. Kucağıma ısıtıyordu hiç değilse, onun da amacı ısınmaktı zaten. Sonra evin sahibi oydu; ben misafirdim, iyi davranmak zorundaydım. Pencereye uzanan dallardan bir yaprak düştü. İçim ürperdi. Müziğin de en ürpertici bölümüydü.

Telefon çaldı. Kalktım. Kedi hoşlanmadı bundan. Arayan Hesna’ydı.

“Selam. Sana kötü bir haberim var... Bunu bekliyordun zaten.”

“Söyle” dedim. “Kötü haberlere alıştım zaten. Fazıl öldü değil mi?”

“Evet” dedi Hesna. “Bu akşam ziyaret edecektim. Çünkü dün bilinci biraz açılmıştı. Azıcık konuştu benimle. Biliyor musun, tatlı tatlı gülümsüyordu; görmeden inanmazsın. Ben gitmeden hastaneden aradılar. Kötü oldu. Çok üzüldüm. Yalnız başına öldü...”

Sesi bozuldu o anda.

“Kendisine saldıranları tanıyordur herhalde.”

“Garanti.”

“Hiç isim vermiş mi?”

“Hayır, verir mi. Kimi kime şikâyet edecek!”

“Evet” dedim.

“Kendini suçlamamalısın. Otele de geçse izini bulmak onlar için zor değildi. Belki yanındaki kadın söyledi. Belki iyi tanıdığı başka biri...”

“Belki” dedim. “Tamam... Kendimi suçlamıyorum zaten. Hadi, hoşça kal.”

Kapadım telefonu.

“Gelme kedi” dedim, “Şimdi yalnız kalmak istiyorum.”

Gözüm sulanmıştı. Viskimi aldım.

“Şerefine Fazıl!.. “ dedim. “Onuruna!” diye yükselttim sesimi. “Tüm temiz savaşçılara! Gelecek gerçek insanın temsilcilerine!”

Kedi sesimi yükseltmemden tedirgin olmuştu.

Zil çaldı. Bu kez kapı. Bu saatte kim bu? Belki bayan Alice’in oğludur. Yakında oturuyor. Hava kararıyor ama bayan Alice’in dönmesi için erken.

Pencereden aşağıya, kapıya baktım. İki kişi var kapıda. Kim bunlar? Şaşırdım. Birini tanıyordum. Bizim eski başvuranlarımızdan. Öbürü de B galiba, ama tanımıyorum. Niye gelmişler ki? Açma, ne olursa olsun açma!

Koltuğuma döndüm. Kapı yeniden çalındı. Silahı geri vermiştim. Ruhsatlı olanı da gidip almamıştım. Zaten ne işe yarayacaktı ki!

Belki bir haber getirdiler. Önemli bir haber. Yanlış hatırlamıyorsam bu adam Fazıl’ın örgütündendi. Belki Fazıl’dan bir haber getirmişti. Önemli bir haber. Belki ölmeden önce Fazıl bir şeyler söylemişti. Belki o bahsettiği belgelerle ilgiliydi.

Kalktım. Notlarımı yazdığım defteri kapattım. Onları buraya alırsam kâğıda gözleri kayabilirdi. Harflerim de bayağı büyüktür, okuyabilirlerdi. Merdivenleri indim. Ağır ağır... belki giderler diye. Kapının önündeydiler. Konuşmuyorlardı. Ama ayak çıtırtılarını duyuyordum.

Açmasa mıydım yoksa? Yok canım; o kadarı da hastalığı artık. Ben bu adam için az mı emek vermiştim. İki kere ev bulmuştum. Sığınma için verdiği o berbat dilekçeyi ne yapıp edip değiştirmiştim. Hastalandığı zaman arkadaşları ilgilenmemişti; ben koşmuştum peşinden... Kaç kez teşekkür etmişti, sağ ol demişti.

Kapıyı yavaşça açtım...

Yayımlayan: Adam Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş.
Kapak: Ana Basım Sanayi A.Ş.
İç Baskı: Şefik Matbaası

Kaan Arslanoğlu

Öteki Kayıp

roman

Kaan Arslanoğlu beşinci kitabı *Öteki Kayıp*'ta kurmaca bir gerçeklik oluşturarak insan sorununa çok farklı bir bakış getiriyor. Güncel ve yerel sorunları bulacağınız bu romanda, aynı zamanda, yazarın savı doğrultusunda, güncel ve yerel gibi gözüken bu sorunların sürekliliğini, evrenselliğini izleyeceksiniz.

Kaan Arslanoğlu önceki dört romanı *Devrimciler*, *Kimlik*, *Çağsız Hayalim* ve *Kişilikler*'le Fethi Naci'nin en sevdiği on Türk romancısı arasına girmiştir.

Kaan Arslanoğlu (d. 1959) roman yazmaya 1985 yılında başlamış bir uzman hekim. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'ni bitirip Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde psikiyatri ihtisası yapmış. *Yanılmanın Gerçekliği* adıyla basılmış psikolojik-felsefi inceleme kitabı da var.

ISBN 975-418-470-4

9 789754 184709

